

(อม.๔๙)

คำพิพากษาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์

คดีหมายเลขคำที่ อม.อธ. ๓, ๔/๒๕๖๐

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๒ - ๓/๒๕๖๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๖ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		กรรมการค้าต่างประเทศ ที่ ๑	
		องค์การคลังสินค้า ที่ ๒	
		องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ที่ ๓	
		กระทรวงพาณิชย์ ที่ ๔	
		กระทรวงการคลัง ที่ ๕	ผู้ร้อง
		นายภูมิ สารผล ที่ ๑	
		นายบุญทรง เตริยาภิรมย์ ที่ ๒	
		พันตรี นายแพทย์ ดร.วีระวุฒิ หรือหมอโต่ง วัจนะพุกกะ ที่ ๓	
		นายมนัส สร้อยพลอย ที่ ๔	
นายทิมมพร นาทรหัตต์ ที่ ๕			

นายอัครพงศ์ หรืออัษฎิติพงศ์ ช่วยเกลี้ยง หรือที่ปัวชะระ ที่ ๖

นายสมคิด เอื่อนสุภา ที่ ๗

นายรัฐนิธ โสจิระกุล ที่ ๘

นายลิตร พอใจ ที่ ๙

บริษัท สยามอินดิโก้ จำกัด ที่ ๑๐

นางสาวรัตนา แซ่เฮ้ง ที่ ๑๑

นางสาวเรืองวัน เลิศศลารักษ์ ที่ ๑๒

นางสาวสุทิดา หรือสุธิดา ผลดี หรือจันทะเอ ที่ ๑๓

นายอภิชาติ หรือเสี่ยเปียง จันทร์สกุลพร ที่ ๑๔

นายนิมล หรือโจ รักดี ที่ ๑๕

นายสุธี เชื่อมไธสง ที่ ๑๖

นางสาวสุนีย์ จันทร์สกุลพร ที่ ๑๗

นายกฤษณะ สุระมนต์ ที่ ๑๘

นายสมยศ คุณจักร ที่ ๑๙

บริษัท กีธา พร็อพเพอร์ตี้ส์ จำกัด หรือ บริษัท สิริาลัย จำกัด ที่ ๒๐

นางสาวอัญพร หรือบงกร จันทร์สกุลพร ที่ ๒๑

จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา
ต่อหน่วยงานของรัฐ ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต

ระหว่าง	{	อัยการสูงสุด	โจทก์
		กรมการค้าต่างประเทศ ที่ ๑	
		องค์การคลังสินค้า ที่ ๒	
		องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ที่ ๓	
		กระทรวงพาณิชย์ ที่ ๔	
		กระทรวงการคลัง ที่ ๕	ผู้ร้อง
		ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีกิจวิทยโสธร ที่ ๑	
		นายทวี อาจสมรรถ ที่ ๒	
		บริษัท กิจวิทยโสธรไรซ์ จำกัด ที่ ๓	
		บริษัท เค.เอ็ม.ซี. อินเตอร์ไรซ์ (๒๐๐๒) จำกัด ที่ ๔	
		นายปกรณ์ ลีศิริกุล ที่ ๕	
		บริษัท เจียเม็ง จำกัด ที่ ๖	
		นางประพิศ มานะธัญญา ที่ ๗	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

โจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๘ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๕ และที่ ๒๐ กับผู้ร้องทั้งห้า อุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๒๕ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับอุทธรณ์วันที่ ๑๘ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

คดีทั้งสองสำนวนนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาพิพากษารวมกัน โดยให้เรียกโจทก์ทั้งสองสำนวนว่า โจทก์เรียกจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ ในสำนวนแรกว่า จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ เรียกจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๗ ในสำนวนหลังว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ และเรียกผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ทั้งสองสำนวนว่า ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๕ ตามลำดับ

โจทก์ฟ้องและแก้ฟ้องทั้งสองสำนวนเป็นใจความว่า ขณะเกิดเหตุ จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ และเป็นกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติกับประธานอนุกรรมการ พิจารณาระบายข้าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายให้ประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (Government to Government หรือ G to G) จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และเป็นรองประธาน กรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ต่อมาจำเลยที่ ๒ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานอนุกรรมการ พิจารณาระบายข้าวแทนจำเลยที่ ๑ ส่วนจำเลยที่ ๓ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงพาณิชย์ และเป็นกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ และอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ ของกรมการค้าต่างประเทศ ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ กับเป็นอนุกรรมการและเลขาธิการอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว โดยคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล และระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลแบบรัฐต่อรัฐกับผู้แทนของรัฐบาลต่างประเทศ จำเลยที่ ๕ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยเลขาธิการอนุกรรมการ พิจารณาระบายข้าว ต่อมาวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดี ของกรมการค้าต่างประเทศ จำเลยที่ ๖ ดำรงตำแหน่งเลขาธิการกรมการค้าต่างประเทศ ต่อมาวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว จำเลยที่ ๕ และที่ ๖ ได้รับมอบหมายจากจำเลยที่ ๔ ให้ทำหน้าที่สนับสนุนข้อมูลประกอบการเจรจา ซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ จึงมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานและเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ได้รับแต่งตั้งจากบริษัท กว่างตงฯ หรือกวางตุ้ง นำเข้าและส่งออกสินค้าเครื่องเขียน และอุปกรณ์กีฬา หรือ Guangdong Stationery & Sporting Goods IMP. & EXP. CORP. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของมณฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้เป็นตัวแทนชำระเงินค่าข้าวและรับมอบข้าว ส่วนจำเลยที่ ๙ ได้รับแต่งตั้งจากบริษัท ห่ายหนาน หรือไหหนาน หรือไหหลำ คำเมล์ดัตยูพีช

และอุตสาหกรรมน้ำมัน หรือ Hainan Grain and oil Industrial Trading Company ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของมณฑลไหหนานหรือไหหลำ สาธารณรัฐประชาชนจีน ให้เป็นตัวแทนชำระเงินค่าข้าวและรับมอบข้าวจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๒๑ เป็นผู้ชำระค่าข้าวตามสัญญาซื้อขายระหว่างกรมการค้าต่างประเทศกับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ โดยจำเลยที่ ๑๐ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๑๑ ถึงที่ ๑๓ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๑๔ เป็นเจ้าของกิจการบริษัทจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๑๕ ถึงที่ ๑๗ เป็นหรือเคยเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๒๐ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒๑ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เป็นผู้นำแคชเชียร์เช็คไปชำระค่าข้าวและรับมอบข้าวบางส่วนตามสัญญาซื้อขายระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ กับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ โดยจำเลยที่ ๒๒ เป็นนิติบุคคลประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีจำเลยที่ ๒๓ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จำเลยที่ ๒๔ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒๓ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๒๕ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒๖ เป็นกรรมการ และจำเลยที่ ๒๗ เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด มีจำเลยที่ ๒๘ เป็นกรรมการ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แลลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภาว่า รัฐบาลจะดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ต่อมาวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๕๓/๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ และคำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล รวมทั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ ชนิด ปริมาณ และเงื่อนไขการจำหน่ายข้าวสารในโกดังกลางที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่น ๆ ที่คงเหลือของรัฐบาลให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อตลาดโดยรวม เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๕ ได้เสนอให้ที่ประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาล มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า “วิธีการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (๑) เจรจาขายแบบรัฐต่อรัฐ (Government to Government : G to G) กับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาล หรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศรวมทั้งรัฐวิสาหกิจ” ต่อมากระทรวงพาณิชย์มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้อธิบดีของกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำของรัฐบาล

และข้าวในสต็อกของรัฐบาลกับผู้แทนจากรัฐบาลต่างประเทศ เป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) โดยมอบหมายให้อธิบดีของกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ลงนามในสัญญาซื้อขายในนามของรัฐบาลไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ เมื่อระหว่างวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ มีอำนาจและหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา จัดการ และการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง ในการเจรจาตลอดจนการกำหนดเงื่อนไขต่อรอง การทำสัญญา การแก้ไขสัญญา และการปฏิบัติตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ จำเลยที่ ๓ มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณา จัดการ และดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในการเจรจา ส่วนจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา จัดการ และการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง การเข้าร่วมเจรจา การกำหนดเงื่อนไขต่อรอง การทำสัญญา และการแก้ไขสัญญา การปฏิบัติตามสัญญา การพิจารณารับชำระค่าข้าว และส่งคลังสินค้าทำการส่งมอบข้าวตามสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ร่วมกับจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ กับพวก กระทำความผิดด้วยการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นชั้นเป็นตอนโดยจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ร่วมกันเสนอราคาซื้อข้าวเพื่อให้บริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้มียุติทำสัญญาซื้อขายข้าวกับกรมการค้าต่างประเทศแบบรัฐต่อรัฐในราคาต่ำกว่าท้องตลาดเป็นพิเศษ โดยอ้างว่าบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้บริษัท กว้างตงฯ เข้าทำสัญญาซื้อขายข้าวกับกรมการค้าต่างประเทศ จำนวน ๓ ฉบับ และบริษัท ห่ายหนานฯ เข้าทำสัญญาซื้อขายข้าวกับกรมการค้าต่างประเทศ จำนวน ๑ ฉบับ ความจริงแล้วบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ไม่ใช่ผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและไม่ใช่ผู้ชำระราคา และรับมอบข้าว แต่จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ ได้ร่วมกันนำข้าวบางส่วนตามสัญญาออกขายให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศโดยข้าวบางส่วนจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ เป็นผู้ชำระราคา และรับมอบไป ในการนี้ จำเลยที่ ๓ ได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศเชื่อว่าจำเลยที่ ๓ มีตำแหน่งหน้าที่ในการนำข้าวออกขาย เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ ได้กระทำความผิดหลายกรรมต่างกันตามสัญญาซื้อขายข้าว รวม ๔ ฉบับ คือ

สัญญาฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ กับบริษัท กว่างตงฯ โดยตกลงซื้อขายข้าวทุกชนิดในคลังสินค้าของรัฐบาลไทย ปีการผลิต ๒๕๕๘/๕๙ ถึง ๒๕๕๒/๕๓ ปริมาณ ๒,๑๙๕,๐๐๐ ตัน

สัญญาฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ กับบริษัท กว่างตงฯ โดยตกลงซื้อขายข้าว ๕ เพอร์เซ็นต์ ข้าวเหนียว ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ ข้าวหอมมะลิหักและข้าวขาวหัก ในคลังสินค้าของรัฐบาลไทย ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ปริมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน

สัญญาฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ กับบริษัท กว่างตงฯ โดยตกลงซื้อขายข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ และข้าวขาวหักเอวันเลิศ ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัน ต่อมา จำเลยที่ ๔ ได้ทำบันทึกเสนอขอแก้ไขสัญญาปรับเพิ่มปริมาณข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ อีก ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัน รวมเป็น ๒,๓๐๐,๐๐๐ ตัน และจำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบ

สัญญาฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ ระหว่างกรมการค้าต่างประเทศ กับบริษัท ห่ายหนานฯ โดยตกลงซื้อขายข้าวเหนียวเอวัน ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และ ๒๕๕๕ ปริมาณ ๖๕,๐๐๐ ตัน

ในการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ดำเนินการโดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ส่วนสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ดำเนินการโดยจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ จำเลยดังกล่าวได้ร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรมการค้าต่างประเทศ องค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกระทรวงพาณิชย์ โดยมีจำเลยที่ ๓ สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าว และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ กับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ได้ร่วมกันในการเสนอราคา โดยให้บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับการซื้อข้าวของรัฐ เพื่อให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรมการค้าต่างประเทศแบบรัฐต่อรัฐในราคาต่ำกว่าท้องตลาดเป็นพิเศษ โดยหลีกเลี่ยงการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมและเป็นการเอาเปรียบแก่กรมการค้าต่างประเทศ อันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ โดยจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ ได้สนับสนุนในการกระทำความผิด กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ร่วมกันเจรจาซื้อขายข้าว กับบริษัท กว่างตงฯ แล้วจำเลยที่ ๑ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวได้ให้ความเห็นชอบ ในวันเดียวกัน วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวกับบริษัท กว่างตงฯ

ตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ต่อมาจำเลยที่ ๔ ได้เสนอบันทึกขอแก้ไขสัญญาซื้อขายข้าว ทั้งสองฉบับดังกล่าวหลายครั้ง จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาขยายข้าว ในช่วงเวลานั้นได้ให้ความเห็นชอบทุกครั้ง หลังทำสัญญามีการชำระราคาและส่งมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ ปริมาณ ๑,๘๒๐,๘๖๑ ตัน เป็นเงิน ๑๘,๒๐๘,๑๕๖,๕๘๖ บาท ตามสัญญาฉบับที่ ๒ ปริมาณ ๑,๔๐๒,๕๓๘ ตัน เป็นเงิน ๒๘,๙๘๘,๑๑๑,๖๕๓ บาท สำหรับการทำสัญญาฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ได้ร่วมเจรจาซื้อขายข้าวกับบริษัท กว่างตงฯ โดยมีจำเลยที่ ๒ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาขยายข้าวได้ให้ความเห็นชอบ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๓ กับบริษัท กว่างตงฯ หลังทำสัญญามีการชำระราคาและรับมอบข้าวไป ๑,๖๕๔,๔๕๓ ตัน เป็นเงิน ๒๒,๕๐๕,๘๖๕,๓๖๙ บาท ส่วนการทำสัญญาฉบับที่ ๔ นั้น เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ร่วมกันเจรจาซื้อขายข้าวกับบริษัท ห่ายหนานฯ โดยมีจำเลยที่ ๒ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาขยายข้าวให้ความเห็นชอบ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ได้ลงนามในสัญญาซื้อขายข้าว ฉบับที่ ๔ กับบริษัท ห่ายหนานฯ มีการชำระราคาและรับมอบข้าวไป รวม ๖๑,๓๘๓ ตัน เป็นเงิน ๘๔๗,๐๘๘,๔๐๖ บาท ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณา หรือการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการเสนอซื้อข้าวดังกล่าว รู้หรือมีพฤติการณ์ปรากฏแจ้งชัดว่า ควรรู้ว่าการเสนอราคาซื้อข้าวไทยตามสัญญาทั้งสองฉบับมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ละเว้นไม่ดำเนินการ เพื่อให้มีการยกเลิกการเสนอราคาดังกล่าว โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการทำสัญญาซื้อขายข้าวไทย กับกรรมการค้าต่างประเทศ โดยจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ สนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว เมื่อระหว่างวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการค้าข้าวรู้ดีอยู่แล้วว่ามีการทุจริตนำข้าวที่ทำสัญญาซื้อข้าวแบบรัฐต่อรัฐมาขาย ให้ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศ ได้ร่วมกันซื้อข้าวและรับมอบข้าวบางส่วนตามสัญญาซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐจากกลุ่มของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ หลายครั้ง อันเป็นการสนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ผู้มีหน้าที่จัดการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ

รักษาสินค้าข้าว ตลอดจนดูแลการรับชำระค่าข้าวและส่งมอบข้าว ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่กรมการค้าต่างประเทศ องค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกระทรวงพาณิชย์ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติโดยมิชอบ โดยใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานดังกล่าว และเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ทั้งนี้ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวและชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็คให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ พร้อมรับมอบข้าวไป กล่าวคือ จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๓ ชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔ ฉบับ ฉบับที่ ๑ จำนวนเงิน ๔๒๔,๗๓๔,๕๔๐.๔๘ บาท ฉบับที่ ๒ จำนวนเงิน ๓๕,๙๒๐,๒๗๙.๐๓ บาท ฉบับที่ ๓ จำนวนเงิน ๖,๒๗๕,๘๐๒ บาท และฉบับที่ ๔ จำนวนเงิน ๑,๗๕๕,๙๘๑ บาท จำเลยที่ ๒๓ และที่ ๒๔ ชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ๒ ฉบับ ฉบับที่ ๑ จำนวนเงิน ๓๖๐,๑๖๕,๐๒๒.๓๕ บาท และฉบับที่ ๒ จำนวนเงิน ๘,๖๔๒,๙๒๗.๒๑ บาท จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวนเงิน ๖๕,๙๔๓,๐๘๕.๕๐ บาท จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็คธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑๖๕,๑๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์ขอถือจำนวนเงินที่มีการรับมอบข้าวตามสัญญาทั้งสิ้นฉบับ รวม ๗๐,๕๔๙,๒๒๒,๐๑๔ บาท เป็นฐานในการคำนวณค่าปรับ ร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญา เป็นเงินค่าปรับ ๓๕,๒๗๔,๖๑๑,๐๐๗ บาท เหตุเกิดที่ทำเนียบรัฐบาล แขวงและเขตดุสิต โรงแรมโซฟิเทล เซ็นทาราแกรนด์ แขวงและเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ที่ทำการของกรมการค้าต่างประเทศ องค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกระทรวงพาณิชย์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และท้องที่รับมอบข้าวจากองค์การคลังสินค้า และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร ตำบลวังแขม อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ตำบลสุขสำราญ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ตำบลบางคูวัด อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี และอีกหลายท้องที่ทั่วราชอาณาจักรเกี่ยวพันกัน จำเลยที่ ๑๔ เป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๑ - ๓๓๓๒/๒๕๕๗ และคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๓ - ๓๓๓๔/๒๕๕๗ ของศาลแขวงสมุทรปราการ ซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๒ คดีละ ๓ ปี ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๘๖, ๙๑, ๑๕๑, ๑๕๗ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิด

เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๙, ๑๐, ๑๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๒๓, ๑๒๓/๑ ปรับจำเลยที่ ๑ เป็นเงินร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญา ๒ ฉบับแรก ค่าปรับ จำนวน ๒๓,๕๙๘,๑๓๔,๑๑๙ บาท และปรับจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๒๑ เป็นเงินร้อยละห้าสิบของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญา ๔ ฉบับ ค่าปรับ จำนวน ๓๕,๒๗๔,๖๑๑,๐๐๗ บาท และนับโทษจำคุกของจำเลยที่ ๑๔ ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๑ - ๓๓๓๒/๒๕๕๗ และคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๓ - ๓๓๓๔/๒๕๕๗ ของศาลแขวงสมุทรปราการ

จำเลยที่ ๓ และที่ ๑๖ หลบหนี ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราว

จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ ให้การปฏิเสธ แต่จำเลยที่ ๑๔ รับว่า เป็นบุคคลคนเดียวกับจำเลยที่ ๒ ในคดีที่โจทก์ขอให้นับโทษต่อ

ระหว่างพิจารณา ผู้ร้องทั้งห้ายื่นคำร้องและแก้ไขคำร้องว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นหน่วยงานของรัฐ และมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ผู้ร้องที่ ๑ ได้ทำสัญญาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐซึ่งเป็นข้าวในโครงการรับจำนำ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ มีหน้าที่ดูแลรักษาข้าวในคลังสินค้าและเบิกจ่ายข้าวแก่ผู้ซื้อ ผู้ร้องที่ ๔ เป็นหน่วยงานกำกับดูแลผู้ร้องที่ ๑ ส่วนผู้ร้องที่ ๕ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังของแผ่นดิน ผู้ร้องที่ ๑ ทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐกับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ต่ำกว่าราคาในท้องตลาดอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยทั้งสี่สืบแปด ทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ชำระเงินค่าข้าวแก่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ต่ำกว่าราคาในท้องตลาด การกระทำของจำเลยทั้งสี่สืบแปดเป็นการจงใจทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้าโดยผิดกฎหมาย ทำให้ผู้ร้องทั้งห้าได้รับความเสียหาย ๒ ส่วน คือ ส่วนต่างของราคาข้าวตามสัญญากับราคาข้าวในท้องตลาด ณ วันที่ทำสัญญาซื้อขาย และส่วนต่างของมูลค่าข้าวตามสัญญากับจำนวนเงินที่มีการชำระราคา พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันที่ได้รับมอบข้าวอันเป็นวันทำละเมิด แยกคำนวณตามสัญญาแต่ละฉบับ ดังนี้ ค่าเสียหายตามสัญญาฉบับที่ ๑ เป็นข้าวเก่าทุกชนิดที่มีอยู่ในสต็อกของรัฐบาล รวมเป็นเงิน ๑๐,๙๙๑,๗๓๖,๑๓๙.๙๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันรับมอบข้าว คือวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันยื่นคำร้อง รวมเป็นต้นเงินและดอกเบี้ย ๑๔,๗๑๑,๖๑๐,๖๗๘.๗๖ บาท ค่าเสียหายตามสัญญาฉบับที่ ๒ เป็นข้าวปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ รวมเป็นเงิน ๒,๑๓๕,๖๓๒,๔๘๓.๘๗ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี

นับแต่วันรับมอบข้าว คือ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงวันยื่นคำร้องรวมต้นทุนเงินและดอกเบี้ยย ๒,๗๘๙,๙๒๕,๙๑๕.๔๐ บาท ค่าเสียหายตามสัญญาฉบับที่ ๓ เป็นข้าวปีการผลิต ๒๕๕๕ รวมเป็นเงิน ๖,๖๘๗,๔๑๙,๙๙๔.๐๙ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันรับมอบข้าว คือวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงวันยื่นคำร้องเป็นต้นทุนเงินและดอกเบี้ยย ๘,๕๕๔,๘๕๙,๑๒๕.๓๒ บาท ค่าเสียหายตามสัญญาฉบับที่ ๔ เป็นข้าวปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ รวมค่าเสียหาย ๑๙๙,๔๙๕,๔๙๕.๓๐ บาท ดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันรับมอบข้าว คือวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ ถึงวันยื่นคำร้อง รวมต้นทุนเงินและดอกเบี้ยย ๒๕๓,๕๖๔,๒๔๐.๑๖ บาท ส่วนความเสียหายที่เกิดจากการชำระเงิน น้อยกว่ามูลค่าข้าวที่รับไปตามสัญญา แยกเป็นสัญญาฉบับที่ ๑ จำนวน ๑๑๓.๖๔ บาท สัญญาฉบับที่ ๒ จำนวน ๔๓,๔๓๘,๑๒๓.๙๒ บาท สัญญาฉบับที่ ๓ จำนวน ๑,๓๘๐.๖๔ บาท และสัญญาฉบับที่ ๔ จำนวน ๓๐.๓๐ บาท รวมต้นทุนเงินค่าเสียหายตามสัญญาทั้งสี่ฉบับ ๔๓,๔๓๙,๖๔๘.๕๐ บาท ขอให้บังคับจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องทั้งห้า โดยให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ ร่วมกันชำระเงิน ๒๖,๓๖๖,๗๐๘,๑๗๒.๔๒ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นทุนเงินค่าเสียหาย ๒๐,๐๕๗,๗๒๓,๗๖๑.๖๖ บาท นับถัดจากวันยื่นคำร้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๓ ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน ๗๘,๗๓๘,๔๕๕.๓๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นทุนเงินค่าเสียหาย ๖๐,๕๔๘,๔๔๑.๕๒ บาท นับถัดจากวันยื่นคำร้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยที่ ๒๓ และที่ ๒๔ ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน ๑๓๙,๘๙๐,๐๔๑.๐๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นทุนเงิน ๑๐๘,๕๗๐,๐๖๓.๒๓ บาท นับถัดจากวันยื่นคำร้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน ๔๑,๔๕๑,๙๓๓.๗๑ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นทุนเงินค่าเสียหาย ๓๐,๙๗๐,๖๘๘.๙๒ บาท นับถัดจากวันยื่นคำร้องไปจนกว่าจะชำระเสร็จ และให้จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ร่วมรับผิดชอบชำระเงิน ๑๖๓,๔๒๔,๙๖๔.๔๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของต้นทุนเงินค่าเสียหาย ๑๒๒,๓๑๓,๗๔๙.๕๐ บาท นับถัดจากวันยื่นคำร้อง จนกว่าจะชำระเสร็จ

จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ ให้การคดีส่วนแพ่งว่า ผู้ร้องที่ ๑ ทำสัญญาซื้อขายข้าวกับบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ โดยชอบซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์

และวัตถุประสงค์ของผู้ร้องที่ ๑ หากเกิดความเสียหายก็เป็นความผิดพลาดของผู้ร้องที่ ๑ เอง ผู้ร้องที่ ๑ จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย องค์การคลังสินค้า และที่ ๓ มีหน้าที่ดูแลเก็บรักษาข้าวเท่านั้น ย่อมไม่ได้รับความเสียหาย ผู้ร้องที่ ๔ เป็นหน่วยงานกำกับดูแล การยื่นคำร้องของผู้ร้องที่ ๔ เป็นการใช้สิทธิที่ซ้ำซ้อนกับผู้ร้องอื่น ส่วนผู้ร้องที่ ๕ มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเงินการคลังของแผ่นดิน เป็นผู้บริหารงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น ผู้ร้องทั้งห้าไม่ใช่เจ้าของข้าว จึงไม่ใช่ผู้เสียหายที่มีอำนาจยื่นคำร้องได้ และเรียกค่าเสียหายสูงเกินจริง จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ ไม่ได้ร่วมกัน หรือสนับสนุนให้บริษัท กว่างตงฯ บริษัท ห่ายหนานฯ หรือบุคคลอื่นกระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า จำเลยที่ ๗ เป็นพนักงานส่งเอกสาร ทำหน้าที่ซื้อแคชเชียร์เช็คนำไปมอบให้เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๑ อันเป็นการประกอบอาชีพตามปกติโดยสุจริต จำเลยที่ ๘ รับจ้างบริษัท กว่างตงฯ จัดส่งเอกสาร และติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐภายหลังมีการทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐซึ่งจำเลยที่ ๘ เชื่อโดยสุจริต และชอบด้วยกฎหมาย ส่วนจำเลยที่ ๙ เป็นผู้รับมอบอำนาจของบริษัท ห่ายหนานฯ แต่ไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ จำเลยที่ ๑๐ ประกอบกิจการค้าข้าวตามกฎหมาย มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง ส่งออกข้าวไปจำหน่ายยังต่างประเทศปีละหลายล้านตัน มูลค่าไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท จำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวบางส่วนตามฟ็องจากบริษัท ไพน์ คอนติเนนตัล เทรตติ้ง จำกัด ซึ่งเป็นนายหน้าหรือตัวแทนการค้าในสาธารณรัฐสิงคโปร์ โดยเป็นข้าวที่บริษัท กว่างตงฯ ซื้อมาจากรัฐบาลไทย โดยสุจริตตามทางการค้าปกติ มีข้อตกลงให้จำเลยที่ ๑๐ ชำระค่าข้าวแก่ผู้ร้องที่ ๑ และรับมอบข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จำเลยที่ ๑๐ ชำระราคาและรับมอบข้าว คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท จำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ เป็นกรรมการของจำเลยที่ ๑๐ กระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ และบริหารงานภายใต้นโยบายที่กำหนดโดยคณะกรรมการหรือมติที่ประชุมของผู้ถือหุ้น ส่วนจำเลยที่ ๑๓ เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ ๑๐ ตำแหน่งฝ่ายจัดซื้อ มีหน้าที่จัดซื้อบรรจุภัณฑ์ เพิ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการของจำเลยที่ ๑๐ ภายหลังจากทำสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสิ้นฉบับแล้ว และได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ดูแลเฉพาะเรื่องการจดทะเบียนและการรับรองรายชื่อผู้ถือหุ้นเท่านั้น จำเลยที่ ๑๔ ไม่ใช่เจ้าของ หรือผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการและโอนขายหุ้นให้บุคคลอื่นตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ หลังจากนั้น ไม่เคยเกี่ยวข้องกับการบริหารหรือสั่งการในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๑๕ เคยเป็นพนักงานของบริษัท เพอร์ซิเดนท์ อะกรี เทรตติ้ง จำกัด ตำแหน่งพนักงานทั่วไป ทำหน้าที่ขายข้าวเปลือก

และข่าวสาร ต่อมาปี ๒๕๕๐ ได้ลาออกมาประกอบธุรกิจค้าข้าว และไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการระบายข้าว ในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก จำเลยที่ ๑๗ เป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ในตำแหน่งผู้จัดการทั่วไป จำเลยที่ ๑๐ สั่งจำเลยที่ ๑๗ เปิดบัญชีในนามของจำเลยที่ ๑๗ เพื่อรับเงินซื้อข้าวและเบิกเงิน ไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ เพื่อจำเลยที่ ๑๐ จะได้ไม่ถูกธนาคารหักเงินฝาก ไปชำระหนี้ตามข้อตกลงในการขอสินเชื่อ ทั้งการซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวเกิดขึ้นภายหลังทำสัญญา ซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐแล้ว จำเลยที่ ๑๗ จึงไม่อาจเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามฟ้อง จำเลยที่ ๑๘ ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท และเป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวบางฉบับ โดยการให้ว่วนเป็นครั้งคราวจากจำเลยที่ ๗ ซึ่งรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน โดยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือได้รับผลประโยชน์จากการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ จำเลยที่ ๑๙ ประกอบอาชีพรับราชการ เป็นนายแพทย์ด้านโสต ศอ นาสิก ประจำโรงพยาบาลรามาริบัติ ไม่เคยเกี่ยวข้องกับการค้าข้าวมาก่อน จำเลยที่ ๑๙ ให้จำเลยที่ ๑๑ กู้ยืมเงินส่วนตัวระยะสั้น ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๑๑ ขอให้ส่งจ่ายแคชเชียร์เช็คฝากไว้ที่เคาน์เตอร์แล้วจะส่งคนมารับเช็ค การที่จำเลยที่ ๗ นำเช็คของจำเลยที่ ๑๙ ไปเบิกถอนแล้วรวมกับเงินสดอื่นอีก ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ นั้น จำเลยที่ ๑๙ ไม่ได้เกี่ยวข้องด้วย จำเลยที่ ๒๐ เพิ่งจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ อันเป็นเวลาภายหลังจากมีการทำสัญญาซื้อขายข้าวแล้ว มีจำเลยที่ ๒๑ เป็นกรรมการ มีวัตถุประสงค์ ประกอบกิจการอสังหาริมทรัพย์ ได้ลงทุนก่อสร้างอาคารชุดเพื่อขาย ๓ โครงการ รวมมูลค่าโครงการ ๔,๔๗๙,๙๓๐,๐๖๕.๐๒ บาท แคชเชียร์เช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๗๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่นำไปชำระค่าข้าวซึ่งปรากฏว่าเงินซื้อแคชเชียร์เช็คดังกล่าว ถูกถอนมาจากบัญชี ของจำเลยที่ ๒๑ นั้น สืบเนื่องมาจากจำเลยที่ ๒๑ กู้ยืมเงินจากจำเลยที่ ๑๐ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนชั่วคราว ต่อมาจำเลยที่ ๒๐ ชำระคืนเงินกู้ แก่จำเลยที่ ๑๐ แล้ว ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑๐ กับจำเลยที่ ๒๑ มีการสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน เป็นการชั่วคราวระหว่างกัน มีวงเงินกว่า ๗,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มีการจ่ายผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย ขอให้ยกคำร้อง

จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ให้การคดีส่วนแบ่งว่า ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ มีส่วนก่อให้เกิด การกระทำความผิด จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย ผู้ร้องที่ ๕ มีหน้าที่บริหารงบประมาณแผ่นดินต้องไป

ไล่เบี้ยจากผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้รับความเสียหาย จึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ประกอบการค้าข้าวแต่ไม่เคยซื้อข้าวจากหน่วยงานของรัฐ การดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลทำให้ขาดแคลนข้าวเปลือกในตลาด จำเลยที่ ๒๓ ไม่สามารถหาซื้อข้าวได้ แต่ผู้ประกอบการค้าข้าวรายใหญ่อยังคงดำเนินธุรกิจได้ตามปกติ จำเลยที่ ๒๓ สอบถามผู้ประกอบการค้าข้าวถึงแหล่งซื้อข้าวได้รับแจ้งว่าสามารถติดต่อซื้อข้าวของรัฐบาลจากจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ จนกระทั่งเมื่อประมาณเดือนสิงหาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑๕ โทรศัพท์มาเสนอขายข้าวของรัฐบาลที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าของจำเลยที่ ๒๒ แต่จำเลยที่ ๒๓ ไม่เชื่อมั่นเนื่องจากไม่เคยติดต่อกับจำเลยที่ ๑๕ มาก่อน จำเลยที่ ๑๕ จึงขอให้จำเลยที่ ๒๓ ติดต่อกับจำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๒๓ โทรศัพท์ติดต่อจำเลยที่ ๓ ได้รับการยืนยันว่าสามารถซื้อข้าวของรัฐบาลได้ โดยมีเงื่อนไขให้ส่งจ่ายแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวในนามของผู้ร้องที่ ๑ แล้วนำแคชเชียร์เช็คไปมอบให้จำเลยที่ ๓ เพื่อจัดทำเอกสารการรับข้าว จำเลยที่ ๒๓ ยังได้สอบถามหัวหน้าคลังสินค้ากลางจังหวัดโยธะธรก็ได้รับการยืนยันว่ากระบวนการซื้อขายถูกต้อง จำเลยที่ ๒๓ ไม่เคยซื้อข้าวของรัฐบาลมาก่อนและไม่ทราบว่าจำเลยที่ ๓ นำข้าวตามสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐมาขายให้ จึงโทรศัพท์ต่อรองราคาซื้อขายข้าวกับจำเลยที่ ๓ จนได้ข้อยุติ โดยจำเลยที่ ๒๒ ตกลงซื้อข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ จำนวน ๑๔,๗๔๗.๗๒๗๑ ตัน ราคาตันละ ๒๘,๘๐๐ บาท เป็นเงิน ๔๒๔,๗๓๔,๕๔๐.๔๘ บาท ข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ จำนวน ๒,๒๐๓.๗๐๐ ตัน ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๓๕,๙๒๐,๒๗๙.๐๓ บาท ข้าวเหนียว ๑๐ เพอร์เซ็นต์ จำนวน ๓๔๒.๙๔๐ ตัน ราคาตันละ ๑๘,๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๖,๒๗๕,๘๐๒ บาท และปลายข้าวเหนียวเอวัน จำนวน ๑๑๔.๗๗๐ ตัน ราคาตันละ ๑๕,๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๑,๗๕๕,๙๘๑ บาท สำหรับจำเลยที่ ๒๔ ตกลงซื้อข้าวเป็นข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ จำนวน ๑๗,๗๙๖.๕๓๑ ตัน ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๙๐,๐๘๓,๔๖๕.๐๘ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ จำนวน ๔,๖๓๐.๙๒๐ ตัน ราคาตันละ ๑๕,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๗๐,๘๕๓,๐๗๖ บาท ข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ จำนวน ๑๙๖.๐๓๔ ตัน ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท และข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เพอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ จำนวน ๑๖๒.๓๖๐ ตัน ราคาตันละ ๒๘,๘๐๐ บาท เป็นเงิน ๔,๖๗๕,๙๖๘ บาท ซึ่งเป็นราคาตลาดใกล้เคียงกับราคากลางที่กรมการค้าภายในและสมาคมโรงสีข้าวไทยกำหนด จำเลยที่ ๒๓ ซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าว

แก่ผู้ร้องที่ ๑ จำนวน ๖ ฉบับ โดยนำแคชเชียร์เช็คไปมอบให้จำเลยที่ ๗ ตามที่ได้รับแจ้งจากจำเลยที่ ๓ และจำเลยที่ ๑๕ โทรศัพท์มาสอบถามชื่อผู้รับมอบอำนาจที่จะไปรับมอบข้าว หลังจากนั้น ๒ ถึง ๓ วัน จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ได้รับเอกสารการรับมอบข้าวส่งมาทางไปรษณีย์ ส่วนที่โจทก์และผู้ร้องทั้งห้า กล่าวหาว่า มีการนำแคชเชียร์เช็คของจำเลยที่ ๒๓ ไปรับมอบข้าวจากคลังสินค้าอื่นนั้น จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ไม่เคยได้รับมอบข้าวดังกล่าว จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ซื้อข้าวในราคาตลาด ไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า ทั้งผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้รับความเสียหาย จำเลยที่ ๒๓ กระทำในฐานะผู้แทนและภายในขอบวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบ เป็นการส่วนตัว ขอให้ยกคำร้อง

จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ให้การคดีส่วนแพ่งว่า จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ไม่ได้กระทำละเมิด ต่อผู้ร้องทั้งห้า จำเลยที่ ๒๕ ตกลงซื้อข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ที่เก็บรักษาในคลังสินค้าของบริษัท ชัยมงคลรุ่งเรืองการเกษตร จำกัด ๒,๒๗๓.๘๙๙๕ ตัน ราคาตันละ ๒๙,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๖๕,๙๔๓,๐๘๕.๕๐ บาท จากจำเลยที่ ๑๕ ในราคาตลาดตามทางการค้าปกติ โดยเข้าใจว่าเป็นข้าวที่เอกชนซื้อมาจากรัฐบาลโดยถูกต้องแล้วนำมาขายต่อผ่านนายหน้า ทั้งเป็นการซื้อ รวมน้ำหนักกระสอบในราคา ๒๙ บาทต่อกิโลกรัม ต้องเสียค่าขนส่งประมาณ ๒๕๐ บาทต่อตัน และต้องเสียค่าใช้จ่ายปรับปรุง ๑,๕๐๐ บาทต่อตัน จึงจะสามารถส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศได้ จำเลยที่ ๒๕ ไม่ได้รับมอบข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ตามสัญญาขายข้าวฉบับที่ ๑ หากมีการนำแคชเชียร์เช็ค ของจำเลยที่ ๒๕ ไปชำระค่าข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ก็เป็นเรื่องนอกเหนือเจตนาของจำเลยที่ ๒๕ ขอให้ยกคำร้อง

จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ให้การคดีส่วนแพ่งว่า จำเลยที่ ๒๗ ไม่ได้ร่วมกระทำคามผิด หรือสนับสนุนการกระทำคามผิดตามฟ้อง จึงมิได้กระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า จำเลยที่ ๒๗ ตกลงซื้อข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ นาปรังปี ๒๕๕๒ จำนวน ๑๒,๗๐๐ ตัน ในราคาตันละ ๑๓,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๑๖๕,๑๐๐,๐๐๐ บาท จากจำเลยที่ ๑๐ ในราคาตลาดตามทางการค้าปกติ โดยชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ ด้วยแคชเชียร์เช็ค แต่จำเลยที่ ๒๗ ไม่ได้ซื้อข้าวนาปรัง ชนิดข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ จำนวน ๒๒,๙๐๐ ตัน และข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ จำนวน ๒,๘๙๕.๑๗ ตัน ตามที่ผู้ร้องทั้งห้ากล่าวอ้าง ที่ผู้ร้องทั้งห้าคิดดอกเบี้ยนับแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔

ไม่ถูกต้องเพราะจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ เพิ่งซื้อข้าวเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๖ ผู้ร้องคิดค่าเสื่อมและราคาข้าวไม่ถูกต้อง ขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๓ อันเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นความผิดหลายกรรมต่างกันแยกตามรายสำัญญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ จำเลยที่ ๑ กระทำความผิด ๒ กระทง จำคุกกระทงละ ๑๘ ปี รวมเป็นจำคุก ๓๖ ปี จำเลยที่ ๒ กระทำความผิด ๒ กระทง จำคุกกระทงละ ๑๘ ปี รวมเป็นจำคุก ๓๖ ปี จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ กระทำความผิดคนละ ๔ กระทง จำคุกจำเลยที่ ๔ กระทงละ ๑๐ ปี รวมเป็นจำคุก ๔๐ ปี จำคุกจำเลยที่ ๕ กระทงละ ๘ ปี รวมเป็นจำคุก ๓๒ ปี จำคุกจำเลยที่ ๖ กระทงละ ๖ ปี รวมเป็นจำคุก ๒๔ ปี และจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๓ อันเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ อีกกระทงหนึ่ง จำคุก ๖ ปี รวมโทษทุกกระทงแล้วเป็นจำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๔๒ ปี

จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๔ และที่ ๑๕ มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ อันเป็นการกระทำความผิด

เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน แยกตามรายสัญญา ให้เรียงกระทงลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ จำเลยที่ ๗ กระทำความผิด ๓ กระทง จำคุกกระทงละ ๔ ปี รวมเป็นจำคุก ๑๒ ปี จำเลยที่ ๘ กระทำความผิด ๒ กระทง จำคุกกระทงละ ๔ ปี รวมเป็นจำคุก ๘ ปี จำเลยที่ ๙ กระทำความผิด ๑ กระทง จำคุก ๔ ปี จำเลยที่ ๑๐ ปรับกระทงละ ๒๕๐,๐๐๐ บาท รวม ๔ กระทง เป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑๑ ที่ ๑๒ ที่ ๑๔ และที่ ๑๕ กระทำความผิด ๔ กระทง จำคุกจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ คนละกระทงละ ๔ ปี รวมเป็นจำคุกคนละ ๑๖ ปี จำคุกจำเลยที่ ๑๔ กระทงละ ๑๒ ปี รวมเป็นจำคุก ๔๘ ปี ให้นับโทษจำเลยที่ ๑๔ ต่อจากโทษจำคุกของจำเลยที่ ๒ ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๑ - ๓๓๓๒/๒๕๕๗ และคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๓๓๓๓ - ๓๓๓๔/๒๕๕๗ ของศาลแขวงสมุทรปราการ จำคุกจำเลยที่ ๑๕ กระทงละ ๘ ปี รวมเป็นจำคุก ๓๒ ปี จำเลยที่ ๗ และที่ ๙ ยังมีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ อันเป็นการกระทำความผิดเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ อีกกระทงหนึ่ง จำคุกจำเลยที่ ๗ และที่ ๙ มีกำหนดคนละ ๔ ปี รวมโทษทุกกระทงแล้ว จำคุกจำเลยที่ ๗ มีกำหนด ๑๖ ปี จำคุกจำเลยที่ ๙ มีกำหนด ๘ ปี

จำเลยที่ ๑๓ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ และที่ ๒๑ มีความผิดตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ อันเป็นการกระทำความผิดเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๑๓ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ และที่ ๒๑ คนละ ๔ ปี และปรับจำเลยที่ ๒๐ เป็นเงิน ๒๕,๐๐๐ บาท หากจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๒๐ ไม่ชำระค่าปรับให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙ ขอให้คำขออื่นให้ยก ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๑๙ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘

ให้จำเลยที่ ๑๐ ที่ ๑๔ และที่ ๑๕ ร่วมกันชำระเงินแก่ผู้ร้องที่ ๕ จำนวน ๑๖,๙๑๒,๑๒๘,๒๗๓.๖๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีของต้นเงิน ๙,๗๑๗,๑๖๕,๒๙๑.๕๔ บาท นับแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ของต้นเงิน ๑,๓๓๗,๕๔๗,๘๙๑.๗๙ บาท นับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ของต้นเงิน ๕,๖๙๔,๗๔๙,๔๙๖.๗๓ บาท นับแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ และของต้นเงิน ๑๖๒,๖๖๕,๕๙๓.๖๐ บาท นับแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ร่วมรับผิดชอบ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้จำเลยที่ ๑๑ ถึงที่ ๑๓ และที่ ๑๗ ร่วมรับผิดชอบ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้จำเลยที่ ๑๘ ร่วมรับผิดชอบ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ร่วมรับผิดชอบเป็นเงิน ๑,๒๙๔,๑๐๙,๗๖๗.๘๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีนับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้ยกคำร้องของผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ และยกคำร้องของผู้ร้องที่ ๕ สำหรับจำเลยที่ ๑๙ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ค่าฤชาธรรมเนียม ให้เป็นพับ ค่าขออื่นให้ยก.

โจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๘ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๕ และที่ ๒๐ กับผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์

ระหว่างพิจารณาคดีของศาลฎีกาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์ จำเลยที่ ๘ ยื่นคำร้องขอถอนอุทธรณ์ ศาลฎีกาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาต

พิเคราะห์อุทธรณ์ของโจทก์ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๗ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๕ และที่ ๒๐ ผู้ร้องทั้งห้า คำแก้อุทธรณ์ของโจทก์ คำแก้อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๗ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๕ ที่ ๒๐ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ คำแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า รายงานการไต่สวน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์ไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อที่ประชุมรัฐสภา โดยมีนโยบายนำระบบจำหน่ายสินค้าเกษตรมาใช้ในการรับจำนำข้าวให้แก่เกษตรกร โดยกำหนดราคารับจำนำสำหรับข้าวเปลือกเจ้า ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ และข้าวเปลือกหอมมะลิ (๔๒ กรัม) ความชื้นไม่เกินร้อยละ ๑๕ ที่ราคาเกี่ยวละ

๑๕,๐๐๐ บาท และ ๒๐,๐๐๐ บาท เป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๕๓/๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ให้มีอำนาจหน้าที่จัดการข้าวรวมถึงการเสนอกรอบนโยบาย และยุทธศาสตร์ข้าวต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้การจัดการข้าวสอดคล้องกันทั้งระบบและมีการพัฒนาต่อเนื่อง การอนุมัติแผนงานโครงการ และมาตรการเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าว แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน คณะที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการด้านการผลิต การตลาด และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับข้าว โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ จำเลยที่ ๓ และกรรมการอื่น รวม ๒๔ คน เป็นกรรมการ โดยมีปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมการค้าระหว่างประเทศ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เอกสารหมาย จ. ๔๖ หน้า ๑๑๓๒ ถึง ๑๑๓๓ มีการประชุม กขช. เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ โดย นางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นประธานการประชุม และจำเลยที่ ๑ ที่ ๓ ถึงที่ ๖ ได้เข้าร่วมประชุมด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ รัฐบาลมีข้าวสารในโกดังกลางตามโครงการแทรกแซงของรัฐ รวม ๒,๑๘๙,๐๑๕.๖๗ ตัน และมีข้าวเปลือกในยุ้งฉางกลาง ๕๗,๖๕๐.๙๓ ตัน และจำเลยที่ ๔ รายงานที่ประชุม ว่าข้าวสารดังกล่าวมีข้าวเสื่อมสภาพ ๘,๐๐๐ ตัน ได้ขายเป็นอาหารสัตว์ ส่วนข้าวสารอีก ๒,๑๐๐,๐๐๐ ตัน ยังมีสภาพใช้ได้แต่ต้องมีการปรับปรุง ตามรายงานการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เอกสารหมาย จ. ๔๖

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการ กขช. มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวม ๖ คณะ คือ (๑) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการผลิต (๒) คณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ด้านการตลาด (๓) คณะอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำระดับจังหวัด (๔) คณะอนุกรรมการ กำกับดูแลการรับจำนำข้าว (๕) คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว (๖) คณะอนุกรรมการตรวจสอบ และติดตามการรับจำนำข้าว จำเลยที่ ๑ ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานอนุกรรมการด้านการตลาด ประธานอนุกรรมการติดตามกำกับดูแลการรับจำนำข้าว ประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว และประธานอนุกรรมการตรวจสอบและติดตามการรับจำนำข้าว ส่วนจำเลยที่ ๓ ได้รับการแต่งตั้ง

เป็นอนุกรรมการทั้งสี่คณะดังกล่าวเช่นกัน ตามคำสั่ง กชช. ที่ ๒/๒๕๕๔ ที่ ๔/๒๕๕๔ ที่ ๕/๒๕๕๔ และที่ ๖/๒๕๕๔ เอกสารหมาย จ. ๔๖ ต่อมาวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ นางสาวยิ่งลักษณ์ มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๔๒/๒๕๕๕ ปรับปรุงและแต่งตั้งกรรมการ กชช. (เพิ่มเติม) โดยให้รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง) พ้นจากตำแหน่งรองประธานกรรมการ ให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และจำเลยที่ ๓ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ กชช. และแต่งตั้งให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นรองประธานกรรมการ และเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นกรรมการ มีผลให้จำเลยที่ ๑ พ้นจากตำแหน่ง กรรมการ กชช. และจำเลยที่ ๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นรองประธานกรรมการ กชช. ส่วนจำเลยที่ ๓ แม้จะพ้นจากตำแหน่งกรรมการ กชช. ในฐานะส่วนบุคคล แต่ก็ได้รับการแต่งตั้งให้กลับมาดำรงตำแหน่ง กรรมการ กชช. ในฐานะที่จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เอกสารหมาย จ. ๔๖ แพ้ม ๔ หน้า ๑๑๖๘ ต่อมาวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ นางสาวยิ่งลักษณ์ มีคำสั่ง กชช. ที่ ๒/๒๕๕๕ ที่ ๓/๒๕๕๕ ที่ ๔/๒๕๕๕ และที่ ๑๑/๒๕๕๕ ปรับปรุงและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการด้านการตลาด (เพิ่มเติม) คณะอนุกรรมการ พิจารณาระบายข้าว (เพิ่มเติม) โดยให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และผู้ช่วยเลขานุการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์พ้นจากตำแหน่ง และแต่งตั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานและเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอนุกรรมการทั้งสี่คณะ มีผลให้จำเลยที่ ๑ พ้นจากตำแหน่งประธานคณะอนุกรรมการทั้งสี่คณะ โดยมีจำเลยที่ ๒ เป็นประธานคณะอนุกรรมการแทน ส่วนจำเลยที่ ๓ ยังคงได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการทั้งสี่คณะในฐานะเป็นเลขานุการรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพาณิชย์ และให้รองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศที่อธิบดีมอบหมายเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการในคณะอนุกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติด้านการตลาด และคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ตามคำสั่ง กชช. เอกสารหมาย จ. ๔๖ หน้า ๑๑๗๐ และ ๑๑๗๒

คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว มีอำนาจหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ ชนิด ปริมาณ และเงื่อนไขการจำหน่ายข้าวสารในโกดังกลางที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่น ๆ ที่คงเหลือของรัฐบาลเพื่อให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อตลาดโดยรวม ตลอดจนกำกับดูแลแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการระบายข้าว กำหนดวิธีการระบายข้าวได้ตามความจำเป็น

รวมทั้งการระบายข้าวสารในตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้า (AFET) ให้เป็นไปตามแผนการระบายข้าว และคำนึงถึงผลกระทบต่อราคาตลาด โดยใช้ระบบการส่งออกเป็นสำคัญและรายงานผลการดำเนินงานต่อ กชช. ในการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ ฝ่ายเลขานุการได้จัดเตรียมร่างยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลนำเสนอต่อที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาล ซึ่งกำหนดให้ระบายข้าวด้วย ๕ วิธี คือ ๑) เจรจาขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) กับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาลหรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ของทุกประเทศรวมทั้งรัฐวิสาหกิจ ๒) ในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย (AFET) ๓) ขายเป็นการทั่วไปให้แก่ผู้ประกอบการในประเทศ ๔) ขายให้แก่องค์กรและหน่วยงานใน และต่างประเทศเพื่อสาธารณประโยชน์ ๕) บริจาคในกรณีที่เหมาะสมเพื่อรักษาความสัมพันธ์ อันดีระหว่างประเทศ และที่ประชุมยังมีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการระบายข้าว มืออิตีของผู้ร้องที่ ๑ เป็นประธานคณะทำงาน ผู้แทนกรมการค้าภายใน ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนของผู้ร้องที่ ๒ และรองอิตีของผู้ร้องที่ ๑ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นคณะทำงานและเลขานุการ ผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวเป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการระบายข้าวเปลือกและข้าวสารอื่น ๆ รวมถึงการเจรจาต่อรองการเสนอซื้อให้ได้ราคา และปริมาณเป็นข้อยุติ แล้วนำเสนอประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวให้ความเห็นชอบ ตามรายงานการประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว เอกสารหมาย จ. ๔๐๕ หน้า ๗๐๙๘๖ ถึง ๗๐๙๙๙ วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานดำเนินการระบายข้าว ซึ่งมีองค์ประกอบตามที่คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวได้มีมติเห็นชอบ ตามเอกสารหมาย ล. ๑๘๑ หน้า ๗๐๖ ในวันเดียวกันนั้น จำเลยที่ ๑ มีหนังสือเสนอยุทธศาสตร์การระบายข้าวให้ นางสาวยิ่งลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการ กชช. พิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่ง นางสาวยิ่งลักษณ์ ได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ ตามเอกสารหมาย จ. ๒๖๓ หน้า ๖๔๖๓๕ ต่อมากระทรวงพาณิชย์ มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ และวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาให้ความเห็นชอบให้อิตีผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ดำเนินการเจรจาการซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำ ของรัฐบาลและข้าวในสต็อกของรัฐบาลกับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาลหรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ของทุกประเทศ โดยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลที่ได้รับความเห็นชอบ

จากประธานกรรมการ กชช. แล้ว โดยให้อธิบดีของผู้ร้องที่ ๑ นำผลการเจรจาต่อรองสุดท้าย ในเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ปริมาณ ราคา การชำระเงิน การส่งมอบ และค่าประกันภัยสินค้า เป็นต้น เสนอให้ประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวให้ความเห็นชอบ กับขอให้อธิบดีของผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ลงนามในสัญญาซื้อขายในนามของรัฐบาลไทย วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบตามที่ผู้ร้องที่ ๔ เสนอ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือแจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ทราบ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๔๔ หน้า ๑๐๖๓

โครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ เริ่มดำเนินโครงการตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการการรับจำนำ คือ เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรที่จะเข้าโครงการจะต้องมีหนังสือรับรองจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และเป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) โดยให้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ทำหน้าที่เป็นนายคลังสินค้ารับฝากข้าวเปลือก และออกใบประทวนสินค้าให้แก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรนำไปประทวนสินค้าไปจำนำกับ ธ.ก.ส. และ ธ.ก.ส. จะจ่ายเงินแก่เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรภายใน ๓ วันทำการ มีกำหนดไถ่ถอนภายใน ๔ เดือน ทั้งนี้ กชช. ได้มีมติเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวม ๔ โครงการ ๕ ฤดูกาลผลิต คือ ๑) โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการ ๖.๘๘ ล้านตัน ใช้เงินรับจำนำ ๑๑๘,๐๓๓.๓๒ ล้านบาท ๒) โครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการ ๑๔.๗ ล้านตัน ใช้เงินรับจำนำ ๒๑๘,๕๕๐.๘๗ ล้านบาท ๓) โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๕๕/๕๖ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการ ๒๒ ล้านตัน ใช้เงินรับจำนำ ๓๕๐,๕๑๗.๒๒ ล้านบาท ๔) โครงการรับจำนำข้าวเปลือก ปีการผลิต ๒๕๕๖/๕๗ (ครั้งที่ ๑) มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกเข้าร่วมโครงการ ๑๖.๕ ล้านตัน ใช้เงินรับจำนำ ๑๙๑,๒๑๔.๓๒ ล้านบาท

สำหรับการทำสัญญาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐตามฟ็องนั้น เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ ขอซื้อข้าวที่มีอยู่ในคลังและข้าวที่กำลังจะเก็บเกี่ยวในโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ตามเอกสารหมายเลข จ. ๕๙ หน้า ๓๓๗๔ ต่อมาวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ ขอกำหนดนัดหมายเจรจาในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

ตามเอกสารหมาย จ. ๖๒ หน้า ๓๘๗๙ ในวันเดียวกันนั้น จำเลยที่ ๔ ได้มีบันทึกถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองกวางโจว ขอตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบริษัท กว่างตงฯ เป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ พร้อมตรวจสอบรายชื่อบุคคลผู้มีอำนาจลงนามตามเอกสารหมาย จ. ๙๐๒ วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบผลการเจรจา อ้างว่ามีการเจรจากับบริษัท กว่างตงฯ ตามกำหนดนัดหมายโดยจำเลยที่ ๔ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะผู้เจรจา ได้ข้อสรุปว่า บริษัท กว่างตงฯ ตกลงซื้อข้าวจากไทยโดยจะทำสัญญาแยกเป็น ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่ ๑ ข้าวปีการผลิตเก่าทั้งหมดทุกชนิดข้าวในสต็อกของรัฐบาลรวมประมาณ ๒ ล้านตัน ฝ่ายจีนเสนอซื้อในราคาเฉลี่ยราคาเดียวที่ตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท กำหนดระยะเวลารับมอบภายใน ๑๐ เดือน ส่วนฝ่ายไทยเสนอขายในราคาเฉลี่ยราคาเดียวที่ตันละ ๑๑,๕๐๐ บาท กำหนดระยะเวลารับมอบภายใน ๖ เดือน ส่วนฉบับที่ ๒ ข้าวปีการผลิตใหม่ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ที่ยังไม่ถึงกำหนดเก็บเกี่ยว และรัฐบาลจะเริ่มโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ประกอบด้วยข้าว ๔ ชนิด คือ ข้าวขาว ข้าวหนึ่ง ปลายข้าวขาว และปลายข้าวหอมมะลิ รวมประมาณ ๒ ล้านตัน เริ่มการรับมอบภายใน ๓๐ วัน นับแต่เปิด L/C ในปริมาณอย่างน้อย ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน ฝ่ายจีนเสนอซื้อโดยใช้ราคาขายส่งข้าวในตลาดกรุงเทพมหานครของกรมการค้าภายใน ๑ วัน ก่อนลงนามในสัญญา ส่วนฝ่ายไทยเสนอราคาขายโดยใช้ราคาขายส่งข้าวในตลาดกรุงเทพมหานครของกรมการค้าภายในนับจากวันที่ลงนามในสัญญา ๓๐ วัน ในวันเดียวกันนั้นจำเลยที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบในราคาและเงื่อนไขตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ ตามบันทึกข้อความเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๓๖๘ ถึง ๓๓๗๒ ต่อมาในวันรุ่งขึ้นจำเลยที่ ๔ ได้ลงนามในสัญญากับบริษัท กว่างตงฯ ๒ ฉบับ คือ

สัญญาฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขายข้าวไทยทุกชนิดที่มีอยู่ในสต็อกทั้งหมดรวมปริมาณ ๒,๑๙๕,๐๐๐ ตัน บวก/ลบ ร้อยละ ๑๐ เป็นข้าวนาปี ปีการผลิตเก่า ประกอบด้วยปีการผลิต ๒๕๔๘/๔๙ ถึงปีการผลิต ๒๕๕๒/๕๓ และข้าวนาปรังปี ๒๕๔๙ ถึงนาปรังปี ๒๕๕๒ กับบริษัท กว่างตงฯ ราคา ณ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ถัวเฉลี่ยทุกชนิดข้าวตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท การชำระเงินเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวนครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบ ๑๐ เดือน มีข้อตกลงว่าข้าวที่ส่งมอบต้องใช้ในการบริโภค

ภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจจัดส่งข้าวให้ประเทศที่สามในรูปแบบการค้าหรือการบริจาคได้เช่นกัน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปลเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๐ ถึง ๓๖๐๕

สัญญาฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขายข้าวนาปี ปีการผลิตใหม่ ๒๕๕๔/๕๕ กับบริษัท กว่างตงฯ ปริมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน บวก/ลบร้อยละ ๑๐ ราคารวมน้ำหนักกระสอบ ณ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ประกอบด้วยข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ ตันละ ๑๖,๙๕๐ บาท ข้าวหนึ่ง ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ตันละ ๑๗,๒๕๐ บาท ปลายข้าวหอมมะลิ ตันละ ๑๔,๖๕๐ บาท และปลายข้าวขาว ตันละ ๑๓,๖๕๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงินเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวน ครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบภายใน ๑๐ เดือน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปล เอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๖ ถึง ๓๖๑๑ และ จ.๖๔

ต่อมาวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระค่าข้าว การรับมอบข้าว และการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมาย จ. ๙๓ หน้า ๑๑๕๘๑ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอเพิ่มวิธีการชำระเงินอีก ๒ วิธี คือ การชำระเงินล่วงหน้า โดยโอนเงินผ่านธนาคาร (SWIFT) หรือชำระด้วยแคชเชียร์เช็ค ในรูปเงินบาทออกโดยธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยจำเลยที่ ๔ เสนอความเห็นว่าการชำระเงินล่วงหน้าตามที่บริษัท กว่างตงฯ เสนอเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายไทยมากขึ้น จำเลยที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบตามบันทึกข้อความเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๕๔๓ ถึง ๓๕๔๕ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอเพิ่มปริมาณปลายข้าวหอมอีก ๒๕๐,๐๐๐ ตัน รวมเป็น ๒,๒๕๐,๐๐๐ ตัน และขอเพิ่มระยะเวลา รับมอบข้าวอีก ๒.๕ เดือน จำเลยที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบ ตามบันทึกข้อความเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๕๖๕ ถึง ๓๕๖๘ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๑ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอผ่อนผันเงื่อนไขเกี่ยวกับปริมาณการรับมอบข้าว ระหว่างวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งตามสัญญากำหนดให้รับมอบข้าว อย่างน้อยเดือนละ ๒๐๐,๐๐๐ ตัน เป็นไม่กำหนดปริมาณการรับมอบข้าวขึ้นต่ำเนื่องจากได้รับผลกระทบ

จากอุทกภัยเป็นอุปสรรคต่อการขนส่ง จำเลยที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบ ตามบันทึกข้อความ เอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๕๙๑ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระค่าข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมาย จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๒ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๑ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอแก้ไขเงื่อนไขในเรื่องปริมาณการรับมอบข้าว ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน เป็น ๑๕๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน และขอขยายเวลารับมอบข้าวเพิ่มอีก ๔ เดือน สิ้นสุดวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ อ้างเหตุอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทยช่วงเดือนตุลาคมถึงธันวาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ เสนอความเห็นให้ปรับลดปริมาณการรับมอบข้าวเป็น ๑๘๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน และขยายเวลารับมอบข้าว ออกไป ๓ เดือน จำเลยที่ ๑ ให้ความเห็นชอบตามความเห็นของจำเลยที่ ๔ ตามเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๖๒๑ ถึง ๓๖๒๓ วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบ ให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอเพิ่มชนิดข้าวหอมมะลิ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน โดยให้รวมอยู่ในปริมาณตามสัญญาและขอขยายระยะเวลารับมอบอีก ๑ เดือน จำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบตามเอกสารหมาย จ. ๕๐๗ หน้า ๓๖๖๐ ถึง ๓๖๖๒ และเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอเพิ่มชนิดข้าวขาว ๑๐ เปอร์เซนต์ ปริมาณ ๕๐,๐๐๐ ตัน โดยให้รวมอยู่ในปริมาณตามสัญญาเดิม เสนอซื้อในราคาตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท โดยที่ราคาตลาดในขณะนั้นตันละ ๑๖,๙๕๐ บาท จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบในราคาตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ ตามเอกสารหมาย ล. ๓๔๐ หน้า ๑๓๙๒๖ ถึง ๑๓๙๒๙ หลังจากจำเลยที่ ๔ เกษียณอายุราชการแล้ว นางปราณี ศิริพันธ์ มาดำรงตำแหน่งอธิบดี ของผู้ร้องที่ ๑ ได้เสนอขอความเห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๑ ขยายระยะเวลารับมอบข้าว โดยจำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบให้แก่ไขทั้งสองครั้ง มีการแก้ไขเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๕ ตามเอกสารหมาย ล. ๒๘๖ และ ล. ๒๘๗ หน้า ๑๓๐๒๙ ถึง ๑๓๐๓๕

สัญญาฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ เสนอจำเลยที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงผู้ร้องที่ ๑ เสนอขอทำสัญญาฉบับใหม่ขอซื้อข้าวนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ประกอบด้วยข้าวขาว

๕ เปอร์เซ็นต์ และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ชนิดละ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน เสนอราคาซื้อตันละ ๑๑,๕๐๐ และ ๙,๐๐๐ บาท ตามลำดับ กำหนดระยะเวลารับมอบ ๑๐ เดือน โดยราคาตลาดในขณะนั้น ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๗,๖๕๐ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๖,๒๕๐ บาท จำเลยที่ ๔ เสนอความเห็นให้กำหนดระยะเวลารับมอบ ๕ เดือน ส่วนราคาให้เทียบราคาส่งออกของประเทศคู่แข่ง ราคาข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ คำนวณได้ตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท และปลายข้าวขาว เอวันเลิศ ตันละ ๑๒,๔๖๐ บาท จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบในราคาตามข้อเสนอของจำเลยที่ ๔ ส่วนกำหนดระยะเวลาส่งมอบได้ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ ต่อมาวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๓ กับบริษัท กว่างตงฯ ขายข้าวนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน รวมปริมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัน กับบริษัท กว่างตงฯ ราคาหน้าคลังสินค้า ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๒,๔๖๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงิน ๓ วิธี คือ ชำระแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้หรือโอนเงินผ่านธนาคาร หรือแคชเชียร์เช็ค กำหนดการส่งมอบข้าวภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ระบุในการเปิด L/C หรือนับจากวันที่ผู้ขายได้รับการโอนเงินหรือแคชเชียร์เช็คจากผู้ซื้อและให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๐ เดือน ปริมาณการรับมอบขั้นต่ำ ๑๐๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน ข้าวที่ส่งมอบตามสัญญาเพื่อการบริโภค ภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจส่งข้าวให้แก่ประเทศที่สามในรูปแบบการค้า หรือการบริจาคได้ ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปล เอกสารหมายเลข จ. ๖๔ หน้า ๔๒๗๕ ถึง ๔๒๘๑ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบให้แก่ไซสัญญาฉบับที่ ๓ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ ขอเพิ่มข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์อีก ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัน รวมเป็น ๒,๓๐๐,๐๐๐ ตัน จำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบ ตามบันทึกข้อความเอกสารหมายเลข จ. ๙๐๖ หน้า ๘๗๗๒๔ ถึง ๘๗๗๒๖

สัญญาฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกข้อความลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงผู้อำนวยการส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองกวางโจว ขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับสถานะความเป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของบริษัท ห่ายหนานฯ พร้อมรายชื่อบุคคลผู้มีอำนาจลงนามผูกพัน ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๗๐๘ ต่อมาวันที่

๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ได้ทำบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาอ้างว่า บริษัท ห่ายหนานฯ เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของมณฑลห่ายหนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน มีหนังสือ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แจ้งความประสงค์ ขอซื้อปลายข้าวเหนียวในสต็อกของรัฐบาลซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ได้ประสานงานเป็นการภายในได้รับแจ้งว่า บริษัท ห่ายหนานฯ จะส่งคณะผู้แทนเดินทางมาเจรจาซื้อปลายข้าวเหนียวแบบรัฐต่อรัฐกับผู้ร้องที่ ๑ ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ จึงขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาในเรื่องชนิดข้าว ปีการผลิต ปริมาณ รูปแบบการชำระเงิน และราคาขาย จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบ ตามที่เสนอตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๗๐๕ ถึง ๓๗๐๗ ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการค้า ในต่างประเทศ ณ เมืองกวางโจว มีบันทึกลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงอธิบดีของผู้ร้องที่ ๑ แจ้งผลการตรวจสอบว่าดำเนินการตรวจสอบแล้วได้รับแจ้งจากหน่วยงานคณะกรรมการควบคุม และบริหารทรัพย์สินแห่งรัฐบาลประชาชนจีน มณฑลห่ายหนานว่า บริษัท ห่ายหนานฯ เป็นรัฐวิสาหกิจ ผู้มีอำนาจลงนาม คือ นายเซี่ยเหมียน ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๗๐๙ ต่อมาจำเลยที่ ๔ ทำบันทึกลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ขอความเห็นชอบผลการเจรจาอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ คณะผู้แทนของบริษัท ห่ายหนานฯ นำโดย นายเซี่ยเหมียน ได้เดินทางมาประเทศไทยเพื่อเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐกับรัฐบาลไทย โดยมีจำเลยที่ ๔ เป็นหัวหน้าคณะผู้เจรจา ผลการเจรจาได้ข้อสรุปว่า บริษัท ห่ายหนานฯ ประสงค์ขอซื้อปลายข้าวเหนียว ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๘๐,๐๐๐ ตัน แต่ฝ่ายไทยแจ้งว่า มีปลายข้าวเหนียวในสต็อกทั้งสิ้น ๖๕,๙๖๓ ตัน สามารถจำหน่ายให้ได้ ๕๐,๐๐๐ ตัน ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันในเรื่องปริมาณปลายข้าวเหนียวที่ ๕๐,๐๐๐ ตัน กำหนดระยะเวลา รับมอบภายใน ๑ เดือน บริษัท ห่ายหนานฯ เสนอราคาซื้อตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท แต่ฝ่ายไทย เสนอราคาขายตันละ ๑๔,๒๓๐ บาท ต่อมาวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบในราคาตามข้อเสนอของบริษัท ห่ายหนานฯ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๕๙ หน้า ๓๓๘๖ ถึง ๓๓๙๐ ในวันเดียวกันหลังจากจำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบผลการเจรจา จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกเสนอจำเลยที่ ๒ อ้างว่า ในวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๕ นั้นเอง บริษัท ห่ายหนานฯ ได้ประสานแจ้งขอปรับเปลี่ยนปริมาณปลายข้าวเหนียวอีก ๑๕,๐๐๐ ตัน จึงขอความเห็นชอบให้ปรับเปลี่ยน

ปลายข้าวเหนียวและขอปรับแก้ไขบันทึกผลสรุปการเจรจาระหว่างบริษัท ห่ายหนานฯ กับผู้ร้องที่ ๑ เกี่ยวกับปริมาณปลายข้าวเหนียวจาก ๕๐,๐๐๐ ตัน เป็น ๖๕,๐๐๐ ตัน และจำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบในวันเดียวกัน ตามเอกสารหมายเลข ล. ๓๘๕ หน้า ๑๔๓๓๖ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ บริษัท ห่ายหนานฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๙ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจ ในการชำระค่าข้าวและการดำเนินการด้านต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๙๓ หน้า ๑๓๑๒๔ ต่อมาวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๔ ซื้อขายปลายข้าวเหนียว ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และ ๒๕๕๕ กับบริษัท ห่ายหนานฯ ปริมาณ ๖๕,๐๐๐ ตัน ราคา ณ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงิน ๓ วิธี คือ ชำระแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้ หรือโอนเงินผ่านธนาคาร หรือแคชเชียร์เช็ค กำหนดมอบให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑ เดือน นับจากวันส่งมอบครั้งแรก โดยข้าวตามสัญญาจะต้องใช้บริโภคภายในประเทศ ของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจส่งข้าวให้ประเทศที่สามในรูปแบบการค้าหรือการบริจาคได้ ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมค่าแปล เอกสารหมายเลข จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๔ ในการรับมอบข้าว ตามสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับ มีจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นตัวแทนชำระเงินและรับมอบข้าว ตามสัญญาฉบับที่ ๑ ถึงที่ ๓ ส่วนสัญญาฉบับที่ ๔ มีจำเลยที่ ๙ เป็นตัวแทนชำระเงินค่าข้าว และรับมอบข้าว มีการชำระค่าข้าวทั้งสี่สัญญาด้วยแคชเชียร์เช็คหลายร้อยฉบับ และรับมอบข้าว ตามสัญญาฉบับที่ ๑ จำนวน ๑,๘๒๐,๘๑๕.๖๖๐ ตัน สัญญาฉบับที่ ๒ จำนวน ๑,๔๐๒,๕๓๗.๘๖๐ ตัน สัญญาฉบับที่ ๓ จำนวน ๑,๖๕๔,๔๕๓.๑๓๐ ตัน สัญญาฉบับที่ ๔ จำนวน ๖๑,๓๘๓.๒๒๐ ตัน ตามเอกสารการรับมอบข้าวและชำระเงิน เอกสารหมายเลข จ. ๙๓๕ ถึง จ. ๙๓๘

หลังจากทำสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้วจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ มีหนังสือขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ต่อมาจำเลยที่ ๔ มีบันทึกขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ โดยจำเลยที่ ๔ จะระบุในบันทึกขอเบิกข้าวด้วยเสมอว่า ขอให้ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ระมัดระวังดำเนินการทุกอย่างให้เป็นความลับ นอกจากนี้ ยังได้ความจาก นางสาวพันธุ์สุดา จันทรมลิต ว่า ในขณะที่เกิดเหตุจำเลยที่ ๕ เป็นผู้อำนวยการ สำนักบริหารการค้าข้าว จำเลยที่ ๕ จะเป็นคนร่างบันทึกขอเบิกข้าวเพื่อเสนอให้จำเลยที่ ๔ ลงนามด้วยตนเอง หลังจากจำเลยที่ ๕ ย้ายไปดำรงตำแหน่งรองอธิบดี ผู้ร้องที่ ๑ นางสาวพันธุ์สุดา ได้มารับหน้าที่เป็นคนร่างบันทึกขอเบิกข้าวเพื่อเสนอให้จำเลยที่ ๔ ลงนามแทนจำเลยที่ ๕

ตามแนวทางบันทึกที่จำเลยที่ ๕ เคยร่างไว้และเมื่อผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ทำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษี เพื่อให้ผู้ขอเบิกชำนำไปแสดงต่อนายคลังสินค้าเพื่อขอรับมอบข้าวจากคลังสินค้านั้น ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ก็จะมาขอรับเอกสารดังกล่าวจากผู้ร้องที่ ๑ โดยถ้าเป็นการขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ ผู้ร้องที่ ๑ จะมอบใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีให้แก่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ เพื่อให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ นำไปแสดงต่อนายคลังสินค้าเพื่อขอรับมอบข้าวจากคลังสินค้านั้น ๆ แต่ถ้าเป็นการขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๓ ผู้ร้องที่ ๑ จะมอบหนังสือมอบอำนาจให้แก่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ เพื่อให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ นำไปแสดงต่อนายคลังสินค้าเพื่อขอรับมอบข้าวจากคลังสินค้านั้น ๆ ต่อไป หลังจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ได้รับใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษี หรือหนังสือมอบอำนาจเพื่อนำไปแสดงต่อนายคลังสินค้า ขอรับมอบข้าวจากคลังสินค้านั้น ๆ แล้ว ปรากฏว่าในการรับมอบข้าวจากคลังสินค้าต่าง ๆ นั้น จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ จะส่งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว หรือมอบอำนาจต่อให้แก่พนักงาน ของผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายในประเทศไทยเป็นคนนำไปรับมอบข้าวจากคลังสินค้าต่าง ๆ ได้ความจาก นางสาวนัยนา เจริญเผ่า นายคลังสินค้ากลางจังหวัดพิจิตร นางวิไลพร ไกรวัฒนวงศ์ นายคลังสินค้ากลางจังหวัดยโสธร และ นายสมศักดิ์ สะสม นายคลังสินค้ากลางจังหวัดนครสวรรค์ว่า ใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีจากผู้ร้องที่ ๒ หรือหนังสือมอบอำนาจจากผู้ร้องที่ ๓ ที่พนักงาน ของผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายในประเทศไทยเป็นคนนำมาขอรับมอบข้าวที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้ นั้น ใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษี หรือหนังสือมอบอำนาจดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ จะระบุชื่อผู้ร้องที่ ๑ เป็นลูกค้า โดยไม่ระบุชื่อบุคคลที่ซื้อข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๑ ทั้งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษี หรือหนังสือมอบอำนาจดังกล่าวก็ไม่ระบุราคาข้าวต่อหน่วยน้ำหนัก และไม่ระบุปริมาณข้าวรวมทั้งหมด ที่ลูกค้าจะได้รับในคราวนั้น ซึ่งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษี หรือหนังสือมอบอำนาจลักษณะดังกล่าว เพิ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก นอกจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ จะส่งมอบส่งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว หรือมอบอำนาจต่อให้แก่พนักงานของผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายในประเทศไทยเป็นคนนำไปรับมอบข้าว จากคลังสินค้าต่าง ๆ แทนจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ แล้ว ปรากฏว่าในการไปรับมอบข้าวจากคลังสินค้าต่าง ๆ แทนจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ในการขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ คราวเดียวกันนี้ ยังมีผู้ประกอบการค้าข้าว ในประเทศไทยรายอื่นอีกที่นำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว หรือหนังสือมอบอำนาจจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ดังกล่าวไปขอรับมอบข้าวส่วนเกินอีกจำนวนหนึ่งจากคลังสินค้าต่าง ๆ ด้วย เช่น ในกรณีที่จำเลยที่ ๗

มอบอำนาจให้พนักงานของบริษัท ไทยไฟา (๒๕๑๑) จำกัด ซึ่งออกแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อขอซื้อข้าวได้นำไปแสดงต่อนายคลังสินค้าของรัฐขอเบิกข้าวจากคลังสินค้านั้น ปรากฏว่าในการขอเบิกข้าวจากคลังสินค้าตามแคชเชียร์เช็คที่ส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อขอซื้อข้าวของบริษัท ไทยไฟา (๒๕๑๑) จำกัด นี้ มีผู้ประกอบการค้าข้าวรายอื่นได้ไปขอรับมอบข้าวอีกส่วนหนึ่ง จำนวน ๘,๐๐๐ ตัน จากคลังสินค้าของรัฐอีกแห่งหนึ่งพร้อมกับบริษัท ไทยไฟา (๒๕๑๑) จำกัด ด้วย โดยที่บริษัท ไทยไฟา (๒๕๑๑) จำกัด ไม่รู้จักผู้ประกอบการค้าข้าวรายอื่นที่ไปขอรับข้าวส่วนเกินดังกล่าวจากคลังสินค้าของรัฐอีกแห่งหนึ่งแต่อย่างใด สำหรับการออกแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อชำระราคาข้าวนั้น นอกจากผู้ประกอบการค้าข้าวจะออกแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อชำระราคาข้าว ยังปรากฏว่าจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ได้เบิกเงินออกจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๔ ที่ ๑๖ และที่ ๑๘ นำไปซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อชำระราคาข้าวด้วยเช่นเดียวกัน หลังจากที่รัฐบาลเริ่มดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในราคาเดียวกันทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีเกษตรกรนำข้าวเปลือกมาจำนำกับรัฐบาลตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้ประกอบการค้าข้าวหาซื้อข้าวเปลือกในท้องตลาดเพื่อประกอบธุรกิจค่อนข้างลำบาก ผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายจึงได้ปรึกษากันเพื่อส่งตัวแทนเข้าไปติดต่อขอซื้อข้าวจากจำเลยที่ ๓ ขณะนั้น ดำรงตำแหน่งเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รวมทั้งมีผู้ประกอบการค้าข้าวบางรายตัดสินใจเข้าไปติดต่อกับจำเลยที่ ๓ เอง และอีกบางส่วนได้รับการติดต่อเสนอขายข้าวของรัฐบาลจากจำเลยที่ ๑๕ โดยมีเงื่อนไขในลักษณะเดียวกันว่า หากผู้ประกอบการค้าข้าวรายใดต้องการข้าวเปลือกของรัฐบาลก็ให้ผู้ประกอบการค้าข้าวรายนั้นซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อชำระราคาข้าวที่สั่งซื้อ แล้วนำแคชเชียร์เช็คดังกล่าวไปมอบให้จำเลยที่ ๓ หรือจำเลยที่ ๑๕ มีผู้ประกอบการค้าข้าวหลายรายมีความจำเป็นต้องส่งข้าวเปลือกให้แก่ลูกค้าของตนในต่างประเทศ จึงได้ตกลงสั่งซื้อข้าวเปลือกของรัฐบาลจากจำเลยที่ ๓ หรือจำเลยที่ ๑๕ เมื่อผู้ประกอบการค้าข้าว นำแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ไปมอบให้จำเลยที่ ๓ จำเลยที่ ๓ ก็จะให้ผู้ประกอบการค้าข้าว นำแคชเชียร์เช็คดังกล่าวไปมอบให้แก่จำเลยที่ ๗ เป็นผู้รับแคชเชียร์เช็คดังกล่าวไว้แทนจำเลยที่ ๓ แต่บางครั้งก็มีผู้ประกอบการค้าข้าวบางรายนำแคชเชียร์เช็คดังกล่าวไปมอบให้แก่ พันตำรวจตรี ศราวุธ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการของผู้ร้องที่ ๒ ด้วยเช่นกัน หลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว

บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ แจ้งแก่ผู้ร้องที่ ๑ ว่า บริษัท กว่างตงฯ ได้ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังทวีปแอฟริกา ๑,๙๐๐,๐๐๐ ตัน ทวีปเอเชีย ๘๐๐,๐๐๐ ตัน ตะวันออกกลาง ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และสหภาพยุโรป ๓๐๐,๐๐๐ ตัน ต่อมาเมื่อทำสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้ว ตามสถิติของผู้ร้องที่ ๑ ปรากฏมีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ ดังนี้ ในปี ๒๕๕๓ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๐,๓๗๗,๒๕๓.๕๒ ตัน ไม่มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล ในปี ๒๕๕๔ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๒,๐๘๓,๘๖๓.๑๒ ตัน มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล จำนวน ๓๒๔,๓๐๐ ตัน ที่เหลือเป็นการส่งออกข้าวของเอกชน ในปี ๒๕๕๕ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๘,๒๐๐,๗๐๕.๓๘ ตัน ไม่มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล ในปี ๒๕๕๖ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๗,๙๐๓,๙๓๒.๐๒ ตัน ไม่มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล ในปี ๒๕๕๗ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๒,๕๕๓,๙๓๖.๒๑ ตัน มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล จำนวน ๖๙๑,๙๒๒.๑๙ ตัน ที่เหลือเป็นการส่งออกข้าวของเอกชน ในปี ๒๕๕๘ มีการส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ จากประเทศไทยไปยังประเทศต่าง ๆ จำนวน ๑๐,๘๓๐,๕๕๗.๔๔ ตัน มีการส่งออกข้าวของรัฐบาล จำนวน ๑,๒๗๘,๘๙๙.๑๓ ตัน ที่เหลือเป็นการส่งออกข้าวของเอกชน

จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ ดังนี้ ในปี ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๓๑๖,๔๘๖,๔๘๕ กิโลกรัม หรือ ๓๑๖,๔๘๖ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๒๙๗,๐๘๖,๗๘๕ กิโลกรัม หรือ ๒๙๗,๐๘๖ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๖๔๐,๙๐๐,๕๗๕ กิโลกรัม หรือ ๖๔๐,๙๐๐ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๘๓๖,๙๘๐,๗๐๕ กิโลกรัม หรือ ๘๓๖,๙๘๐ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๗ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๑,๑๘๕,๙๙๒,๘๖๗ กิโลกรัม หรือ ๑,๑๘๕,๙๙๒ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๓๐๖,๙๔๔,๘๘๐ กิโลกรัม หรือ ๓๐๖,๙๔๔ ตันเศษ

สำหรับการซื้อและรับข้าวของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ นั้น จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ เริ่มจากได้รับการติดต่อจากจำเลยที่ ๑๕ เสนอขายข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ เอง เฉพาะจำเลยที่ ๒๓ มีการโทรศัพท์ติดต่อสอบถามกับจำเลยที่ ๓ ด้วย ส่วนจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ มีความต้องการที่จะซื้อข้าวปีการผลิต ๒๕๕๑ และ ๒๕๕๒ ชนิดข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ เพื่อการส่งออก ประมาณ ๑๔,๐๐๐ ตัน จึงโทรศัพท์ติดต่อกับจำเลยที่ ๑๕ ในกรณีจำเลยที่ ๒๒ โดยจำเลยที่ ๒๓ นำแคชเชียร์เช็ค ๔ ฉบับ ส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ มาซื้อและรับมอบข้าวในโครงการรับจำนำของรัฐจากคลังสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๒ เข้าจากจำเลยที่ ๒๒ คือ แคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๔๒๔,๗๓๔,๕๔๐.๔๘ บาท รับมอบข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ นาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ปริมาณ ๑๔,๗๔๗.๗๓ ตัน ราคาตันละ ๒๘,๘๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๒ แคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๓๕,๙๒๐,๒๗๙.๐๓ บาท รับมอบข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๒,๒๐๓.๗๐ ตัน ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๒ หน้า ๗๑๖๔๑ แคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๖,๒๗๕,๘๐๒ บาท รับมอบข้าวเหนียวขาว ๑๐ เปอร์เซ็นต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๓๔๒.๙๔ ตัน ราคาตันละ ๑๘,๓๐๐ บาท ตามหนังสือมอบอำนาจ เอกสารหมาย จ. ๘๓๒ และแคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๑,๗๕๕,๙๘๑ บาท รับมอบปลายข้าวเหนียวเอวัน นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๑๑๔.๗๗ ตัน ราคาตันละ ๑๕,๓๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๒ หน้า ๗๑๖๔๓ ส่วนจำเลยที่ ๒๔ โดยจำเลยที่ ๒๓ นำแคชเชียร์เช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) จำนวน ๒ ฉบับ ส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ และรับมอบข้าวในโครงการรับจำนำของรัฐในคลังสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๒ เข้าจากจำเลยที่ ๒๒ คือ แคชเชียร์เช็ค ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๓๖๐,๑๖๕,๐๒๒.๓๕ บาท รับมอบข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๑๗,๗๙๖.๕๓๑ ตัน มูลค่า ๒๙๐,๐๘๓,๔๖๕.๐๘ บาท ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๔ หน้า ๗๒๒๐๓ ซื้อและรับมอบปลายข้าวขาว เอวันเลิศ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ

๔,๕๘๐.๔๙ ตัน มูลค่า ๗๐,๐๘๑,๕๕๗.๒๗ บาท ราคาตันละ ๑๕,๓๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๔ หน้า ๗๒๒๐๕ และแคชเชียร์เช็ค ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๘,๖๔๒,๙๒๗.๒๑ บาท ชื่อและรับมอบข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ชั้น ๒ นาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ปริมาณ ๑๖๒.๓๖ ตัน มูลค่า ๔,๖๕๗,๙๖๘ บาท ราคาตันละ ๒๘,๘๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๔ หน้า ๗๒๒๑๕ และ ๗๒๒๑๖ ชื่อและรับมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๓ ชนิดข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๑๙๖.๐๓ ตัน มูลค่า ๓,๑๙๕,๓๕๔.๒๐ บาท ราคาตันละ ๑๖,๓๐๐ บาท และชนิดปลายข้าวขาว เอวันเลิศ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ปริมาณ ๕๐.๔๓ ตัน มูลค่า ๗๗๑,๖๐๕.๐๑ บาท ราคาตันละ ๑๕,๓๐๐ บาท ตามใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เอกสารหมาย จ. ๘๓๔ หน้า ๗๒๒๑๑ ถึง ๗๒๒๑๔ โดยจำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ มอบให้ นายอุทาน ภาคแก้ว เป็นผู้รับมอบข้าวจากคลังเกียรติเฉลิมชัย (หลัง ๑) คลังวิรัตน์ชนก (หลัง ๑/๑) คลังเคทีพีไซโล (หลัง ๖) คลังห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีไฟวิศกดิ์ คลังโรงสีข้าวธัญญานคร คลังโรงสีข้าว ป.ณัฐพล (หลัง ๓/๑) คลังปรีชาพาณิชย์ (หลัง ๓ และ ๔) คลังทรัพย์ไพบุลย์ (หลัง ๑) คลังบริษัท ผลเกษตรไทย จำกัด (หลัง ๒) ส่วนจำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ชื่อแคชเชียร์เช็คธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๕ จำนวนเงิน ๖๕,๙๔๓,๐๘๕.๕๐ บาท สั่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ ชื่อและได้รับมอบข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ชั้น ๒ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ปริมาณ ๒,๒๗๓.๘๙๙ ตัน ราคาตันละ ๒๙,๐๐๐ บาท ที่เก็บรักษาอยู่ในคลังสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๓ เข้าจากบริษัท ชัยมงคลรุ่งเรืองการเกษตร จำกัด ตามเอกสารหมาย จ. ๑๑๑ หน้า ๓๖๙๐๒ ถึง ๓๖๙๑๕ และ ๓๖๙๒๖ ถึง ๓๖๙๓๐ โดยเบิกข้าวจากคลังสินค้าห้างหุ้นส่วนจำกัด จิวฮั่วฮวดมอเตอร์ คลังห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีแก้วสว่าง และคลังพรกฤษณะ (หลัง ๒) สำหรับจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ใช้แคชเชียร์เช็คธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๖ จำนวนเงิน ๑๖๕,๑๐๐,๐๐๐ บาท ที่สั่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ ชื่อและได้รับมอบข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ ปีการผลิต ๒๕๕๒ ปริมาณ ๑๒,๗๐๐ ตัน ราคาตันละ ๑๓,๐๐๐ บาท ซึ่งเก็บรักษาอยู่ในคลังสินค้าบางม่วง (หลัง ๑) ปริมาณ ๓,๒๐๐ ตัน และในคลังสินค้าลาดยาว (หลัง ๕/๒) ปริมาณ ๙,๕๐๐ ตัน ตามเอกสารหมาย ล. ๖๘๐ โดยการซื้อขายข้าวของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ไม่มีหนังสือเชิญชวน ไม่ใช้วิธีการประมูลหรือเสนอซื้อ ไม่มีการยื่นซองประมูลราคา ไม่มีการแข่งขันราคากับบุคคลอื่น ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายข้าว ไม่มีหนังสือค้ำประกัน และไม่มีการวางมัดจำ

ใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี ระบุชื่อผู้ซื้อเป็นผู้ร้องที่ ๑ ระบุจำนวน แต่ไม่ระบุราคา ในขั้นตอนชำระเงินค่าข้าวของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ นั้น จำเลยที่ ๑๕ แจ้งให้ซื้อแคชเชียร์เช็ค ส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ ส่งมอบแคชเชียร์เช็คให้จำเลยที่ ๗ ส่วนจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ให้พนักงานส่งเอกสารไปนำแคชเชียร์เช็คมอบให้ที่กองข้าวของผู้ร้องที่ ๑ โดยไม่ได้ระบุว่า ส่งมอบให้ผู้ใด กรณีแคชเชียร์เช็คของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ที่ส่งจ่ายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อขอซื้อข้าว นั้น มีการนำเงินส่วนต่างในแคชเชียร์เช็คไปรับข้าวอีกส่วนหนึ่งเช่นกัน โดยในส่วนของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ มีจำเลยที่ ๑๕ นำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีหรือหนังสือมอบอำนาจจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ที่ออกโดยอาศัยเงินส่วนต่างในแคชเชียร์เช็คระบุส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ ที่ซื้อในราคาที่ต่อรองและตกลงซื้อกัน แต่สูงกว่าราคาซื้อขายตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐทั้งสี่ฉบับไปขอรับมอบข้าวจากคลังสินค้าอีกส่วนหนึ่ง โดยรับข้าวไปจากคลังเกียรติเฉลิมชัย (หลัง ๑) คลังวิรัตน์ชนก (หลัง ๑/๑) คลังเคทีพีโซโล (หลัง ๖) คลังห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีไฟทวีศักดิ์ คลังโรงสีธัญนคร คลังโรงสีข้าว ป.ญัฐตพล (หลัง ๓/๑) คลังปรีชาพาณิชย์ (หลัง ๓ และ ๔) คลังทรัพย์ไพบุลย์ (หลัง ๑) คลังห้างหุ้นส่วนจำกัด ผลเกษตรไทย (หลัง ๒) เอกสารหมาย ล. ๖๙๖ และ ๖๙๗ ส่วนของจำเลยที่ ๒๕ ถึงที่ ๒๘ ไม่อาจระบุตัวบุคคล ที่นำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีหรือหนังสือมอบอำนาจจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ไปรับได้ โดยแคชเชียร์เช็ค ของจำเลยที่ ๒๕ รับข้าวไปจากคลังสินค้าของห้างหุ้นส่วนจำกัด จิวฮั่วฮวดมอเตอร์เซอร์วิส คลังสินค้ากลางของห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีแก้วสว่าง และคลังสินค้าพรกฤษณะ (หลัง ๒) เอกสารหมาย จ. ๙๓ แพ้มี ๔๘ หน้า ๑๘๓๑๙, ๑๘๓๒๕, ๑๘๓๓๑ แคชเชียร์เช็คของจำเลยที่ ๒๗ รับข้าวไปจากคลังบางม่วง (หลัง ๑) อีกส่วนหนึ่ง คลังสินค้าบริษัท โรงสีข้าวแหลมทองอุบล จำกัด คลังบริษัท โรงสีข้าวเกษตรธัญอุบล คลังบริษัท โรงสีจอมเพชรประเสริฐผลสุรินทร์ (หลัง ๒) ตามเอกสารโจทก์ แพ้มี ๓๖๔ หน้า ๘๓๘๕๓ ถึง ๘๓๘๕๗ โดยจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ไม่ทราบ และไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับการซื้อขายข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๕ ถึง ๘ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ ไม่มีการซื้อข้าว ส่วนจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ซื้อข้าวจากจำเลยที่ ๑๕ อีก ๒ ครั้ง ในเดือนสิงหาคมและตุลาคม ๒๕๕๖ โดยทำคำขอซื้อและโอนเงินผ่านจำเลยที่ ๑๐ ชำระเงิน โดยโอนเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๑๖

มีปัญหาที่เห็นสมควรวินิจฉัยตามคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ประการแรกว่า คำสั่งของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่อนุญาตขยายกำหนดระยะเวลา

ยื่นอุทธรณ์ให้แก่โจทก์และผู้ร้องทั้งห้า เป็นผลให้โจทก์และผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ ภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวัน เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ หรือไม่ เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ วรรคสี่ บัญญัติไว้ว่า “คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา” แต่มาตรา ๑๙๕ วรรคเจ็ด ยังบัญญัติไว้ว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หรือในกฎหมายอื่นที่บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นำมาใช้บังคับ หรือในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลอาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม” แม้ในหมวด ๖ อุทธรณ์ มาตรา ๖๓ วรรคสอง จะไม่ได้ระบุให้นำความตามมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่การดำเนินคดีชั้นอุทธรณ์ แต่มาตรา ๑๙ ดังกล่าวเป็นบทบัญญัติอยู่ในหมวด ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไป จึงย่อมนำมาใช้บังคับได้กับทุกหมวดด้วย การที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำสั่งอนุญาตขยายกำหนดระยะเวลายื่นอุทธรณ์ให้แก่โจทก์และผู้ร้องทั้งห้าเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น เมื่อนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาถึงวันที่โจทก์และผู้ร้องทั้งห้ายื่นอุทธรณ์แม้จะเป็นเวลาเกินกว่าสามสิบวัน ก็ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ คำแก้อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า โจทก์ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ ตามสัญญาซื้อขายข้าวระหว่างผู้ร้องที่ ๑ กับบริษัท กว่างตงฯ ฉบับที่ ๑ หรือไม่ เห็นว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่า ในการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ดำเนินการโดยจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ส่วนสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ดำเนินการโดยจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ จำเลยดังกล่าว

ได้ร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตอันเป็นการเสียหายแก่กรมการค้าต่างประเทศ องค์การคลังสินค้า องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร และกระทรวงพาณิชย์ หลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้วจำเลยที่ ๔ ได้เสนอบันทึกขอแก้ไขสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสองฉบับหลายครั้ง จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวในช่วงเวลานั้น ๆ ได้ให้ความเห็นชอบทุกครั้ง ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการอนุมัติ การพิจารณาหรือดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับการเสนอซื้อข้าวดังกล่าวรู้หรือมีพฤติการณ์ปรากฏชัดแจ้งว่าควรรู้ว่าการเสนอราคาซื้อข้าวไทย ตามสัญญาทั้งสองฉบับ มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ละเว้นไม่ดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิกการเสนอราคาดังกล่าว โดยมุ่งหมายไม่ให้เกิดการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้ออำนวยให้บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้มีโอกาสทำสัญญาซื้อข้าวไทยกับกรมการค้าต่างประเทศ โดยจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ สนับสนุน การกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งในการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๒ ที่จำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบ ก็ยังมีการอ้างถึงสัญญาฉบับที่ ๑ ซึ่งยังอยู่ระหว่างการปฏิบัติตามสัญญาด้วย และตามคำขอท้ายคำฟ้อง นอกจากโจทก์จะขอให้ลงโทษทางอาญาแก่จำเลยที่ ๒ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑, ๑๕๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๑๐, ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ แล้ว ยังขอให้ปรับจำเลยที่ ๒ เป็นเงินร้อยละ ๕๐ ของจำนวนเงินที่มีการทำสัญญาทั้งสองฉบับ ดังนั้น เมื่อตามคำบรรยายฟ้องโจทก์ ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงที่จำเลยที่ ๒ ใช้อำนาจในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์อนุมัติ ให้มีการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และอ้างถึงกฎหมายที่ขอให้ลงโทษแล้ว ทั้งยังขอให้จำเลยที่ ๒ ชำระค่าเสียหายตามสัญญาฉบับที่ ๑ ด้วย เมื่อพิจารณาประกอบกันแล้วเห็นได้ว่า ตามคำบรรยายฟ้องโจทก์ ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ และประสงค์ให้จำเลยที่ ๒ ใช้ค่าเสียหายตามที่ขอมาท้ายคำฟ้อง ตามสัญญาฉบับที่ ๑ ด้วย ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย ว่าโจทก์ไม่ประสงค์ให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ ในการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ นั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ ไม่เห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้ฟังขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ฟ้องโจทก์ในส่วนของจำเลยที่ ๔ เคลือบคลุมหรือไม่ จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ว่า ฟ้องโจทก์ระบุวันเวลาแห่งการกระทำความผิดในคดีนี้ว่า ระหว่างวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน โดยไม่ระบุวันเวลาที่แน่นอน ว่าจำเลยแต่ละคนได้กระทำความผิดหรือร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่เมื่อใดให้แน่ชัด เพราะระยะเวลาที่โจทก์กล่าวอ้างไว้นั้นนับตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ได้พ้นจากหน้าที่ราชการไปแล้ว ฟ้องโจทก์เฉพาะส่วนของจำเลยที่ ๔ จึงเคลือบคลุม เห็นว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ และแต่งตั้งอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ภายหลังจากจำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แล้วจำเลยที่ ๔ ได้เสนอบันทึกขอแก้ไขสัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ที่มีการลงนามโดยจำเลยที่ ๔ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ หลายครั้ง จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาการระบายข้าวในช่วงเวลานั้น ๆ ได้ให้ความเห็นชอบทุกครั้ง ส่วนการทำสัญญาฉบับที่ ๓ จำเลยที่ ๔ ลงนามเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และฉบับที่ ๔ จำเลยที่ ๔ ลงนามเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ โดยมีจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาการระบายข้าวเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ โดยโจทก์เห็นว่าสัญญาทั้งสองฉบับไม่เป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ ตามมติคณะรัฐมนตรี ตามฟ้องโจทก์จึงได้บรรยายรายละเอียดไว้แล้วตั้งแต่การเริ่มต้นดำเนินโครงการ และความเกี่ยวข้องในส่วนของจำเลยที่ ๔ ว่าได้กระทำการใดอันเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ได้ระบุว่าภายหลังจากที่จำเลยที่ ๔ พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ได้กระทำการใดอันเป็นความผิดอีก ส่วนคำบรรยายฟ้องที่ระบุวันหลังจากที่จำเลยที่ ๔ พ้นจากตำแหน่งไปแล้วเป็นการบรรยายฟ้องถึงผลของสัญญาที่ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งเป็นการกล่าวโดยรวมถึงวันเวลาในการกระทำความผิดของจำเลยคนอื่นด้วย และไม่ได้ทำให้จำเลยที่ ๔ เสียเปรียบหรือหลงต่อสู้อย่างไรเกี่ยวกับวันเวลาในการกระทำว่าไม่ถูกต้องอย่างไร โจทก์บรรยายฟ้อง โดยยกข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายขึ้นอ้างอิงเป็นลำดับขั้นตอนเพียงพอที่จะทำให้จำเลยที่ ๔ เข้าใจข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่กล่าวหาและสามารถจะต่อสู้คดีได้ ฟ้องโจทก์ในส่วนของจำเลยที่ ๔ จึงไม่เคลือบคลุม ที่จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ อุทธรณ์ว่า ฟ้องโจทก์ไม่ได้บรรยายการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิดให้ครบองค์ประกอบความผิด กล่าวคือ โจทก์ไม่ได้บรรยายฟ้อง

ว่าจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ มีส่วนในการกระทำความผิดฐานเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนอย่างไร และมีเจตนาทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่นอย่างไร ไม่ได้บรรยายรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่เป็นความผิด รวมทั้งเวลาและสถานที่ ซึ่งเกิดการกระทำนั้น ๆ ทั้งบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องด้วยพอสมควรที่จะทำให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี จึงเป็นฟ้องที่เคลือบคลุมไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ (๕) เห็นว่า ตามทางไต่สวนปรากฏว่า ฝ่ายจำเลยเข้าใจในประเด็นตามฟ้อง ต่อสู้คดีในส่วนข้อกล่าวหาของตนได้โดยถูกต้อง ฟ้องโจทก์จึงไม่ได้ทำให้ฝ่ายจำเลยเสียเปรียบ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่า หากฝ่ายจำเลยเห็นว่าฟ้องโจทก์ไม่เป็นไปตามบทกฎหมายดังกล่าว ทำให้ไม่เข้าใจข้อหาแห่งคำฟ้อง ฝ่ายจำเลยหรือคู่ความที่เกี่ยวข้องมีสิทธิแถลงต่อศาล เพื่อศาลจะได้มีคำสั่งให้โจทก์ชี้แจงข้อกล่าวหาตามฟ้องหรือเพิ่มเติมรายละเอียดในฟ้อง และคดีนี้ จำเลยที่ ๘ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ และที่ ๒๑ มิได้แถลงต่อศาลเพื่อสั่งให้โจทก์ชี้แจงหรือเพิ่มเติมรายละเอียดแห่งข้อหาตามฟ้อง แต่อย่างไร จึงไม่อาจยกเรื่องฟ้องไม่ครบองค์ประกอบความผิดหรือเคลือบคลุมมาเป็นข้อต่อสู้ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นฟ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ขอนี้ฟังไม่ขึ้น ที่จำเลยที่ ๑๕ อุทธรณ์ว่าฟ้องของโจทก์ที่บรรยายการกระทำความผิดนั้นไม่ปรากฏในที่ใดเลยว่จำเลยที่ ๑๕ ได้กระทำความผิดโดยการให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ใดๆ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดตามฟ้องอย่างไร ฟ้องโจทก์จึงไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นฟ้องที่บรรยายไม่ครบองค์ประกอบและเคลือบคลุม เห็นว่า เป็นกรณีที่จำเลยที่ ๑๕ ได้โต้แย้งหรือต่อสู้ในปัญหาดังกล่าวไว้แล้ว ดังนั้น ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงต้องวินิจฉัยในปัญหาดังกล่าวให้ อุทธรณ์ข้อนี้ของจำเลยที่ ๑๕ ฟังขึ้น และองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นสมควรวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว เห็นว่า คดีนี้ฟ้องโจทก์ได้บรรยายถึงการกระทำของจำเลยที่ ๑๕ กับพวกว่าเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันตามสัญญาซื้อขายข้าวไทย จำนวน ๔ ฉบับ แต่ละช่วงระยะเวลา โดยแยกอธิบายรายสัญญาเป็นข้อ ๒.๑ ถึงข้อ ๒.๔ ตามลำดับ ซึ่งคำฟ้องข้อ ๒.๑ หน้าที่ ๑๙ ย่อหน้าที่ ๒ ข้อ ๒.๒ หน้าที่ ๒๔ ย่อหน้าแรก ข้อ ๒.๓ หน้าที่ ๒๖ ย่อหน้าที่ ๔ และข้อ ๒.๔ หน้าที่ ๒๙ ย่อหน้าที่ ๒ ได้บรรยายถึงพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑๕ ตามสัญญาแต่ละฉบับในทำนองเดียวกันว่า จำเลยที่ ๑๕ กับพวกร่วมกันแอบอ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ

และบริษัท ห่ายหนานฯ ผู้ซื้อเป็นผู้แทนจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการทำสัญญาซื้อขายข้าวไทย กับผู้ร้องที่ ๑ หน่วยงานของรัฐ ในสังกัดผู้ร้องที่ ๔ แบบรัฐต่อรัฐซึ่งความจริงแล้วบริษัทดังกล่าว ไม่ใช่ผู้แทนจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและไม่ใช่อำนาจราคาและรับมอบข้าวในการทำสัญญาซื้อขาย ข้าวไทยดังกล่าว แล้วจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ ได้บังอาจร่วมกันนำข้าวตามสัญญาดังกล่าว บางส่วนออกขายให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศเป็นผู้ชำระราคาและรับมอบข้าวดังกล่าว จากผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ทั้งนี้ ข้าวตามสัญญาดังกล่าวบางส่วนจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ เป็นผู้ชำระราคาและรับมอบข้าวดังกล่าวจากผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ไปโดยทุจริต จึงเป็นคำฟ้องที่มีข้อความ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๘ และได้บรรยายถึงพฤติการณ์ ที่กล่าวหาว่าจำเลยที่ ๑๕ กระทำความผิดพร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจนพอที่จะดำเนิน กระบวนพิจารณาไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ ตามข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๘ วรรคหนึ่ง คำฟ้องโจทก์ชอบด้วยกฎหมายเพียงพอ ให้จำเลยที่ ๑๕ เข้าใจข้อหาได้ดีแล้วและเป็นฟ้องที่ไม่เคลือบคลุม อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๕ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่จำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าในทำนองเดียวกันว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าไม่ชอบด้วยกฎหมายเนื่องจากเขียนวกไปวนมา เยิ่นเย้อ เป็นอุทธรณ์ที่ฟุ่มเฟือย และเคลือบคลุม เห็นว่า จำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ ไม่ได้บรรยายมาให้ชัดเจนว่าอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า ส่วนไหนที่ฟุ่มเฟือยและเคลือบคลุมอย่างไร จึงไม่เป็นประเด็นที่จะวินิจฉัยให้ ส่วนที่จำเลยที่ ๑๗ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าไม่เป็นการโต้แย้งคำพิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในส่วนของค่าเสียหายที่ไม่ถูกต้องอย่างไร และจำเลยที่ ๒๐ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ว่า ผู้ร้องทั้งห้ามิได้แสดงเหตุผลในอุทธรณ์ว่าค่าสินไหมทดแทนที่ศาลกำหนดให้จำเลยที่ ๒๐ รับผิดชอบแก่ผู้ร้องที่ ๕ นั้นไม่ชอบด้วยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพราะเหตุใด เห็นว่า ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยในคดีส่วนแบ่งเรื่องค่าเสียหายตามคำร้อง ของผู้ร้องทั้งห้า โดยสรุปว่าค่าเสียหายที่ผู้ร้องที่ ๕ เรียกร้องมาสูงเกินจริง เห็นควรกำหนดให้จำเลยที่ ๗ ถึง ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ร่วมกันชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องที่ ๕ โดยลดค่าเสียหายลงบางส่วน ผู้ร้องทั้งห้ายื่นอุทธรณ์ตามอุทธรณ์ข้อ ๒.๒ โดยมีรายละเอียด เกี่ยวกับค่าเสียหายที่ผู้ร้องทั้งห้าเรียกร้องในคดีนี้ว่าไม่สูงเกินกว่าความเป็นจริง ถือได้ว่าเป็นการโต้แย้งคัดค้าน

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ส่วนที่จำเลยที่ ๒๐ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้ามิได้แสดงเหตุผลหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๒๑ เห็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้อุทธรณ์ในประเด็นการกระทำละเมิดของจำเลยที่ ๒๐ จึงไม่จำต้องระบุถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ในอุทธรณ์ ส่วนที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าว่า ตามอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า หน้าที่ ๓๐ ถึง ๖๓ ที่ระบุว่า “เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ได้ร่วมกันกระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้าตามอุทธรณ์ของโจทก์ที่ได้ยื่นต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าเสียหายและค่าทนายความให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าตามอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า” เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชัดเจน เพราะเป็นการอ้างเอาอุทธรณ์ของโจทก์มาเป็นอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าเพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ได้ร่วมกันกระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า และมีคำขอทนายอุทธรณ์ให้จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ รับผิดชอบชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องทั้งห้า โดยไม่มีข้อโต้แย้งคัดค้านว่า คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ชอบด้วยเหตุประการใด จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชัดเจนและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยในคดีส่วนแพ่งของผู้ร้องทั้งห้าว่า สำหรับจำเลยที่ ๑๙ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เมื่อฟังว่าไม่ได้ร่วมหรือสนับสนุนการทำความผิด จึงไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ร้องที่ ๕ และไม่ต้องร่วมรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ผู้ร้องทั้งห้ายื่นอุทธรณ์ในประเด็นนี้ตามอุทธรณ์ข้อ ๓ หน้าที่ ๓๐ ว่า “เมื่อคดีนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าการกระทำของจำเลยกับพวกได้ร่วมกันกระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้าตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบกับตามอุทธรณ์ของโจทก์ที่ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาด้วยแล้วนั้น จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และจำเลยที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบชำระค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องทั้งห้า ดังนี้ ...” อุทธรณ์ดังกล่าวหมายความว่า โจทก์ขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ซึ่งหากศาลวินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ มีความผิดก็ขอให้ใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ร้องทั้งห้า หากใช้หมายความเพียงแต่จะให้ถือเอาตามอุทธรณ์ของโจทก์มาประกอบเป็นส่วนหนึ่งของอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าด้วยโดยไม่มีข้อโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาในส่วนของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ทั้งมีคำขอทนายอุทธรณ์ขอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิพากษาแก้คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นว่า ให้จำเลยที่ ๒๒

ถึงที่ ๒๔ ร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องทั้งห้า ถือได้ว่าเป็นคำคัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า ในส่วนของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ข้อนี้ จึงเป็นอุทธรณ์ที่ขัดแย้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าจึงหาใช่อุทธรณ์ที่มีขอบเขตที่จำเลยดังกล่าว แก่อุทธรณ์

มีปัญหาคือต้องวินิจฉัยต่อไปว่า คณะอนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวน และโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้หรือไม่ จำเลยที่ ๗ อุทธรณ์ว่า ในคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณายานหลักฐานจากการไต่สวนแล้วมีความเห็นว่าจำเลยที่ ๗ มีมูลความผิดทางอาญารฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กระทบความผิด โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องในส่วนของจำเลยที่ ๗ เห็นว่า การพิจารณาวินิจฉัยว่าโจทก์มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๗ หรือไม่ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่โจทก์บรรยายมาในคำฟ้องหรือที่ได้จากการไต่สวนในชั้นพิจารณาก่อนมีคำพิพากษาคดีนี้ โจทก์บรรยายฟ้องมาแล้วว่า จำเลยที่ ๗ เป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ในการกระทำความผิดตามคำฟ้อง ตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้กล่าวถึงข้อเท็จจริงในส่วนของกระทำความผิดของจำเลยที่ ๗ แล้ว แต่หาได้มีกฎหมายบังคับว่าในการวินิจฉัยชี้ขาดคดีศาลจำต้องระบุมูลความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในคำพิพากษาไม่ ดังนั้น แม้คำพิพากษาจะไม่ได้อ้างถึงความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า มีความเห็นในส่วนของจำเลยที่ ๗ ว่ามีมูลความผิดทางอาญารฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ หรือไม่อย่างไร ก็ไม่ทำให้โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง แต่อย่างไร อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนที่จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ว่า อนุกรรมการไต่สวนของ ป.ป.ช. มีอำนาจสอบสวนและโจทก์มีอำนาจฟ้องคดีนี้หรือไม่ โดยจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ อุทธรณ์ว่า ผู้กล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ทำการสอบสวนความผิดในคดีนี้เป็นนักรการเมือง ไม่ได้ได้รับความเสียหายจากการค้าข้าว จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย อนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจสอบสวน โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องนั้น เห็นว่า เป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ จะเพ่งยกขึ้นอ้างในชั้นอุทธรณ์

ก็ไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม ปัญหานี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีผู้กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวน ข้อเท็จจริงโดยเร็ว....” บทมาตราดังกล่าวบัญญัติใช้ถ้อยคำเพียงว่า ผู้กล่าวหาสามารถใช้คำว่าผู้เสียหาย จึงจะมีอำนาจในการกล่าวหาได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับความผิดดังที่ระบุไว้ว่า จะต้องเป็นการกล่าวหา ในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งมิใช่ความผิดอันยอมความได้ ดังนั้น ไม่ว่าผู้กล่าวหา จะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พบการกระทำความผิดตามที่ผู้กล่าวหาแล้ว ย่อมมีอำนาจสอบสวนและโจทก์มีอำนาจฟ้อง อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน และที่จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ อุทธรณ์ว่า ชาวที่อ้างเป็นมูลฟ้องคดีนี้เป็นชาวของเกษตรกร ที่นำมาจำหน่ายไว้กับรัฐบาล เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ โดยยังไม่มีการบังคับจำหน่ายตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการจำหน่ายและบังคับจำหน่าย มาตรา ๗๔๗ ถึงมาตรา ๗๖๙ กรรมสิทธิ์ในข้าวที่จำหน่ายไว้ จึงยังเป็นของเกษตรกรผู้จำหน่าย รัฐบาล หรือกระทรวงพาณิชย์และผู้ร้องที่ ๑ ไม่มีสิทธิที่จะนำข้าวออกขายโดยวิธีการอื่นที่ไม่ใช่การขายทอดตลาด ดังนี้ รัฐบาล รวมทั้งผู้ร้องทั้งห้า จึงไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัย โจทก์หรือผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่มีอำนาจฟ้อง เห็นว่า โครงการรับจำหน่ายข้าว ในขณะที่ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นแม้จะใช้ชื่อโครงการว่ารับจำหน่ายข้าว แต่นิติสัมพันธ์ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนั้นปรากฏว่า มีการตั้งราคาจำหน่ายไว้สูงกว่าราคาตลาด ซึ่งผิดไปจากการจำหน่ายทรัพย์สินโดยทั่วไป ที่กำหนดราคาจำหน่ายไว้ต่ำกว่าราคาแท้จริง คู่สัญญาหาได้มีเจตนา ที่จะให้ความผูกพันเช่นอย่างการจำหน่ายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ ประกอบกับรัฐบาล มีการเตรียมการระบายข้าวตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการรับจำหน่ายข้าวอันแสดงว่ารัฐบาลมีเจตนาที่จะนำข้าว ที่รับจำหน่ายกับรัฐบาลไปขายต่อทันที พฤติการณ์ระหว่างรัฐบาลกับชาวนาผู้นำข้าวมาเข้าโครงการจำหน่ายข้าว ตามนโยบายของรัฐบาลจึงเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด การจำหน่ายข้าวตามโครงการดังกล่าว จึงไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายลักษณะจำหน่าย ทั้งไม่มีกรณีที่คู่สัญญาจะต้องกลับคืนสู่สถานะเดิม

โดยรัฐบาลจะต้องคืนข้าว ส่วนชาวนาจะต้องคืนเงินดั่งที่ฝ่ายจำเลยอุทธรณ์ แต่อย่างไรก็ตาม ข้าวในสต็อกของรัฐบาลตามโครงการรับจำนำข้าวจึงเป็นทรัพย์สินของรัฐ ดังนั้น การจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินของรัฐต้องเป็นไปตามกฎหมาย และการกำหนดเงื่อนไขให้เป็นการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เป็นเหตุให้ไม่จำเป็นต้องผ่านขั้นตอนการประมูลทั่วไป และอาจทำสัญญาขายก่อนการมีข้าวอยู่ในสต็อกของรัฐบาลได้ตามรูปแบบการซื้อขายสินค้าทางการเกษตรล่วงหน้าตามเอกสารที่นำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งหากเป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐจริงย่อมมีเหตุที่จะยกเว้นหลักเกณฑ์การเสนอราคาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ และหากเชื่อได้ในเบื้องต้นว่ามีการกระทำความผิดด้วยเจตนาอันไม่สุจริตโดยเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องทั้งห้าไม่ว่าจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ผู้ร้องทั้งห้าย่อมเป็นผู้เสียหายในอันจะกล่าวหาดำเนินคดีและเรียกร้องค่าเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานตนเองได้ โจทก์หรือผู้ร้องทั้งห้าจึงมีอำนาจฟ้อง อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ และที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ว่า การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยจำเลยที่ ๗ อุทธรณ์ว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่รับฟังพยานหลักฐานในส่วนของผู้ถูกกล่าวหาจนสิ้นกระแสความ และไม่มีกฎหมายรองรับให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจเลือกกันตัวผู้ถูกกล่าวหาว่าร่วมกระทำความผิดไว้เป็นพยาน และจำเลยที่ ๑๕ อุทธรณ์ว่า ศาลไม่อาจรับฟังคำให้การของพยานบุคคลที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กันเป็นพยานมาลงโทษจำเลยที่ ๑๕ ได้ เห็นว่า การไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ดำเนินการไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการแทนในการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ตามระเบียบดังกล่าวข้อ ๔๒ กำหนดว่า “ให้องค์คณะอนุกรรมการไต่สวนดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิดตามที่มีการกล่าวหา โดยหากได้ไต่สวนพยานหลักฐานของคู่กรณีทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในคดีและเห็นว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ข้อเท็จจริงเพียงพอต่อการวินิจฉัยมูลความผิดของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้มีการพิจารณาวินิจฉัยความผิดของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ปรากฏในสำนวนโดยเร็ว...”

ดังนั้น จึงเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการไต่สวนที่จะพิจารณารวบรวมพยานหลักฐานของคู่กรณี ตามที่เห็นสมควร ส่วนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติครั้งที่ ๕๙๕-๖๓/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๘๒ แฟ้ม ๑๔๖ หน้าที่ ๖๗๑๘๘ ให้กันตัว ผู้ถูกกล่าวหาว่าร่วมกระทำความผิดไว้เป็นพยานโดยไม่ต้องถูกดำเนินคดี ก็เป็นไปตามประกาศ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยานโดยไม่ต้องดำเนินคดี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจ ตามความในมาตรา ๑๐๓/๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนการจะเรียกบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ มาสอบสวนหรือไม่ก็เป็นเพียงความเห็นในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน ของคณะกรรมการไต่สวน เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงว่าการไม่รับฟังพยานหลักฐานเป็นเพราะต้องการกลั่นแกล้ง ผู้ถูกกล่าวหา การไต่สวนจึงชอบแล้ว ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฟังว่าการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการใช้ดุลพินิจกันผู้ถูกกล่าวหาบางส่วนไว้เป็นพยาน ชอบด้วยเหตุผลแล้ว องค์กรวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ข้อนี้อ้างไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ว่า โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด แต่ในชั้นพิจารณาไม่ได้นำสืบให้เห็นได้ว่า จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงาน ข้อเท็จจริง ในทางพิจารณาจึงแตกต่างกับข้อเท็จจริงที่กล่าวในฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง ชอบที่ศาลจะยกฟ้องนั้น เห็นว่า ตามฟ้องคดีหมายเลขดำที่ อม. ๒๕/๒๕๕๘ ที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ ข้อที่ ๒ หน้าที่ ๑๔ โจทก์บรรยายฟ้องว่า “เมื่อระหว่างวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ทั้งเวลากลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกัน จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ตามกฎหมาย ... และจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ ... ได้บังอาจร่วมกันกระทำความผิดโดยแบ่งหน้าที่กันทำ กระทำการเป็นขั้นเป็นตอนในการทุจริตร่วมกันเสนอราคาซื้อขายข้าวเพื่อให้บริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้ซื้อเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญาซื้อขายข้าวไทย

กับผู้ร้องที่ ๑ ... และได้รับสิทธิซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาดเป็นพิเศษในฐานะเป็นการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ โดยแอบอ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ผู้ซื้อเป็นผู้แทนจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งไม่เป็นความจริง และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๒๑ ร่วมกันนำข้าวตามสัญญาดังกล่าวบางส่วนออกขายให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวในประเทศ...” และพียงหน้าที่ ๓๗ ต่อเนื่องจนถึงหน้าที่ ๓๘ บรรยายฐานความผิดที่ขอให้ลงโทษว่า “จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ ฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ให้กระทำความผิดตามที่ตกลงกันในการเสนอราคา ... และฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔, ๙, ๑๐ และ ๑๒ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓, ๘๖ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑, ๑๕๗ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประกอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖” ต่อมาในชั้นไต่สวนพยาน ข้อเท็จจริงในการไต่สวนและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รับฟังได้ว่าจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ กระทำความผิดโดยแบ่งหน้าที่กันทำ แต่เมื่อจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ไม่มีฐานะเป็นเจ้าพนักงาน จึงเป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ เช่นนี้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบรรยายฟ้องจึงมิได้เป็นไปตามที่จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ยกขึ้นอุทธรณ์ ทั้งไม่อาจถือว่าเป็นเรื่องข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในการพิจารณาแตกต่างกับข้อเท็จจริงดังที่กล่าวในฟ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ว่า ศาลรับฟังคำเบิกความของ นายสุพจน์ ศรีงามเมือง ซึ่งมีหน้าที่ไต่สวนในเรื่องอื่น และนำพยานบอกเล่า ปาก นายวิชัย ศรีประเสริฐ ซึ่งไม่ใช่คนกลางแต่เป็นคู่แข่งทางการค้าของจำเลยที่ ๑๐ มารับฟัง การรับฟังพยานดังกล่าวมาใช้ลงโทษจำเลยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เห็นว่า นายสุพจน์ เป็นข้าราชการในตำแหน่งเจ้าพนักงาน ป.ป.ช. ๓ (พนักงานไต่สวนชำนาญการพิเศษ) ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการไต่สวนรวบรวมและแสวงหาข้อเท็จจริงคดีนี้ โดย นายวิชัย เป็นพยานที่ให้ถ้อยคำไว้ในคดีนี้ต่อ นายสุพจน์ และนำมารวบรวมอยู่ในรายงาน

และสำนวนคดีนี้ที่โจทก์ส่งศาลพร้อมกับฟ้อง ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้ศาลยึดรายงาน ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาและอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ ตามที่เห็นสมควร การพิจารณาคดีในระบบไต่สวน ศาลมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการค้นหาความจริง เพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ทั้งศาลยังกำหนดให้นำพยานทั้งสองมาไต่สวนต่อหน้าจำเลย และให้ฝ่ายจำเลยถามในประเด็นที่สำคัญแล้ว ศาลจึงนำคำเบิกความของพยานทั้งสองมารับฟัง ประกอบพยานหลักฐานอื่นได้ อุทธรณ์จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ข้อนี้นิ่งไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ ว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอนุญาตให้โจทก์ใช้พยานเอกสารของโจทก์ในส่วนที่เป็นสำเนาเอกสารทั้งหมด แทนต้นฉบับ ไม่อยู่ในข้อยกเว้นการใช้สำเนาเอกสารแทนต้นฉบับและขัดต่อกฎหมายหรือไม่ โดยจำเลยที่ ๗ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๗ ยื่นคัดค้านการนำสืบพยานเอกสารของโจทก์ในส่วนที่เป็นสำเนาเอกสารทั้งหมด ตามคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘ แต่ศาลยังคงอนุญาตให้โจทก์ใช้สำเนาเอกสารแทนต้นฉบับ การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยใช้สำเนาเอกสาร จึงขัดต่อกฎหมาย เพราะไม่อยู่ในข้อยกเว้น การใช้สำเนาเอกสารแทนต้นฉบับ เห็นว่า ตามคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘ ที่จำเลยดังกล่าวอ้างมานั้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นตรวจพยานหลักฐานซึ่งศาลกำหนด ให้คู่ความแต่ละฝ่ายส่งคำโต้แย้งพยานหลักฐานของแต่ละฝ่ายต่อศาลก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน ไม่น้อยกว่า ๗ วัน โดยจำเลยที่ ๗ โต้แย้งเพียงว่าพยานบุคคลและพยานเอกสารมีจำนวนมาก ในการตรวจสอบโต้แย้งทั้งหมดในคราวเดียวเป็นไปได้ยากที่จะครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบกับเอกสารทั้งหมด ที่จำเลยที่ ๗ ได้รับเป็นเพียงสำเนาเอกสาร จำเลยที่ ๗ ยังไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องจากต้นฉบับ ที่แท้จริง หากภายหลังตรวจสอบเอกสารแล้วพบว่าเอกสารหรือพยานบุคคลยื่นโดยขัดต่อกฎหมาย จะเพิ่มเติมคำคัดค้านต่อไป แต่ภายหลังไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๗ ยื่นคำคัดค้านเพิ่มเติมว่าพยานบุคคล และพยานเอกสารนำสืบโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้ให้โจทก์นำสืบพยานบุคคลและพยานเอกสารโดยฝ่ายจำเลยมีโอกาสดำเนินคดีเสร็จการพิจารณาแล้ว จำเลยดังกล่าวก็มีได้โต้แย้งคัดค้านแต่เพียงจะยกปัญหาดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์จึงเป็นการมิชอบ

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของฝ่ายจำเลยว่า สัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๓ ระหว่าง ผู้ร้องที่ ๑ กับบริษัท กว่างตงฯ และสัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๔ ระหว่างผู้ร้องที่ ๑ กับบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) หรือไม่ เห็นว่า การทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อความสัมพันธภาพระหว่างประเทศ หรือเพื่อการพาณิชย์ และการลงทุน หรือเพื่อความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ มิได้มุ่งหมายให้กฎหมายที่จะใช้บังคับแก่สัญญาต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ หรือมุ่งให้เกิดผลผูกพันในทางกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับคดีนี้ การที่กระทรวงพาณิชย์ผู้ร้องที่ ๔ มีหนังสือที่ พณ ๐๓๐๗/๓๓๒๑ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลและข้าวซึ่งเกิดจากโครงการรับจำนำข้าวตั้งแต่ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เกี่ยวกับการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) และยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลให้เป็นไปในแบบการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ตามที่ผู้ร้องที่ ๔ เสนอ จึงเห็นได้ว่าการกำหนดยุทธศาสตร์ระบายข้าวเป็นไปเพื่อความสัมพันธภาพระหว่างประเทศในด้านการพาณิชย์ และโดยที่กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญจึงต้องนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เมื่อพิจารณาจากข้อ ๕.๒ ที่กำหนดให้มีการเจรจาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ของรัฐบาลไทยกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ และข้อ ๕.๒.๑ ซึ่งระบุให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ดำเนินการเจรจาการค้าซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำของรัฐบาลและข้าวในสต็อกของรัฐบาลกับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาลหรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของทุกประเทศ กับข้อ ๕.๒.๒ ที่เห็นชอบให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศนำผลการเจรจาต่อรองสุดท้ายในเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น ปริมาณ ราคา การชำระเงิน (เงินสดหรือเงินเชื่อ) การส่งมอบ (ณ หน้าที่คลังสินค้า ท่าเรือผู้ซื้อหรือท่าเรือผู้ขาย) และค่าประกันภัยสินค้า เป็นต้น ...อีกทั้งมอบหมายให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศเป็นผู้ลงนามในสัญญาซื้อขายในนามของรัฐบาลไทย และกำหนดให้การระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวในกรณีการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) นี้ ให้เป็นไปเพื่อการบริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อแล้ว ก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าการระบายข้าวตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นไปเพื่อความสัมพันธภาพระหว่างประเทศทางด้านการพาณิชย์ดังที่กล่าวมาข้างต้น และที่มติคณะรัฐมนตรีมีความประสงค์ให้สัญญามีความเกี่ยวพันถึงความสัมพันธภาพระหว่างประเทศนั้น จะเห็นได้จาก

นางสาวชุติมา บุญยประภัศร อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศได้กล่าวถึงเรื่องการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ ว่าต้องพิจารณาตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ด้วย โดยสัญญาการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐผูกพันด้านการค้า การลงทุนหรืองบประมาณของประเทศ แม้การระบายข้าวในคดีนี้จะไม่ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ตาม เนื่องจากสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับมิใช่หนังสือสัญญาตามความหมาย ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙๐ และไม่อยู่ภายใต้บังคับ ของกฎหมายระหว่างประเทศ แต่แสดงให้เห็นว่าการระบายข้าวตามยุทธศาสตร์ที่คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบนั้น ต้องการยกระดับความสำคัญให้การซื้อขายเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐทั้งฝ่าย ของประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ขายและฝ่ายของประเทศซึ่งเป็นผู้ซื้อจะต้องอยู่ในความรับผิดชอบและความรับรู้ ของรัฐบาลทั้งสองฝ่าย อีกทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่ให้มีการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ ย่อมเป็นการจำกัด จำนวนผู้ซื้อให้มึ้น้อยราย เนื่องจากผู้ที่ซื้อข้าวได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐบาลประเทศผู้ซื้อก่อน เป็นผลให้การระบายข้าวด้วยวิธีดังกล่าวจะไม่เกิดการแข่งขันทางการค้าของภาคเอกชนซึ่งเป็นฝ่ายผู้ซื้อ ดังนั้น การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลโดยใช้การซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ในคดีนี้ ส่งผลให้การซื้อขายตามยุทธศาสตร์ระบายข้าวนี้ให้ต้องเป็นระดับรัฐบาลไทยกับรัฐบาลต่างประเทศเท่านั้น แม้เมื่อพิจารณาเอกสารหมาย จ. ๔๓๔ หน้า ๗๘๑๙๙ ถึง ๗๘๒๐๒ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ เรื่อง ยุทธศาสตร์การระบายข้าวของรัฐบาลที่ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ลงนามเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ มีข้อความตามข้อ ๕.๖ วิธีการระบายข้าว ว่า ๑) เจริญซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐ (G to G) กับผู้แทนหน่วยแทนหน่วยงานของรัฐบาลหรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ของทุกประเทศรวมทั้งรัฐวิสาหกิจก็ตาม แต่เอกสารที่ประกอบกรนำเข้าสู่วาระพิจารณา ของคณะรัฐมนตรีไม่ปรากฏข้อความเช่นว่านี้ แสดงว่ามติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการระบายข้าวเฉพาะ สำหรับในคดีนี้ไม่ได้อนุมัติให้มีการระบายข้าวแก่รัฐวิสาหกิจซึ่งไม่ได้เป็นตัวแทนในระดับรัฐบาล ของประเทศอื่นด้วย จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์อ้างความเห็นของ นายโภคิน พลกุล เพื่อสนับสนุนว่า มติคณะรัฐมนตรีให้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจต่างประเทศ แต่เอกสารที่นำเข้าพิจารณา ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ไม่มีข้อความว่า เจริญซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้รวมถึงรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลต่างประเทศ เมื่อ นายโภคิน ไม่ได้เข้าร่วมประชุม

คณะรัฐมนตรีในวันดังกล่าว และไม่ได้ให้เหตุผลว่าเหตุใดเอกสารที่นำเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรี จึงไม่มีคำว่า “รัฐวิสาหกิจ” ด้วย คำเบิกความของ นายโกคิน จึงเป็นเพียงความเห็นเท่านั้น เมื่อพิจารณาเอกสารประกอบการประชุมคณะรัฐมนตรีดังกล่าว มีการอ้างการค้าขายข้าวกับประเทศต่าง ๆ หลายประเทศมีเนื้อหาที่เป็นไปตามหลักการทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การระบายข้าว ในคดีนี้ คณะรัฐมนตรีมีความประสงค์ที่จะให้เป็นการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ในลักษณะเป็นความสัมพันธ์ด้านการซื้อขายในระดับรัฐบาลของแต่ละประเทศ หรือหากเป็นรัฐวิสาหกิจ ก็จะต้องได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศผู้ซื้อ การซื้อขายข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับในคดีนี้ จะต้องบังคับตามกฎหมายภายในของประเทศไทย และฝ่ายผู้ซื้อตามยุทธศาสตร์ระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ ในคดีนี้จะต้องดำเนินการด้วยความสุจริตจะลระดับของคู่สัญญาฝ่ายผู้ซื้อเป็นเอกชนไม่ได้ หากมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนบางกลุ่มติดต่อขายข้าวของรัฐด้วยช่องทางทุจริตและอำพรางการซื้อขาย ย่อมทำให้สัญญาทั้งสองฉบับไม่เป็นสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G)

ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ อุทธรณ์ว่าไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้องนั้น เห็นว่า ตามทางไต่สวนฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นผู้ร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมาแต่ต้นก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะเข้าดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยจำเลยที่ ๑ เป็นรัฐมนตรีที่ต้องเข้าร่วมประชุมกับคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การระบายข้าว ตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล จำเลยที่ ๑ ย่อมต้องทราบมติคณะรัฐมนตรีเป็นอย่างดี ว่าคณะรัฐมนตรีมีมติให้จำเลยที่ ๔ ในฐานะอธิบดีผู้ร้องที่ ๑ ลงนามในสัญญาขายข้าวระหว่างรัฐต่อรัฐ (G to G) แทนและในนามของรัฐบาลไทยเพื่อระบายข้าวเฉพาะที่รับจำนำมาตามโครงการรับจำนำข้าว ของรัฐบาล เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลเริ่มดำเนินการในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ แม้จำเลยที่ ๔ จะได้เจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เพื่อทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ มาตั้งแต่วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เมื่อจำเลยที่ ๔ เสนอบันทึกขอความเห็นชอบในการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ กับบริษัท กว่างตงฯ มาถึงจำเลยที่ ๑ ในวันเดียวกันนั้น จำเลยที่ ๑ ในฐานะผู้ให้ความเห็นชอบ ในการทำสัญญาขายข้าวระหว่างรัฐต่อรัฐเพื่อระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ ย่อมจะต้องทักท้วงให้จำเลยที่ ๔ รอลงนาม

ในสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ กับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ หลังจากโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลเริ่มต้นดำเนินการในวันรุ่งขึ้น คือ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเสียก่อน ซึ่งการรอลงนามในสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ กับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เพียงวันเดียวไม่น่าจะมีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติตามสัญญาได้ แต่จำเลยที่ ๑ กลับให้ความเห็นชอบตามบันทึกที่จำเลยที่ ๔ เสนอขอลงนามในสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ กับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ไปเสียทันทีก่อนที่โครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลจะเริ่มต้นดำเนินการ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ ไม่ใช่ข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล แต่เป็นข้าวเก่าที่รัฐบาลเก็บไว้ในสต็อกจนถึงปี ๒๕๕๓ การให้ความเห็นชอบให้มีการระบายข้าวโดยจำเลยที่ ๑ ตามการเสนอของจำเลยที่ ๔ มีลักษณะเป็นการดำเนินการไปโดยประสงค์ให้บุคคลอื่นเข้าใจว่าสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ เป็นสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ตามที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ แสดงให้เห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญา คือ จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ไม่มีความประสงค์ที่จะทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้ถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรี แต่อย่างไรก็ดี การที่จำเลยที่ ๑ ให้ความเห็นชอบตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอบันทึกขอความเห็นชอบในการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ มานั้น จึงเป็นเพียงการดำเนินการให้เป็นไปตามรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เท่านั้น และเห็นได้ว่าจำเลยที่ ๑ เองก็ไม่ประสงค์ที่จะให้การลงนามของจำเลยที่ ๔ ในสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ เป็นไปโดยถูกต้องตรงตามมติคณะรัฐมนตรีเช่นเดียวกันและในภายหลังยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าไม่มีการส่งออกข้าวที่ซื้อขายตามสัญญาไปยังต่างประเทศแต่กลับนำมาเวียนขายภายในประเทศอีกด้วย

ที่จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวแล้ว และมติคณะรัฐมนตรีถือเป็นกฎซึ่งจำเลยที่ ๒ ต้องปฏิบัติตาม จึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า จำเลยที่ ๒ ในขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐหรือไม่ เห็นว่า จำเลยที่ ๒ เห็นชอบให้แก่ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ และเห็นชอบให้จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ สัญญาซื้อขายข้าวทั้งสิ้นฉบับ ระบุว่าผู้ร้องที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๔ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ ได้เข้าทำกับสัญญาบริษัท กว่างตงฯ

และบริษัท ห่ายหนานฯ เพื่อให้มีการระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาลรวมประมาณ ๖ ล้านตัน ที่จำเลยที่ ๒ อ้างว่าเหตุที่ยุทธศาสตร์การระบายข้าวจำเป็นต้องใช้การซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เนื่องจากการซื้อขายข้าวในปริมาณมากจำเป็นต้องใช้การระบายข้าวในลักษณะดังกล่าวเพราะมีความเสี่ยงน้อย เนื่องจากรัฐหรือรัฐวิสาหกิจมีความมั่นคงทางการเงินสูงนั้น แต่เมื่อพิจารณาเอกสารการตรวจสอบข้อมูลสถานภาพของบริษัท กว่างตงฯ ก็พบรายละเอียดว่า บริษัทดังกล่าวมีชื่อเต็มตามที่ได้จดทะเบียนว่า บริษัท กว่างตงสเตชันเนอร์รี่ แอนด์ สปอร์ตติ้ง กู๊ดส์ อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด (Guangdong Stationary & Sporting Goods IM&EXP corp.) หรือบริษัท กว่างตง นำเข้า และส่งออกเครื่องเขียน และอุปกรณ์กีฬา จำกัด มีทุนจดทะเบียนประมาณ ๑๒ ล้านบาท ซึ่งคิดเป็นเงินไทยประมาณ ๕๑ ล้านบาท ส่วนบริษัท ห่ายหนาน เกรนแอนด์ออยล์ อินดัสตริแยล จำกัด (Hainan Grain and Oil Industrial Company) หรือบริษัท ห่ายหนาน ค้าเมล็ดธัญพืช และอุตสาหกรรมน้ำมัน จำกัด มีทุนจดทะเบียนประมาณ ๘๙๐,๐๐๐ หยวน ซึ่งคิดเป็นเงินไทยประมาณ ๔ ล้านบาท แต่การซื้อขายตามสัญญาทั้งสองฉบับนั้น คิดเป็นมูลค่าการซื้อขายขั้นต่ำมีจำนวนมากถึงประมาณ ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ หาได้มีความมั่นคงทางการเงินเพียงพอที่จะชำระค่าข้าวตามสัญญาดังกล่าวไม่ นอกจากนี้ ก็ไม่มีพยานหลักฐานใดมายืนยันว่าความเป็นรัฐวิสาหกิจของทั้งสองบริษัทจะเป็นหลักประกันให้รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินการตามสัญญาซื้อขายทั้งสองฉบับ การให้ความเห็นชอบของจำเลยที่ ๒ ในการทำสัญญาโดยอ้างความมั่นคงของทั้งสองบริษัทดังกล่าวจึงไม่สมเหตุผล และตามทางไต่สวนได้ความว่าผู้ได้รับมอบอำนาจให้นำเข้าข้าวของสาธารณรัฐประชาชนจีนใช้ชื่อว่า China National Cereals, Oil and Foodstuff Import and Export Corporation (COFCO) เพียงบริษัทเดียวที่เป็นตัวแทนในการลงนามในสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ โดยมีคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนาแห่งชาติ National Development and Reform Commission (NDRC) เป็นผู้กำหนดสัดส่วนการนำเข้าข้าวซึ่ง NDRC ได้แบ่งสัดส่วนการนำเข้าข้าวให้ COFCO เพียงหน่วยงานเดียว เป็นผู้นำเข้าข้าวแบบรัฐต่อรัฐ ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ อุทธรณ์ว่า การนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐประชาชนจีนอาจผ่านเงื่อนไขอื่นได้ เช่น การนำเข้าข้าวโดยผ่านกรอบความตกลงทางการค้าเสรี หรือการนำเข้าข้าวตามกรอบของ WTO (World Trade Organization) โดยบริษัทอื่นย่อมทำได้เช่นกัน แต่อัตราภาษีนั้นจะแตกต่างกันไปนั้น เห็นว่า ข้ออุทธรณ์ดังกล่าว เป็นกรอบที่มีได้จำกัดแต่เฉพาะหน่วยงาน

ของรัฐเท่านั้น จึงเป็นการอ้างความตกลงระหว่างประเทศที่ใช้กับเอกชนด้วยมาประกอบ ซึ่งหากมีการดำเนินการตามกรอบความตกลงดังกล่าวย่อมไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพราะเป็นการลดระดับความสัมพันธ์ในทางการค้าระหว่างประเทศและไม่สอดคล้องกับเอกสารของกระทรวงพาณิชย์ที่ พณ ๐๓๐๗/๓๓๒๑ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตั้งที่วินิจฉัยไว้ข้างต้น ข้ออุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นการยอมรับว่า สัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับไม่ได้ผ่าน COFCO หรือ NDRC ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้นำเข้าข้าวกรณีการซื้อขายระหว่างรัฐบาลด้วยกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการส่งออกข้าวจะไม่ได้ผ่านหน่วยงานดังกล่าว แต่ก็ต้องพิจารณาต่อไปว่ามีการส่งออกและนำเข้าข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) จริงหรือไม่ และตามสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับ ไม่มีเอกสารหลักฐานตามที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ อุทธรณ์มาแสดงให้เห็นว่า มีการระบายข้าวด้วยการดำเนินการให้เป็นไปตามความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี หรือ WTO หรือมีการส่งออกข้าวไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยผ่านกำแพงภาษีอัตราร้อยละ ๖๕ ส่วนที่จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ว่าจำเลยที่ ๒ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นเลขานุการของจำเลยที่ ๒ เนื่องจากตำแหน่งของจำเลยที่ ๓ เป็นตำแหน่งการเมืองและถูกส่งมาดำรงตำแหน่งโดยพรรคการเมือง ที่จำเลยที่ ๒ สังกัด จำเลยที่ ๒ ไม่ทราบถึงการกระทำผิดของจำเลยที่ ๓ ตามที่พยานเบิกความ การจัดการให้มีการซื้อขายข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับเป็นการดำเนินการของจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นเลขานุการจำเลยที่ ๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์และการระบายข้าวเกิดขึ้นก่อนจำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่ง จึงมีการปรับคณะรัฐมนตรีให้จำเลยที่ ๒ เข้ามาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์แทน เห็นว่า ตามสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับ ไม่ปรากฏว่ามีการเห็นชอบโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์คนเดิมคงมีแต่เฉพาะจำเลยที่ ๑ ซึ่งให้ความเห็นชอบในการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แสดงว่ามีปัญหาในการระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าว เชื่อว่าการปรับคณะรัฐมนตรีโดย นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น มีเจตนาที่จะเปลี่ยนให้จำเลยที่ ๒ มาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เพื่อเป็นผู้ควบคุม สั่งการ เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์คนเดิมไม่สามารถดำเนินการระบายข้าวด้วยรูปแบบที่จำเลยที่ ๒ กับพวกได้กระทำลงภายหลังจากจำเลยที่ ๒ เข้ารับตำแหน่งมีการระบายข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับ ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ ถึงปี ๒๕๕๖ รวมจำนวนประมาณ ๖ ล้านตัน แม้ว่าสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ จำเลยที่ ๑

จะให้ความเห็นชอบให้จำเลยที่ ๔ ลงนามก่อนที่จำเลยที่ ๒ จะดำรงตำแหน่ง แต่ก็ปรากฏว่าสัญญาดังกล่าว ยังมีการดำเนินการเสนอเรื่องเพื่อให้จำเลยที่ ๒ เห็นชอบแก้ไขสัญญาอีกหลายครั้ง เมื่อพิจารณา เอกสารการขอความเห็นชอบของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในการขอความเห็นชอบให้ลงนามและการขอแก้ไข สัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ เห็นได้ว่า จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ใช้อำนาจในตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์รับรองว่า การระบายข้าวให้แก่รัฐวิสาหกิจ ต่างประเทศนั้นเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ แล้ว ด้วยการเพิ่มเติมความหมาย ของคำว่ารัฐต่อรัฐ ให้รวมถึงรัฐวิสาหกิจ เพื่อเปิดช่องให้มีการอำพรางว่า การจำหน่ายข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับ โดยมีบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ รับสมอ้างเข้ามาเป็นคู่สัญญากับผู้ร้องที่ ๑ ตามหนังสือที่จำเลยที่ ๒ ลงนามเห็นชอบให้แก้ไขและทำสัญญาก็ได้ระบุสถานะและความเป็นมา ของสัญญาที่ผู้ร้องที่ ๑ ได้ทำกับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ โดยชัดเจน จำเลยที่ ๒ จะปฏิเสธว่าไม่ทราบเรื่องและอนุมัติให้แก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ โดยที่ไม่รู้เห็นเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นก่อนรวมทั้งผลที่จะตามมาหาได้ไม่ และการเพิ่มเติมเงื่อนไขของคู่ค้าระหว่างประเทศจาก “รัฐ” เป็น “รัฐวิสาหกิจ” เป็นไปในทางลดสถานะหรือที่เรียกว่าลดสเปก จึงไม่ใช่การเพิ่มเติมหรือแก้ไข ในรายละเอียด แต่เป็นข้อที่ต้องขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้วินิจฉัยไว้ พฤติการณ์ต่อมาของบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ แม้จะเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนดังที่ฝ่ายจำเลยอุทธรณ์ แต่ก็ไม่มีความเชื่อมโยงอันใด ที่จะชี้ให้เห็นว่าเป็นการเจรจาของคู่สัญญาระหว่างประเทศที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน การกระทำในส่วนนี้ จึงฟังว่า มีการระบายข้าวโดยลดระดับจากการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศ จากรัฐต่อรัฐเป็นรัฐวิสาหกิจโดยความเห็นชอบของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ นอกจากนี้ ทางไต่สวนก็ไม่มีหนังสือ ในระดับรัฐบาลแสดงความประสงค์จะซื้อข้าวตามโครงการรับจำนำข้าว ไม่มีการติดต่อตามช่องทางปกติทางการทูต มีเพียงเอกสารขอทราบสถานะของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ที่มีไปถึงกระทรวงการต่างประเทศ ยิ่งกว่านั้น ไม่มีการยืนยันจากสาธารณรัฐประชาชนจีนเลยว่า บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ ได้ดำเนินการตามสัญญาซื้อขายกับผู้ร้องที่ ๑ ในฐานะตัวแทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ก่อนการทำสัญญาจำเลยที่ ๔ แจ้งว่าผู้แทนของทั้งสองบริษัทจะเดินทางเข้าประเทศไทยและหาที่พัก ด้วยตนเองซึ่งเป็นการดำเนินการเช่นอย่างเอกชน ซึ่งมีพินัยสงสัยว่า เป็นการดำเนินการ

โดยรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจริงหรือไม่ ฝ่ายจำเลยจึงมีพยานที่รับฟังได้เพียงว่า บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อการระบายนำเข้าตามสัญญาที่มีจำนวนนับล้านตัน จึงเป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๒ ย่อมต้องใช้ความระมัดระวังในการให้ความเห็นชอบรวมทั้งตรวจสอบว่าการดำเนินการถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรีหรือไม่ พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๒ นำเชื่อว่า จำเลยที่ ๒ ทราบว่ายุทธศาสตร์การระบายนำเข้ามีความแตกต่างจากเอกสารที่นำเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อพิจารณาต่อไปถึงสาระสำคัญตามสัญญาที่ผู้ร้องที่ ๑ ทำกับบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ จากเดิมตามรายงานการประชุมเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เอกสารหมายเลข ล. ๕๖ แผ่นที่ ๓๔๑ ข้อ ๑๑ ระบุว่า ผู้ซื้อจะต้องออกเลตเตอร์ ออฟเครดิต (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ที่เปลี่ยนมือได้ ซึ่งเป็นวิธีชำระเงินในการซื้อขายระหว่างประเทศโดยผู้ซื้อจะต้องมีเอกสารที่ออกโดยสถาบันการเงินของประเทศผู้ซื้อตามคำสั่งผู้ซื้อเพื่อแสดงเป็นหลักฐานทางการเงินว่าจะมีการจ่ายเงินให้แก่ผู้ขายจริง เมื่อผู้ขายได้รับเอกสารการเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตแล้วจึงจะมีการดำเนินการเพื่อส่งมอบสินค้า สำหรับสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แม้ชั้นแรก จะได้รับวิธีการชำระเงินโดยให้ผู้ซื้อเปิด L/C เท่านั้น แต่ต่อมามีการแก้ไขให้มีการชำระเงินด้วยการใช้แคชเชียร์เช็คได้ ส่วนสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ได้ระบุวิธีการชำระเงินไว้ชัดเจนว่าผู้ซื้ออาจชำระเงินด้วยการใช้แคชเชียร์เช็คได้นอกจากนี้ ในเงื่อนไขการชำระเงินที่ได้แก้ไขยังระบุไว้ว่า การชำระเงินอาจทำได้ด้วยการโอนผ่านธนาคาร (Swift) เป็นรูปแบบการโอนเงินโดยอาศัย Swift Code ซึ่งเป็นวิธีการโอนเงินโดยผ่านธนาคารในประเทศของผู้ซื้อและผู้ขาย จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ได้เห็นชอบให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการชำระเงินด้วยการเลือกวิธีการชำระเงินและการแก้ไขให้ผู้ซื้อสามารถชำระเงินโดยใช้แคชเชียร์เช็คในรูปของเงินบาท ซึ่งเกิดจากการดำเนินการของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จากนั้น จึงเสนอให้จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ให้ความเห็นชอบ เป็นการเปิดช่องโดยตัดขั้นตอนการโอนเงินผ่านธนาคารในประเทศของผู้ซื้อออกไป คงเหลือแต่การเรียกเก็บเงินโดยไม่ต้องใช้เอกสารการขนส่ง ไม่มีขั้นตอนการผ่านเงินระหว่างประเทศ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเมื่อได้รับแคชเชียร์เช็คแล้วไม่มีหน้าที่ต้องตรวจสอบว่า มีการส่งเข้าตามสัญญาทั้งสองฉบับไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ เชื่อว่าขณะที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ให้ความเห็นชอบตามสัญญาทราบอยู่แล้วว่า หากดำเนินการตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอมา จะไม่มีการโอนเงินระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นข้อที่บ่งชี้ว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทราบว่า จะไม่มีการส่งเข้า

ตามที่ระบุไว้ในสัญญาทั้งสองฉบับไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนตามสัญญาที่ผู้ร้องที่ ๑ ทำกับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ทั้ง ๆ ที่สัญญาดังกล่าวมีเนื้อหาระบุด้วยว่า ข้าวที่ส่งมอบภายใต้สัญญาจะต้องเป็นไปด้วยเหตุผลคือ เพื่อการบริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก ความเห็นชอบของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงเป็นการอนุมัติก่อนที่จะมีการทำสัญญาทั้งสองฉบับเพื่อให้มีการเบิกข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ออกจากคลังสินค้าโดยไม่ต้องส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากนี้ ตามสัญญาทั้งสองฉบับยังกำหนดให้ใช้ราคา ณ หน้าคลังสินค้า แม้การซื้อขายข้าวในราคาส่งมอบ ณ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) จะเป็นวิธีการที่อาจทำได้ เนื่องจากเป็นราคาขายที่ไม่รวมค่าขนส่ง เพราะทำให้มีการลดเปลี่ยนความเสี่ยง ค่าใช้จ่ายและความรับผิดชอบทั้งปวงของผู้ขายในเรื่องการส่งมอบสินค้า แต่เมื่อศาลตรวจรายงานการประชุมระหว่างผู้ร้องที่ ๑ กับบริษัท กว่างตงฯ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เอกสารหมายเลข ๕๖ แผ่นที่ ๓๔๒ แล้วมีข้อความระบุทำนองว่า การซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐนั้น ฝ่ายจีนยังคงลงที่จะออกใบตราส่งสินค้าทางเรือ bill of lading (B/L) หรือเอกสารยืนยันจำนวนข้าวที่จะส่งออกนอกประเทศไทยไปยังผู้ซื้อ แต่เอกสารการขอแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ที่จำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอ ปรากฏว่า สัญญาดังกล่าวมีข้อความในเรื่องการรับมอบข้าวตามสัญญาว่า ผู้แทนในประเทศไทยที่ได้รับมอบหมายจะเป็นผู้ดำเนินการรับมอบสินค้าและชำระเงินค่าข้าว จึงเป็นการเปิดช่องให้ไม่ต้องมีการส่งข้าวออกไปยังต่างประเทศ ซึ่งการให้ความเห็นชอบให้แก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แม้เป็นการแก้ไขเพียงบางส่วนของสัญญาก็ต้องถือว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งรับรองข้อความตามสัญญาทั้งสองฉบับรวมทั้งที่แก้ไขด้วย นอกจากนี้ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ย่อมมีอำนาจเต็มในการปฏิบัติการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ รับรองว่าการรับมอบข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ นั้น สามารถตั้งตัวแทนการรับมอบและชำระเงิน หากจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ไม่ใช่ผู้ควบคุมสั่งการแล้วการเลือกเงื่อนไขเกี่ยวกับการรับมอบข้าวและเงื่อนไขการชำระเงินย่อมไม่อาจทำได้เป็นแน่ การส่งออกข้าวไปตลาดอื่นในต่างประเทศแม้จะทำได้โดยอาศัยสัญญาทั้งสองฉบับ แต่ก็ไม่มีข้อเท็จจริงว่า การส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศได้ดำเนินการด้วยสัญญาเริ่มต้นที่บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้ขายกับประเทศผู้ซื้อ แต่กลับปรากฏว่าผู้มารับมอบข้าวกลายเป็นกลุ่มของจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ และกลุ่มของจำเลยที่ ๒๒

ถึงที่ ๒๘ ซึ่งการกระทำเช่นนี้ก็ปรากฏต่อไปว่า ผู้ชำระราคาข้าวตามสัญญาดังกล่าว เป็นกลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศไทย ด้วยการประสานงานผ่านจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นเลขานุการของจำเลยที่ ๒ การดำเนินการตามสัญญาที่จำเลยที่ ๒ เห็นชอบให้แก้ไขตามข้อ ๕ ซึ่งมีรายละเอียดว่า ผู้ร้องที่ ๑ พิจารณาแล้วเห็นว่าการขายข้าวให้แก่ฝ่ายจีนควรพิจารณาขายในราคามิตรภาพเพื่อช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าข้าวระยะยาวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงเห็นควรนำเรียนจำเลยที่ ๒ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในการเจรจาซื้อขายข้าวกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้น เมื่อผลของการดำเนินการระบายข้าวเป็นผลให้ข้าวตกไปอยู่กับกลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศ จึงหาได้เป็นเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าข้าวระยะยาวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนแต่อย่างใดไม่ ประกอบกับเมื่อพิจารณาเอกสารการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๒ ฉบับลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ แล้ว พบว่าจำเลยที่ ๒ ได้เห็นชอบให้มีการเพิ่มเติมปริมาณข้าวหอมมะลิไทยในปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน ให้รวมอยู่ในปริมาณข้าว ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน ตามสัญญาฉบับที่ ๒ ทำให้มีการแอบอ้างสิทธิของบริษัท กว่างตงฯ เลือกรับมอบข้าวหอมมะลิซึ่งมีราคาสูง ความเห็นชอบดังกล่าวของจำเลยที่ ๒ จะทำให้เกิดการเบิกข้าวหอมมะลิจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นข้าวชนิดที่มีราคาสูงและส่งผลให้รัฐบาลระบายข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๒ ได้น้อยลงทันที ๕๐๐,๐๐๐ ตัน เพราะจำเลยที่ ๒ กำหนดให้ข้าวหอมมะลิ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ตันรวมอยู่ในสัญญาเดิม ผู้ซื้อยอมเลือกรับมอบข้าวตามสัญญาใหม่ได้โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ได้ดำเนินการแก้ไขเพื่อให้มีการระบายข้าวชนิดที่ระบุในสัญญาฉบับที่ ๒ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ตันด้วย ข้าวจำนวนดังกล่าวจึงอาจเป็นข้าวค้างสต็อกซึ่งยอมจะเกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่รัฐบาล แสดงว่าจำเลยที่ ๒ ทราบดีอยู่แล้วว่าการแก้ไขสัญญาโดยกำหนดข้าวปีการผลิตใหม่ซึ่งเป็นข้าวหอมมะลิให้รวมอยู่ในสัญญาเดิมนั้น ทำให้รัฐบาลไทยระบายข้าวปีการผลิตเก่าได้น้อยลงถึง ๕๐๐,๐๐๐ ตัน เพราะต้องส่งมอบข้าวปีการผลิตใหม่ในจำนวนเดียวกันนั่นเอง ดังนั้น การแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๒ ของจำเลยที่ ๒ เป็นเหตุส่วนหนึ่งซึ่งเมื่อปิดบัญชีรับจํานำข้าวยอมจะเกิดผลขาดทุนแก่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เป็นเงินจำนวนมาก เมื่อตรวจสอบแคชเชียร์เช็คที่ส่งจ่ายให้ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ก็พบว่า ไม่มีความเชื่อมโยงทางการเงินให้รับฟังได้ว่า การจ่ายเงินดังกล่าวมีเส้นทางการเงินที่เชื่อได้ว่าเป็นเงินที่มาจากบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ แต่แคชเชียร์เช็คที่ส่งจ่ายนั้น

เป็นการจ่ายโดยมีเส้นทางการเงินจากกลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศ เมื่อกลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศมาเบิกความ
ในชั้นไต่สวนของศาลก็ไม่มีผู้ใดยืนยันว่าเป็นตัวแทนผู้รับมอบอำนาจของบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ
มารับข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับ แต่อย่างไร ทั้งยังปรากฏว่ากลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศต้องซื้อข้าวในราคาที่สูงกว่า
ตามสัญญาทั้งสองฉบับ ซึ่งส่วนต่างที่สูงที่สุดพบว่า กลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศชำระค่าข้าวด้วยแคชเชียร์เช็ค
ให้ผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ในราคาที่สูงกว่าสัญญาที่บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ
ทำกับผู้ร้องที่ ๑ เป็นอันมาก แสดงว่า ราคาข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับ เป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด
และปรากฏข้อเท็จจริงต่อไปด้วยว่ากลุ่มจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑
ได้นำแคชเชียร์เช็คฉบับเดียวกับที่กลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศชำระให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ไปเบิกข้าวจากคลังสินค้าอื่น
โดยเจ้าของแคชเชียร์เช็คไม่ทราบเรื่อง จะเห็นได้ว่าการแก้ไขสัญญาโดยจำเลยที่ ๒ ให้ใช้แคชเชียร์เช็ค
ในการชำระค่าข้าวได้เป็นผลให้กลุ่มของจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑
สามารถนำแคชเชียร์เช็คฉบับเดียวกันไปเบิกข้าวจากคลังสินค้าอื่นได้อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งยังปรากฏด้วยว่า
การออกใบส่งสินค้า ใบแจ้งหนี้ ใบกำกับภาษี เพื่อรับข้าวโดยระบุจำนวนข้าวที่จะเบิกจากผู้ร้องที่ ๒
และที่ ๓ แต่ไม่ระบุราคาที่ซื้อ มีการสั่งการให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องงดเว้นไม่ต้องลงเลขที่รับหนังสือ
ให้ดำเนินการเป็นความลับ เพื่อปกปิดมิให้กลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศและต่างประเทศทราบจำนวนข้าว
และราคาที่แท้จริง เป็นผลให้กลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศจำต้องยอมรับราคาที่กลุ่มของฝ่ายจำเลยกำหนดขึ้น
ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนปรากฏด้วยว่า จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ รับสมอ้างเป็นกลุ่มผู้ค้าข้าว
ในประเทศรับมอบข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และผู้ร้องที่ ๓ ไปตามสัญญาทั้งสองฉบับเป็นจำนวนมาก
ดังนั้น เมื่อจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ เป็นผู้ค้าข้าวและเป็นโรงสีข้าว
จึงใช้โอกาสที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เห็นชอบแก้ไขและทำสัญญาทั้งสองฉบับนำข้าวตามสัญญาค้าข้าว
ที่ทำขึ้นเพื่ออ้างว่าเป็นการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ไปเวียนขายอีกครั้งไม่ว่าจะเป็นที่ใดก็ตาม
จึงก่อให้เกิดผลขาดทุนในการปิดบัญชีตามโครงการรับจำนำข้าวจำนวนมาก ส่วนที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒
และที่ ๔ ถึงที่ ๖ อุทธรณ์อ้างว่า การระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐเป็นการดำเนินการตามแนวปฏิบัติ
ในเรื่องการซื้อขายมันสำปะหลังซึ่งมีการรับมอบสินค้าโดยรัฐวิสาหกิจของรัฐต่างประเทศ เห็นว่า
แนวทางการจำหน่ายมันสำปะหลังยังไม่แน่ชัดว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย
หรือไม่ คงเป็นเพียงการดำเนินการซึ่งยังไม่ได้มีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงให้เป็นยุติว่ามีการทำสัญญา

ในฐานะตัวแทนแห่งรัฐบาล โดยมีการซื้อขายและส่งมอบสินค้าไปยังรัฐผู้ซื้อจริงหรือไม่ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ ไม่อาจยกขึ้นอ้างเพื่อสนับสนุนว่าการกระทำของตนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายได้ ดังนั้น แม้ว่าจะมีสัญญาการซื้อขายข้าวกับบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ แต่ผู้ชำระราคา และรับมอบข้าวไปไม่ใช่บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ แต่เป็นกลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศ และจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ จึงเชื่อว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทราบดีในขณะเห็นชอบอนุมัติให้ทำและแก้ไขสัญญาว่าการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ในคดีนี้ว่าจะไม่มีการส่งข้าวไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน และการดำเนินการของจำเลยที่ ๓ ถึงที่ ๖ จะไม่มีทางเกิดผลในทางปฏิบัติ หากไม่ได้รับลงนามอนุมัติขั้นตอนสุดท้ายโดยจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เมื่อจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นผู้อนุมัติให้จำเลยที่ ๔ ลงนามให้เกิดผลเป็นสัญญาที่มีการระบายข้าวถึงประมาณ ๖ ล้านตันเศษ จะปฏิเสธว่าตนลงนามเห็นชอบไปโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงไม่ได้ ทั้งเหตุการณ์ตามสัญญาฉบับที่ ๑ แม้จะระบุนวันที่ทำสัญญาก่อนจำเลยที่ ๒ เข้ารับตำแหน่ง แต่ปรากฏว่า จำเลยที่ ๒ ก็ยังใช้อำนาจพิจารณาแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ ถึง ๒ ครั้ง โดยไม่ตรวจสอบว่า บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ ผู้ซื้อเป็นผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ เชื่อว่าจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ทราบดีว่าสัญญาทั้งสองฉบับที่ผู้ร้องที่ ๑ ทำกับบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นการอำพรางว่ามีการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เท่านั้น โดยทราบด้วยว่าทั้งสองบริษัท ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจที่ได้รับมอบอำนาจจากสาธารณรัฐประชาชนจีน จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จึงไม่ตรวจสอบความพิรุณและความไม่สมเหตุสมผลของเอกสารและเห็นชอบให้มีการลงนามทำ และแก้ไขสัญญาไปโดยไม่ได้ตรวจการแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่อย่างใด ด้วยการสมคบอย่างเป็นขบวนการร่วมกับจำเลยอื่น ๆ สัญญาการซื้อขายข้าวทั้งสองฉบับ แม้ว่าคู่สัญญาจะเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ข้อเท็จจริงที่นำมาประกอบนิติสัมพันธ์ในการซื้อขายคดีนี้เป็นรูปแบบการเจรจาติดต่อที่ไม่เข้าลักษณะการซื้อขายกับรัฐบาลต่างประเทศ ที่จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ว่า ขณะแก้ไขสัญญาไม่มีข้อเท็จจริงใดที่จะนำไปสู่การผิดสัญญา เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้วินิจฉัยว่าบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ กระทำการอันเป็นการผิดสัญญา โดยได้วินิจฉัยเพียงว่า สัญญาการซื้อขายข้าวทั้งสองฉบับ ไม่ใช่สัญญาแบบรัฐต่อรัฐ

จึงไม่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ขณะทำสัญญาทั้งสองบริษัทมีพฤติการณ์อันเป็นการผิดสัญญาหรือไม่ แต่ต้องพิจารณาว่าบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ มีเจตนาที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ซึ่งจำต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นภายหลังทำสัญญาทั้งสองฉบับ ซึ่งก็ปรากฏข้อเท็จจริงอันเป็นพิรุธหลายประการดังที่วินิจฉัยมาข้างต้น ที่จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ว่า การเร่งขายข้าวชนิดต่าง ๆ เพื่อลดภาระดอกเบี้ยที่ผู้ร้องที่ ๑ ต้องจ่ายให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามข้อเท็จจริงได้ความว่าการระบายข้าวในแต่ละครั้งมีความผันผวนของตลาดการซื้อขายของคู่แข่งสำคัญ เช่นประเทศเวียดนามและประเทศอินเดียซึ่งก็เป็นผลมาจากนโยบายรับจำนำข้าวของ นางสาวยิ่งลักษณ์ แต่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ กลับขยายระยะเวลารับมือข้าวแทนที่จะเร่งให้มีการส่งมอบข้าวตามสัญญา เพื่อมิให้ความผันผวนของราคาตลาดการค้าข้าวระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อต้นทุนของรัฐบาล เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงว่าการขยายเวลาการรับมือข้าวประเทศไทยได้ประโยชน์จากราคา หรือไม่มีข้าวที่จะส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อตามสัญญาในช่วงเวลาที่ขยายไปนั้น การขยายระยะเวลารับมือข้าว จึงเป็นผลให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้าวขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งย่อมต้องนำมารวมคำนวณเป็นผลขาดทุนของภาครัฐด้วยเช่นกัน ข้ออุทธรณ์และทางไต่สวนจำเลยที่ ๒ ก็ไม่ได้ให้รายละเอียดอธิบายว่าเหตุใดข้าวตามสัญญาซื้อขายทั้งสองฉบับที่จำเลยที่ ๒ อ้างว่าเป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ ไม่มีการส่งมอบให้บริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีน และเหตุใดข้าวตามสัญญาซื้อขายทั้งสองฉบับกลับตกอยู่แก่กลุ่มผู้ค้าข้าวในประเทศและกลุ่มจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ แม้ว่าจะมีการรอบความร่วมมือระหว่างประเทศหรือกำแพงภาษี ตามที่จำเลยที่ ๒ กล่าวอ้าง และในช่วงเวลาดำเนินนโยบายรับจำนำข้าวมีการส่งข้าวประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ ตัน ออกไปหลายประเทศโดยจำเลยที่ ๑๐ แต่ก็ไม่ได้ส่งไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกเช่นกัน และส่วนหนึ่งมีการนำข้าวเข้ามาหมุนเวียนขายในประเทศไทยซึ่งก่อให้เกิดกลุ่มของจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ เกิดช่องทางอันได้เปรียบผู้ค้าข้าวทั้งประเทศเพราะไม่อาจซื้อข้าวได้ เนื่องจากเงื่อนไขการขายข้าวที่รับซื้อมาในโครงการรับจำนำข้าวตามมติคณะรัฐมนตรีระบุให้ระบายข้าว ด้วยการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เท่านั้น ข้อเท็จจริงที่ประมวลรวมกันทั้งหมดพบว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ประการที่ ๑ เห็นชอบและยืนยันอำพรางข้อเท็จจริงว่าบริษัท กว่างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับซื้อข้าว

ตามโครงการรับจำนำข้าว นั้น เป็นไปเพื่อรวมการขายเข้ามาอยู่ในกลุ่มของจำเลย ด้วยการใช้วิธีการจำกัดผู้ซื้อ เพราะเงื่อนไขว่าผู้ซื้อจะต้องเป็นรัฐเท่านั้น ดังนั้น จึงมีการอำพรางความเป็นรัฐโดยจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ กับพวกทราบว่าเป็นบริษัท กว้างขวาง กับบริษัท ห้ายหนานฯ หาได้มีความประสงค์ที่จะซื้อและรับมอบข้าว เนื่องจากไม่ปรากฏว่ามีการจ่ายเงินจากทั้งสองบริษัทแก่ผู้ร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ แต่อย่างไร ประการที่ ๒ ใช้ราคา ณ หน้าคลังสินค้า ทำให้ไม่เกิดการตรวจสอบว่ามีการส่งข้าวไปยังรัฐผู้ซื้อหรือไม่ ประการที่ ๓ เปลี่ยนแปลงและเลือกใช้วิธีการชำระค่าข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับเป็นการชำระด้วยเช็คเชียร์เช็ค เพื่อตัดช่องทางการโอนเงินระหว่างประเทศออกไป เป็นผลให้ไม่ต้องตรวจสอบว่ามีการผ่านเงิน ตามช่องทางระหว่างประเทศหรือไม่ ประการที่ ๔ ขยายระยะเวลารับมอบข้าวเพื่อให้รัฐเกิดค่าใช้จ่าย ในการจัดเก็บจำนวนมาก การที่จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ให้ความเห็นชอบให้จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญา และเห็นชอบให้มีการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ เป็นการใช้อำนาจในตำแหน่งเพื่อเปิดช่องให้มีการทุจริต ในขั้นตอนต่อ ๆ ไปของจำเลยอื่นอันเป็นการเสียหายแก่รัฐ หาใช่เป็นเรื่องที่เกิดการทุจริตขึ้นเฉพาะส่วน ของข้าราชการประจำคือจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ภายหลังจากที่จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ได้เห็นชอบรับรองให้ทำ และแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ และจำเลยที่ ๒ เห็นชอบให้มีการทำสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ แต่อย่างไรไม่ แม้จะปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบ ในการยกเลิกสัญญาฉบับที่ ๓ แล้วทำสัญญาขึ้นใหม่เป็นสัญญาฉบับที่ ๘ แต่เมื่อได้ความว่ามีการรับมอบข้าว ไปตามสัญญาฉบับที่ ๓ แล้วเป็นจำนวน ๑,๖๕๔,๕๔๓ ตัน ก่อนมีการยกเลิกสัญญาหาใช่บริษัท กว้างขวางฯ ไม่มารับมอบข้าวตามที่จำเลยที่ ๒ อุทธรณ์ไม่ จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบตามสัญญาฉบับที่ ๓ ตามที่ได้ให้ความเห็นชอบ

การกระทำของจำเลยที่ ๑ ดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้นเป็นการเอื้อประโยชน์โดยอำพรางว่า บริษัท กว้างขวางฯ เป็นผู้ซื้อเพื่อเปิดช่องเพื่อให้จำเลยอื่นนำข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปขายได้กำไรมากขึ้นกว่าการค้าขายตามปกติทั่วไป ถือได้ว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์สำหรับผู้อื่น โดยไม่ชอบ จึงเป็นการกระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา เมื่อจำเลยที่ ๑ เป็นประธานคณะกรรมการพิจารณาระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมีหน้าที่ ให้ความเห็นชอบในการทำสัญญาขายข้าวของจำเลยที่ ๔ เพื่อระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าว ของรัฐบาล จำเลยที่ ๑ จึงเป็นเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ในการซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ แล้ว

แม้จำเลยที่ ๑ จะเห็นชอบให้จำเลยที่ ๔ ลงนามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ กับบริษัท กวางตงฯ เพียงครั้งเดียว แต่จำเลยที่ ๔ ลงนามทำสัญญากับผู้แทนของบริษัท กวางตงฯ แยกเป็น ๒ สัญญา คือ สัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งหลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว สัญญาทั้งสองฉบับ มีการแยกปฏิบัติตามสัญญาทั้งในการชำระราคาข้าว และการขอรับมอบข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับ แตกต่างกัน ทั้งในภายหลังมีการขอแก้ไขสัญญาทั้งสองฉบับก็มีการขอแก้ไขที่แตกต่างกัน การกระทำตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ จึงแยกออกจากกันได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ แยกตามรายสัญญา รวม ๒ กรรม เมื่อปรับบทตามมาตรา ๑๕๑ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว จึงไม่ต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น

สำหรับจำเลยที่ ๒ เมื่อวินิจฉัยไว้แล้วว่าโจทก์บรรยายฟ้องโดยประสงฆ์ให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ ตามสัญญาฉบับที่ ๑ ด้วย องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์จึงมีอำนาจลงโทษจำเลยที่ ๒ ตามสัญญาฉบับที่ ๑ ดังที่พิจารณาได้ความได้ การกระทำของจำเลยที่ ๒ ในส่วนที่เห็นชอบให้มีการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก และทั้งยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกำหนดโทษจำเลยที่ ๒ สำหรับการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๒ มานั้น องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่าเป็นคนแก่จำเลยที่ ๒ แล้ว สำหรับที่จำเลยที่ ๒ เห็นชอบอนุมัติให้มีการทำสัญญาฉบับที่ ๓ และฉบับที่ ๔ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก และทั้งยังเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ และเป็นการตกลงร่วมกันในการเสนอราคาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐอันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำสัญญารายใดให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓

อันเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทแยกตามสัญญาแต่ละฉบับ ให้ลงโทษจำเลยที่ ๒ สำหรับความผิดตามสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ส่วนสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ นั้น เมื่อศาลวินิจฉัยแล้วว่าการเห็นชอบแก้ไขถือเป็นการรับรองสัญญาทั้งฉบับและอนุมัติให้ทำสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ซึ่งเป็นความผิดตามสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าจำเลยที่ ๒ มีเจตนาในการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตด้วยการไม่ยกเลิกข้อตกลงตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ หรือไม่อีกต่อไป เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง ใดๆ ก็ได้ แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบการแก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ รวม ๔ ครั้ง ตามที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัย แต่การกระทำของจำเลยที่ ๒ มีเจตนาให้เกิดผลแตกต่างกันตามสัญญาแต่ละฉบับ การเห็นชอบให้แก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ และการเห็นชอบให้มีการทำสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ เป็นความผิด ๔ กรรม จึงต้องลงโทษจำเลยที่ ๒ ทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามที่โจทก์อุทธรณ์

ส่วนที่จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ว่า อำนาจในการตรวจสอบว่าบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นรัฐวิสาหกิจของจีนหรือไม่ เป็นหน้าที่ของฝ่ายการเมืองที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ หรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดำเนินการ เห็นว่า เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้จำเลยที่ ๔ เป็นผู้แทนรัฐบาลไทยในการลงนามการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) จำเลยที่ ๔ ย่อมมีหน้าที่โดยตรงที่จะตรวจสอบก่อนการลงนามในสัญญา วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ มีบันทึกถึงผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองกวางโจว ขอตรวจสอบว่าบริษัท กว้างตงฯ เป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ พร้อมตรวจสอบรายชื่อบุคคลผู้มีอำนาจลงนาม แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๔ ทราบถึงหน้าที่ต้องตรวจสอบความเป็นตัวแทนแห่งรัฐบาลก่อนลงนามในสัญญาตามที่ได้รับมอบหมาย เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ได้รับแต่งตั้งให้เข้าร่วมประชุมกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลในการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ ในขณะนั้น จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเป็นอธิบดีของผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๕

ดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิบดีของผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๖ ได้รับมอบหมายจากจำเลยที่ ๔ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเลขานุการกรมของผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งต้องจัดเตรียมข้อมูลของกรอบยุทธศาสตร์เพื่อนำเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา ทั้งยังต้องดำเนินการทางธุรการในการนำร่างกรอบยุทธศาสตร์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาระบายข้าวแล้วเสนอต่อ นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรีในฐานะประธาน กชช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ดังนั้น การที่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ได้รับแต่งตั้งให้เข้าร่วมประชุม คณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลในฐานะฝ่ายเลขานุการ จึงแสดงให้เห็นได้ว่าผู้บังคับบัญชาของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ได้พิจารณาแล้วว่า จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถที่จะเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ในต่อที่ประชุมได้ การที่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เข้าร่วมประชุมและได้แถลงข้อมูลต่อที่ประชุม ถือได้ว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าว ตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลแล้ว หากจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ไม่เคยมีประสบการณ์ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าวตามที่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ กล่าวอ้างมาในอุทธรณ์ แต่อย่างใดไม่ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกขอความเห็นชอบ ผลการเจรจา อ้างว่ามีการเจรจากับบริษัท กว่างตงฯ แล้วและได้ข้อสรุปว่า บริษัท กว่างตงฯ ตกลงซื้อข้าวจากไทยโดยจะทำสัญญาแยกเป็น ๒ ฉบับ คือ สัญญาฉบับที่ ๑ เป็นข้าวปีการผลิตเก่า ทั้งหมดทุกชนิดที่มีอยู่ในสต็อกของรัฐบาลรวมประมาณ ๒ ล้านตัน ฝ่ายจีนเสนอซื้อในราคาเฉลี่ยราคาเดียว ที่ตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท กำหนดระยะเวลารับมอบข้าวภายใน ๑๐ เดือน ส่วนฝ่ายไทยเสนอขาย ในราคาเฉลี่ยราคาเดียวที่ตันละ ๑๑,๕๐๐ บาท กำหนดระยะเวลารับมอบภายใน ๖ เดือน ส่วนสัญญาฉบับที่ ๒ เป็นข้าวปีการผลิตใหม่ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ที่ยังไม่ถึงกำหนดเก็บเกี่ยว และรัฐบาลจะเริ่มโครงการรับจำนำข้าวเปลือกในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยข้าวที่จะขายตามสัญญาฉบับนี้ ประกอบด้วยข้าว ๔ ชนิด คือ ข้าวขาว ข้าวหนึ่ง ปลายข้าวขาว และปลายข้าวหอมมะลิ รวมประมาณ ๒ ล้านตัน เริ่มรับมอบข้าวภายใน ๓๐ วัน นับแต่เปิด L/C ในปริมาณอย่างน้อย ๒๐๐,๐๐๐ ตันต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน ฝ่ายจีนเสนอซื้อโดยใช้ราคาขายส่งข้าว ในตลาดกรุงเทพมหานครของกรมการค้าภายใน ๑ วัน ก่อนลงนามในสัญญา ส่วนฝ่ายไทย

เสนอราคาขายโดยใช้ราคาขายส่งข้าวในตลาดกรุงเทพมหานครของกรมการค้าภายในนับจากวันที่ลงนามในสัญญา ๓๐ วัน ในวันเดียวกันนั้น จำเลยที่ ๑ ได้ให้ความเห็นชอบในราคาและเงื่อนไขตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ ตามบันทึกข้อความเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๓๖๘ ถึง ๓๓๗๒ ต่อมาในวันรุ่งขึ้นจำเลยที่ ๔ ได้ลงนามในสัญญากับบริษัท กว่างตงฯ ๒ ฉบับ คือ

สัญญาฉบับที่ ๑ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซื้อขายข้าวปีการผลิตเก่าทั้งหมดทุกชนิดของไทย ที่มีอยู่ในสต็อกทั้งหมดปริมาณ ๒,๑๙๕,๐๐๐ ตัน บวก/ลบ ร้อยละ ๑๐ เป็นข้าวนาปี ประกอบด้วยปีการผลิตเก่า ๒๕๔๘/๔๙ ถึงปีการผลิต ๒๕๕๒/๕๓ และข้าวนาปรังปี ๒๕๔๙ ถึงนาปรังปี ๒๕๕๒ โดยบริษัท กว่างตงฯ เฉลี่ยข้าวทุกชนิดราคาตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท โดยใช้ราคาซื้อขายข้าวส่งมอบที่หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) และใช้วิธีการชำระราคาข้าวเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวนครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบ ๑๐ เดือน มีข้อตกลงว่าข้าวที่ส่งมอบต้องใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจส่งข้าวไปประเทศที่สามในรูปแบบการค้าหรือการบริจาคร่วมกันได้เช่นกัน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปลเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๐ ถึง ๓๖๐๕

สัญญาฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซื้อขายข้าวนาปี ปีการผลิตใหม่ ๒๕๕๔/๕๕ กับบริษัท กว่างตงฯ ปริมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน บวก/ลบ ร้อยละ ๑๐ ราคารวมน้ำหนักกระสอบส่งมอบที่หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ประกอบด้วยข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ ตันละ ๑๖,๙๕๐ บาท ข้าวหนึ่ง ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ตันละ ๑๗,๒๕๐ บาท ปลายข้าวหอมมะลิ ตันละ ๑๔,๖๕๐ บาท และปลายข้าวขาว ตันละ ๑๓,๖๕๐ บาท เงื่อนไขใช้วิธีการชำระราคาข้าวเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวนครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบภายใน ๑๐ เดือน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปลเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๖ ถึง ๓๖๑๑ จ.๖๔

เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ขณะที่ยังไม่มีหนังสือตอบกลับมาจาก บริษัท กว่างตงฯ เป็นผู้แทนของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ ดังนั้นการที่จำเลยที่ ๔ ขอให้ตรวจสอบบริษัท กว่างตงฯ ว่าเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือไม่ เชื่อว่าเป็นการตรวจสอบเพื่อให้เกิดข้ออ้างว่าจำเลยที่ ๔ ได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นข้อพิรุณประการหนึ่งว่าจำเลยที่ ๔ ทราบว่า ในกระบวนการนี้บริษัท กว่างตงฯ หาได้มีเจตนาที่จะรับซื้อข้าว

โดยแท้จริง แต่อย่างไร จำเลยที่ ๔ จึงต้องเร่งลงนามในสัญญาโดยไม่รอการตอบข้อหารือจากคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่อง การมอบอำนาจหรือความเป็นตัวแทนแห่งรัฐจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงใดบ้าง ส่วนการที่จำเลยที่ ๔ จะเคยเห็นหนังสือมอบอำนาจจากรัฐบาลคู่สัญญาหรือไม่ เป็นสาระแก่คดี เพราะประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยความผิดขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่า มีการซื้อและส่งมอบตามสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศแบบรัฐต่อรัฐหรือไม่ และจากการไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคงปรากฏการเจรจาของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ กับบริษัท กว่างตงฯ โดยไม่มีข้อเท็จจริงที่รับฟังได้แน่ชัดว่าฝ่ายการเมืองหรือรองนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้บริษัท กว่างตงฯ มาทำสัญญาขอซื้อข้าวโดยส่งมาถึงจำเลยที่ ๔ นอกจากนี้ จำเลยที่ ๔ เบิกความว่า ข้าวในคดีนี้ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เป็นผู้มีการมสิทธิในข้าวตามโครงการรับจำนำ แต่เหตุที่จำเลยที่ ๔ เข้ามาดำเนินการเนื่องจากคณะรัฐมนตรีมีมติมอบหมายให้ผู้ร้องที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๔ มีหน้าที่เจรจาและทำสัญญา หากไม่ใช่สัญญาแบบรัฐต่อรัฐ การพิจารณาขายข้าวให้แก่พ่อค้าข้าวจะใช้วิธีเสนอราคาและประมูลภายในประเทศ หรือส่งออกต่างประเทศ ซึ่งจะมอบให้ผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ร้องที่ ๓ เป็นผู้ประมูลและทำสัญญาตามมติคณะรัฐมนตรีมอบอำนาจให้จำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ เป็นผู้อนุมัติขายข้าว และมอบอำนาจการเจรจาต่อรอง การลงนามในสัญญา และการแก้ไขสัญญาให้จำเลยที่ ๔ เพียงตำแหน่งเดียว และไม่ใช่มอบอำนาจให้ผู้ร้องที่ ๑ ทั้งไม่ได้มอบให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ดังนั้น จำเลยที่ ๔ ไม่สามารถมอบหน้าที่ให้บุคคลอื่นต่อไปได้ จำเลยที่ ๔ จึงมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการทรัพย์สินซึ่งจะเห็นได้จากเอกสารก่อนการทำสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้วแต่มีจุดเริ่มต้นมาจากจำเลยที่ ๔ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดโครงการ การยืนยันสถานะของผู้ซื้อ การเลือกวิธีการส่งมอบข้าว การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขในการชำระเงิน และการพิจารณาอนุมัติการขาย ไม่สามารถทำได้ลำพังแต่คนใดคนหนึ่งซึ่งตามทางไต่สวนของศาลพบข้อบกพร่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้นได้หากไม่มีเจตนาสมคบด้วยกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกคน เพราะการระบายข้าวไม่สามารถทำได้โดยจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นนักการเมืองเท่านั้นกล่าวคือ ต้องอาศัยจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำเข้าร่วมด้วย หากการซื้อข้าวแบบรัฐต่อรัฐจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ให้ถูกต้องตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในการจัดการทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ความเสียหายย่อมจะเกิดขึ้นน้อยกว่านี้เป็นแน่ ส่วนที่จำเลยที่ ๔ ขายข้าวเกินจำนวนองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นว่าหาเป็นพิรุณแต่อย่างใดไม่ เพราะเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนข้าวที่มีในสต็อกกับสัญญาซื้อขายฉบับที่ ๑ นั้น

มีจำนวนต่างกันไม่มากและเชื่อว่ารัฐบาลมีความสามารถในการจัดหาข้าวมาเพื่อส่งมอบให้ครบตามสัญญาได้ ทั้งการซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรนั้นอาจทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าก่อนการเพาะปลูกเพื่อป้องกันความเสี่ยง อันเกิดจากความผันผวนด้านราคา ป้องกันความเสี่ยงด้านผลผลิตที่อาจจะจำหน่ายไม่ได้ และยังช่วยลดความกดดัน ในการระบายสินค้าทางการเกษตรซึ่งโดยปกติแล้วจะต้องเร่งจำหน่ายโดยเร็ว ดังจะเห็นได้จากมติคณะรัฐมนตรี ก็ได้รับรองการระบายข้าวในตลาดซื้อขายผลิตผลทางการเกษตรล่วงหน้าไว้ด้วยเช่นกัน แม้การกำหนดคุณภาพข้าว ที่ตกลงซื้อขายว่า สำหรับคนบริโภคจะพอถือได้ว่าคุณภาพข้าวต้องเหมาะสมแก่การบริโภคของมนุษย์ มิใช่คุณภาพต่ำเกินไปจนต้องนำไปใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ซึ่งจะเป็นการเอาเปรียบคู่สัญญาดังที่จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ก็ตาม แต่ข้าวที่เหมาะสมแก่การบริโภคแต่ละชนิดและประเภทมีราคาสูงและต่ำต่างกัน เป็นอันมากดังจะเห็นได้จากราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๒ ถึงฉบับที่ ๔ ส่วนต่างทางด้านราคาดังกล่าว ทำให้แน่ใจได้ว่า การทำสัญญาฉบับที่ ๑ ซึ่งนำเสนอโดยจำเลยที่ ๔ นั้น ก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ประเทศชาติจำนวนมากเช่นกัน ที่จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ว่าพยานโจทก์ปาก นางอรนุช โอสธานุเคราะห์ นายเกริกไกร จิระแพทย์ นายสกล หาญสุทธิ วารินทร์ และ นางสาวชุตินา บุญยประภัสร์ เคยมีสาเหตุเป็นปรปักษ์กับจำเลยที่ ๔ มาก่อน เห็นว่า พยานทั้งหมดเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องที่จะให้การเนื่องจากเป็นข้าราชการระดับสูงของผู้ร้องที่ ๑ จึงย่อมมีประสบการณ์โดยตรง ส่วน นายวิชัย ศรีประเสริฐ เป็นภาคเอกชนผู้เกี่ยวข้องกับวงการค้าข้าวโดยตรงแม้จะต้องเสียผลประโยชน์ จากการจำกัดการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ แต่พยานดังกล่าวก็ยังคงยืนยันตรงกันว่า การซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐกับสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเจรจาขายผ่าน COFCO เท่านั้น คำเบิกความดังกล่าว หมายความว่าถ้าจำเลยที่ ๔ ดำเนินการเสนอเรื่องให้มีการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐผ่าน COFCO ย่อมเป็นการกระทำตามแนวปฏิบัติเดิมที่ถูกต้องและย่อมจะไม่มี ความผิดเพราะเป็นการซื้อขาย ในระดับรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรี ถ้อยคำของพยานดังกล่าวจึงมีน้ำหนักแก่การรับฟัง ประกอบกับจำเลยที่ ๔ ไม่มีหลักฐานที่ปฏิเสธว่า COFCO ไม่ใช่หน่วยงานของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ทำหน้าที่ซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐของสาธารณรัฐประชาชนจีน ข้ออุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ ยังไม่มีเหตุผลเพียงพอ ว่าความเห็นของพยานดังกล่าวไม่ถูกต้อง ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รับฟังพยานดังกล่าวแล้วนำมาวินิจฉัยนั้น องค์กรวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย สำหรับมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ แม้จะชอบด้วยกฎหมาย แต่ปัญหาว่าการทำสัญญาทั้งสี่ฉบับของจำเลยที่ ๔ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับเจตนาและต้องอาศัยพฤติการณ์แวดล้อมทั้งหมดของจำเลยที่ ๔

ที่กระทำลงประกอบกัน จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ว่าไม่รู้จักจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๘ เป็นการส่วนตัว แต่การที่จำเลยที่ ๔ เสนอให้มีการอำพรางว่ามีการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ โดยบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นการเปิดช่องให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๘ แสวงหาประโยชน์จากสัญญา ทั้งสี่ฉบับที่จำเลยที่ ๔ เป็นผู้ทำขึ้น เชื่อว่ามีการสมคบกระทำคามผิดอย่างเป็นขบวนการ แม้จำเลยที่ ๔ จะได้รับรายงานการเบิกจ่ายข้าวและรายงานการรับชำระเงิน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสำนักบริหารการค้าข้าว แจ้งให้ทราบทุกวันทำการ แต่เมื่อศาลถามจำเลยที่ ๔ ในชั้นไต่สวนว่าแคชเชียร์เช็คนั้นเป็นแคชเชียร์เช็คของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ บ้างหรือไม่ จำเลยที่ ๔ ตอบว่า ไม่ทราบ ไม่ได้ดูและไม่มีระบุ ซึ่งหากจำเลยที่ ๔ ได้ตรวจสอบย่อมนจะทราบว่า แคชเชียร์เช็คไม่ได้มีที่มาจากบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ก็ย่อมมีเหตุให้จำเลยที่ ๔ สงสัยว่ามีข้อพิรุณหรือผิดพลาดใด ๆ เกิดขึ้นกับสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้ว ข้อบกพร่องตามคำเบิกความและตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ เชื่อว่า จำเลยที่ ๔ มีเจตนาที่จะละเลยข้อเท็จจริงบางอย่างเพื่อให้เกิดผลตามอำนาจของผู้เข้าร่วมขบวนการในแต่ละส่วน เมื่อการรับชำระราคาตามสัญญาทั้งสี่ฉบับตามทางไต่สวนไม่พอพียงว่ามีการโอนเงินผ่านธนาคารระหว่างประเทศ ดังนั้น การโอนเงินค่าข้าวตามสัญญาเข้าบัญชีโครงการของผู้ร้องที่ ๑ จึงผิดปกติจากการซื้อขายระหว่างประเทศ แม้สาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถนำเข้าข้าวได้ภายใต้กรอบพันธกรณีอื่น เช่น กรอบองค์การการค้าโลก (WTO) ได้ด้วย ดังที่จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ แต่จำเลยที่ ๔ ก็ไม่มีหลักฐานว่า ตามสัญญาทั้งสี่ฉบับเป็นการดำเนินการนำเข้าข้าวของสาธารณรัฐประชาชนจีนภายใต้กรอบดังกล่าว นอกจากนี้ ที่จำเลยที่ ๔ อุทธรณ์ยอมรับมาว่า หนังสือขอซื้อข้าวในสต็อกของรัฐบาลไทย จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่าหนังสือดังกล่าวถูกจัดส่งมาทางไปรษณีย์ซึ่งเป็นข้อพิรุณอย่างมาก เพราะเมื่อพิจารณาจำนวนการซื้อก็ดีราคาก็ดีไม่น่าจะเป็นไปได้ว่ามีเพียงการติดต่อกันทางไปรษณีย์เท่านั้น ปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ ที่ว่า สัญญาการขายข้าวทุกฉบับของรัฐบาลแบบรัฐต่อรัฐทุกสัญญาที่มีมาแล้วในอดีต ไม่มีหลักประกันสัญญาเพื่อชดใช้ค่าเสียหาย เห็นว่า ข้อสัญญาดังกล่าวเป็นเรื่องการเจรจาอย่างมิตรประเทศซึ่งอาจทำได้เพราะตามสัญญาก็ยังกำหนดให้มีการยุติข้อพิพาทในหลายทาง หรือแม้ไม่มีระบุเรื่องค่าเสียหายหากมีข้อพิพาทก็ยังสามารถเรียกร้องได้ตามความเสียหายที่แท้จริงเช่นกัน ซึ่งข้อวินิจฉัยดังกล่าวนี้เป็นเพียงข้อพิรุณประการหนึ่งที่ศาลยกขึ้นประกอบเหตุผลว่า สัญญาทั้งสี่ฉบับอาจเป็นการอำพรางการกระทำอื่น ๆ ที่จะประกอบตามมาหลังจากจำเลยที่ ๔ ลงนามและเป็นเหตุให้เชื่อได้ว่า สัญญาทั้งสี่ฉบับจะไม่มีมีการปฏิบัติตามสัญญา จึงไม่มีการกำหนดค่าเสียหาย

ในกรณีผิดสัญญาไว้ แต่อย่างไร และแม้ตามสัญญาจะเปิดโอกาสให้คู่สัญญาฝ่ายผู้ซื้อสามารถส่งข้าวออกไปยังประเทศที่สามได้ แต่ข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนไม่ปรากฏว่าผู้ทำสัญญาคือบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นผู้ส่งออกข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับไปยังประเทศที่สามอีกเช่นกัน การระบายข้าวเพื่อให้ประเทศไทยเข้าช่วงชิงส่วนแบ่งทางการค้าในตลาดโลกจำนวนมากหลายล้านตันตามสัญญาทั้งสี่ฉบับ หากทำได้ย่อมเป็นผลงานของจำเลยที่ ๔ การประสานงานหรือติดต่อกันด้วยเอกสารการลงนามทำโดยส่งผ่านเอกสารสัญญาโดยมิได้ลงนามต่อหน้ากันด้วย พิธีการระหว่างรัฐต่อรัฐ การคืนคู่ฉบับระหว่างกัน พฤติการณ์โดยรวมเป็นเรื่องทำโดยลับ ทั้งที่การขายสินค้าให้ประเทศและสร้างรายได้เป็นจำนวนมากมิใช่เป็นเรื่องที่น่าตำหนิ หากสุจริตในทุกขั้นตอนควรดำเนินการอย่างเปิดเผย การกระทำด้วยการปกปิดในส่วนที่ไม่น่าจะกระทบกับราคาข้าวจึงไม่เป็นการปฏิบัติงานตามปกติ เมื่อพิจารณาสัญญาฉบับที่ ๒ ถึงที่ ๔ แล้วพบว่าข้าวแต่ละชนิดมีราคาแตกต่างกันมาก การที่จำเลยที่ ๔ เสนอขายข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ แม้จะเป็นข้าวเก่าและไม่ได้กำหนดปริมาณ ราคา ชนิดข้าวให้ชัดเจน การนำวิธีการขายเหมารายคลังมาใช้ ผู้ซื้อย่อมเลือกรับข้าวราคาแพงไปก่อนได้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวเชื่อว่าจำเลยที่ ๔ เสนอเรื่องให้มีการกำหนดราคาขายไม่เหมาะสมกับชนิดของข้าวในราคาต่ำกว่าราคาตลาด การที่จำเลยที่ ๔ มีหน้าที่ตามการมอบหมายของคณะรัฐมนตรี จึงมีหน้าที่จัดการข้าว แม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ครอบครอง เคลื่อนย้าย หรือจัดเก็บเพราะข้าวไม่ได้อยู่ในความครอบครองของผู้ร้องที่ ๑ และข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ แต่ในชั้นไต่สวนจำเลยที่ ๔ ยืนยันว่า หากไม่ใช่การซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ ผู้ร้องที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๔ จะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องเพราะเป็นเรื่องภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ร้องที่ ๑ ไม่มีหน้าที่ดูแลรักษาหรือครอบครอง แต่ตามสัญญาทั้งสี่ฉบับก็ขึ้นอยู่กับตัวว่าการจัดการด้านการขายเป็นไปโดยผู้ร้องที่ ๑ ตามสัญญาที่จำเลยที่ ๔ ลงนาม จำเลยที่ ๔ จึงเป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจจัดการทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ พฤติการณ์ที่จำเลยที่ ๔ กระทำลงตามที่วินิจฉัยมาข้างต้นฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๔ ปฏิบัติตามคำสั่ง โดยไม่รู้ว่าเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๐ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๔ ไม่มีผลให้เปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่อย่างไร การกระทำของจำเลยที่ ๔ เป็นการร่วมกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ จัดการทรัพย์สินโดยมิชอบ อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นบทเฉพาะแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปตามมาตรา ๑๕๗ อีก

และทั้งยังเป็นความผิดพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ โดยเป็นการตกลงร่วมกันในการเสนอราคาเพื่อวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้หนึ่งผู้ใดเป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐอันมิใช่เป็นไปในทางการประกอบธุรกิจปกติ โดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้เข้าทำสัญญารายใดให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ การกระทำของจำเลยที่ ๔ มีเจตนาให้เกิดผลเป็นการระบายข้าวแยกตามสัญญาแต่ละฉบับ จึงเป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ให้ลงโทษจำเลยที่ ๔ ทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป รวม ๔ กระทง

ส่วนที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๖ เชื่อโดยสุจริตว่า ผู้ร้องที่ ๑ เคยปฏิบัติในเรื่อง การใช้ราคาหน้าคลังสินค้ากับรัฐบาลต่างประเทศซึ่งได้เสนอต่อจำเลยที่ ๔ ในฐานะผู้บังคับบัญชาแล้ว แต่ภายหลังได้มีการตัดความเห็นของจำเลยที่ ๖ ออก และการเสนอوارهเข้าที่ประชุมไม่ใช่อำนาจการตัดสินใจของจำเลยที่ ๖ จำเลยที่ ๖ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา จึงไม่ต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๐ เห็นว่า เมื่อไม่ปรากฏในทางไต่สวนว่าในการประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวเพื่อพิจารณากำหนดกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าว จำเลยที่ ๖ ได้เสนอข้อคิดเห็นหรือทักท้วงให้ที่ประชุมพิจารณาทบทวนการใช้ราคาหน้าคลังสินค้า หรือ (Ex-warehouse) และการทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) โดยให้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจด้วย ซึ่งไม่ปรากฏว่าเคยมีการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวพร้อมกันในกรอบยุทธศาสตร์ใดมาก่อน ข้อที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างมาในอุทธรณ์ว่าจำเลยที่ ๖ ได้ทักท้วงในเรื่อง เงื่อนไขการเสนอราคาหน้าคลังสินค้า (Ex-warehouse) การทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ไม่ได้หมายความรวมถึงรัฐวิสาหกิจด้วย หรือการกำหนดให้วิธีการชำระราคาด้วยแคชเชียร์เช็คของธนาคารภายในประเทศแล้ว จึงเป็นเพียงการกล่าวอ้างลอย ๆ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๖ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

การเจรจากับบริษัท กว่างตงฯ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ แต่โครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลก็ยังไม่เริ่มดำเนินการโครงการ โดยรัฐบาลเพิ่งจะเริ่มดำเนินการโครงการรับจำนำข้าวในอีก ๒ วันถัดมา คือ วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ จึงยังไม่มีความเป็นใด ๆ ที่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จะต้องเร่งรีบเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ให้แล้วเสร็จในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔

หรือถึงแม้จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จะเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ไปก่อนจนได้ข้อสรุปแล้วก็ตาม ก็ยังไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จำเลยที่ ๔ จะต้องเร่งรีบทำบันทึกขอความเห็นชอบผลการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ต่อจำเลยที่ ๑ เพราะในขณะนั้น จำเลยที่ ๔ ก็ยังไม่ได้รับแจ้งจากผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองกวางโจว ถึงสถานะของบริษัท กว่างตงฯ ว่าเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนจริงหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความละเอียดรอบคอบ ในการทำสัญญาซื้อขายข้าวซึ่งมีมูลค่าสูงถึงหลายหมื่นล้านบาท อีกทั้งมีปริมาณข้าวที่ซื้อขายเป็นจำนวนมากถึง ๔.๑๙๕ ล้านตัน แม้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จะมีข้าวเดิมอยู่ประมาณสองล้านตันแล้ว แต่ก็ต้องใช้ข้าวในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ด้วย แสดงให้เห็นว่าในการส่งมอบข้าวถึงอย่างไรก็ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติตามสัญญาอีกเป็นระยะเวลานานพอสมควร นอกจากนี้ ก็ไม่ปรากฏว่าในการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ดังกล่าว จำเลยที่ ๔ จะได้มีบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เหมือนดังที่จำเลยที่ ๔ ทำบันทึกถึงจำเลยที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาในเรื่องชนิดข้าวปีการผลิต ปริมาณ รูปแบบการชำระเงิน และราคาขายกับบริษัท ห่ายหนานฯ ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ และจำเลยที่ ๒ ได้ให้ความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาตามที่จำเลยที่ ๔ เสนอมาตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๑ หน้า ๓๗๐๕ ถึง ๓๗๐๗ ซึ่งเรื่อง การทำบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาในเรื่องชนิดข้าวปีการผลิต ปริมาณ รูปแบบการชำระเงิน และราคาขายดังกล่าวนี้ ตามคำเบิกความของ นางดวงพร รอดพยาธิ์ เป็นแนวปฏิบัติของผู้ร้องที่ ๑ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่จะเจรจากับสัญญาระหว่างรัฐต่อรัฐซึ่งทำกันมาเป็นปกติ อีกทั้งจำเลยที่ ๕ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวในฐานะผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาในเรื่อง การขายข้าวโดยตรง และจำเลยที่ ๖ ในฐานะเลขานุการกรมย่อมจะต้องทราบแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นอย่างดีเพราะเป็นแนวทางปฏิบัติราชการตามปกติทั่วไปที่ย่อมจะต้องขอความเห็นชอบกรอบการเจรจาจากผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจให้ความเห็นชอบในการทำสัญญาก่อนการเจรจาทุกครั้งเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และมีความชัดเจนในเรื่องเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะต้องเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ทั้งถือเป็นหน้าที่โดยตรงของจำเลยที่ ๖ ที่จะต้องทำบันทึกดังกล่าวเสนอจำเลยที่ ๔ ในฐานะอธิบดีผู้ร้องที่ ๑ ให้ลงนามเพื่อขอความเห็นชอบกรอบการเจรจาจากจำเลยที่ ๑ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ซึ่งมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบผลการเจรจาในการระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลตามที่ได้รับแต่งตั้ง

จากนายรัฐมนตรีในฐานะประธาน กช. ด้วย แต่จำเลยที่ ๕ และที่ ๖ ก็หาได้หักท้วงหรือแจ้งให้จำเลยที่ ๔ ทราบถึงเรื่องดังกล่าวก่อนการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ แต่อย่างใดไม่ และในการเจรจาดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริงจากทางไต่สวนซึ่งสอดคล้องต้องกันกับคำเบิกความของจำเลยที่ ๖ เองว่า จำเลยที่ ๖ เข้าร่วมในการเจรจาเนื่องจากจำเลยที่ ๔ มอบหมายให้จำเลยที่ ๖ ทำหน้าที่ล่ามในการแปลภาษา ในระหว่างการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าว ย่อมมีส่วนสำคัญที่ทำให้ การเจรจาบรรลุผลสำเร็จได้เพราะมีความเข้าใจกันในเนื้อหาของ การเจรจา อีกทั้งจำเลยที่ ๖ ในฐานะ เลขานุการกรมย่อมจะต้องมีหน้าที่ในการสนับสนุนข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับงานธุรการต่าง ๆ ให้แก่จำเลยที่ ๔ และที่ ๕ ประกอบการเจรจาด้วย ดังนั้น จึงถือได้ว่าจำเลยที่ ๖ ก็เป็นผู้เข้าร่วมในการเจรจา ด้วยเช่นเดียวกับจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ ข้อที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๖ ไม่ได้ช่วยเหลือในการเจรจา เข้าร่วมในการเจรจาในฐานะล่ามแปลภาษาเท่านั้น จึงฟังไม่ขึ้น

นอกจากนี้ ก็ยังปรากฏว่าในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ เมื่อจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เสร็จจากกับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ จนได้ข้อสรุปต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดค่อนข้างมาก มีความเกี่ยวพันถึงจำนวน เงินมูลค่าสูงถึงหลายหมื่นล้านบาท และเกี่ยวข้องกับข้าวที่มีปริมาณมากหลายล้านตัน ทั้งจำเลยที่ ๔ ยังต้องทำบันทึกขอความเห็นชอบผลการเจรจาจากจำเลยที่ ๑ โดยแจ้งว่ามีการเจรจากับผู้แทนของ บริษัท กว่างตงฯ ได้ข้อสรุปว่า บริษัท กว่างตงฯ ตกลงซื้อข้าวจากไทยโดยจะทำสัญญาแยกเป็น ๒ ฉบับ คือ ฉบับที่ ๑ เป็นข้าวปีการผลิตเก่าทั้งหมดทุกชนิดข้าวในสต็อกของรัฐบาลรวมประมาณ ๒ ล้านตัน ฝ่ายจีนเสนอซื้อในราคาเฉลี่ยราคาเดียวที่ตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท กำหนดระยะเวลารับมือภายใน ๑๐ เดือน ส่วนฝ่ายไทยเสนอขายในราคาเฉลี่ยราคาเดียวที่ตันละ ๑๑,๕๐๐ บาท กำหนดระยะเวลา รับมือภายใน ๖ เดือน ส่วนฉบับที่ ๒ เป็นข้าวปีการผลิตใหม่ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ที่ยังไม่ถึง กำหนดเก็บเกี่ยวและรัฐบาลจะเริ่มโครงการรับจำนำข้าวในวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยข้าวที่จะขาย ประกอบด้วยข้าว ๔ ชนิด คือ ข้าวขาว ข้าวหนึ่ง ปลายข้าวขาว และปลายข้าวหอมมะลิ รวมประมาณ ๒ ล้านตัน เริ่มการรับมือภายใน ๓๐ วัน นับแต่เปิด L/C ในปริมาณอย่างน้อย ๒๐๐,๐๐๐ ตัน ต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๑๐ เดือน ฝ่ายจีนเสนอซื้อโดยใช้ราคาขายส่งข้าวในตลาดกรุงเทพมหานคร ของกรมการค้าภายใน ๑ วันก่อนลงนามในสัญญา ส่วนฝ่ายไทยเสนอราคาขายโดยใช้ราคาขายส่งข้าว ในตลาดกรุงเทพมหานครของกรมการค้าภายในนับจากวันที่ลงนามในสัญญา ๓๐ วัน ซึ่งจำเลยที่ ๑

ได้ให้ความเห็นชอบในราคาและเงื่อนไขตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ ตามบันทึกข้อความเอกสารหมายเลข จ.๖๑ หน้า ๓๓๖๘ ถึง ๓๓๗๒ ในวันเดียวกันนั้นเอง แสดงว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เจริญกับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เพียงในระยะเวลาสั้น ๆ ไม่กี่ชั่วโมงเท่านั้น อันทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จะต้องมีการตกลงกันในรายละเอียดต่าง ๆ มาก่อนแล้ว หรือมิฉะนั้น ก็จะต้องเตรียมการกันมาก่อนแล้วหลายครั้ง จึงทำให้ได้ข้อสรุปผลการเจรจาในระยะเวลาอันสั้นเช่นนั้น และจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ผู้เข้าร่วมในการเจรจา ต้องมีความเข้าใจและมีประสบการณ์ในเรื่องที่เจรจากันมาก่อนแล้วเป็นอย่างดี หาใช่จำเลยที่ ๖ ไม่เคยเข้าใจและไม่มีประสบการณ์รวมทั้งไม่มีส่วนรู้เห็นในเรื่องที่เจรจา ดังที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์มาแต่อย่างใดไม่

สำหรับสัญญาฉบับที่ ๓ ก็ไม่ปรากฏในทางใดส่วนเลยว่าได้มีการเจรจากันระหว่างจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ กับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ มาก่อน คงปรากฏข้อเท็จจริงแต่เพียงว่าจำเลยที่ ๔ ทำบันทึกลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ เสนอจำเลยที่ ๒ อ้างว่าบริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงผู้ร้องที่ ๑ เสนอขอทำสัญญาฉบับใหม่ขอซื้อข้าวนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ประกอบด้วยข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ชนิดละ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน เสนอราคาซื้อตันละ ๑๑,๕๐๐ และ ๙,๐๐๐ บาท ตามลำดับ กำหนดระยะเวลารับมอบ ๑๐ เดือน โดยราคาตลาดในขณะนั้น ข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๗,๖๕๐ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๖,๒๕๐ บาท จำเลยที่ ๔ เสนอความเห็นให้กำหนดระยะเวลารับมอบ ๕ เดือน ส่วนราคาให้เทียบราคาส่งออกของประเทศคู่แข่ง ราคาข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ คำนวณได้ตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๒,๔๖๐ บาท จำเลยที่ ๒ ให้ความเห็นชอบในราคาตามข้อเสนอของจำเลยที่ ๔ ส่วนกำหนดระยะเวลาส่งมอบได้ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของบริษัท กว่างตงฯ วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๓ กับบริษัท กว่างตงฯ ขายข้าวนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน รวมปริมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัน กับบริษัท กว่างตงฯ ราคาหน้าคลังสินค้า ข้าวขาว ๕ เพอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๒,๔๖๐ บาท กำหนดเงื่อนไขการชำระราคา ๓ วิธี คือ ชำระแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้หรือโอนเงินผ่านธนาคาร หรือแคชเชียร์เช็ค กำหนดการส่งมอบข้าวภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ระบุในการเปิด L/C หรือนับจากวันที่ผู้ขายได้รับการโอนชำระเงินหรือแคชเชียร์เช็คจากผู้ซื้อและให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๐ เดือน

ปริมาณการรับมอบขั้นต่ำ ๑๐๐,๐๐๐ ต้นต่อเดือน ข้าวที่ส่งมอบตามสัญญาเพื่อการบริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจส่งข้าวไปยังประเทศที่สามในรูปแบบการค้าหรือการบริจาคได้ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมค่าแปล เอกสารหมาย จ. ๖๔ หน้า ๔๒๗๕ ถึง ๔๒๘๑ ซึ่งสัญญาฉบับที่ ๓ นี้แม้ชนิดของข้าวและเงื่อนไขในสัญญาต่าง ๆ จะคล้ายกับชนิดของข้าวและเงื่อนไขตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นการซื้อขายข้าวอีกจำนวนหนึ่งต่างไปจากข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ดังนั้น จึงจะต้องมีการเจรจากันในรายละเอียดของสัญญาซึ่งคู่สัญญาอาจมีการขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อสัญญาหรือเงื่อนไขต่าง ๆ กันใหม่อีกครั้งหนึ่งได้ สัญญาฉบับที่ ๓ จึงไม่ใช่สัญญาเพิ่มเติมสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ที่ไม่ต้องเจรจากันใหม่ดังที่จำเลยที่ ๔ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใด ซึ่งในเรื่องดังกล่าวนี้จำเลยที่ ๕ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว และจำเลยที่ ๖ ในฐานะเลขาธิการกรมผู้มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานทางธุรการจัดทำบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจา ตลอดจนทำบันทึกขออนุมัติในการทำสัญญาฉบับใหม่เสนอจำเลยที่ ๔ ลงนามเพื่อขอความเห็นชอบและขออนุมัติจากจำเลยที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ย่อมจะต้องทราบเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดีว่าในการขออนุมัติทำสัญญาฉบับที่ ๓ นี้ ยังไม่มีการทำบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจาหรือมีการเจรจากับบริษัท กว่างตงฯ มาก่อนอันทำให้ขั้นตอนการปฏิบัติราชการในเรื่องดังกล่าวนี้ยังไม่ครบถ้วนตามแนวทางที่เคยปฏิบัติมา จำเลยที่ ๕ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว และจำเลยที่ ๖ ในฐานะเลขาธิการกรมย่อมมีหน้าที่จะต้องดูแลขั้นตอนการปฏิบัติดังกล่าวให้ถูกต้องแต่ก็ไม่ปรากฏในทางการไต่สวนว่าจำเลยที่ ๕ หรือที่ ๖ จะเคยทักท้วงในเรื่องดังกล่าวนี้ต่อจำเลยที่ ๔ แล้วหรือไม่ การดูแลให้มีการดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าวให้ครบถ้วนเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เพื่อระบายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของจำเลยที่ ๕ และเป็นขั้นตอนทางด้านธุรการซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของจำเลยที่ ๖ ในฐานะเลขาธิการกรมการไม่ทักท้วงของจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ จึงไม่ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยสุจริตตามที่จำเลยที่ ๕ และที่ ๖ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใด แต่เป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ เอง และแสดงให้เห็นด้วยว่าจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ ก็มีความประสงค์ที่จะร่วมดำเนินการกับจำเลยที่ ๔ ด้วย นอกจากนี้ ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ซึ่งควรจะต้องทราบขั้นตอนดังกล่าวเป็นอย่างดี เพราะจำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ต้องเป็นผู้ให้ความเห็นชอบกรอบการเจรจาแก่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖

ก่อนเข้าเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ จะได้ทักท้วงเรื่องดังกล่าวไว้ด้วยเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นได้เช่นกันว่า จำเลยที่ ๑ หรือที่ ๒ ก็มีความประสงค์ที่จะร่วมดำเนินการกับจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ โดยเห็นชอบให้จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ และผู้แทนของบริษัท ห่ายหนานฯ ด้วย

เมื่อพิจารณาในเนื้อหาเงื่อนไขตามสัญญาทั้งสี่ฉบับที่ใช้ราคาและการส่งมอบข้าวหน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) มาเป็นเงื่อนไขสำคัญในการปฏิบัติตามสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้ว แม้วิธีการใช้ราคาและการส่งมอบข้าวหน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) จะเป็นถือข้อสัญญา หรือ Incoterms (International Commerce Terms) ค.ศ. ๒๐๑๐ ที่สภาหอการค้านานาชาติ หรือ ICC (International Chamber of Commerce) เป็นผู้กำหนดให้ผู้ซื้อและผู้ขายนำมาใช้ในการทำสัญญา ระหว่างประเทศได้ และถือเป็นวิธีการที่สะดวกแก่ผู้ขายหรือรัฐบาลไทยในการคิดราคาและส่งมอบข้าว ในกรณีที่ต้องส่งมอบข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าที่ตั้งกระจายกันอยู่ทั่วประเทศก็ตาม แต่การใช้ราคาและการส่งมอบข้าวหน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ก็มีความยุ่งยากหรือไม่สะดวกแก่รัฐบาลต่างประเทศหรือผู้ซื้อจากต่างประเทศที่จะต้องแต่งตั้งตัวแทนมาดำเนินการเองในเรื่อง การรับมอบ และขนส่งข้าวจากหน้าคลังสินค้าเพื่อนำไปปรับปรุงก่อน รวมทั้งการขนส่งข้าวที่ซื้อขายไปยังท่าเรือ เพื่อส่งออกไปนอกราชอาณาจักรด้วย เนื่องจากข้าวที่ซื้อขายมีปริมาณมากถึงหลายล้านตัน ย่อมต้องใช้ระยะเวลาและมีผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากตัวแทนที่รัฐบาลต่างประเทศ หรือผู้ซื้อจากต่างประเทศแต่งตั้งมาไม่มีความสามารถที่จะดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ก็ย่อมจะเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติตามสัญญาเกิดความล่าช้า หรืออาจทำให้ในที่สุดแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาได้เลย วิธีการใช้ราคาและการส่งมอบข้าวหน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) จึงถือเป็นเรื่องสำคัญ และพึงเคยนำมาใช้ในการทำสัญญาซื้อขายข้าวระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาล สาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมเป็นครั้งแรก ย่อมมีรายละเอียดเป็นจำนวนมากที่จะต้องทำความเข้าใจให้ตรงกันเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ จนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน และครบถ้วนเสียก่อน โดยปกติแล้วจะต้องใช้เวลาในการพูดคุยทำความเข้าใจกันในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างมาก รวมทั้งในเรื่องตัวแทนที่บริษัท กว่างตงฯ จะแต่งตั้งมาเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ย่อมถือว่ามีสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะตัวแทนที่บริษัท กว่างตงฯ แต่งตั้งมาจะต้องเป็นผู้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว หากตัวแทนที่บริษัท กว่างตงฯ แต่งตั้งมาไม่มีความสามารถที่จะ

ดำเนินการดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ย่อมทำให้การชำระราคาข้าว การรับมอบข้าวตลอดจนการส่งออกข้าวตามสัญญาเป็นไปอย่างราบรื่นเกิดผลสำเร็จ แต่บริษัท กว่างตงฯ เพิ่งมีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งจำเลยที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว การรับมอบข้าว และการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ในวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ แสดงว่าในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ยังไม่ปรากฏว่าบริษัท กว่างตงฯ แต่งตั้งผู้ใดให้มาเป็นตัวแทนดำเนินการในเรื่องดังกล่าว จึงจะต้องมีการพูดคุยกันในเรื่องดังกล่าวให้ได้ความชัดเจนเสียก่อนด้วย และจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ใช้ระยะเวลาในการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เพียงไม่นาน เชื่อว่าเพื่อให้ปรากฏเป็นหลักฐานว่าได้มีการเจรจากันเท่านั้น และทั้งในการเจรจาทำความตกลงดังกล่าวก็ยังไม่ได้ทำบันทึกขอความเห็นชอบกรอบแนวทางการเจรจากับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ในเรื่องชนิดข้าว ปีการผลิต ปริมาณ รูปแบบการชำระเงิน และราคาขาย เสนอจำเลยที่ ๑ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ให้ความเห็นชอบมาก่อน แสดงว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ไม่ได้ใส่ใจในเนื้อหาเงื่อนไขที่จะต้องเจรจาทำความตกลงกันกับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ แต่อย่างใด การระบายข้าวตามมติคณะรัฐมนตรีในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล กำหนดว่าต้องเป็นการระบายข้าวในลักษณะการทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) หากผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ไม่ใช่ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนให้มาทำสัญญาซื้อขายข้าวกับรัฐบาลไทยแล้ว สัญญาดับที่ ๑ และที่ ๒ ก็ย่อมไม่ใช่สัญญาแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สอดคล้องกับคำเบิกความของ นางสาวพันธุ์สุดา จันทรโมลี นักวิชาการพาณิชย์ สำนักการค้าข้าว กระทรวงพาณิชย์ว่า ได้สอบถามจำเลยที่ ๕ ว่า หากผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ ไม่ใช่ตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนให้มาทำสัญญาซื้อขายข้าวจะอย่างไร จำเลยที่ ๕ ตอบว่า สามารถยกเลิกสัญญาได้ แสดงให้เห็นได้อีกว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ไม่ได้ใส่ใจว่าบริษัท กว่างตงฯ จะเป็นรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนและเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนให้มาทำสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) หรือไม่ ตลอดจนไม่ใส่ใจว่าขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการทำสัญญาดังกล่าวจะถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ คงสนใจเพียงที่จะลงนามในสัญญาซื้อขายกับผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทำให้เห็นได้ว่าการกำหนดให้จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาดับที่ ๑ และที่ ๒ กับบริษัท กว่างตงฯ ไว้ก่อนแล้ว และจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ทราบเกี่ยวกับเงื่อนไขของสัญญาดับที่ ๑

และที่ ๒ ตลอดจนทราบแล้วว่าตัวแทนที่จะมาดำเนินการปฏิบัติตามสัญญาให้แทนบริษัท กว่างตงฯ เป็นผู้ใดหลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่า ได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว การรับมอบข้าว และการจัดทำเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๙๓ หน้า ๑๑๕๘๑ และในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ ก็มีหนังสือถึงจำเลยที่ ๔ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๒ และหลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๔ แล้ว ต่อมาวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๕ บริษัท ห่ายหนานฯ มีหนังสือถึงจำเลยที่ ๔ แจ้งให้ทราบว่า ได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๙ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว และการดำเนินการด้านต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๙๓ หน้า ๑๓๑๒๔ หลังจากที่บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ มีหนังสือถึงจำเลยที่ ๔ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๗ ที่ ๘ และที่ ๙ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าวและการดำเนินการด้านต่าง ๆ แล้วจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ก็ดำเนินการขอเบิกข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับจากผู้ร้องที่ ๑ ในการทำบันทึกขอเบิกข้าวของจำเลยที่ ๔ เพื่อขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ปรากฏตามคำเบิกความของ นางสาวพันธุสุดา ว่า ในระยะแรกจำเลยที่ ๕ ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวเป็นผู้ร่างบันทึกขอเบิกข้าวเสนอจำเลยที่ ๔ เพื่อลงนามขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ด้วยตัวเอง ต่อมาภายหลังเมื่อจำเลยที่ ๕ ย้ายไปดำรงตำแหน่งรองอธิบดีผู้ร้องที่ ๑ และจำเลยที่ ๖ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว แทน นางสาวพันธุสุดา เป็นผู้ร่างบันทึกขอเบิกข้าวตามแนวทางที่จำเลยที่ ๕ เคยร่างไว้เสนอจำเลยที่ ๖ ในฐานะผู้บังคับบัญชาโดยตรงเพื่อตรวจสอบก่อนในขั้นต้น แล้วเสนอผ่านจำเลยที่ ๕ พิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อเสนอจำเลยที่ ๔ ลงนามขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ตามลำดับ เมื่อผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ออกใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีเพื่อให้จำเลยที่ ๗ ที่ ๘ และที่ ๙ ตัวแทนผู้รับมอบอำนาจจากบริษัท กว่างตงฯ หรือ บริษัท ห่ายหนานฯ นำไปขอรับข้าวจากคลังสินค้าตามที่ระบุไว้ในใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีซึ่งเก็บรักษาข้าวไว้นั้น ได้ความจาก นางสาวนัยนา เจริญเผ่า นางวิไลพร ไกรวัฒนวงศ์ และ นายสมศักดิ์ สะสม นายคลังสินค้าว่า ใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวระบุชื่อผู้ขอเบิกข้าวเป็น “ผู้ร้องที่ ๑” แทนที่จะระบุชื่อคู่สัญญาผู้ซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ว่าเป็นผู้ขอเบิกข้าว

ทั้งไม่ระบุว่า ขอเบิกข้าวตามสัญญาฉบับใด อีกทั้งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีก็ไม่ระบุราคาข้าวต่อหน่วย และไม่ระบุปริมาณข้าวรวมทั้งหมดที่จะได้รับในครั้งนั้นด้วย ซึ่งเรื่องดังกล่าวเพิ่งเคยเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก แต่เมื่อ นางวิไลพร ได้โทรศัพท์ไปสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ทำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว ในส่วนกลางของผู้ร้องที่ ๒ ก็ได้รับคำตอบว่า ให้เบิกจ่ายข้าวแก่ผู้ที่นำใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว มาขอรับข้าวไปได้ นางวิไลพร จึงเบิกจ่ายข้าวให้แก่ผู้ที่มาขอรับข้าวไป เหตุที่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ระบุชื่อผู้ขอเบิกข้าวเป็น “ผู้ร้องที่ ๑” แทนที่จะระบุชื่อคู่สัญญาผู้ซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ขอเบิกข้าว ทั้งใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีก็ไม่ระบุราคาข้าวต่อหน่วย และไม่ระบุปริมาณข้าวรวมทั้งหมดที่จะได้รับ ในครั้งนั้นด้วยนั้น และได้ความจากทางใต้สวนว่า เพราะบันทึกของจำเลยที่ ๔ ที่ขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ กำชับให้ทำเช่นนั้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ถือเป็นเรื่องที่ผิดปกติ และผิดไปจากแนวทางที่เคยปฏิบัติในการเบิกจ่ายข้าว จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ในฐานะข้าราชการระดับสูง ของผู้ร้องที่ ๑ ย่อมน่าจะทราบแนวทางปฏิบัติดังกล่าวมาก่อนแล้วเป็นอย่างดี และแม้จะปรากฏว่า ตามบันทึกการขอเบิกข้าวของจำเลยที่ ๔ ระบุว่าให้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ดำเนินการอย่างเป็นทางการลับ เพราะผู้ซื้อข้าวไม่ต้องการให้เปิดเผย เนื่องจากเกรงว่าจะเกิดผลกระทบภายในประเทศของผู้ซื้อได้นั้น แต่เหตุดังกล่าวก็ไม่น่าถึงกับจะทำให้ไม่ต้องระบุราคาข้าวต่อหน่วย หรือปริมาณข้าวรวมทั้งหมดได้ในใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีด้วย ผู้ที่พบเห็นใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีย่อมไม่มีโอกาสทราบได้เลยว่า รัฐบาลของประเทศใดหรือรัฐวิสาหกิจต่างประเทศใดเป็นคู่สัญญาผู้ซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ และขอเบิกข้าว ตามใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวตามสัญญาฉบับใด การกระทำของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จึงเป็นพิรุช และทำให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ นำหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวไปแสวงหาประโยชน์ ด้วยการสวมรอยเสนอขายข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับให้แก่ผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศ รายที่มีความจำเป็นต้องซื้อข้าวมาใช้ในการประกอบธุรกิจส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศได้ เพราะในขณะนั้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้าวเปลือกในท้องตลาดหาซื้อยาก ด้วยการที่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ มอบอำนาจ หรือโอนหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวต่อไปให้ผู้ประกอบการส่งออกข้าว ภายในประเทศอีกทอดหนึ่งได้ ในขณะที่ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศผู้รับมอบอำนาจ หรือรับโอนใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว ต่อมาจะไม่ทราบเลยว่าหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวไม่ถูกต้อง เพราะหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าว

ได้ระบุชื่อผู้ร้องที่ ๑ เป็นลูกค้าผู้ขอเบิกข้าว และผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศก็สามารถนำหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีดังกล่าวไปขอรับข้าวจากคลังสินค้าได้ตามปกติ นอกจากนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ดังกล่าวยังทำให้เกิดช่องว่างของราคาข้าวซึ่งจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ สามารถนำไปใช้แสวงหาประโยชน์ได้ด้วยการเสนอขายข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับให้แก่ผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศรายที่มีความจำเป็นต้องซื้อข้าวมาใช้ในการประกอบธุรกิจส่งออกข้าวไปต่างประเทศในราคาท้องตลาดซึ่งตามปกติมีราคาสูงกว่าราคาข้าวที่กำหนดไว้ตามสัญญาทั้งสี่ฉบับมากพอสมควร หลังจากนั้น จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ก็จะมายื่นคำขอเบิกข้าวต่อผู้ร้องที่ ๑ ในราคาตามสัญญาทั้งสี่ฉบับ ซึ่งการขอเบิกข้าวในลักษณะดังกล่าวเช่นนี้ ทำให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ได้รับข้าวในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้นเพราะข้าราชการของผู้ร้องที่ ๑ ที่รับคำขอเบิกข้าวจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ย่อมจะคำนวณปริมาณข้าวที่จะเบิกให้แก่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ตามราคาข้าวที่ระบุไว้ในสัญญาทั้งสี่ฉบับนั่นเอง หากใช้คำนวณปริมาณข้าวที่จะเบิกให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ตามราคาข้าวในท้องตลาดปกติแต่อย่างใดไม่ โดยผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศที่จ่ายเงินค่าข้าวให้แก่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ไปแล้วนั้น จะไม่มีโอกาสทราบได้เลยว่าจำนวนเงินที่ผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศดังกล่าวชำระให้แก่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ไปนั้น ทำให้ได้รับปริมาณข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ มากกว่าปริมาณข้าวที่ผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศดังกล่าวขอซื้อและชำระเงินค่าข้าวให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ไปแล้ว ก่อให้เกิดปริมาณข้าวส่วนเกินที่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ สามารถนำหนังสือมอบอำนาจหรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีซึ่งไม่ระบุปริมาณข้าวรวมที่จะได้รับทั้งหมดนั้นไปเสนอขายให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศอีกรายหนึ่ง เพื่อให้ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศรายดังกล่าวนำไปขอรับข้าวส่วนเกินนั้นได้เป็นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก แล้วจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ก็จะนำเงินค่าข้าวส่วนเกินที่ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศดังกล่าว ที่ชำระมาไปเป็นประโยชน์แก่ตนเอง สอดคล้องกับคำเบิกความของ นายโชคชัย เศรษฐีวรรณ กรรมการผู้มีอำนาจของบริษัท ไทยฟ้า (๒๕๑๑) จำกัด ว่ามีปริมาณข้าวส่วนที่เกินไปจากจำนวนเงินที่ตนเองชำระไปถึง ๘,๐๐๐ ตัน โดยมีผู้มาขอรับข้าวส่วนที่เกินดังกล่าวไป ซึ่ง นายโชคชัย ไม่ได้ตรวจสอบว่าผู้ใดเป็นผู้มาขอรับข้าวส่วนที่เกินดังกล่าวไป และสอดคล้องกับคำเบิกความของ นายวรพงศ์ พิชญ์พงศา ด้วยเช่นเดียวกัน ประกอบกับข้อกำหนดในสัญญาทั้งสี่ฉบับที่กำหนดให้บริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนาน

สามารถชำระราคาข้าวที่ซื้อขายตามสัญญาทั้งสี่ฉบับได้ด้วยแคชเชียร์เช็คที่ออกให้โดยธนาคารภายในประเทศแล้ว ย่อมทำให้เจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ไม่สามารถแยกความแตกต่างได้ว่า แคชเชียร์เช็คที่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ผู้ขอเบิกข้าวนำมาชำระราคาข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ นั้น เป็นแคชเชียร์เช็คที่ส่งจ่ายมาจากบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ จากต่างประเทศ หรือเป็นแคชเชียร์เช็คที่มีผู้ประกอบการค้าข้าวรายอื่นชำระให้มาจากภายในประเทศ ทำให้ต่อมา ในภายหลังเกิดข้อสงสัยจนมีการอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎรหลายครั้งว่า มีการนำข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับมาเวียนขายให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศ จำเลยที่ ๔ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวมาก่อน จำเลยที่ ๕ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวในขณะนั้น และเป็นผู้ร่างบันทึกการขอเบิกข้าวเสนอจำเลยที่ ๔ เพื่อขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ร้องที่ ๓ และจำเลยที่ ๖ ซึ่งต่อมาภายหลังดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าว และเป็นผู้ตรวจสอบบันทึกการขอเบิกข้าวที่ นางสาวพันธุ์สุดา จัดทำมาเสนอแก่จำเลยที่ ๖ ในเบื้องต้นก่อนที่จะนำเสนอผ่านจำเลยที่ ๕ และเสนอจำเลยที่ ๔ เพื่อลงนามตามลำดับชั้นต่อไป ย่อมจะต้องทราบเรื่องดังกล่าวแล้ว แต่จำเลยที่ ๕ และที่ ๖ ก็หาได้ดำเนินการตรวจสอบ หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขบันทึกดังกล่าว ทั้งก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนว่า จำเลยที่ ๖ จะได้เคยทักท้วงเรื่องการทำบันทึกลักษณะนี้อย่างใดบ้างหรือไม่ ข้อที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างว่า จำเลยที่ ๖ ได้เคยทักท้วงเกี่ยวกับการเบิกจ่ายข้าว และที่จำเลยที่ ๕ อ้างว่าจำเลยที่ ๕ เป็นข้าราชการระดับกลาง ทำบันทึกรายการขอเบิกข้าวไปโดยไม่ได้ตรวจสอบไม่มีส่วนรู้เห็นการกระทำความผิด จึงเป็นการกล่าวอ้างเพื่อให้ตนเองพ้นผิดเท่านั้น

ที่จำเลยที่ ๕ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๕ ไม่มีอำนาจจัดการข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของ นางสาวพันธุ์สุดา และ นางสาวรัตนภรณ์ ไตรรัตนานุสรณ์ ว่า จำเลยที่ ๕ เป็นผู้สั่งไม่ให้นำหนังสือเกี่ยวกับการรับมอบข้าวไปลงเลขรับหนังสือตามระเบียบงานสารบรรณ และไม่ต้องทำบันทึกการรับแคชเชียร์เช็คที่ได้รับมาจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ จำเลยที่ ๕ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวในขณะนั้น ถือเป็นข้าราชการระดับสูงของผู้ร้องที่ ๑ มีหน้าที่ต้องตรวจสอบความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในกรมของผู้ร้องที่ ๑ อยู่เสมอ จะต้องทราบระเบียบปฏิบัติดังกล่าวเป็นอย่างดีว่า หากไม่นำหนังสือไปลงเลขรับหนังสือตามระเบียบ

งานสารบรรณแล้ว หรือหากไม่ต้องทำบันทึกการรับแคชเชียร์เช็คที่ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับจากจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ย่อมทำให้ผู้ร้องที่ ๑ ทราบแต่ยอดเงินรวมที่ได้รับมาตามแคชเชียร์เช็คเท่านั้น หากผู้ร้องที่ ๑ ไม่ตรวจสอบถึงที่มาก็จะไม่ทราบว่า ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับแคชเชียร์เช็คดังกล่าวมาเพราะเหตุใด และทั้งไม่ทราบด้วยว่าเงินที่นำมาซื้อแคชเชียร์เช็คดังกล่าวมาจากบัญชีเงินฝากของผู้ใด แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๕ ทราบว่าจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ไม่ได้เบิกเงินซื้อแคชเชียร์เช็คดังกล่าวมาจากบัญชีเงินฝากของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ แต่เป็นแคชเชียร์เช็คที่มาจากบัญชีเงินฝากของบุคคลอื่น จำเลยที่ ๕ จึงไม่ต้องการให้ตรวจสอบถึงที่มาของแคชเชียร์เช็คดังกล่าวว่าจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ นำเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ใดมาซื้อแคชเชียร์เช็ค ส่วนจำเลยที่ ๖ แม้ไม่ใช่ผู้สั่งการในเรื่องดังกล่าว แต่เมื่อต่อมา จำเลยที่ ๖ มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักบริหารการค้าข้าวแทนจำเลยที่ ๕ เมื่อการสั่งการในเรื่องดังกล่าวนี้ของจำเลยที่ ๕ มีลักษณะที่ผิดปกติขัดต่อระเบียบของทางราชการโดยชัดแจ้ง มีแนวโน้มส่อไปในทางไม่สุจริตแล้ว หากจำเลยที่ ๖ ไม่ได้ร่วมดำเนินการกับจำเลยที่ ๕ จริงดังที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างมาแล้ว ก็หน้าที่จำเลยที่ ๖ จะต้องทักท้วงหรือสั่งการแก้ไขการดำเนินการดังกล่าวที่ขัดต่อระเบียบของทางราชการเสียให้ถูกต้อง แต่จำเลยที่ ๖ ก็หาได้ดำเนินการอย่างใดไม่ การกระทำของจำเลยที่ ๖ จึงแสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๖ เองก็ประสงค์จะร่วมดำเนินการดังกล่าวกับจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ ทั้งยังมีลักษณะเป็นการดำเนินการร่วมกันกับจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ อีกด้วย

เมื่อจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในกรอบยุทธศาสตร์การระบายข้าว ตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมาตั้งแต่ต้น จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ย่อมเข้าใจถึงข้อบกพร่อง และช่องว่างของการปฏิบัติดังกล่าวเป็นอย่างดี แต่จำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ก็ยังกระทำการดังกล่าว แสดงให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ มีเจตนาต้องการที่จะให้เกิดผลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เมื่อจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ มีอำนาจหน้าที่ในการเบิกจ่ายข้าวและทำบันทึกกำหนดให้ผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ร้องที่ ๓ ออกใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีในลักษณะตามที่ตนเองต้องการ ทำให้มีการเบิกจ่ายข้าวออกไป โดยไม่ถูกต้องเป็นผลให้ปริมาณข้าวที่มีอยู่ในคลังสินค้าของรัฐบาลที่เก็บรักษาข้าวนั้นไว้ลดลง การสั่งการให้เกิดการเบิกจ่ายข้าวของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จึงเป็นการจัดการแก่ทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว แม้ว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จะไม่ใช่ผู้ครอบครองเก็บรักษาข้าวไว้ก็ตาม ถือได้ว่าจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นเจ้าพนักงานที่มีหน้าที่จัดการทรัพย์สินใด ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑

เมื่อข้อเท็จจริงในทางไต่สวนปรากฏว่ามีผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศรายอื่น ซึ่งมีใช้บริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ มารับข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับไปโดยไม่สามารถอ้างเหตุอันชอบด้วยกฎหมายอย่างหนึ่งอย่างใดได้ การกระทำของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จึงเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับผู้อื่นอันเป็นการกระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) และแม้ว่าการขอเบิกข้าวดังกล่าวจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ผู้ขอเบิกข้าวจะชำระราคาข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ในราคาตามที่กำหนดไว้ในสัญญาทั้งสี่ฉบับก็ตาม แต่การที่คลังสินค้าต้องเบิกจ่ายข้าวให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศที่ไม่มีสิทธิจะรับมอบข้าวไปนั้น ย่อมเป็นไปโดยไม่ชอบ และถือว่าก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐแล้ว

ที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์ว่า วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ไม่ได้มีคำสั่งด้วยวาจา มอบให้จำเลยที่ ๖ ทำหน้าที่ช่วยเจรจากับรัฐวิสาหกิจจีน บริษัท กว่างตงฯ หรือ GSSG แต่ประการใด และในวันดังกล่าวนั้น จำเลยที่ ๖ ก็ไม่ได้ร่วมในการสนับสนุนข้อมูลในการเจรจา การที่จำเลยที่ ๔ เบิกความว่า พยานได้มอบหมายด้วยวาจาให้จำเลยที่ ๖ ทำหน้าที่ช่วยเจรจากับรัฐวิสาหกิจจีน บริษัท กว่างตงฯ หรือ GSSG และช่วยงานของสำนักบริหารการค้าข้าวในกรณีจำเลยที่ ๕ ไม่อยู่ปฏิบัติราชการ แต่ในวันดังกล่าวจำเลยที่ ๕ ก็อยู่ปฏิบัติราชการ ในข้อนี้ จำเลยที่ ๔ ไม่เคยให้ถ้อยคำ ต่อคณะอนุกรรมการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหยิบยกขึ้นมาวินิจฉัยเชื่อมโยงเพื่อลงโทษจำเลยที่ ๖ จึงขัดต่อความเป็นจริงและไม่ถูกต้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และมาตรา ๒๒๖/๑ นั้น เห็นว่า แม้จำเลยที่ ๔ จะเบิกความถึงจำเลยที่ ๖ แต่เมื่อพิจารณาคำเบิกความของจำเลยที่ ๔ แล้ว คำเบิกความ ของจำเลยที่ ๔ ดังกล่าวมิใช่เป็นคำเบิกความเพื่อปิดความรับผิดชอบของจำเลยที่ ๔ ให้เป็นความผิด ของจำเลยที่ ๖ หากแต่เป็นการเบิกความถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลยที่ ๔ ยิ่งกว่าการปรักปรำจำเลยที่ ๖ ให้ต้องรับโทษ หรือเพื่อให้จำเลยที่ ๔ พ้นผิด หรือได้รับประโยชน์ จากการเบิกความนั้นแต่อย่างใดไม่ ทั้งข้อเท็จจริงดังกล่าวจำเลยที่ ๖ เองก็ยอมรับอยู่แล้วว่า ในการเจรจาในวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ นั้น จำเลยที่ ๖ ก็เข้าร่วมด้วยตามที่จำเลยที่ ๔ มอบหมาย เพียงแต่จำเลยที่ ๖ ปฏิเสธว่า จำเลยที่ ๖ เข้าร่วมในการเจรจาด้วยในฐานะล่ามแปลภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทยเท่านั้น ไม่ใช่ในฐานะผู้ร่วมเจรจาและมิใช่เพราะจำเลยที่ ๕ ไม่อยู่ปฏิบัติราชการ เมื่อข้อเท็จจริง

ปรากฏว่า ในวันดังกล่าวจำเลยที่ ๕ ก็เข้าร่วมในการเจรจาด้วยแล้ว ศาลย่อมนำข้อเท็จจริงดังกล่าว มาพิจารณาประกอบการรับฟังพยานหลักฐานอื่นว่า จำเลยที่ ๖ เกี่ยวข้องกับการกระทำของจำเลยที่ ๔ หรือจำเลยที่ ๕ หรือจำเลยอื่นหรือไม่ ทั้งไม่มีกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังคำเบิกความของจำเลยที่ ๔ ดังกล่าว แต่อย่างไรก็ดี การที่ศาลนำคำเบิกความของจำเลยที่ ๔ มาประกอบการวินิจฉัยพยานหลักฐาน จึงมิใช่กรณีที่ศาลนำเอาคำขัดท้อของจำเลยที่ ๔ มารับฟังเชื่อมโยงลงโทษจำเลยที่ ๖ ดังที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างมาแต่อย่างไรไม่ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๖ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์ว่า มีเหตุสมควรเรียก นายชาญวิทย์ เรืองชัยวิสุข หรือ นายสมบัติ สรรธรรม หรือ นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี หรือ นางพรทิวา นาคาศัย หรือ นายฉัตรชัย ชูแก้ว หรือ นายอำนาจ ไชยสิริยะสวัสดิ์ และเรียกพยานเอกสารเกี่ยวข้องกับการติดตามทวงหนี้รัฐต่างประเทศ ของจำเลยที่ ๖ มาไต่สวนเพิ่มเติมหรือไม่ เห็นว่า ข้อเท็จจริงตามที่จำเลยที่ ๖ ขอให้ศาลมีคำสั่งเรียก นายชาญวิทย์ และ นายสมบัติ มาไต่สวนเพิ่มเติม นั้น พยานบุคคลที่เข้าเบิกความต่อศาลตลอดจน พยานเอกสารที่ทั้งโจทก์ จำเลยอื่น ๆ และจำเลยที่ ๖ อ้างส่งต่อศาลมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าวก็ฟังได้ความชัดเจนครบถ้วนแล้ว นายไตรรงค์ หรือ นางพรทิวา หรือ นายฉัตรชัย เป็นเพียงพยานความเห็น ซึ่งข้อเท็จจริงดังที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างมานี้ ก็มีพยานปากอื่น ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่ราชการในเรื่องดังกล่าวมาเบิกความต่อศาลไว้หลายปากแล้ว และสำหรับ นายอำนาจ ก็มีพยานปากอื่นที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบหรือพิธีการส่งออกจากสมาคม ผู้ส่งออกข้าว ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเบิกความต่อศาลประกอบพยานเอกสารที่คู่ความทั้งสองฝ่าย อ้างส่งต่อศาลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นจำนวนมาก แม้ศาลจะมีคำสั่งเรียกบุคคลดังกล่าวมาไต่สวนเพิ่มเติม ก็ไม่ทำให้ได้ข้อเท็จจริงใด ๆ มากไปกว่าที่มีอยู่ในสำนวนคดีนี้แล้ว และพยานเอกสารตามที่จำเลยที่ ๖ ขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกมาประกอบสำนวนคดีนี้นั้น จำเลยที่ ๖ ก็สามารถอ้างส่งต่อศาลในระหว่างการไต่สวนได้อยู่แล้ว แต่จำเลยที่ ๖ ไม่อ้างส่งต่อศาลในระหว่างการพิจารณาในชั้นที่ผ่านมา จึงไม่มีเหตุที่ศาลจะมีคำสั่งเรียกบุคคล และเอกสารเข้าไต่สวนเพิ่มเติมตามที่จำเลยที่ ๖ กล่าวอ้างมาในอุทธรณ์อีก อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๖ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนที่จำเลยที่ ๖ อุทธรณ์ว่า การกระทำของจำเลยที่ ๖ เป็นการกระทำตามนโยบาย ของรัฐบาลเพียงนโยบายเดียว จึงเป็นความผิดกรรมเดียว นั้น เห็นว่า การกระทำในส่วนของจำเลยที่ ๖

ซึ่งร่วมกับจำเลยอื่นโดยทราบว่ามีสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงสัญญา โดยมีเจตนาแยกต่างหากจากกัน จึงเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ดังนั้น เมื่อจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ ร่วมดำเนินการกับจำเลยที่ ๔ ทำสัญญากับบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ และเกิดความเสียหายต่าง ๆ กันตามผลของสัญญาแต่ละฉบับ การกระทำของจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ ประกอบมาตรา ๘๓ รวม ๔ กระทั่ง เมื่อวินิจฉัยไว้แล้วว่าบริษัท กว้างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ กับกลุ่มของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ ร่วมกันทำสัญญาทั้งสี่ฉบับ โดยทราบดีว่า บริษัท กว้างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ หาได้มีเจตนาที่จะชำระเงินและรับมอบข้าวตามสัญญาไป สัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับจึงไม่ใช่การซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐการกระทำของจำเลยดังกล่าว จึงเป็นตกลงร่วมกันเพื่ออำพรางว่า บริษัท กว้างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นหน่วยงานที่ได้รับมอบอำนาจเต็มจากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน มีสิทธิทำสัญญากับผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ทำให้ทั้งสองบริษัทไม่จำเป็นต้องเข้าแข่งขันราคาในการรับซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ เท่ากับที่มีการสมยอมกันในคุณสมบัติว่า บริษัท กว้างตงฯ กับบริษัท ห่ายหนานฯ มีสิทธิในการทำสัญญา และมีสิทธิในการเสนอราคาเมื่อปรากฏว่าราคาที่ตกลงกันนั้น เป็นราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาด และเมื่อมีการปิดบัญชีการระบายข้าวเกิดผลขาดทุนจำนวนมาก จากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ปรากฏว่า มีกลุ่มของจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๒๑ ซึ่งเป็นผู้ค้าข้าวในประเทศไทยได้รับประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมกับผู้ค้าข้าวในประเทศรายอื่น ๆ ซึ่งเป็นการกีดกันไม่ให้ผู้ค้าข้าวในประเทศเกิดสิทธิในการเข้าแข่งขันราคา การสมคบกันอย่างเป็นขั้นตอนของจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ส่วนจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ จึงครบองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และต้องรับโทษตามมาตรา ๑๒ แยกตามสัญญาแต่ละฉบับ

สัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับ ระหว่างผู้ร้องที่ ๑ กับบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ไม่เป็นสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ตามมติคณะรัฐมนตรี ดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ จึงมีความผิดตามฟ้อง ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้นชอบแล้ว อุทธรณ์ของจำเลยดังกล่าวฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ว่า จำเลยที่ ๗ ที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และที่ ๑๕ กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยเห็นควรวินิจฉัยอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ก่อน ในปัญหาว่า จำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวจากบริษัท ไฟน์ คอนทิเนนตัล เทรดิง คอร์ป จำกัด ซึ่งเป็นพ่อค้าข้าวในท้องตลาดโดยสุจริต หลังจากบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ ทำสัญญาซื้อขายข้าวกับผู้ร้องที่ ๑ แล้ว จึงไม่เป็นการสนับสนุนเพราะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นหลังการกระทำความผิด และการซื้อข้าวดังกล่าวมีเงื่อนไขให้จำเลยที่ ๑๐ ชำระราคาข้าวที่ซื้อขายให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ โดยตรง การนำเงินไปชำระราคาข้าว หรือการรับมอบข้าว โจทก์ไม่นำสืบให้เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๑๐ มีการปรึกษาหารือกัน หรือแบ่งหน้าที่หรือรับรู้ขอบข่ายการนำบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ มาทำสัญญาซื้อขายข้าวกับผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๑๐ ไม่รู้ว่าข้าวที่ซื้อมาเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง การที่จะถือว่าจำเลยที่ ๑๐ กระทำความผิดได้นั้นต้องปรากฏเสียก่อนว่า จำเลยที่ ๑๐ ได้รู้ข้อเท็จจริงในการกระทำของตนเองโดยมีเจตนา แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ รู้ถึงขั้นตอนต่าง ๆ และไม่รู้ว่าข้าวที่ซื้อขายกันระหว่างรัฐต่อรัฐ ห้ามมิให้ซื้อขายกันภายในประเทศ ไม่ได้เข้าร่วมในการเจรจา หรือมีส่วนร่วมในการทำสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับ จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ จึงไม่มีเจตนาที่จะกระทำความผิด หรือสนับสนุนผู้ใด เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความว่า ก่อนมีโครงการรับจำนำข้าว บริษัท กว่างตงฯ เคยมีหนังสือลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ถึงนายกรัฐมนตรี ในขณะที่แจ้งความประสงค์ขอซื้อข้าวจากรัฐบาล ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน โดยมอบหมายให้ นางอรรวรรณ ศรีทาสกุล เป็นผู้ประสานงาน ต่อมาก่อนมีการทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีนี้ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงผู้ร้องที่ ๑ ขอซื้อข้าวในสต็อกของรัฐบาล หลังจากนั้นเพียง ๒ วัน บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ กำหนดนัดวันเจรจาและแจ้งว่าได้มอบหมายให้จำเลยที่ ๘ เป็นผู้ประสานงาน โดยขณะนั้น จำเลยที่ ๘ ทำงานอยู่ที่บริษัท คอนสแตนดี เอนเนอร์จี จำกัด ที่มี นางโจวจิ่ง หรือแซนดี้ เป็นกรรมการผู้จัดการ โดยได้ความจาก นายสุพจน์ ศรีงามเมือง อนุกรรมการไต่สวนว่า มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ โดยบุคคลกลุ่มเดียวกันกับคดีนี้ที่อยู่ในระหว่างไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พยานปากนางสาวชนม์ สีเมยตง ได้ให้ถ้อยคำต่อคณะอนุกรรมการไต่สวนว่า ตนทำหน้าที่เลี้ยงบุตรของ นางซินดี้ โดยยายของเด็กก็คือ นางอรรวรรณ พยานหลักฐานดังกล่าวข้างต้นเชื่อมโยงให้เห็นว่า นางอรรวรรณ

เกี่ยวข้องกับการซื้อข้าวในคดีนี้ของบริษัท กว่างตงฯ ส่วนกรณีบริษัท ห่ายหนานฯ ได้มีหนังสือฉบับลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ แจ้งความประสงค์ขอซื้อปลายข้าวเหนียวโดยมอบหมายให้ นางสาวกรรณิกา เพชรสุวรรณ หรือพัฒน์สุวรรณ เป็นผู้ประสานงาน แต่กลับปรากฏว่า นางสาวกรรณิกา ได้มอบอำนาจช่วงให้ผู้อื่นไปรับข้าวจากคลังของรัฐหลายแห่งโดยไม่ปรากฏว่าบริษัท ห่ายหนานฯ ได้มอบอำนาจให้ นางสาวกรรณิกา เป็นผู้รับมอบข้าว ตามเอกสารหมายเลข จ. ๒๕๓ หน้า ๖๒๖๔๑ ข้อเท็จจริงยังได้ความจาก นายสุพจน์ ว่า นางสาวกรรณิกา ให้ถ้อยคำในคดีที่อยู่ระหว่างไต่สวนว่าตนเป็นพนักงานของ นางอรวรรณ นอกจากนี้ ยังได้ความจาก นายนิคม สิ้นเทาว่า ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับของโรงแรมเจ้าพระยาปาร์คว่า นางอรวรรณ เป็นผู้จองและชำระค่าห้องพักรวมอาหารเช้าที่ผู้แทนของบริษัท ห่ายหนานฯ เข้าพักในช่วงที่มาเจรจาทำสัญญาซื้อขายปลายข้าวเหนียวตามสัญญาฉบับที่ ๔ ข้อเท็จจริงได้ความจากการไต่สวนอีกว่า เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ นางอรวรรณ เปิดบัญชีออมทรัพย์ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง เลขที่ ๐๙๑๐-๒๔๔๓๖๗ ระบุในคำขอเปิดบัญชีว่าทำงานที่บริษัทจำเลยที่ ๑๐ แม้จำเลยที่ ๑๑ จะเบิกความว่าไม่ได้รู้เห็นหรือยินยอมในเรื่องนี้และไม่ปรากฏหลักฐานอื่นที่พิสูจน์ให้เห็นว่า นางอรวรรณ เป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ก็ตาม แต่หาก นางอรวรรณ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑๐ แล้วย่อมไม่มีเหตุผลใดที่ต้องระบุในคำขอเปิดบัญชีเช่นนั้น พร้อมระบุที่อยู่ของจำเลยที่ ๑๐ ได้อย่างถูกต้อง

ข้อเท็จจริงยังได้ความอีกว่า หลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ แจ้งต่อผู้ร้องที่ ๑ ว่า บริษัท กว่างตงฯ ได้ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังทวีปแอฟริกา ๑,๙๐๐,๐๐๐ ตัน ทวีปเอเชีย ๘๐๐,๐๐๐ ตัน ตะวันออกกลาง ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และสหภาพยุโรป ๓๐๐,๐๐๐ ตัน แม้จะไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามทางไต่สวนว่าบริษัท กว่างตงฯ ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรป จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ตามที่ได้แจ้งต่อผู้ร้องที่ ๑ จริงหรือไม่ แต่ตามคำเบิกความของ นางมนัสสินธ์ จิรวัดน์ ปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๑ มีข้อมูลการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรทั้งหมดโดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกจัดเก็บแยกประเภทว่า เป็นข้าวที่ส่งออกโดยภาคเอกชน หรือรัฐบาล มีการแยกเก็บข้อมูลตามรายชื่อผู้ส่งออกแต่ละราย มีข้อมูลประเทศปลายทาง ปริมาณและชนิดข้าว วันและเวลาที่มีการส่งออก ราคามูลค่าที่ส่งออก เนื่องจากหากผู้ประกอบการส่งออกข้าวรายได้

ประสงค์จะส่งข้าวออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ผู้ประกอบการส่งออกข้าวดังกล่าวจะต้องมาขออนุญาตส่งออกข้าวต่อผู้ร้องที่ ๑ ตามแบบ อ.๔ ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนเป็นแบบ อ.๒ ก่อน และผู้ร้องที่ ๑ ยังมีการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์กับกรมศุลกากร จึงทำให้ผู้ร้องที่ ๑ สามารถตรวจสอบข้อมูลการส่งออกข้าวออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศของผู้ประกอบการส่งออกข้าวแต่ละรายได้ว่า ผู้ประกอบการส่งออกข้าวรายใดส่งออกข้าวไปจำหน่ายยังต่างประเทศผ่านกรมศุลกากรเป็นปริมาณจริงเท่าใด แต่อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามหนังสือแจ้งดังกล่าวของบริษัท กว่างตงฯ หรือทางใต้สวนว่า บริษัท กว่างตงฯ ส่งออกข้าว จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ไปยังทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรป ด้วยวิธีการอย่างไร และผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ กลับได้ความแต่เพียงว่าบริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าแต่งตั้งให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๒ เท่านั้น ตามคำเบิกความของ นางมนัสสินิตย์ ปรากฏว่าผู้ร้องที่ ๑ ไม่เคยทำสัญญาขายข้าวใด ๆ ให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการประมุข หรือวิธีอื่นใด แต่กลับปรากฏข้อเท็จจริงตามคำเบิกความของ นางมนัสสินิตย์ อีกว่า ในปี ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๓๑๖,๔๘๖,๔๘๕ กิโลกรัม หรือ ๓๑๖,๔๘๖ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๒๙๗,๐๘๖,๗๘๕ กิโลกรัม หรือ ๒๙๗,๐๘๖ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๖๔๐,๙๐๐,๕๗๕ กิโลกรัม หรือ ๖๔๐,๙๐๐ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๘๓๖,๙๘๐,๗๐๕ กิโลกรัม หรือ ๘๓๖,๙๘๐ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๗ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๑,๑๘๕,๙๙๒,๘๖๗ กิโลกรัม หรือ ๑,๑๘๕,๙๙๒ ตันเศษ ในปี ๒๕๕๘ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๓๐๖,๙๔๔,๘๘๐ กิโลกรัม หรือ ๓๐๖,๙๔๔ ตันเศษ เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศของจำเลยที่ ๑๐ พบว่า ก่อนเริ่มโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลในปี ๒๕๕๓ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ จำนวน ๓๑๖,๐๐๐ ตันเศษ และในปี ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวชนิดต่าง ๆ ไปยังต่างประเทศ ๒๙๗,๐๐๐ ตันเศษเท่านั้น แต่หลังจากเริ่มโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลในปี ๒๕๕๔ เป็นต้นมาจำเลยที่ ๑๐ มีสถิติการส่งออกข้าว

ไปยังต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นมากในแต่ละปี โดยไม่ปรากฏในทางใต้สวนว่าจำเลยที่ ๑๐ นำข้าวจากที่ใด ใช้ส่งออกไปยังต่างประเทศที่ทำให้เพิ่มมากขึ้น แต่ปรากฏตามข้ออ้างของจำเลยที่ ๑๐ ว่า ข้าวที่จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกไปยังต่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้นดังกล่าว นั้น เป็นข้าวตามโครงการรับจํานำข้าวเปลือกของรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ โดยจำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด และบริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท กว่างตงฯ อีกทอดหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ในทางใต้สวนไม่ปรากฏว่าบริษัท กว่างตงฯ เคยมีหนังสือแจ้งแก่ผู้ร้องที่ ๑ ว่า บริษัท กว่างตงฯ ได้ขายข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ที่ผู้แทนของบริษัท กว่างตงฯ เพิ่งลงนามทำสัญญากับจำเลยที่ ๔ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ให้แก่บริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด แล้วในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งตามข้อกำหนดในสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แม้ว่าบริษัท กว่างตงฯ สามารถส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังประเทศที่สามได้ แต่บริษัท กว่างตงฯ คงมีหนังสือแจ้งแก่ผู้ร้องที่ ๑ ว่า บริษัท กว่างตงฯ ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรป จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ซึ่งตามหนังสือแจ้งดังกล่าวหมายความว่าบริษัท กว่างตงฯ เป็นผู้ส่งออกข้าว จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ไปยังต่างประเทศเอง บริษัท กว่างตงฯ ไม่ได้ขายข้าวจำนวนดังกล่าว ให้แก่ผู้ใดเป็นผู้ส่งออกข้าวไปยังทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรปแทน บริษัท กว่างตงฯ ตามที่จำเลยที่ ๑๐ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใด ข้ออ้างของจำเลยที่ ๑๐ ในข้อนี้ จึงขัดแย้งกับหนังสือแจ้งของบริษัท กว่างตงฯ เอง

นอกจากนี้ หากข้อเท็จจริงเป็นไปดังที่จำเลยที่ ๑๐ กล่าวอ้างมาว่า จำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวที่ใช้ส่งออกจากต่างประเทศมาจากบริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด เป็นปริมาณ ข้าวมากถึงหลายล้านตัน และเป็นเงินที่มีมูลค่ามากถึงหลายหมื่นล้านบาทแล้ว ก็น่าจะปรากฏเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายข้าวกับบริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด อยู่ในเอกสารทางบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ แต่จากคำเบิกความของ นายธนาตล รักษาพล ซึ่งเป็นผู้ช่วยของ นางสุคนธ์ ฤทธิโรจน์ ผู้สอบบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ เองว่า ข้อมูลการซื้อขายของ บริษัท สยามอินดิโก้ จำกัด ที่ ๑๐ ในปี ๒๕๕๔ และเอกสารรายชื่อผู้ขายข้าวให้จำเลยที่ ๑๐ กลับไม่ปรากฏชื่อของบริษัท ไฟน์ คอนติเนนตัล เทรดิง จำกัด ขายข้าวซึ่งมีมูลค่าสูงถึงหลายหมื่นล้านบาท ให้แก่จำเลยที่ ๑๐ และข้อมูลการซื้อขาย

ของจำเลยที่ ๑๐ ในปี ๒๕๕๕ มีรายการสั่งซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ และนิติบุคคลอื่นหลายแห่ง ช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ มีรายการสั่งซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ทั้งหมด ตามเอกสารหมายเลข จ. ๑๗๓ แฟ้มที่ ๑๑๓ หน้าที่ ๕๓๙๘๓ ถึง ๕๓๙๘๘ ไม่ปรากฏชื่อของ บริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด เป็นผู้ขายข้าวให้จำเลยที่ ๑ รวมทั้งในปี ๒๕๕๖ ในเอกสารรายชื่อผู้ขายข้าวให้จำเลยที่ ๑ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ปรากฏว่า เป็นผู้ร้องที่ ๑ ทั้งหมด ตามเอกสารหมายเลข จ. ๑๗๓ แฟ้มที่ ๑๑๓ หน้าที่ ๕๔๐๘๖ ถึง ๕๔๐๙๒ โดยไม่ปรากฏชื่อของบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด ขายข้าวให้จำเลยที่ ๑ ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ผิดปกติเป็นอย่างยิ่ง และขัดแย้งกับข้ออ้างของจำเลยที่ ๑ ที่ว่าจำเลยที่ ๑ ซื้อข้าวที่จำเลยที่ ๑ ใช้ในการส่งออกมาจากบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด และบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท กว่างตงฯ อีกทอดหนึ่ง จำเลยที่ ๑ ไม่เคยกล่าวอ้างว่า จำเลยที่ ๑ ซื้อข้าวดังกล่าวจากผู้ร้องที่ ๑ แต่ในเอกสารทางบัญชีของจำเลยที่ ๑ กลับมีรายการสั่งซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ หลายรายการ ข้อเท็จจริงจึงฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑ ซื้อข้าวที่จำเลยที่ ๑ ใช้ในการส่งออกมาจากบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด และบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท กว่างตงฯ อีกทอดหนึ่งดังที่จำเลยที่ ๑ กล่าวอ้าง

เมื่อในทางไต่สวนปรากฏว่า บริษัท กว่างตงฯ แต่งตั้งจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ให้เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระราคาข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารไว้เพียง ๒ คน เท่านั้น ไม่ปรากฏว่าบริษัท กว่างตงฯ ได้มอบหมายหรือว่าจ้างผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศรายใด ให้มาช่วยดำเนินการส่งออกข้าวจำนวนมากหลายล้านตันตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังต่างประเทศ แทนบริษัท กว่างตงฯ และก็ไม่ปรากฏด้วยว่าจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ ด้วยวิธีการอย่างใดบ้าง หรือจำเลยที่ ๗ ว่าจ้างผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศรายใดให้มาช่วยดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งมีจำนวนหลายล้านตันไปยังต่างประเทศแทนจำเลยที่ ๗ ในขณะที่จำเลยที่ ๗ คงอ้างเพียงว่า จำเลยที่ ๗ เป็นเพียงพนักงานรับจ้างส่งเอกสารตามที่มีผู้ว่าจ้างมา และจำเลยที่ ๘ อ้างเพียงว่าเป็นเพียงพนักงานของบริษัท คอนสแตนดี เอนเนอจี จำกัด ในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายการตลาดเท่านั้น จึงไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ จะสามารถดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒

ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๓,๒๒๓,๓๕๒ ต้นเศษ ไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ ได้เพียงลำพัง แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นกลับปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น อย่างผิดปกติ การที่จำเลยที่ ๗ เคยเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ มาก่อน แม้จำเลยที่ ๗ จะอ้างว่าได้ลาออกจากการเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ แล้วก็ตาม แต่ตามคำเบิกความของ นายโจว เสียงตอง ก็ปรากฏว่า ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ นายโจว ไปเก็บของที่สำนักงานของจำเลยที่ ๑๐ นายโจว ยังพบจำเลยที่ ๗ ทำงานอยู่ที่สำนักงานของจำเลยที่ ๑๐ และจำเลยที่ ๘ เป็นพนักงาน ของ บริษัท คอนสแตนด เอ็นเนอจี จำกัด ซึ่งมี นางอรรวรรณ ที่อ้างว่าทำงานอยู่กับจำเลยที่ ๑๐ เป็นกรรมการด้วยคนหนึ่ง บริษัท คอนสแตนด เอ็นเนอจี จำกัด จึงถือว่ามีความเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑๐ ด้วยเช่นกัน ทั้งตามคำเบิกความของ นายพุทธพร ชิมมณี ก็ปรากฏว่า จำเลยที่ ๗ ได้เบิกเงินจากบัญชีเงินฝาก ของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๕ ที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หลายบัญชี โดยมีจำนวนเงิน ที่จำเลยที่ ๗ เบิกถอนออกไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ สูงถึงหลายร้อยล้านบาท แสดงให้เห็นได้ว่าข้าวที่จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกไปยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น อย่างผิดปกตินั้น เป็นข้าวที่จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เบิกเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๕ มาซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ในนามของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ แล้วจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ขอเบิกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ จากผู้ร้องที่ ๑ ในนามของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ และจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ นำข้าวดังกล่าวมาส่งมอบให้จำเลยที่ ๑๐ ใช้ส่งออกไปยังต่างประเทศนั่นเอง

การที่จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ สามารถขอเบิกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ในนาม ของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ จากผู้ร้องที่ ๑ นำมามอบให้จำเลยที่ ๑๐ ได้ ก็เป็นการกระทำที่สอดคล้องกับการกระทำของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ที่ทำบันทึกขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ โดยกำชับให้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ทำหนังสือมอบอำนาจ หรือใบส่งสินค้าใบกำกับภาษีโดยระบุชื่อ ผู้ร้องที่ ๑ เป็นลูกค้าผู้ขอเบิกข้าว เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ ได้ทำสัญญาซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ หรือมีเหตุอื่นใดที่จำเลยที่ ๑๐ จะรับมอบข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลไปจากผู้ร้องที่ ๑ โดยชอบแล้ว การที่จำเลยที่ ๑๐ ยอมให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เบิกเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ และยอมรับข้าว

ตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ที่จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เบิกมาจากผู้ร้องที่ ๑ ไว้เพื่อส่งข้าวดังกล่าวไปจำหน่ายยังต่างประเทศในนามของจำเลยที่ ๑๐ แล้ว ข้อเท็จจริงจึงรับฟังไม่ได้ว่าจำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวจากบริษัท ไฟน์ คอนทิเนนตัล เทรดิง จำกัด ซึ่งเป็นพ่อค้าข้าวในท้องตลาดโดยสุจริต และหลังจากบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ ทำสัญญาซื้อขายข้าวกับผู้ร้องที่ ๑ แล้ว ตามที่จำเลยที่ ๑๐ อ้าง อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๐ จึงฟังไม่ขึ้น

สำหรับจำเลยที่ ๑๑ เห็นว่า จำเลยที่ ๑๔ เป็นเจ้าของกิจการของจำเลยที่ ๑๐ โดยมีจำเลยที่ ๑๑ เป็นเลขานุการของจำเลยที่ ๑๔ นอกจากนี้ จำเลยที่ ๑๑ ยังเป็นกรรมการและผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ ด้วย โดยจำเลยที่ ๑๑ ถือหุ้นในบริษัทจำเลยที่ ๑๐ จำนวน ๖๙,๙๙๙ หุ้น เป็นจำนวนเงินสูงถึงหลายสิบล้านบาท ทั้งไม่ปรากฏจากพยานหลักฐานใดๆว่า ปัจจุบันจำเลยที่ ๑๑ ชำระค่าหุ้นดังกล่าวแล้วหรือไม่ จำเลยที่ ๑๐ ได้มีการเรียกเก็บเงินค่าหุ้นดังกล่าวจากจำเลยที่ ๑๑ อย่างเป็นบ้าง และเงินที่จำเลยที่ ๑๑ นำมาใช้ซื้อหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ นั้น จำเลยที่ ๑๑ ได้มาอย่างไร แสดงให้เห็นว่าการที่จำเลยที่ ๑๑ มีชื่อถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ ดังกล่าวเป็นเพียงการมีชื่อถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ ไว้แทนจำเลยที่ ๑๔ ทั้งยังได้ความอีกว่าจำเลยที่ ๑๘ ผากเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของจำเลยที่ ๑๑ จำนวน ๒๑ ครั้ง บางครั้งผากด้วยยอดเงินสูงถึง ๒๕๐,๐๐๐,๑๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๙๑๘,๒๙๒,๑๐๐ บาท โดยไม่ปรากฏว่าเงินจำนวนดังกล่าวจำเลยที่ ๑๑ ได้มาอย่างไร และเหตุใดจำเลยที่ ๑๘ จึงต้องโอนเงินดังกล่าวซึ่งมีจำนวนสูงถึง ๙๑๘ ล้านบาทเศษ เข้าบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ สำหรับจำเลยที่ ๑๘ ได้ความว่าเป็นผู้ถอนเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ และที่ ๑๗ เพื่อนำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ และต่อมาจำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๑ ตามแคชเชียร์เช็คดังกล่าว จำเลยที่ ๑๘ จึงถือว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑๐ ด้วยเช่นกัน ทั้งยังได้ความจาก นางมณฑาทิพย์ สนิทจันทร์ ซึ่งเป็นอดีตหัวหน้าส่วนบริการลูกค้าธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก-ห้วยขวาง ด้วยว่า จำเลยที่ ๑๑ ยื่นคำขอเปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก-ห้วยขวาง ต่อมาจำเลยที่ ๗ ได้มาเบิกเงินจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๑ ดังกล่าวไปซื้อแคชเชียร์เช็ค เพื่อนำไปชำระค่าข้าวตามสัญญาทั้งสองฉบับให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ด้วย โดยจำเลยที่ ๑๑ เบิกความยอมรับว่า ได้เปิดบัญชีเงินฝากดังกล่าวไว้หลายบัญชี เพื่อใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ และเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๑ ไปขอยืมเงินจาก

จำเลยที่ ๑๙ จำนวน ๓ ล้านบาท ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๑ ขอยืมเงินจากจำเลยที่ ๑๙ อีกเป็นครั้งที่ ๒ จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในการกู้ยืมครั้งที่ ๒ นี้ จำเลยที่ ๑๙ ได้ส่งจ่ายเช็คธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ให้แก่จำเลยที่ ๑๑ ต่อมาจำเลยที่ ๑๑ นำเงินและเช็คที่กู้ยืมจากจำเลยที่ ๑๑ มาเข้าบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ เพื่อให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินดังกล่าวจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ นำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ต่อมาจำเลยที่ ๑๐ เป็นผู้ได้รับข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๑ การกระทำของจำเลยที่ ๑๑ จึงเป็นการช่วยเหลือจำเลยที่ ๑๔ ในการดำเนินธุรกิจและช่วยจัดหาเงินทุนมาใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ ทำให้จำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับไปจากผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๑๑ จึงไม่ใช่พนักงานตามปกติของจำเลยที่ ๑๐ ดังที่จำเลยที่ ๑๑ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใดไม่ และน่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๑๑ รู้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเบิกเงินของจำเลยที่ ๗ ไปจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๑ ซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก และหลายครั้งเพื่อไปซื้อแคชเชียร์เช็คนำไปชำระราคาข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ และทำให้จำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับไปจากผู้ร้องที่ ๑ โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ ได้ซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ อย่างเป็นบ้างหรือไม่ ข้ออ้างของจำเลยที่ ๑๑ ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ ๑๑ เปิดบัญชีเงินฝากไว้ใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ หลายบัญชี และบัญชีดังกล่าวนั้นต่อมาจำเลยที่ ๗ เป็นผู้มาเบิกเงินไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ในคดีนี้ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ รวมเป็นเงินสูงถึงหลายหมื่นล้านบาท โดยไม่ปรากฏว่าเงินดังกล่าวเป็นเงินของจำเลยที่ ๑๑ หรือไม่อย่างไร การเปิดบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ จึงเป็นการเปิดบัญชีเพื่อรับโอนเงินไว้ใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ แทนจำเลยที่ ๑๐ แสดงว่าจำเลยที่ ๑๑ ทราบถึงการดำเนินการต่าง ๆ ของจำเลยที่ ๑๐ เป็นอย่างดี หาใช่จำเลยที่ ๑๑ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องรู้เห็นในการดำเนินธุรกิจของจำเลยที่ ๑๐ ดังที่จำเลยที่ ๑๑ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใด เมื่อจำเลยที่ ๑๑ ยอมให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ นำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อให้จำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวตามสัญญาในคดีนี้ไปจากผู้ร้องที่ ๑ แล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๑๑ จึงเป็นการร่วมกระทำการกับจำเลยที่ ๑๐ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๑ ฟังไม่ขึ้น

สำหรับจำเลยที่ ๑๒ เห็นว่า จำเลยที่ ๗ ถอนเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ เป็นจำนวนสูงถึง ๓,๐๐๐ ล้านบาทเศษ เพื่อนำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าว

แบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ โดยได้ความจาก นางมณฑาทิพย์ สนิทจันทร์ ซึ่งเป็นอดีตหัวหน้าส่วนบริการลูกค้าธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก-ห้วยขวาง ที่เคยพบและรู้จักจำเลยที่ ๑๒ มาก่อนว่า เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๗ เป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ จำนวน ๑ ฉบับ จำนวนเงิน ๓๕,๑๙๖,๑๔๙.๒๘ บาท เมื่อ นางมณฑาทิพย์ตรวจสอบปรากฏว่าเป็นการเบิกถอนเงินสดจากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของจำเลยที่ ๑๒ จำนวน ๑๕๖,๘๗๓,๔๐๕.๓๐ บาท ไปซื้อแคชเชียร์เช็ค เหตุที่จำนวนเงินที่เบิกถอนไม่ตรงกับจำนวนเงินที่ระบุในแคชเชียร์เช็ค เพราะอาจมีการขอรับเงินส่วนที่เหลือกลับคืนไป ตามแคชเชียร์เช็ค ใบเสร็จรับเงินและใบถอนเงิน เอกสารหมาย จ. ๙๒ แฟ้มที่ ๓๐ หน้าที่ ๑๑๓๓๘ และจำเลยที่ ๑๘ ถอนเงินออกจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๒ และที่ ๑๗ เพื่อนำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ จำนวน ๕ ฉบับ รวมเป็นเงินประมาณ ๓๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ ยังได้ความว่าในระหว่างวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๑๘ ฝากเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของจำเลยที่ ๑๒ เลขที่ ๐๙๑-๐-๒๔๘๖๔-๘ จำนวน ๘ ครั้ง รวมเป็นเงิน ๑๓๘,๙๐๐,๘๐๐ บาท โดยไม่ปรากฏว่าเงินจำนวนดังกล่าวจำเลยที่ ๑๒ ได้มาอย่างไร และเหตุใดจำเลยที่ ๑๘ จึงต้องโอนเงินดังกล่าวซึ่งมีจำนวนสูงถึง ๑๓๘ ล้านบาทเศษ เข้าบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ และทางใต้สวนก็ได้ความว่าจำเลยที่ ๑๒ เปิดบัญชีไว้เพื่อใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ หลายบัญชีเงินจำนวนดังกล่าวในบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ จึงเป็นเงินที่จำเลยที่ ๑๒ รับโอนมาเพื่อนำไปใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑๒ ได้รับความไว้วางใจเป็นอย่างสูงจากจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๑๔ มิฉะนั้นแล้วจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๑๔ ก็คงไม่โอนเงินที่มีไว้เพื่อใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ เข้าบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ เป็นจำนวนมากถึงหลายพันล้านบาท เมื่อจำเลยที่ ๑๒ เป็นพนักงานบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ จำเลยที่ ๑๒ ย่อมจะต้องทราบความเคลื่อนไหวทางการเงินของจำเลยที่ ๑๐ เป็นอย่างดี การที่จำเลยที่ ๑๒ ยินยอมลงลายมือชื่อถอนเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ เพื่อให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ นำเงินดังกล่าวไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้ผู้ร้องที่ ๑ เป็นจำนวนสูงมากถึงหลายพันล้านบาท จึงไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๑๒ จะไม่ทราบหรือไม่สอบถามจำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ ว่า จำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ ถอนเงินจำนวนดังกล่าวไปเพื่อกระทำการอย่างใด ดังที่จำเลยที่ ๑๒ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใดไม่ ข้ออ้างของจำเลยที่ ๑๒ ข้อนี้ ฟังไม่ขึ้น

เมื่อทางไต่สวนได้ความว่าหลังจากที่จำเลยที่ ๗ และที่ ๑๘ นำแคชเชียร์เช็คไปชำระราคาข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ แล้ว ทำให้จำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๑ แคชเชียร์เช็คดังกล่าวจึงเป็นแคชเชียร์เช็คที่ใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ การกระทำของจำเลยที่ ๑๒ จึงเป็นการช่วยเหลือให้จำเลยที่ ๑๐ ได้รับข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับไปจากผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๑๒ จึงเป็นผู้ร่วมกระทำการกับจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๑๑ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๒ ฟังไม่ขึ้น

ปัญหาในประการต่อมาจำเลยที่ ๗ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๗ เคยเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ แต่ออกจากการเป็นพนักงานมาประกอบอาชีพเป็นพนักงานรับจ้างส่งเอกสารอิสระ ที่จำเลยที่ ๗ เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ระบุในคำขอเปิดบัญชีว่าทำงานอยู่ที่บริษัทจำเลยที่ ๑๐ นั้น เกิดจากความเข้าใจผิดของพนักงานธนาคาร และเป็นลายมือของพนักงานธนาคารเป็นผู้เขียนขึ้นเอง จำเลยที่ ๗ ได้รับความไว้วางใจให้ช่วยทำธุรกรรมทางการเงินในการฝากเงินของบุคคลอื่นเข้าบัญชีของบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง แต่จำเลยที่ ๗ ไม่เคยได้รับเงินดังกล่าวนั้น ไม่เคยรู้เรื่องเกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่เคยติดต่อกับตัวแทนของรัฐวิสาหกิจเงิน การรับส่งเอกสาร หรือการส่งแคชเชียร์เช็คให้กับผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๗ ไม่ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานส่งเอกสาร ที่จำเลยที่ ๗ ถูกระบุให้เป็นตัวแทนในการรับข้าวหรือชำระเงินเป็นเพียงขั้นตอนที่ให้จำเลยที่ ๗ เข้าไปลงนามรับส่งเอกสารแทนบริษัทคนจีนตามเงื่อนไขในการว่าจ้างรับส่งเอกสารเท่านั้น เพราะหากไม่มีหนังสือแจ้งไปที่ผู้ร้องที่ ๑ จำเลยที่ ๗ ก็ไม่สามารถรับส่งแคชเชียร์เช็คให้กับผู้ร้องที่ ๑ ได้ เห็นว่า หลังจากทำสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ แล้ว บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ แจ้งต่อผู้ร้องที่ ๑ ว่า บริษัท กว่างตงฯ ได้ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังทวีปแอฟริกา ๑,๙๐๐,๐๐๐ ตัน ทวีปเอเชีย ๘๐๐,๐๐๐ ตัน ตะวันออกกลาง ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และสหภาพยุโรป ๓๐๐,๐๐๐ ตัน แม้จะไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัท กว่างตงฯ ส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรป จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ตามที่ได้แจ้งต่อผู้ร้องที่ ๑ จริงหรือไม่ แต่ตามคำเบิกความของ นางมนัสสินธ์ จิรวัดณ์ ปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๑ มีข้อมูลการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรทั้งหมด โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกจัดเก็บแยกประเภทว่า เป็นข้าวที่ส่งออกโดยเอกชน หรือรัฐบาล มีการแยกเก็บข้อมูลตามรายชื่อผู้ส่งออกแต่ละราย มีข้อมูลประเทศปลายทาง ปริมาณและชนิดข้าว วันและเวลาที่มีการส่งออก

ราคามูลค่าที่ส่งออก แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามหนังสือแจ้งของบริษัท กว่างตงฯ ดังกล่าว หรือในทางใต้สวนว่า บริษัท กว่างตงฯ ส่งออกข้าว จำนวน ๓,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ไปยังทวีปแอฟริกา ทวีปเอเชีย ตะวันออกกลาง และสหภาพยุโรปด้วยวิธีการอย่างไร และผู้ใดเป็นผู้ดำเนินการส่งออกข้าว จำนวนดังกล่าวไปยังต่างประเทศให้แทนบริษัท กว่างตงฯ คงได้ความแต่เพียงว่าในวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ บริษัท กว่างตงฯ มีหนังสือถึงผู้ร้องที่ ๑ แจ้งให้ทราบว่าได้แต่งตั้งให้จำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระค่าข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารต่าง ๆ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๒ เท่านั้น

ในทางใต้สวนได้ความว่า จำเลยที่ ๗ เคยเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ที่ ๑๔ และบริษัท เพอร์ซิเดนท์ อะกรี เทรดิง จำกัด มาก่อน แม้จำเลยที่ ๗ จะกล่าวอ้างว่า ก่อนเกิดเหตุในคดีนี้ จำเลยที่ ๗ ได้ลาออกจากการเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ที่ ๑๔ และบริษัท เพอร์ซิเดนท์ อะกรี เทรดิง จำกัด มาประกอบอาชีพเป็นพนักงานรับจ้างส่งเอกสารทั่วไปก็ตาม แต่ตามคำเบิกความของ นายโจว เชียงตอง ปรากฏว่าในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ นายโจว ไปเก็บของที่สำนักงานของจำเลยที่ ๑๐ นายโจว ยังพบจำเลยที่ ๗ ทำงานอยู่ที่สำนักงานของจำเลยที่ ๑๐ และตามคำเบิกความของ นายพุทธพร ชิมมณี ก็ปรากฏว่า จำเลยที่ ๗ ได้เบิกเงินจากบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๕ ที่ธนาคารไทยพาณิชย์หลายบัญชีมีจำนวนเงินที่ถูกจำเลยที่ ๗ ถอนออกไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ สูงถึงหลายร้อยล้านบาท บริษัท กว่างตงฯ คงแต่งตั้งจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ให้เป็นผู้แทนรับมอบอำนาจในการชำระค่าข้าว การรับมอบข้าว และการดำเนินการด้านเอกสารไว้เพียง ๒ คน เท่านั้น ไม่ปรากฏว่าบริษัท กว่างตงฯ ได้มอบหมายหรือว่าจ้างผู้ประกอบการส่งออกข้าวภายในประเทศรายใดมาช่วยดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งมีจำนวนมากถึงหลายล้านตันไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ และก็ไม่ปรากฏด้วยว่าจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ ได้ดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ อย่างไรบ้างหรือไม่ จำเลยที่ ๗ อุทธรณ์อ้างเพียงว่า จำเลยที่ ๗ เป็นพนักงานรับจ้างส่งเอกสารตามที่มีผู้ว่าจ้างมา และจำเลยที่ ๘ ให้การต่อสู้ว่าเป็นเพียงพนักงานของบริษัท คอนสแตนดี เอนเนอจี จำกัด ในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายการตลาดเท่านั้น จึงไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ จะสามารถดำเนินการส่งออกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งมีจำนวนมากถึง ๔ ล้านตันเศษ

ไปยังต่างประเทศแทนบริษัท กว่างตงฯ ได้เพียงลำพัง ซึ่งในส่วนของจำเลยที่ ๘ ยื่นอุทธรณ์ แต่ต่อมาขอถอนอุทธรณ์แล้ว ข้อเท็จจริงในส่วนของจำเลยที่ ๘ จึงยุติตามที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยโดยฟังได้ว่า จำเลยที่ ๘ ร่วมอยู่ในขบวนการนำบริษัท กว่างตงฯ มาทำสัญญาซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ โดยมีชอบ แต่ไม่มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ การกระทำของจำเลยที่ ๘ เป็นความผิดฐานสนับสนุนในการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ ส่งออกข้าวไปจำหน่ายยังต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก และได้ความจากคำเบิกความของ นางมนัสสินี ว่า ผู้ร้องที่ ๑ ไม่เคยทำสัญญาขายข้าวใด ๆ ให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการประมูล หรือวิธีอื่นใดด้วย แม้จำเลยที่ ๑๐ จะอ้างว่าข้าวที่จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกไปยังต่างประเทศที่เพิ่มมากขึ้นดังกล่าวนั้น เป็นข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลโดยจำเลยที่ ๑๐ ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด และบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด ซื้อข้าวดังกล่าวมาจากบริษัท กว่างตงฯ อีกทอดหนึ่งก็ตาม แต่จากคำเบิกความของ นายธนาตล รักษาพล ซึ่งเป็นผู้ช่วยของ นางสุคนธ์ ฤทธิโรจน์ ผู้สอบบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ และรายชื่อผู้ขายข้าวให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ได้ความเกี่ยวกับข้อมูลการซื้อข้าวว่า ไม่มีชื่อของบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด เป็นผู้ขายข้าวซึ่งมีมูลค่าสูงถึงหลายหมื่นล้านบาท ให้แก่จำเลยที่ ๑๐ โดยข้อมูลการซื้อข้าวของจำเลยที่ ๑๐ ในปี ๒๕๕๕ กลับมีรายการสั่งซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ และนิติบุคคลอื่นหลายแห่ง และช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ก็มีรายการสั่งซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ทั้งหมด โดยไม่ปรากฏชื่อของบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด ขายข้าวให้แก่จำเลยที่ ๑๐ แต่อย่างใด รวมทั้งในปี ๒๕๕๖ ในเอกสารรายชื่อผู้ขายข้าวให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๖ ปรากฏว่าผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ขายข้าวทั้งหมด โดยไม่ปรากฏชื่อของบริษัท ไฟน์ คอนติเนนทัล เทรดิง จำกัด เป็นผู้ขายข้าวให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ผิดปกติเป็นอย่างยิ่ง เมื่อจำเลยที่ ๑๐ ไม่มีพยานหลักฐานอย่างใดมาแสดงต่อศาลได้ว่า จำเลยที่ ๑๐ นำข้าวที่ส่งออกต่างประเทศมาจากที่ใดแล้ว จึงเชื่อว่าข้าวที่จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกไปยังต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างผิดปกตินั้น เป็นข้าวที่จำเลยที่ ๗ เบิกเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๕ ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑๐ มาซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ในนามของบริษัท กว่างตงฯ

และบริษัท ห่ายหนานฯ จากนั้น จำเลยที่ ๗ ขอเบิกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ จากผู้ร้องที่ ๑ ในนามของบริษัท กว่างตงฯ แล้วนำข้าวดังกล่าวมาส่งมอบให้จำเลยที่ ๑๐ ส่งออกไปยังต่างประเทศนั่นเอง

การที่จำเลยที่ ๗ ขอเบิกข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ในนามของบริษัท กว่างตงฯ จากผู้ร้องที่ ๑ แล้วนำมามอบให้จำเลยที่ ๑๐ ได้ ถือได้ว่าจำเลยที่ ๗ เป็นผู้ร่วมดำเนินการ ในทางธุรกิจกับจำเลยที่ ๑๐ แล้ว หาใช่จำเลยที่ ๗ เป็นเพียงพนักงานรับจ้างส่งเอกสารทั่วไป ซึ่งไม่ได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในทางธุรกิจของผู้ว่าจ้างดังที่จำเลยที่ ๗ อ้างอย่างใด ข้ออ้างของจำเลยที่ ๗ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น และการกระทำของจำเลยที่ ๗ ก็มีลักษณะเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับการกระทำ ของจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ที่ทำบันทึกขอเบิกข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ โดยกำชับให้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ทำหนังสือมอบอำนาจ หรือใบส่งสินค้า/ใบกำกับภาษีโดยระบุชื่อผู้ร้องที่ ๑ เป็นลูกค้า ผู้ขอเบิกข้าวแทนบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ ซึ่งเป็นคู่สัญญาตามสัญญาซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ทั้งสี่ฉบับกับผู้ร้องที่ ๑ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ ได้ทำสัญญาซื้อขาย จากผู้ร้องที่ ๑ หรือมีเหตุอื่นใดที่จำเลยที่ ๑๐ จะรับมอบข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ไปจากผู้ร้องที่ ๑ โดยชอบแล้ว การที่จำเลยที่ ๑๐ ยอมให้จำเลยที่ ๗ เบิกเงินออกจากบัญชี ของจำเลยที่ ๑๐ และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ แล้วจำเลยที่ ๑๐ ยอมรับข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งจำเลยที่ ๗ ขอเบิกมาจากผู้ร้องที่ ๑ ไว้เพื่อใช้ส่งข้าวดังกล่าวออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในนามของจำเลยที่ ๑๐ เองแล้ว พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๗ ดังกล่าวมา แสดงให้เห็นถึงการที่จำเลยที่ ๗ เข้าไปมีส่วนร่วมกับจำเลยที่ ๑๐ โดยจำเลยที่ ๑๔ จำเลยที่ ๑๑ ที่ ๑๒ และจำเลยที่ ๘ โดยแบ่งหน้าที่กันกระทำ ข้ออุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ จึงฟังไม่ขึ้น

ปัญหาในประการต่อมาจำเลยที่ ๑๕ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๑๕ มีอาชีพเป็นนายหน้าค้าข้าว หรือหยง ให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย เหตุที่มีชื่อของจำเลยที่ ๑๕ เป็นผู้ขอเปิดบัญชีเงินฝากและมีเงินเข้าออก ในบัญชีจำนวนมากเพราะเป็นความประสงค์ของผู้ซื้อและผู้ขาย เมื่อเป็นความประสงค์ของผู้ซื้อและผู้ขาย จำเลยที่ ๑๕ ก็จะมีมอบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และลงลายมือชื่อในเอกสาร คำขอเปิดบัญชีเงินฝาก ไว้ล่วงหน้ามอบให้แก่ผู้ซื้อและผู้ขาย หน้าที่ของจำเลยที่ ๑๕ ก็จะเสร็จสิ้นลงเมื่อมีการตกลงราคาซื้อขายกันแล้ว และมีการออกใบเบิกข้าวจากคลัง (OD) จำเลยที่ ๑๕ มีเจตนาเดียวคือนำข้าวออกจากคลังสินค้าเท่านั้น

จำเลยที่ ๑๕ ไม่มีส่วนรู้เห็นหรือให้การสนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ หรือจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๔ ในการชักนำบริษัท กวางตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ เข้าทำสัญญาทั้งสี่ฉบับ มีเพียงการกล่าวอ้างลอย ๆ ว่า จำเลยที่ ๑๕ เป็นตัวแทนของจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๑๔ อันเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นหลังจากทำสัญญาทั้งสี่ฉบับแล้ว การกระทำของจำเลยที่ ๑๕ จึงไม่เข้าองค์ประกอบในการสนับสนุนการทำความผิดตามที่โจทก์กล่าวอ้าง เห็นว่า เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑๕ เปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาราชดำริ โดยระบุในคำขอเปิดบัญชีว่าทำงานที่บริษัทจำเลยที่ ๑๐ ตำแหน่งพนักงานทั่วไป รายได้ ๑๕,๐๐๐ ถึง ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ในวันเดียวกันจำเลยที่ ๑๕ ก็ได้เปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง และระบุในคำขอเปิดบัญชีเช่นเดียวกันว่าจำเลยที่ ๑๕ ทำงานที่บริษัทจำเลยที่ ๑๐ มีรายการธุรกรรมโอนเงินโดยจำเลยที่ ๑๕ ประมาณ ๑๑ ครั้ง แต่แต่ละครั้งมีวงเงินสูงครั้งละหลายสิบล้านบาทจนถึงหลายร้อยล้านบาท โดยไม่ปรากฏว่าเงินดังกล่าวจำเลยที่ ๑๕ ได้มาอย่างไร เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน นายพุทธพร ชิมมณี ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาซอยโชคชัย ๔ เบิกความว่า จำเลยที่ ๑๕ มักมอบหมายให้จำเลยที่ ๗ มาทำธุรกรรมทางการเงินแทนจำเลยที่ ๑๕ เป็นประจำ หากจำเลยที่ ๑๕ ไม่ใช่พนักงานหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑๐ แล้ว ก็ไม่น่าที่จำเลยที่ ๑๕ จะสามารถมอบอำนาจให้จำเลยที่ ๗ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ทำธุรกรรมทางการเงินแทนจำเลยที่ ๑๕ เพื่อถอนเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ ตลอดจนถอนเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๕ เอง เพื่อนำเงินไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระราคาข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ เป็นจำนวนหลายร้อยฉบับรวมเป็นเงินจำนวนมากได้ ทั้งบัญชีเงินฝากของจำเลยที่ ๑๕ ก็ยังมีความเชื่อมโยงกับบัญชีของจำเลยที่ ๑๐ จำนวนหลายรายการ เช่น เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๑๕ โอนเงินระบบบาทเน็ตจากธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาซอยโชคชัย ๔ เข้าบัญชีที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ของจำเลยที่ ๑๑ จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท และโอนเงินระบบบาทเน็ตไปยังบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ของจำเลยที่ ๑๐ จำนวน ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท และ ๑๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ยิ่งกว่านั้น ได้ความตามคำเบิกความของ นายวรพงศ์ พิชญ์พงศา กรรมการบริษัทนครหลวงการค้าข้าว จำกัด และ นายสุกิจ รัตนพิทักษ์เทพ พนักงานในตำแหน่งหัวหน้าแผนกปฏิบัติการว่า หลังจากนายวรพงศ์ ไปเจรจาซื้อข้าวกับจำเลยที่ ๓ แล้ว จำเลยที่ ๓ บอกให้ไปติดต่อกับจำเลยที่ ๑๕

พร้อมทั้งมอบชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของจำเลยที่ ๑๕ เพื่อใช้ติดต่อประสานงานไว้ด้วย หลังจากนั้น นายสุกิจ โทรศัพท์ติดต่อจำเลยที่ ๑๕ ก็ได้รับแจ้งจากจำเลยที่ ๑๕ ว่าให้นำแคชเชียร์เช็คที่สั่งจ่าย ผู้ร้องที่ ๑ ไปมอบให้จำเลยที่ ๗ ที่ร้านกาแฟชั้น ๓ ของอาคารกรมการค้าต่างประเทศ นายสุกิจ จึงนำแคชเชียร์เช็คไปมอบให้จำเลยที่ ๗ ด้วยตนเอง นายสุกิจ ยืนยันว่าในวงการค้าข้าวทราบดีว่า จำเลยที่ ๑๕ เป็นคนของบริษัทจำเลยที่ ๑๐ โดยมีจำเลยที่ ๑๔ เป็นเจ้าของกิจการ คำเบิกความ ของ นายวรพงศ์ และ นายสุกิจ จึงสอดคล้องกับคำเบิกความของ นายสมบัติ เฉลิมวุฒินันท์ ประธานกรรมการบริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด และ นายวศิน ตันตวิณิชชานนท์ ผู้ช่วยประธานกรรมการ ที่ได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการไต่สวนว่า หากต้องการซื้อข้าวต้องติดต่อผ่านจำเลยที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ เช่นเดียวกับจำเลยที่ ๒๘ ก็เบิกความยืนยันว่า จำเลยที่ ๑๕ เป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ แม้จำเลยที่ ๑๕ จะกล่าวอ้างว่าจำเลยที่ ๑๕ ประกอบอาชีพ เป็นนายหน้าค้าข้าวหรือหอย แต่ก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๕ มีเงินทุนและรายได้จากการประกอบธุรกิจ ดังกล่าวอย่างไร และจำเลยที่ ๑๕ นำข้าวจากที่ใดเสนอขายให้แก่ลูกค้า หรือมีผู้ใดเป็นลูกค้าที่จำเลยที่ ๑๕ เคยเสนอขายข้าวให้ นอกจากนี้ ได้ความตามคำเบิกความของ นางสาวนัยนา เจริญเผ่า หัวหน้าคลังสินค้า คลังสินค้า เค ที บี โซโล ที่จังหวัดพิจิตร และคลังสินค้าห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงสีหนองหลวงทวีกิจ (หลัง ๑ และ ๒) คลังสินค้าไซโลกันเองพานิช บริษัท เจเอ็นวี การโยธา ห้างหุ้นส่วนจำกัด เกษตรสวนสวรรค์ กระดานป้าย (หลัง ๑ และ ๒) ที่จังหวัดนครสวรรค์ ว่า ในครั้งแรกมีชื่อจำเลยที่ ๑๕ เป็นผู้รับมอบอำนาจ ให้รับมอบข้าวจากคลังสินค้า แต่จำเลยที่ ๑๕ ไม่ยอมมาดำเนินการเอง นางสาวนัยนา จึงได้โทรศัพท์ไปหา จำเลยที่ ๑๕ บอกให้จำเลยที่ ๑๕ มารับมอบข้าวด้วยตนเอง จำเลยที่ ๑๕ จึงยอมมารับมอบข้าว และลงลายมือชื่อในช่องผู้รับสินค้าจำนวนหลายฉบับต่อหน้า นางสาวนัยนา ซึ่งในภายหลังตามทางไต่สวน ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๐ เป็นผู้ได้รับข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๑ มากถึงหลายล้านตัน พฤติการณ์ของจำเลยที่ ๑๕ จึงแสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑๕ เป็นบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสำคัญและกระทำการให้เป็นไป เพื่อประโยชน์ของจำเลยที่ ๑๐ อันถือได้ว่าจำเลยที่ ๑๕ ร่วมกระทำการกับจำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และจำเลยที่ ๗ โดยแบ่งหน้าที่กันทำด้วย อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๑๕ ฟังไม่ขึ้น ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๑๐ โดยจำเลยที่ ๑๔ ที่ ๗ ที่ ๑๑ ที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงาน หรือบุคคลที่ ล้วนมีความสัมพันธ์กับของจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๑๔ เป็นตัวจักรที่สำคัญ เข้ามีส่วนเกี่ยวข้องมาตั้งแต่ต้น

ในการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ นำบริษัท กว่างตงฯ หรือบริษัท ห่ายหนานฯ มาทำสัญญาซื้อขายข้าวกับผู้ร้องที่ ๑ โดยแบ่งหน้าที่กันทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน แต่เมื่อจำเลยที่ ๗ จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และจำเลยที่ ๑๕ ไม่มีฐานะเป็นเจ้าของพนักงาน จึงเป็นความผิดฐานสนับสนุนการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๗/๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยมานั้น องค์คณะวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๗ จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ และจำเลยที่ ๑๕ ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า สมควรกำหนดโทษจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ เพิ่มขึ้นหรือไม่ ข้อนี้โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ ร่วมกันและแบ่งหน้าที่ในการบริหารงานจนทำให้จำเลยที่ ๑๐ มีสิทธิซื้อข้าวในราคาเดียวกันกับผู้ร้องที่ ๑ ขายให้แก่รัฐวิสาหกิจจีน ดำเนินการชำระราคาข้าวและเบิกข้าวตามสัญญาซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) จากคลังสินค้าของรัฐ นำออกขายแก่ผู้ประกอบการโรงสีหรือผู้ค้าข้าวในประเทศได้รับผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก การที่ศาลกำหนดโทษจำคุกเพียงกระหนงละ ๔ ปี โจทก์เห็นว่ายังไม่ได้สัดส่วนกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง เพราะสมคบกันทุจริตโดยไม่เกรงกลัวกฎหมายและสร้างความเสียหายให้แก่ประเทศชาติจำนวนมาก ขอให้เพิ่มโทษจำคุกจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ เห็นว่า แม้จำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ ร่วมกระทำความผิดร่วมกับจำเลยที่ ๑๐ และที่ ๗ ด้วย แต่ก็ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ เป็นเพียงพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ และเป็นลูกจ้างของจำเลยที่ ๑๔ การกระทำของจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ จึงเป็นเพียงกระทำการไปตามคำสั่งเพื่อประโยชน์ของนายจ้างเท่านั้น เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ มีการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเป็นประการอื่น โทษจำคุกที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองลงแก่จำเลยที่ ๑๑ และที่ ๑๒ จึงเหมาะสมแก่พฤติการณ์แล้ว อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ว่า จำเลยที่ ๒๐ กระทำผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นควรวินิจฉัยปัญหาตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ก่อนว่า ศาลหยิบยกข้อเท็จจริงที่อยู่นอกเหนือสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นเหตุเชื่อมโยงลงโทษจำเลยที่ ๒๐

และที่ ๒๑ ได้หรือไม่ ในส่วนของจำเลยที่ ๒๑ เนื่องจากหลบหนีไม่มาแสดงตนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๑ จำเลยที่ ๒๑ ย่อมไม่สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้ แม้จำเลยที่ ๒๐ จะอุทธรณ์ในส่วนของจำเลยที่ ๒๑ มาด้วยก็ตาม องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ไม่รับวินิจฉัย

ปัญหาประการต่อมาจำเลยที่ ๒๐ อุทธรณ์ว่า พยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และที่โจทก์นำเสนอประกอบการไต่สวนในชั้นศาลนั้น ไม่ปรากฏพยานหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๒๐ เคยเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือทำธุรกรรมใด ๆ ร่วมกับจำเลยที่ ๑๔ แม้จำเลยที่ ๑๔ เป็นบิดาของจำเลยที่ ๒๑ แต่จำเลยที่ ๑๔ ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของจำเลยที่ ๒๐ นอกจากนี้ จำเลยที่ ๑๔ ก็ไม่เคยเป็นผู้ถือหุ้นหรือเป็นกรรมการของจำเลยที่ ๒๐ และไม่เคยสั่งการให้จำเลยที่ ๒๐ ดำเนินการใด ๆ การที่ศาลอาศัยความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างจำเลยที่ ๒๑ และจำเลยที่ ๑๔ มาเป็นเหตุเพื่อเชื่อมโยงเอาผิดกับจำเลยที่ ๒๐ ย่อมเป็นคำวินิจฉัยที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวน เป็นการหยิบยกข้อเท็จจริงที่อยู่นอกเหนือสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาเป็นเหตุเชื่อมโยงลงโทษจำเลยที่ ๒๐ นั้น เห็นว่าคดีนี้เป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในระบบไต่สวน ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ วรรคหนึ่งให้ศาลยึดรายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา และสามารถไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร หากได้มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานฐานอื่นที่ปรากฏขึ้นในระหว่างการพิจารณาของศาลมารับฟังประกอบด้วยแต่อย่างใดไม่เมื่อข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในทางไต่สวนคดีนี้ปรากฏว่า เงินในบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ ถูกนำไปใช้ซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๒ ซึ่งคดีอยู่ระหว่างการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย และศาลนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาพิจารณาประกอบการรับฟังพยานหลักฐานว่า จำเลยที่ ๒๐ เกี่ยวพันกับการกระทำของกลุ่มจำเลยที่ ๑๐ จึงมิใช่กรณีที่ศาลหยิบยกข้อเท็จจริงเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยที่ ๑๔ และที่ ๒๑ แต่เพียงอย่างเดียวมาเป็นเหตุเชื่อมโยงเพื่อลงโทษเอาแก่จำเลยที่ ๒๐ ดังที่จำเลยที่ ๒๐ กล่าวอ้างมาแต่อย่างใดไม่อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น

สำหรับที่จำเลยที่ ๒๐ อุทธรณ์ประการต่อมาว่า จำเลยที่ ๒๐ ไม่ได้กระทำความผิดตามที่ฟ้องนั้น ข้อเท็จจริงในทางไต่สวนได้ความว่า จำเลยที่ ๒๐ จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ มีสำนักงานแห่งใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ ๔๘/๗-๘ รัชดาภิเษก ๒๐ ถนนรัชดาภิเษก แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ที่เดียวกับบริษัทจำเลยที่ ๑๐ ขณะจดทะเบียนจนถึงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ มีจำเลยที่ ๒๑ ซึ่งเป็นบุตรของจำเลยที่ ๑๔ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามแทน จำเลยที่ ๒๐ ได้แต่ผู้เดียว และตามบันทึกถ้อยคำของ นางสาวกันเกรา วรชาติกุล ผู้จัดการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๗ ซื้อแคชเชียร์เช็ค จำนวน ๓๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยถอนเงินจากบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง ของจำเลยที่ ๒๐ เลขที่ ๐๙๑-๐-๒๕๔๔๑-๙ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินอีก ๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถอนจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ปรากฏต่อมาว่าจำเลยที่ ๗ ได้นำแคชเชียร์เช็คฉบับดังกล่าวไปชำระค่าข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๒ ให้ผู้ร้องที่ ๑ ตามเอกสารหมายเลข จ. ๙๒ แผ่นที่ ๑๑๔๐๔ และคดียังได้ความจากการไต่สวนอีกว่า ต่อมาวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๗ ซื้อแคชเชียร์เช็คอีก ๒ ฉบับ จำนวนเงิน ๑๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท และ ๑๔๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินที่ซื้อแคชเชียร์เช็คดังกล่าวถอนมาจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ นำไปชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ ที่มีบริษัท Hainan Land Reclamation Commerce and Trade Group Co., Ltd. เป็นคู่สัญญา จำเลยที่ ๒๐ อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ไม่ได้เป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็ค บันทึกถ้อยคำของ นางสาวกันเกรา วรชาติกุล ผู้จัดการธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - เขตห้วยขวาง ไม่ได้ยืนยันข้อเท็จจริงว่า จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ เป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็ค หรือเป็นผู้สั่งการ ให้จำเลยที่ ๗ ดำเนินการ โจทก์ไม่ได้นำ นางสาวกันเกรา มาเบิกความในชั้นไต่สวนของศาล จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ จึงไม่มีโอกาสถามค้าน บันทึกถ้อยคำของ นางสาวกันเกรา จึงไม่น่าเชื่อถือ ไม่ชอบที่ศาลจะรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยที่ ๒๐ ได้ เมื่อพิจารณาคำเบิกความของ นางสาวกันเกรา ข้อความปรากฏเพียงว่าจำเลยที่ ๗ เป็นผู้ซื้อแคชเชียร์เช็คสั่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ โดยเป็นการซื้อด้วยวิธีการ ชำระเป็นเงินสด ซึ่งนำเงินมาจากบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก-ห้วยขวาง บัญชีเลขที่ ๐๓๑-๐-๒๕๔๔๑-๙ ซึ่งจำเลยที่ ๒๐ เป็นเจ้าของบัญชี เท่านั้น นางสาวกันเกรา มิได้นำส่งหลักฐานใบมอบฉันทะในการถอนเงินสดออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ แต่อย่างใด

และไม่ได้ยืนยันว่าจำเลยที่ ๗ เป็นผู้ถอนเงินสดออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ ส่วนเงิน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่ถูกเบิกถอนจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ ในวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ นั้น เป็นกรณีที่จำเลยที่ ๒๑ ถอนเงินจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมคืนให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ตามสัญญากู้ เอกสารหมาย ล. ๕๐๒ ใบเสร็จรับเงินลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ไม่ใช่เป็นการเบิกถอนเงิน เพื่อนำไปซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ ตามที่โจทก์ฟ้อง เมื่อชำระหนี้เงินกู้แล้ว จำเลยที่ ๒๐ ไม่ทราบว่า จำเลยที่ ๑๐ จะนำเงินดังกล่าวไปดำเนินการอย่างไรต่อไป หรือจำเลยที่ ๑๐ จะใช้จำนวนผู้ใด ดำเนินการอย่างไรในกิจการใด ๆ ของจำเลยที่ ๑๐ และไม่ทราบว่า จำเลยที่ ๑๐ จะนำเงินดังกล่าว ไปชำระค่าข้าวในโครงการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ อย่างไร จำเลยที่ ๒๐ ประกอบธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ มีการดำเนินธุรกิจที่แท้จริงไม่ได้ประกอบกิจการค้าข้าว จำเลยที่ ๒๐ ไม่ทราบถึงการดำเนินโครงการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวทั้งหมด เจ้าพนักงานของรัฐสังกัดผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน นอกจากนี้ จำเลยที่ ๒๐ ไม่ใช่กลุ่มบริษัทเดียวกับ จำเลยที่ ๑๐ เนื่องจากจำเลยที่ ๑๐ ไม่เคยถือหุ้นในบริษัทจำเลยที่ ๒๐ กรรมการบริษัทก็เป็นคนละคน คนละชุดกัน ก่อนมีการจัดตั้งบริษัทจำเลยที่ ๒๐ และทำสัญญากู้ยืมเงินจากบริษัทจำเลยที่ ๑๐ นั้น คณะกรรมการของบริษัทจำเลยที่ ๑๐ พิจารณาแล้วเห็นว่าโครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (คอนโด) เพื่อจำหน่ายในกรุงเทพมหานคร ของจำเลยที่ ๒๐ มีโอกาสในทางธุรกิจที่ดี จึงอนุมัติเงินกู้ให้จำเลยที่ ๒๐ กู้ยืมเงินโดยกำหนดวงเงินกู้ยืมไว้ประมาณ ๗,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น เห็นว่า การดำเนินกระบวนพิจารณา ในระบบไต่สวน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลยึดรายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณา ในระหว่างการพิจารณาหากศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงใดตามรายงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพียงพอที่จะรับฟัง ข้อเท็จจริงดังกล่าวได้แล้ว ศาลก็จะไม่หมายเรียกพยานปากที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงนั้นมาไต่สวนอีก ย่อมถือเป็นดุลพินิจของศาล แต่อย่างไรก็ตาม หากคู่ความฝ่ายใดยังติดใจเห็นว่าพยานปากนั้น เป็นพยานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับตนเองแล้ว คู่ความฝ่ายนั้นก็ขอที่จะร้องขอต่อศาลให้หมายเรียกพยานปากนั้น มาไต่สวนเป็นพยานของตนเองได้อีก ดังนั้น แม้โจทก์จะไม่ได้นำ นางสาวกันเกรา มาเบิกความ ในชั้นไต่สวนของศาล อันทำให้จำเลยที่ ๒๐ ไม่มีโอกาสถามค้านพยานปากนี้ก็ตาม แต่ นางสาวกันเกรา เป็นพยานเคยให้ถ้อยคำในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อีกทั้งจำเลยที่ ๒๐ ก็ไม่ได้ร้องขอต่อศาล

ให้หมายเรียกพยานปากนี้มาไต่สวนเป็นพยานของจำเลยอีกแต่อย่างใด ศาลก็ขอที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำของ นางสาวกันเกรา ประกอบการพิจารณาในคดีนี้ได้

ส่วนที่ปรากฏจากบันทึกถ้อยคำของ นางสาวกันเกรา ว่า เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๗ ซื้อแคชเชียร์เช็ค จำนวน ๗๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยถอนเงินจากบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง ของจำเลยที่ ๒๐ เลขที่ ๐๙๑-๐-๒๕๕๔๑-๙ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ส่วนเงินอีก ๓๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถอนจากบัญชีของจำเลยที่ ๑๒ และที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ แล้ว แม่เงิน จำนวน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นี้ จำเลยที่ ๒๐ จะอ้างว่าถอนออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมคืนให้แก่จำเลยที่ ๑๐ ตามสัญญาผู้ เอกสารหมาย ล. ๕๐๒ ใบเสร็จรับเงินลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ ก็ตาม แต่ก็ยังได้ความต่อมามากกว่า เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๗ ก็ได้ซื้อแคชเชียร์เช็คอีก ๒ ฉบับ จำนวนเงิน ๑๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท และ ๑๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยเงินที่ซื้อแคชเชียร์เช็คดังกล่าว จำเลยที่ ๗ ก็ถอนมาจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ ที่มีบริษัท Hainan Land Reclamation Commerce and Trade Group Co., Ltd. เป็นคู่สัญญาเช่นเดียวกัน โดยเงิน จำนวน ๒๘๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่จำเลยที่ ๗ นำมาซื้อแคชเชียร์เช็คอีก ๒ ฉบับนี้ ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงตามอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ว่า เป็นเงินที่จำเลยที่ ๗ ถอนออกไปจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปชำระให้แก่จำเลยที่ ๑๐ เพราะสาเหตุใด แต่อย่างไรก็ตาม ต่อมาภายหลังปรากฏว่า เงิน จำนวน ๒๘๙,๐๐๐,๐๐๐ บาทนี้ ถูกจำเลยที่ ๗ นำไปซื้อแคชเชียร์เช็คเพื่อชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ ที่มีบริษัท Hainan Land Reclamation Commerce and Trade Group Co., Ltd. เป็นคู่สัญญา เงินที่จำเลยที่ ๗ ถอนออกไปจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ ทั้งสองจำนวนดังกล่าวมียอดเงินรวมกันถึงเกือบ ๑,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถือว่าเป็นเงินจำนวนมาก จึงไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๒๐ จะยินยอมให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินจำนวนดังกล่าวออกไปจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปให้จำเลยที่ ๑๐ โดยที่จำเลยที่ ๒๐ ไม่ได้สอบถามจำเลยที่ ๗ ก่อนแต่อย่างใดเลยว่า จำเลยที่ ๗ หรือจำเลยที่ ๑๐ จะนำเงินจำนวนดังกล่าวไปทำอะไรบ้าง จึงเชื่อว่าจำเลยที่ ๒๐ ทราบว่าจำเลยที่ ๑๐ จะนำเงินจำนวนดังกล่าวไปชำระค่าข้าวในโครงการระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐตามที่โจทก์ฟ้องในคดีนี้ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ นอกจากนี้ การที่จำเลยที่ ๒๐ ยินยอมให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินจำนวนดังกล่าวซึ่งมียอดเงินที่สูงมากออกไปจากบัญชี

ของจำเลยที่ ๒๐ ย่อมแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า จำเลยที่ ๒๐ รู้จักและมีความไว้วางใจจำเลยที่ ๗ มาก่อนแล้ว และเมื่อข้อเท็จจริงได้ความอีกว่า จำเลยที่ ๑๐ ให้จำเลยที่ ๒๐ กู้ยืมเงินในวงเงินสูงถึง ๗,๕๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันที่จำเลยที่ ๒๐ เพิ่งจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท ในวันดังกล่าวนั่นเอง โดยไม่ปรากฏจากพยานหลักฐานใดว่าในวันดังกล่าวนั้นโครงการพัฒนา อสังหาริมทรัพย์ (คอนโด) เพื่อจำหน่ายในกรุงเทพมหานครของจำเลยที่ ๒๐ จะมีโอกาสที่ดีในทางธุรกิจ และมีผลกำไรตอบแทนให้สามารถนำเงินมาใช้คืนแก่จำเลยที่ ๑๐ ได้ และไม่ปรากฏด้วยว่าการที่จำเลยที่ ๑๐ ให้จำเลยที่ ๒๐ กู้ยืมเงินในวงเงินที่สูงมาก จำเลยที่ ๑๐ จะได้เรียกให้จำเลยที่ ๒๐ วางหลักประกันไว้ ให้แก่จำเลยที่ ๑๐ อย่างไรบ้างหรือไม่ นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่า เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของจำเลยที่ ๑๗ ที่เปิดไว้ใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ มีรายการธนาคาร หักเงินออกจากบัญชีเพื่อจ่ายเป็นเงินเดือนพนักงานของจำเลยที่ ๒๐ จำนวน ๘๔๕,๕๔๖ บาท ตามเอกสารหมาย จ. ๑๓๗ หน้า ๕๑๒๔๗ หากจำเลยที่ ๒๐ ไม่ใช่กลุ่มกิจการเดียวกับจำเลยที่ ๑๐ แล้ว ก็ไม่น่าที่จำเลยที่ ๑๗ จะถอนเงินจากบัญชีที่เปิดไว้ใช้ในกิจการของจำเลยที่ ๑๐ เพื่อนำไปเป็นเงินเดือน ให้แก่พนักงานของจำเลยที่ ๒๐ ได้ ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒๐ มีธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง กับจำเลยที่ ๑๐ และพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ เมื่อจำเลยที่ ๒๐ มีที่ตั้งสำนักงานที่เดียวกันกับ ที่ตั้งสำนักงานของจำเลยที่ ๑๐ และผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๒๐ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับจำเลยที่ ๑๔ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ ทั้งจำเลยที่ ๒๐ ยังมีธุรกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทำธุรกรรม ของจำเลยที่ ๑๐ ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒๐ เป็นกิจการในกลุ่มของจำเลยที่ ๑๐ การที่จำเลยที่ ๒๐ ยินยอมให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เพื่อนำไปซื้อแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าว ให้ผู้ร้องที่ ๑ ตามสัญญาที่มีบริษัท Hainan Land Reclamation Commerce and Trade Group Co., Ltd. เป็นคู่สัญญา การกระทำของจำเลยที่ ๒๐ ถือได้ว่าเป็นการร่วมกันกระทำการกับจำเลยที่ ๑๐ ข้ออ้างของจำเลยที่ ๒๐ ยังไม่มีน้ำหนักให้รับฟังหักล้างพยานหลักฐานของโจทก์ได้ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ขอนี้ฟังไม่ขึ้น

ข้อที่จำเลยที่ ๒๐ อุทธรณ์อีกว่า การเจรจาขอซื้อข้าวขายข้าวและต่อรองราคา จนถึงวันที่ ผู้ร้องที่ ๑ เข้าทำสัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ และที่ ๒ นั้น จำเลยที่ ๒๐ ยังไม่ได้จดทะเบียน จัดตั้งเป็นนิติบุคคล โดยจำเลยที่ ๒๐ จดทะเบียนจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัด เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕

ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่มีการลงนามทำสัญญาซื้อขายข้าวแล้วถึง ๒ ฉบับ ดังนั้น บริษัทจำเลยที่ ๒๐ ย่อมไม่อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ได้ นั้น เห็นว่า แม้สัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ตามฟ้อง ผู้ร้องที่ ๑ จะลงนามในสัญญากับบริษัท กวางตงฯ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นระยะเวลาก่อนที่จำเลยที่ ๒๐ จะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ก็ตาม แต่การที่จำเลยที่ ๒๐ ยินยอมให้จำเลยที่ ๗ ถอนเงินออกจากบัญชีธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารัชดาภิเษก - ห้วยขวาง ของจำเลยที่ ๒๐ เลขที่ ๐๙๑-๐-๒๕๕๔๑-๙ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท นำไปซื้อแคชเชียร์เช็คเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ และในวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำเลยที่ ๗ ซื้อแคชเชียร์เช็คเพิ่มอีก ๒ ฉบับ จำนวนเงิน ๑๔๖,๕๐๐,๐๐๐ บาท และ ๑๔๒,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยถอนเงินออกจากบัญชีของจำเลยที่ ๒๐ เช่นเดียวกัน เพื่อนำไปชำระค่าข้าวให้ผู้ร้องที่ ๑ ตามสัญญาซื้อขายข้าวดังกล่าวข้างต้นนั้น วันที่มีการถอนเงิน และซื้อแคชเชียร์เช็คยังคงอยู่ในช่วงเวลาของการกระทำความผิดตามฟ้องในคดีนี้ ดังนั้น จึงถือได้ว่าจำเลยที่ ๒๐ เป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ในข้อนี้จึงฟังไม่ขึ้นเช่นเดียวกัน ส่วนอุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๐ ข้ออื่นคงเป็นเพียงรายละเอียดปลีกย่อยไม่มีผลให้การวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้

มีปัญหาคือต้องวินิจฉัยประการต่อมาตามอุทธรณ์ของโจทก์ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ กระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ ผู้กระทำความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ ฐานเป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และฐานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือไม่ องค์คณะเสียงข้างมากเห็นว่า โจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ต่างประกอบกิจการค้าขายข้าวมาก่อน และต่างทำสัญญาให้ผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ เข้าคลังสินค้าของตน จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาด เป็นปริมาณมากและมีมูลค่าสูง ในการชำระเงินจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ต่างก็ซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ และถูกนำไปชำระค่าซื้อข้าวแล้วรับข้าวที่ซื้อไป ข้าวดังกล่าวเป็นข้าวในโครงการรับจำนำข้าว

ที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าที่ผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ เซ่า โดยไม่มีสัญญาซื้อขายหรือเอกสารตามแบบราชการใด ๆ หรือแม้แต่หลักฐานการซื้อขายแบบบุคคลทั่วไปตามปกติ ทั้งไม่มีการออกใบเสร็จรับเงินด้วย ต่อมาได้รับ ใบเบิกข้าวเป็นเอกสารใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้ ที่ไม่ได้ระบุชื่อจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เป็นผู้ซื้อ เฉพาะจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ เป็นการซื้อและรับข้าวในคลังสินค้าของตนที่รับฝากไว้จากผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ เอง จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ จึงยอมทราบบว่ากรณีเช่นนี้เป็นเรื่องผิดปกติ จำต้องอาศัย ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตำแหน่งราชการ ดำเนินการให้โดยไม่เป็นไปตามระเบียบประเพณีปฏิบัติงานโดยชัดแจ้ง เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่โจทก์ยกขึ้นประกอบการอุทธรณ์ดังกล่าว นอกจากข้ออุทธรณ์ที่อ้างว่าการซื้อข้าว ของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ตามฟ้องเป็นการซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาดแล้ว ล้วนเป็นอุทธรณ์ ในข้อเท็จจริงที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ มิได้โต้แย้งและจากการไต่สวนรับฟังได้ ดังได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว จึงมีปัญหาต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับจำเลยดังกล่าวในประการแรกว่า การที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าว ตามฟ้องเป็นการซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาดหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่าการซื้อข้าวของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ตามฟ้องเป็นการซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาด ส่วนจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ยื่นคำแก้อุทธรณ์ ในทำนองเดียวกันว่าการซื้อข้าวตามฟ้องเป็นการซื้อข้าวในราคาท้องตลาด เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ ตามทางไต่สวน จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวตามฟ้องโดยมีราคาข้าวต่อตัน ดังนี้ จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๔ ซื้อข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ชั้น ๒ นาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ราคา ๒๘,๘๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๓๑,๐๐๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๓๑,๐๐๐ ถึง ๓๑,๑๐๐ บาท ข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ราคา ๑๖,๓๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๑๗,๕๐๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๑๗,๔๐๐ ถึง ๑๗,๕๐๐ บาท ต้นข้าวเหนียวขาวซึ่งหมายถึง ข้าวสารเหนียวเต็มเมล็ด ชนิด ๑๐ เปอร์เซนต์ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ราคา ๑๘,๓๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๒๓,๐๐๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๒๑,๙๐๐ ถึง ๒๒,๐๐๐ บาท ปลายข้าวเหนียวเอวันเลิศ นาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ราคา ๑๕,๓๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๑๗,๐๐๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๑๗,๐๐๐ ถึง ๑๗,๑๐๐ บาท จำเลยที่ ๒๕ ซื้อข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ชั้น ๒ ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ ราคาตันละ ๒๙,๐๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๓๑,๐๐๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๓๑,๐๐๐ ถึง ๓๑,๑๐๐ บาท จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ซื้อข้าวขาว ๕ เปอร์เซนต์ ปีการผลิต ๒๕๕๒ ราคา ๑๓,๐๐๐ บาท ราคาสมาคมโรงสี ๑๖,๕๐๐

ถึง ๑๖,๗๕๐ บาท ราคากรมการค้าภายใน ๑๗,๐๐๐ ถึง ๑๗,๑๐๐ บาท เฉพาะรายการนี้มีค่าเสื่อมราคาต้นละ ๒,๒๑๙.๐๑ บาท แม้จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ จะอ้างว่า ราคาที่ซื้อดังกล่าวเมื่อคิดคำนวณรวมต้นทุนการประกอบธุรกิจเช่นค่าเคลื่อนย้ายหรือขนส่ง ค่าเสื่อมราคา ค่าปรับปรุงข้าวโดยจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ อ้างว่า ข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ชั้น ๒ มีต้นทุนการประกอบธุรกิจต้นละ ๒,๔๐๐ บาท ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ นาปรัง มีต้นทุนการประกอบธุรกิจต้นละ ๑,๖๐๐ บาท ข้าวเหนียวขาว ๑๐ เปอร์เซ็นต์ นาปรัง มีต้นทุนการประกอบธุรกิจต้นละ ๑,๕๑๐ บาท และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ นาปรัง มีต้นทุนการประกอบธุรกิจต้นละ ๑,๔๘๐ บาท จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ อ้างว่าข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ปีการผลิต ๒๕๕๒ เป็นข้าวเก่า มีต้นทุนการประกอบธุรกิจต้นละ ๓,๖๑๗ บาท เมื่อนำต้นทุนการประกอบธุรกิจมารวมกับราคาข้าวที่ซื้อแล้วจะเป็นราคาข้าวที่ใกล้เคียงกับราคาท้องตลาดนั้น เห็นว่า การประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นประเภทใดเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ การประกอบธุรกิจค้าขายข้าวก็เช่นกัน แต่ราคาต้นทุนการประกอบธุรกิจตามที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ อ้างมานั้น เป็นเรื่องที่เพิงยกขึ้นกล่าวอ้างลอย ๆ ในชั้นไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยมิได้มีหลักเกณฑ์รองรับเหมือนดังเช่นราคาข้าวของสมาคมโรงสีข้าวไทยหรือของกรมการค้าภายในข้างต้นที่จะมีประกาศและสามารถตรวจสอบได้ปรากฏว่าในชั้นไต่สวนของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร้องทั้งห้าอ้างและศาลกำหนดให้ นายมานัส กิจประเสริฐ ซึ่งมีตำแหน่งเป็นนายกสมาคมโรงสีข้าวไทยตั้งแต่วันที่ ๒๕๕๖ จนถึงขณะเบิกความเมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ มาเบิกความเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจซื้อขายข้าวและการกำหนดราคาของผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศไทย จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ไม่ได้นำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประกอบการค้าข้าวในประเทศไทยจะต้องมีต้นทุนการประกอบธุรกิจอย่างไรหรือมีต้นทุนการประกอบธุรกิจเป็นไปตามที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ อ้างหรือไม่อย่างไรมาซักถามพยานเพื่อจะได้มีการรับรองหรือแสวงหาข้อเท็จจริงให้ได้ความกระจ่าง อีกทั้งราคาต้นทุนการประกอบธุรกิจที่อ้างนั้น หากมีการกำหนดต้นทุนการประกอบธุรกิจกันเป็นจำนวนเท่าใด จะต้องเป็นหลักเกณฑ์หรือแนวทางในรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและจำนวนของข้าวที่จะซื้อ การดำเนินการเคลื่อนย้ายหรือขนส่งข้าว การบรรจุ รวมถึงระยะเวลา นับแต่ซื้อจนถึงนำออกขายต่อไป การนำราคาต้นทุนการประกอบธุรกิจที่กำหนดนั้นมาใช้แก่ผู้ประกอบการแต่ละรายจึงแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ ซึ่งได้ซื้อข้าวจำนวนมาก

ในคลังสินค้าที่ตนให้เช่าเก็บรักษาข้าวนั้นเอง ซึ่งข้อนี้ จำเลยที่ ๒๓ และจำเลยที่ ๒๖ ให้ถ้อยคำไว้ ต่ออนุกรรมการไต่สวนว่าเหตุผลประการหนึ่งที่ซื้อข้าวตามฟ้องก็เพราะเป็นข้าวที่เก็บไว้ในคลังสินค้าของตนและตนทราบสภาพของข้าวดี ดังนั้น การจะนำราคาต้นทุนการประกอบธุรกิจโดยทั่วไปมาใช้แก่กรณีของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ จึงไม่สามารถกระทำได้ เพราะจำเลยดังกล่าวผู้ซื้อข้าวที่เก็บในคลังสินค้าของตนย่อมมีต้นทุนการประกอบธุรกิจที่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับผู้ประกอบการค้าขายอื่น เมื่อพิจารณาประกอบกับการที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เป็นพ่อค้าหรือเป็นผู้ประกอบกิจการค้าข้าวมาโดยตลอด การจะให้รับฟังว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวครั้งนี้ในราคาท้องตลาดนั้นย่อมไม่มีเหตุผลให้รับฟังเช่นนั้นได้ ทั้งพฤติการณ์ที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ต้องมีการซื้อข้าวในครั้งนี้อย่างมีความผิดปกติหลายประการ ดังที่ได้วินิจฉัยและรับฟังได้เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๑๘ และจำเลยที่ ๒๐ มาข้างต้น ยิ่งทำให้ไม่น่าเชื่อว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวในราคาท้องตลาดตามที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ อ้างได้ ข้ออ้างของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ จึงรับฟังไม่ได้ เช่นนี้ ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวตามฟ้องในราคาต่ำกว่าท้องตลาด อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้จึงฟังขึ้น

การที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ เป็นผู้ประกอบธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศตั้งแต่ปี ๒๕๒๑ จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ประกอบการโรงสีข้าวและค้าข้าวภายในประเทศมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๓ และประกอบกิจการส่งออกข้าวตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ส่วนจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ประกอบกิจการค้าข้าวทั้งภายในและส่งออกข้าวตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ เมื่อพิจารณาประกอบกับจำนวนเงินที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ใช้เงินสดซื้อแคชเชียร์เช็คเพื่อนำมาซื้อและรับมอบข้าวตามฟ้องอันเป็นเพียงการซื้อเพียงครั้งเดียว โดยจำเลยที่ ๒๒ จำนวน ๔๖๘,๖๘๖,๖๐๒.๕๑ บาท จำเลยที่ ๒๔ จำนวน ๓๖๘,๘๐๗,๙๔๙.๕๖ บาท จำเลยที่ ๒๕ จำนวน ๓๖๘,๘๐๗,๙๔๙.๕๖ บาท และจำเลยที่ ๒๗ จำนวน ๑๖๕,๑๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว เห็นได้ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เป็นผู้ประกอบกิจการค้าข้าวเพียงอย่างเดียวมาตลอด และเป็นเวลาดค่อนข้างนาน ทั้งนี้เป็นผู้ประกอบกิจการค้าข้าวรายใหญ่ด้วย จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ย่อมต้องติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวและข้อมูลเกี่ยวกับการรับจำนำข้าวของรัฐบาลโดยเฉพาะในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ทั้งเรื่อง ทิศทางหรือนโยบายการรับจำนำรวมถึงการระบายข้าวและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกอย่างใกล้ชิดหรือเป็นพิเศษมากกว่าบุคคลทั่ว ๆ ไป เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ

และส่งผลกระทบต่อผลดีผลเสียต่อธุรกิจของตนโดยตรง ดังจะเห็นได้จากการที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ต่างให้ถ้อยคำไว้ในชั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และต่อมายังเบิกความสอดคล้องในทำนองเดียวกันว่า โครงการรับจำนำข้าวเปลือกกำหนดราคารับจำนำสูงกว่าราคาท้องตลาดมาก เกษตรกรจึงนำข้าวเปลือกเข้าในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเกือบทั้งหมด ทำให้ข้าวเปลือกในท้องตลาดขาดแคลน ทั้งกระทรวงพาณิชย์ไม่เปิดประมูลขายข้าวให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าวในประเทศอย่างเพียงพอ ทำให้ผู้ประกอบการค้าข้าวต่างประสบปัญหาไม่มีข้าวในการทำธุรกิจ แต่เป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ประกอบการค้าข้าวว่า หากต้องการซื้อข้าวจะต้องติดต่อผ่านจำเลยที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ และข้อเท็จจริงเดียวกันนี้ นอกจากจะบ่งชี้ถึงสภาพการณ์เกี่ยวกับข้าวดังกล่าวที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในช่วงนั้นเป็นเวลาค่อนข้างนาน อันเป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการค้าข้าวภายในประเทศทั้งหมดแล้ว กลับปรากฏมีผู้ประกอบการค้าข้าวที่แม้จะประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แต่สามารถติดต่อจำเลยที่ ๑๕ เพื่อซื้อและรับมอบข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ได้สำเร็จ ซึ่งเรื่องเช่นนี้ ไม่ใช่เรื่องที่ปกปิดในระหว่างผู้ประกอบการค้าข้าว จึงทำให้เป็นที่ทราบกันดีตามที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ให้การหรือเบิกความ แม้ว่าข้อเท็จจริงนี้ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ จะไม่ได้ให้รายละเอียดโดยชัดแจ้งว่าผู้ประกอบการค้าข้าวที่ติดต่อซื้อและรับมอบข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ที่ ๓ จากจำเลยที่ ๑๕ ได้สำเร็จมาแล้วก่อนนั้นเป็นผู้ประกอบกิจการค้าข้าวรายใดก็ตาม แต่ก็ปรากฏตามรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า นายวรพงศ์ พิชญ์พงศา กรรมการบริษัท นครหลวงค้าข้าว จำกัด นายสุกิจ รัตนาพิทักษ์เทพ พนักงานบริษัท นครหลวงค้าข้าว จำกัด และบริษัท แคปปิตัลซีเรียลส์ จำกัด นายสมบัติ เถลิมุฒินันท์ กรรมการบริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด นายวศิน ต้นติวณิชชานนท์ พนักงานบริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด นายไพบูลย์ ควรทรงธรรม กรรมการบริษัท ข้าวไชยพร จำกัด และกรรมการบริษัท ไชยพรไรซ์แอนด์ฟู๊ดโปรดักส์ จำกัด นายโชคชัย เศรษฐีวรรณ กรรมการบริษัท ไทยฟ้า จำกัด และ นายพงษ์ชัย เศรษฐีวรรณ กรรมการบริษัท ไทยฟ้า จำกัด ซึ่งต่างก็เป็นผู้ประกอบการค้าข้าวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการซื้อและรับมอบข้าวในโครงการจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ คดีนี้ ต่อมาตกเป็นผู้ถูกกล่าวหา ได้ให้การไว้ในชั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. และต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรกันผู้ันไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี และเฉพาะ นายวรพงศ์ นายไพบูลย์ นายสุกิจ และ นายโชคชัย ได้เบิกความยืนยันข้อเท็จจริงต่อศาล ด้วยข้อเท็จจริงที่สอดคล้อง

และในทำนองเดียวกันว่า แต่ละคนต่างก็ประสบปัญหาในทำนองเดียวกันกับจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ มีการหารือกันกับผู้ประกอบการค้าข้าวรายอื่น ๆ ที่สมาคมผู้ส่งข้าวไทยออกต่างประเทศ ได้ความว่ามีการพูดคุยในตลาดค้าข้าวหรือผู้ประกอบการค้าข้าวด้วยกันว่าหากต้องการข้าวของรัฐบาลจะต้องไปติดต่อกับ ดร.วีระวุฒิ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ซึ่งก็คือจำเลยที่ ๓ และต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ พูดคุยกันในเรื่องปัญหาดังกล่าวอีก แล้วจึงตกลงให้ นายวรพงศ์ เป็นผู้ไปพบและพูดคุยกับจำเลยที่ ๓ ที่กระทรวงพาณิชย์ สนามบินน้ำ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งก็ได้พบและพูดคุยกับจำเลยที่ ๓ เพียงสองต่อสองที่ห้องทำงานเลขานุการรัฐมนตรี จำเลยที่ ๓ บอกว่าหาก นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ ต้องการข้าวชนิดใด ก็ให้ติดต่อกับตนได้และยินดีช่วยเหลือสนับสนุน โดยเมื่อตกลงใจที่จะซื้อแล้ว ก็สามารถไปดูชนิดข้าวและคลังสินค้าได้เลย และการจะติดต่อซื้อข้าวในครั้งต่อไป ก็สามารถติดต่อกับจำเลยที่ ๓ ได้ ส่วนในเรื่องของเอกสารการจ่ายเงิน การเบิกข้าวจากคลัง นายวรพงศ์ จะให้ นายสุกิจ รัตนพิทักษ์เทพ ไปดำเนินการติดต่อกับจำเลยที่ ๑๕ ซึ่งเป็นคนของจำเลยที่ ๓ โดยตรง ในขั้นตอนการจ่ายเงินค่าข้าวจำเลยที่ ๓ บอกว่าให้ดำเนินการส่งจ่ายเช็คให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ แล้วจะมีคนนำหลักฐานการเบิกข้าวออกจากคลังสินค้านำไปมอบให้โดยไม่ต้องทำสัญญาซื้อขายข้าว หรือประมูลข้าวกับผู้ร้องที่ ๑ หลังจากนั้น ทั้ง นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ ต่างก็ต่อรองราคา และตกลงซื้อข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ร้องที่ ๓ และได้รับมอบข้าวด้วยวิธีการและลักษณะตามที่จำเลยที่ ๓ แจ้ง โดยติดต่อผ่านจำเลยที่ ๑๕ หลายครั้งเรื่อยมา รวมถึงมีการบอกต่อ ๆ กันจนมีผู้ประกอบการค้าข้าวรายอื่นมาซื้อและรับมอบข้าว ในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ด้วยวิธีและลักษณะเดียวกันอีกหลายราย ดังปรากฏตามรายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่า บริษัท นครหลวงค้าข้าว จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๓ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๗๐๘,๘๕๘,๖๙๐.๐๑ บาท บริษัท แคปปิตัลซีเรียลส์ จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๓๔ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๑๐,๗๘๗,๕๒๓,๔๓๑.๓๗ บาท บริษัท เอเชียโกลเด้นไรซ์ จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๗๔ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๙,๖๔๖,๔๓๖,๗๓๘.๘๐ บาท บริษัท ข้าวไชยพร จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๘ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๑,๕๘๓,๔๘๘,๖๕๒.๒๒ บาท บริษัท ไชยพรไรซ์แอนด์ ฟู้ดโปรดักส์ จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๔ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๕๗๔,๔๙๒,๒๐๙.๗๖ บาท และบริษัท ไทยฟ้า จำกัด ชื่อแคชเชียร์เช็ค ๑๒ ฉบับ จำนวนเงินรวม ๖๖๔,๓๗๗,๕๓๘.๒๓ บาท

โดยการซื้อทุกรายล้วนมีการต่อรองและซื้อขายกันในราคาต่ำกว่าท้องตลาดทั้งสิ้น ข้อเท็จจริงนี้ จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ มิได้มีการโต้แย้ง จึงรับฟังได้ เมื่อพิจารณาช่วงเวลาและพฤติการณ์ประกอบกันแล้ว แสดงให้เห็นว่า ที่ว่า “เป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวว่าหากต้องการซื้อข้าวจะต้องติดต่อผ่านจำเลยที่ ๑๕” นั้น มีจุดเริ่มมาจาก นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบูลย์ ดังที่ทั้งสามให้การและเบิกความ แล้วหลังจากนั้น มีการบอกต่อ ๆ กันมาจนมีผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวรายอื่น ๆ เข้ามาซื้อและรับมอบข้าวในวิธีการและลักษณะนี้จนเป็นที่ทราบกันนั่นเอง ทั้งยังสอดคล้องกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการซื้อและรับมอบข้าวของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ตามที่ให้การและเบิกความมาว่าเริ่มจากการติดต่อจากจำเลยที่ ๑๕ เมื่อต่อรองราคาจนตกลงซื้อข้าวแล้วจะซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ นำไปมอบให้จำเลยที่ ๑๕ โดยไม่มีการทำสัญญาซื้อขายและไม่มีการวางประกันใด ๆ เช่นเดียวกัน ประกอบกับก่อนเกิดเหตุจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ต่างก็เข้าเป็นคู่สัญญากับผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ โดยนำคลังสินค้าของตนให้ผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ เก็บข้าวสารในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ เฉพาะจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ เคยติดต่อและซื้อข้าวจากคลังของรัฐมาแล้วหลายครั้ง ซึ่งการเป็นคู่สัญญาของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการเช่าหรือการรับฝากหรือการซื้อขายข้าวในคลังของรัฐก็ตาม ล้วนมีระเบียบกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติอย่างเป็นแบบแผน ต้องยื่นเสนอราคา มีการทำสัญญาและวางหลักประกัน ดังนั้น จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ จึงย่อมเห็นได้โดยชัดแจ้งอย่างไม่มีข้อสงสัยใด ๆ อยู่แล้วว่าการซื้อและรับข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ด้วยวิธีการหรือในลักษณะที่ นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบูลย์ กระทำมานี้ เป็นการซื้อและรับมอบข้าวที่มีได้เป็นไปขั้นตอนหรือวิธีการตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ ไม่ชอบด้วยกฎหมายและการที่จะได้รับมอบข้าวมาต้องมีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในขณะนั้น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือโดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตโดยร่วมกันอย่างเป็นขบวนการกับจำเลยที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๗ ที่ ๘ ที่ ๙ ที่ ๑๐ และที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ ด้วย จึงจะสามารถซื้อและรับมอบข้าวได้ การที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ รู้และทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดที่ได้มีการดำเนินการมาแล้วและยังคงกระทำต่อไป ซึ่งจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ยังได้รับผลกระทบต่อธุรกิจการค้าข้าวของตนรวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวอื่น ๆ ด้วย อีกทั้งช่วงเวลาดังกล่าวมีการตั้งกระทู้สอบสวน

คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและการระบายข้าวในสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงสื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ก็มีการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ซึ่งปรากฏว่าซื้อและรับมอบข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ภายหลังจากที่มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจในสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าวเปลือกและการระบายข้าว และต่อมาได้ตกลงซื้อและรับมอบข้าว โครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ โดยติดต่อขอซื้อข้าวจากจำเลยที่ ๑๕ ด้วยวิธีและลักษณะเดียวกันกับ นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ ทั้ง ๆ ที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๖ เพิ่งซื้อข้าวจากรัฐครั้งนี้เป็นครั้งแรก ส่วนจำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ แม้เคยทำสัญญาซื้อข้าวจากคลังของรัฐมาก่อน แต่การซื้อและรับข้าวในลักษณะนี้เป็นครั้งแรกที่ไม่ได้กระทำตามระเบียบแบบแผนของทางราชการตามที่เคยทำมา และการซื้อข้าวเพียงครั้งเดียวด้วยเงินจำนวนมาก โดยกรณีจำเลยที่ ๒๒ จำนวน ๔๖๘,๖๘๖,๖๐๒.๕๑ บาท จำเลยที่ ๒๔ จำนวน ๓๖๘,๘๐๗,๙๔๙.๕๖ บาท จำเลยที่ ๒๕ จำนวน ๓๖๘,๘๐๗,๙๔๙.๕๖ บาท และจำเลยที่ ๒๗ จำนวน ๑๖๕,๑๐๐,๐๐๐ บาท พฤติการณ์ย่อมบ่งชี้ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ทราบถึงวิธีและลักษณะการซื้อและรับข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ตามที่ นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ ได้กระทำได้กล่าวมา โดยผ่านกระบวนการคิด ไตร่ตรองและตระหนักถึงผลดีผลเสียเป็นอย่างดีแล้วจึงเลือกที่จะซื้อข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ จากจำเลยที่ ๑๕ เพียงเพื่อให้ได้ข้าวมาประกอบธุรกิจของตน โดยมีได้ค้ำประกันว่าการกระทำเช่นนั้น ๆ เป็นการซื้อข้าวที่ได้มาจากการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐและจะส่งผลเสียหายหรือไม่เพียงใด คงพิจารณากระทำโดยไม่ให้ตนเสียหายและมั่นใจว่าการซื้อและรับข้าวด้วยวิธีการและลักษณะเดียวกันกับ นายวรพงศ์ นายสมบัติ และ นายไพบุลย์ นั้นจะทำให้ตนรับมอบข้าวได้เช่นกัน กรณีจึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อข้าวเพราะคิดว่าเป็นการซื้อต่อจากจำเลยที่ ๑๐ ซึ่งประมูลข้าวมาได้และจ่ายเงินด้วยการซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ อย่างที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ อ้าง ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ รู้ว่าข้าวที่ตนซื้อและรับมอบมานั้นเป็นข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ในขณะนั้น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือโดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต

นำข่าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ทำสัญญาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) แล้วนำมาจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศ

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามคำแก้อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ว่า การกระทำของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ที่รับฟังได้นั้น เป็นความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ หรือไม่ เห็นว่า ขั้นตอนการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ โดยมีจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุนนั้น สำหรับจำเลยที่ ๘ ที่ ๙ ที่ ๑๓ ที่ ๑๔ ที่ ๑๗ และที่ ๑๘ ซึ่งไม่ยื่นอุทธรณ์ข้อเท็จจริงจึงยุติตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ส่วนจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ที่มีจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ นั้น ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามที่วินิจฉัยในชั้นอุทธรณ์ข้างต้น รวมสรุปว่า มีขั้นตอนเริ่มต้นจากจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต ตั้งแต่การเสนอยุทธศาสตร์การระบายข้าวในสต็อกของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งหมด ๕ วิธี แต่มุ่งเน้นใช้วิธีการระบายข้าวเฉพาะแบบรัฐต่อรัฐ ในวิธีที่ ๑ คือการเจรจาขายแบบรัฐต่อรัฐกับผู้แทนหน่วยงานของรัฐบาล หรือที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศเท่านั้น เพื่อไม่ต้องผ่านขั้นตอนการประมูลอย่างการขายทั่วไป การเพิ่มคำว่า “รวมทั้งรัฐวิสาหกิจ” เข้าไปด้วย เพื่อเปิดช่องให้นำเอาบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ที่เป็นเพียงรัฐวิสาหกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งไม่ใช่เป็นหน่วยงานที่เป็นตัวแทนโดยตรงของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาเป็นคู่สัญญา การดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบให้อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศซึ่งก็คือจำเลยที่ ๔ เป็นผู้ดำเนินการเจรจาซื้อขายข้าวตามโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือผู้ร้องที่ ๓ กับผู้แทนจากรัฐบาลต่างประเทศ เป็นการเจรจาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ และให้จำเลยที่ ๔ นำผลการเจรจาต่อรองสุดท้ายในเดือนไซต่าง ๆ เสนอประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ซึ่งก็คือจำเลยที่ ๑ และต่อมามีจำเลยที่ ๒ ได้รับแต่งตั้งแทน และมอบหมายให้จำเลยที่ ๔ เป็นผู้ลงนามในสัญญาซื้อขายในนามของรัฐบาลไทย เพื่อการเข้าไปมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการและให้ความเห็นชอบการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ แล้วร่วมกับจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ นำบริษัท กว้างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เข้าทำสัญญาซื้อขายข้าวรวมสี่ฉบับ

โดยอ้างว่าเป็นการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ เพื่อซื้อข้าวได้ในราคาต่ำกว่าท้องตลาดแล้วนำข้าวตามสัญญา ทั้งสี่ฉบับไปเสนอขายแก่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศและต่างประเทศในราคาท้องตลาด ที่สามารถต่อรองและขายต่ำกว่าราคาท้องตลาดได้ โดยมีจำเลยที่ ๗ ที่ ๘ และที่ ๙ ซึ่งเป็นพนักงาน ของจำเลยที่ ๑๐ เป็นผู้รับมอบอำนาจดำเนินการชำระค่าข้าวและรับมอบข้าวที่ซื้อแทน การทำสัญญาทั้งสี่ฉบับ และแก้ไขสัญญาอีกหลายครั้ง ให้มีข้อกำหนดที่เอื้อประโยชน์และจงใจให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวซื้อข้าว โดยตกลงซื้อขายเป็นเงินบาท จ่ายเงินโดยแคชเชียร์เช็คได้ ส่งมอบข้าวเป็นแบบหน้าคลังสินค้า (Ex-warehouse) และไม่กำหนดให้ส่งหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่ามีการส่งข้าวออกต่างประเทศแล้ว เพื่อหลีกเลี่ยง ไม่ใช้วิธีการชำระเงินแบบเปิด L/C ตามแนวทางที่เคยปฏิบัติมาและเปิดช่องให้ผู้ประกอบการค้าข้าว ภายในซื้อและรับข้าวในโครงการรับจํานำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ไปได้ โดยไม่ต้องมีขั้นตอนการส่งหลักฐานการส่งออกข้าวไปต่างประเทศและนำข้าวมาเวียนขายภายในประเทศได้ การตกลงซื้อขายข้าวปริมาณมากหลายล้านตันโดยไม่แยกชนิดข้าวและกำหนดระยะเวลาส่งมอบเป็นเวลานาน เพื่อเปิดช่องให้เลือกซื้อขายและรับมอบข้าวชนิดที่มีราคาสูงกว่า ส่วนข้าวที่มีราคาต่ำก็เลือกที่จะไม่ซื้อ และไม่รับมอบได้ เพราะไม่มีข้อตกลงชดเชยค่าเสียหายกรณีผิดสัญญา และการกำหนดราคาข้าวต่ำกว่า ราคาท้องตลาดโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ ๒๐ เพื่อให้มีส่วนต่างราคาเมื่อนำเสนอขายให้แก่ผู้ประกอบการค้าข้าว ภายในประเทศ ในขณะเดียวกันจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ไม่เปิดให้มีการระบายข้าวในวิธีอื่น ๆ อย่างเพียงพอ มีผลทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศไม่มีข้าว เพียงพอที่จะประกอบการกิจการตามปกติ มีผลให้ราคาข้าวในท้องตลาดสูงขึ้น เพื่อเพิ่มส่วนต่างราคาข้าว ระหว่างราคาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ที่ต่ำกว่าราคาท้องตลาดกับราคาท้องตลาดให้มากขึ้น แล้วติดต่อเสนอขายข้าวให้ผู้ประกอบการกิจการค้าข้าวภายในในราคาท้องตลาดที่สามารถต่อรอง และขายต่ำกว่าราคาท้องตลาดได้ ในช่วงแรกของการระบายข้าวในโครงการรับจํานำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ นั้น จำเลยที่ ๑๐ โดยจำเลยที่ ๑๔ ชื่อแคชเชียร์เช็คส่งจ่าย ให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ในราคาซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ แล้วให้จำเลยที่ ๗ ที่ ๘ และที่ ๙ ซึ่งเป็นผู้รับมอบอำนาจ ของบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ไปชำระค่าข้าวและรับข้าวในโครงการรับจํานำข้าว ที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ นำไปขายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในราคาท้องตลาด ทำให้ได้รับประโยชน์จากส่วนต่างของราคา ขณะเดียวกันผู้ประกอบการค้าข้าว

ภายในประเทศไม่มีข้าวมาประกอบกิจการและไม่อาจต่อสู้ในทางการค้ากับจำเลยที่ ๑๐ ได้ จนกระทั่งเป็นที่ทราบในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศว่าหากต้องการซื้อข้าวจะต้องติดต่อผ่านจำเลยที่ ๑๕ ซึ่งเป็นพนักงานของจำเลยที่ ๑๐ เมื่อราคาข้าวในท้องตลาดสูงและมีข้าวอยู่ในคลังเก็บรักษาข้าวของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ จำนวนมากขึ้น จึงให้จำเลยที่ ๑๕ เป็นนายหน้าขายข้าว หรือ “หยง” ติดต่อนำข้าวตามสัญญาทั้งสี่ฉบับเสนอขายให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศในราคาที่สูงตามราคาท้องตลาดในขณะนั้นแต่สามารถต่อรองราคาและขายต่ำกว่าราคาท้องตลาดได้ เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจค้าข้าวภายในประเทศรายใดตกลงซื้อข้าวเป็นจำนวนเท่าใด สามารถนำเงินมาจ่ายให้แก่จำเลยที่ ๑๖ หรือซื้อแคชเชียร์เช็คส่งจ่ายผู้ร้องที่ ๑ แล้วรับข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ตามจำนวนข้าวที่ซื้อได้โดยไม่ต้องมีหนังสือเชิญชวนหรือมีการประมูลแข่งขันราคากับบุคคลอื่น ไม่มีการทำสัญญาซื้อขายหรือหนังสือค้ำประกัน และไม่มีการวางมัดจำตามขั้นตอนระเบียบราชการ แล้วจำเลยที่ ๔ และที่ ๕ ดำเนินการให้ออกใบส่งสินค้า/ใบแจ้งหนี้/ใบกำกับภาษีเพื่อใช้เป็นหลักฐานรับข้าวในคลังเก็บรักษาข้าวของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ โดยมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด่วนไม่ต้องลงเลขที่รับหนังสือตามระเบียบงานสารบรรณของราชการ ให้การดำเนินการเป็นความลับให้ระบุชื่อผู้ซื้อเป็นผู้ร้องที่ ๑ ระบุจำนวนข้าวที่จะรับ แต่ไม่ระบุราคาที่ซื้อ เพื่อปกปิดหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ซื้อ การชำระเงิน จำนวนและราคาข้าวที่ซื้อขายและเพื่อที่จะอ้างใช้เงินส่วนต่างจากการขายข้าวในราคาท้องตลาดกับราคาที่ซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ ที่ต่ำกว่าราคาท้องตลาด ไปปรับมอบข้าวอีกส่วนหนึ่งไปเป็นประโยชน์ของตนและพวก ต่อมาจำเลยที่ ๑๕ จึงมีการติดต่อกับจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ และมีการตกลงซื้อข้าวกันตามฟ้อง เห็นได้ว่า การกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ โดยมีจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ กระทำความผิดในฐานะสนับสนุนนั้น ประกอบด้วยการดำเนินการในหลายชั้นหลายตอน มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันโดยตลอดจนบรรลุถึงจุดประสงค์ในขั้นตอนสุดท้ายของการกระทำความผิด คือการนำแคชเชียร์เช็คที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ชำระค่าข้าวไปอ้างใช้ส่วนต่างจากราคาข้าว นำไปรับข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ มาเป็นประโยชน์โดยมิชอบสำหรับตนหรือผู้อื่นนั้นเอง การที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ใช้อำนาจหน้าที่หรือการที่จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ เข้ามีส่วนร่วม ช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดไม่ว่าในขั้นตอนใดก็ตาม

ล้วนครบองค์ประกอบเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสนับสนุนการกระทำความผิดแล้ว แล้วแต่กรณีแห่งการกระทำนั้น และเป็นความผิดที่สำเร็จในชั้นตอนนั้น ๆ ที่ได้กระทำแล้วทั้งสิ้น สุดแต่ว่าจำเลยแต่ละคนจะมีส่วนกระทำในชั้นตอนใดก็ย่อมต้องมีความผิดในชั้นตอนที่ตนได้กระทำในทุกชั้นตอน หากจำเลยคนใดมีส่วนกระทำในหลายชั้นตอน ก็เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปว่าการกระทำในแต่ละชั้นตอนนั้นแบ่งแยกเจตนาได้หรือไม่ โดยกรณีแบ่งแยกเจตนาได้ ย่อมรับผิดในทุกชั้นตอน หรือทุกกรรมเป็นกระทำความผิดไป ส่วนกรณีที่ไม่อาจแบ่งแยกเจตนาได้ ย่อมต้องรับผิดแต่เพียงกรรมเดียว เพราะถือว่ามีเจตนาเดียวกัน เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เข้ามาซื้อและรับมอบข้าวโดยรู้อยู่แล้วว่าข้าวที่ตนซื้อเป็นข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ ด้วยชั้นตอนหรือวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ อันเกิดจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งก็คือจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ที่มีอำนาจและหน้าที่ในขณะนั้น ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบหรือโดยทุจริต หรือใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริตโดยมีจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ กับที่ ๒๐ และที่ ๒๑ กระทำความผิดในฐานะสนับสนุนอย่างเป็นทางการ และเป็นผลให้จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ รวมถึงจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ กับที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ต้องดำเนินการต่าง ๆ ตามขั้นตอนข้างต้น จนกระทั่งนำแคชเชียร์เช็คซึ่งจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ชำระค่าข้าวไปอ้างใช้ส่วนต่างจากราคาข้าว นำไปรับข้าวในโครงการรับจำนำข้าวที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้าของผู้ร้องที่ ๒ หรือที่ ๓ อันบรรลุถึงชั้นตอนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สุดท้าย เช่นนี้ ย่อมถือว่าจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ มีเจตนากระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในขณะจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๖ แล้ว ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ หากจำต้องรู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นไม่ และในทันทีที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ซื้อและรับมอบข้าวอันเกิดจากการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวมา การกระทำของจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ย่อมเป็นความผิดที่สำเร็จแล้ว ส่วนข้อที่มีการซื้อข้าวในราคาต่ำกว่าท้องตลาดมากหรือน้อยเพียงใด และเมื่อนำข้าวไปประกอบธุรกิจของตนแล้วได้กำไรหรือไม่อย่างไร รวมถึงข้อต่อสู้ในประเด็นอื่น ๆ ที่อ้างมา ไม่ทำให้ผลแห่งการกระทำความผิดของจำเลยดังกล่าวเปลี่ยนแปลง จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ นั้น องค์คณะวินิจฉัยชั้นอุทธรณ์ไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น

ที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ที่ ๑๑ และที่ ๑๒ อุทธรณ์ขอให้ลงโทษสถานเบาและรอกาลลงโทษจำคุกนั้น เห็นว่า ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้ดุลพินิจลงโทษในส่วนอาญามานั้นเหมาะสมแล้ว องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปในคดีส่วนแพ่งว่า จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องทั้งห้า หรือไม่ เพียงใด องค์คณะเสียงข้างมาก เห็นว่าผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ว่า ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจ หรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ชื่อเสียง ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” ดังนั้น ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดนั้นคือบุคคลใดก็ตามที่สิทธิของเขาต้องถูกโต้แย้งให้เสียหายโดยการกระทำหรือผลของการกระทำที่ผิดกฎหมายของผู้ทำละเมิดในคดีนี้ เมื่อการกระทำที่ผิดกฎหมายของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานกับพวกคือจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และจำเลยที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ ที่สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานตามคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประกอบกับตามอุทธรณ์ของโจทก์ด้วยแล้วนั้น จึงเป็นการกระทำการอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิของผู้ร้องทั้งห้าแล้ว กล่าวคือ โดยที่ข่าวสารในโกดังของรัฐในคดีนี้เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งของแผ่นดินซึ่งแผ่นดินโดยรัฐได้มอบหมายและกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ร้องทั้งห้าให้มีหน้าที่ทั้งตามกฎหมายและหน้าที่อันเกิดจากการมอบหมายให้มีความรับผิดชอบทั้งร่วมกันและต่างกันในจัดการดูแล รักษา ปกป้อง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐในการใช้ทรัพย์สินของรัฐ รวมทั้งการระบายน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อรัฐ ทั้งนี้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้ออุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้า ดังนี้

ผู้ร้องที่ ๑ เป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย เป็นคู่สัญญาขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐได้ทำสัญญาขายข้าวไทยในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลแบบรัฐต่อรัฐในฐานะเป็นผู้ขายกับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ในฐานะเป็นผู้ซื้อซึ่งเป็นการดำเนินภารกิจ

ตามนโยบายของรัฐบาล ในการทำสัญญาขายข้าวดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้ร้องที่ ๑ ได้รับเงินตามสัญญาซื้อขายข้าวต่ำกว่าราคาขายท้องตลาดภายในประเทศในวันที่ทำสัญญาซื้อขาย อันเนื่องจากการกระทำความผิดของจำเลยกับพวก ยิ่งกว่านั้น ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ได้มีคำวินิจฉัยถึงความเสียหายที่เกิดต่อผู้ร้องที่ ๑ ไว้ชัดเจนแล้วว่าบริษัท กว่างตงฯ รับมอบข้าวไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องที่ ๑

ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เป็นหน่วยงานของรัฐและมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีหน้าที่เก็บ ดูแล และรักษาข้าวในคลังสินค้าของรัฐที่ถูกแอบอ้างว่ามีการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ และกระทำโดยทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่เบิกข้าวไปจากความครอบครองของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ โดยเมื่อผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับแจ้งจากผู้ร้องที่ ๑ ให้เบิกจ่ายข้าวแก่ผู้ซื้อก็ดำเนินการเบิกจ่ายข้าวให้ ทำให้เมื่อผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ได้รับชำระเงินค่าข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ต้องมอบข้าวที่อยู่ในความดูแลเก็บรักษาไว้แทนรัฐออกจากความครอบครองโดยผ่านขั้นตอนการส่งเบิกจ่ายข้าวโดยไม่ชอบ ซึ่งการนั้น เกิดขึ้นเนื่องจากการเบิกจ่ายข้าวจากการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ที่ผิดกฎหมายตามคำพิพากษาส่วนอาญา ดังนั้น การกระทำโดยผิดกฎหมายของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ กับพวกดังกล่าว จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิและหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จึงได้รับความเสียหายต้องสูญเสียข้าวไป โดยได้รับชำระราคาข้าวต่ำกว่าราคาในท้องตลาด

สำหรับผู้ร้องที่ ๔ และที่ ๕ นั้น ผู้ร้องที่ ๔ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๒๘ เกี่ยวกับการค้า ธุรกิจบริการ ทรัพย์สินทางปัญญา และราชการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๔ และในคดีนี้ ผู้ร้องที่ ๔ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการระบายข้าว โดยจำเลยที่ ๑ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการระบายข้าว ต่อมาจำเลยที่ ๒ ขณะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวต่อจากจำเลยที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๔ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกับผู้ร้องที่ ๑ ในการระบายข้าวคดีนี้ ผู้ร้องที่ ๑ เป็นหน่วยงานระดับกรมในสังกัดของผู้ร้องที่ ๔ เมื่อผู้ร้องที่ ๑ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการระบายข้าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล ซึ่งการระบายข้าวเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่จะทำให้รัฐบาลได้รับเงินที่ได้ใช้จ่ายไป

ในการรับจำนำข้าว ผู้ร้องที่ ๑ จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการระบายข้าวร่วมกับผู้ร้องที่ ๔ โดยในส่วนของผู้ร้องที่ ๑ มีจำเลยที่ ๔ เป็นอธิบดีและขณะนั้นเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการระบายข้าว และมีจำเลยที่ ๕ ซึ่งเป็นข้าราชการ ผู้ร้องที่ ๑ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ในการระบายข้าวนั้น ผู้ร้องที่ ๔ โดยจำเลยที่ ๑ หรือจำเลยที่ ๒ ตามแต่ช่วงเวลาที่ตั้งตำแหน่ง รัฐมนตรีของผู้ร้องที่ ๔ หรือประธานอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าวต้องร่วมกับผู้ร้องที่ ๑ ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การระบายข้าวเพื่อให้ได้ราคาสูงที่สุดหรือตามราคาท้องตลาด อีกทั้งต้องคำนึงถึงการยกระดับราคาข้าวในตลาดโลกให้สูงขึ้นเพื่อประโยชน์ของชาวนาและประเทศชาติ หากผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๔ สามารถร่วมกันระบายข้าวได้ราคายังสูงมากเท่าใด หรือยกระดับราคาข้าวในตลาดโลกให้มีราคาสูงขึ้นเท่าใด ยิ่งเป็นผลดีต่อชาวนาและต่อรายได้ของรัฐ จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ ในฐานะผู้มีหน้าที่กระทำการแทนผู้ร้องที่ ๔ และที่ ๑ ในการระบายข้าวของรัฐจึงมีหน้าที่ต้องระบายข้าวให้ได้ราคาสูงหรืออย่างน้อยก็ต้องระบายข้าวในราคาท้องตลาดขณะนั้น อีกทั้งกรณีการระบายโดยวิธีการขายข้าวให้แก่รัฐบาลต่างประเทศแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) รัฐย่อมได้รับประโยชน์จากการที่ได้รับเงินตราจากต่างประเทศเข้ามาเป็นของรัฐ ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๔ จึงเป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่ร่วมกันระบายข้าวซึ่งเป็นทรัพย์สินของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การกระทำโดยมิชอบของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานกับพวกคือจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๘ ที่สนับสนุนการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำข้าวของรัฐออกขายในราคาต่ำกว่าตลาดโดยแอบอ้างว่าเป็นการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) แต่กลับมิได้ดูแลควบคุมให้มีการส่งข้าวออกไปนอกราชอาณาจักรโดยกระทำการเพื่อเปิดโอกาสให้มีการนำข้าวของรัฐออกไปจากโกดังที่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เก็บรักษาไว้แล้วนำไปขายให้ผู้ประกอบธุรกิจค้าข้าวในประเทศ คือ จำเลยที่ ๑๐ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ และผู้ประกอบธุรกิจค้าข้าวในประเทศรายอื่น โดยหลีกเลี่ยงการประมูลแข่งขันตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ต้องการให้มีการแข่งขันกันเสนอราคาอย่างเป็นธรรมต่อผู้ร้องที่ ๑ อันจะทำให้สามารถขายข้าวได้ในราคาที่สอดคล้องกับราคาตลาด การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายกระทบสิทธิและหน้าที่ในการระบายข้าวของผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๔ ทำให้ได้รับความเสียหายโดยระบายข้าวได้ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ส่งผลให้ผู้ร้องที่ ๕ ต้องรับผิดชอบตั้งงบประมาณชดเชยความเสียหายหรือผลขาดทุน ผู้ร้องทั้งห้า

จึงเป็นผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด และการกระทำโดยมิชอบของจำเลยในการร่วมกันระบายข้าว โดยผิดกฎหมาย แม้ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การตั้งงบประมาณชดเชยความเสียหาย หรือผลขาดทุนจากโครงการ แต่เมื่อการร่วมกันกระทำผิดของจำเลยก่อให้เกิดความเสียหายผลสืบเนื่องจาก ความเสียหายที่ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ ได้รับความตั้งแต่ต้นจึงส่งผลแก่ผู้ร้องที่ ๕ สิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย ที่หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินหรือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานไม่ว่าในเรื่องสัญญาหรือละเมิด หน่วยงานของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบเป็นผู้ใช้สิทธิเรียกร้อง ซึ่งเป็นการชอบด้วยเหตุผลทางกฎหมาย อีกทั้งการที่หน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบดูแลการบริหารราชการและจัดการข้าวทรัพย์สินของแผ่นดินร่วมกัน แล้วถูกละเมิดหรือถูกจงใจกระทำ โดยผิดกฎหมายให้ได้รับความเสียหาย ย่อมเป็นผู้เสียหายโดยตรงและเป็นเจ้าหน้าที่ร่วมกันได้ หากแม้ผู้ร้องที่ ๕ มิได้ร่วมยื่นคำร้องขอเรียกค่าสินไหมทดแทนเข้ามาด้วย ผู้ร้องที่ ๑ หรือผู้ร้องที่ ๔ หน่วยงานในสังกัดย่อมมีสิทธิและสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ เนื่องจากถูกจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องที่ ๑ และจำเลยอื่น ตามคำฟ้องของโจทก์จงใจกระทำผิดต่อกฎหมาย เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายได้ เมื่อผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการทำความผิดตามคำฟ้อง ในฐานะต่างกัน คือ ผู้ร้องที่ ๑ เป็นคู่สัญญามีอำนาจสั่งการเบิกข้าวเพื่อส่งมอบให้แก่จำเลย ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ในฐานะผู้ดูแลรักษาข้าวซึ่งเป็นทรัพย์สินของทางราชการ แต่ถูกละเมิดโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ผู้ร้องที่ ๔ ในฐานะหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวเปลือก ทั้งต้องกำกับดูแลผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัด และผู้ร้องที่ ๕ ผู้เกี่ยวข้องกับการตั้งงบประมาณ ผู้ร้องทั้งห้า จึงเป็นผู้เสียหายโดยตรงจากการที่จำเลยกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ในการป้องกันรักษาข้าวของรัฐ ซึ่งเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ผู้ร้องทั้งห้ามีหน้าที่ร่วมกันปกป้องดูแลรักษาไว้แทนแผ่นดิน และร่วมกันดูแลรับผิดชอบทรัพย์สินของทางราชการในหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่สามารถช่วยเหลือ หรือแทนกันในการเรียกค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายจากผู้ทำละเมิด การที่ผู้ร้องทั้งห้าเรียกค่าสินไหมทดแทน จึงเป็นการชอบด้วยเหตุผลทางกฎหมาย และสอดคล้องกับหลักการตีความตามความมุ่งหมายของกฎหมาย

ผู้ร้องทั้งห้าอุทธรณ์ขอให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิพากษาแก้คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในเรื่องค่าเสียหาย เนื่องจากผู้ซื้อข้าวได้รับข้าวตามสภาพของข้าว

จึงไม่มีเหตุที่จะหักค่าปรับปรุงข้าว อีกทั้งเมื่อมีการรับข้าวไปย่อมต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายเองทั้งสิ้น เพราะการซื้อขายข้าวคดีนี้ เกิดจากสัญญาที่มีขอบด้วยกฎหมาย และไม่ใช่ว่าการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ เมื่อรับมอบข้าวโดยมิชอบ จึงต้องรับผิดชอบในความเสียหายจากราคาขายข้าว และความเสียหายจากการชำระราคาข้าวตามสัญญาน้อยกว่ามูลค่าข้าวที่รับมอบจริง ดังนี้ ให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๕ และจำเลยที่ ๑๗ ถึงที่ ๒๑ ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน จำนวน ๒๖,๓๖๖,๗๐๘,๑๗๒.๔๒ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๒๐,๐๕๗,๗๒๓,๗๖๑.๖๖ บาท นับแต่วันถัดจากวันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าเสร็จสิ้น ให้จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๓ ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน จำนวน ๗๘,๗๓๘,๔๕๕.๓๑ บาท และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๖๐,๕๔๘,๔๔๑.๕๒ บาท นับแต่วันถัดจากวันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าเสร็จสิ้น ให้จำเลยที่ ๒๓ และที่ ๒๔ ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน จำนวน ๑๓๙,๘๙๐,๐๔๑.๐๑ บาท และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๑๐๘,๕๗๐,๐๖๓.๒๓ บาท นับแต่วันถัดจากวันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าเสร็จสิ้น ให้จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน จำนวน ๔๑,๔๕๑,๙๓๓.๗๑ บาท และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๓๐,๙๗๐,๖๘๘.๙๒ บาท นับแต่วันถัดจากวันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าเสร็จสิ้น กับให้จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ร่วมกันใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน จำนวน ๑๖๓,๔๒๔,๙๖๔.๔๐ บาท และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน จำนวน ๑๒๒,๓๑๓,๗๔๙.๕๐ บาท นับแต่วันถัดจากวันยื่นคำร้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระต้นเงินดังกล่าวให้แก่ผู้ร้องทั้งห้าเสร็จสิ้น

จำเลยที่ ๗ ที่ ๑๐ ที่ ๑๑ ที่ ๑๕ และที่ ๑๗ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งทำนองเดียวกันว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ อนุมัติและให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การระบายข้าว ในสต็อกของรัฐบาล โดยให้มีการซื้อขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ ตามที่ประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ ให้ความเห็นชอบไว้ เมื่อผู้ร้องที่ ๑ ร่วมกำหนดนโยบายในการระบายข้าว และลงนามในสัญญาซื้อขายข้าว แบบรัฐต่อรัฐ ทั้งได้รับเงินครบถ้วนตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา ผู้ร้องที่ ๑ จึงร่วมกระทำความผิด หรือก่อให้เกิดการกระทำความผิด จึงไม่เป็นผู้เสียหาย ส่วนผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ นั้น ผู้ร้องดังกล่าว

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ไม่ตรวจสอบคำสั่งและนโยบายของรัฐให้ชัดเจนกลับส่งมอบข้าวให้แก่พ่อค้าในประเทศโดยทุจริต จึงเป็นตัวการร่วมกระทำความผิด จำเลยที่ ๗ เพียงแต่รับส่งเอกสารและส่งมอบเช็คให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ โดยไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรทำสัญญา การละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้าในคดีนี้ บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เป็นตัวการทำละเมิด จำเลยที่ ๑๐ ถึงที่ ๑๒ ไม่ได้ร่วมทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า ผู้ร้องทั้งห้าได้รับความเสียหายอย่างไรชอบที่จะเรียกร้องเอาแก่บริษัททั้งสองดังกล่าว ผู้ร้องทั้งห้าไม่มีสิทธิขอเรียกค่าเสียหายในคดีนี้

จำเลยที่ ๑๓ แก้อุทธรณ์ในส่วนแย้งว่า ผู้ร้องทั้งห้ามิได้อุทธรณ์ว่า เหตุใดและโดยพฤติกรรมการใดที่จำเลยที่ ๑๓ ได้กระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า และให้จำเลยที่ ๑๓ ต้องรับผิดชอบเพิ่มขึ้นจาก ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็น ๒๖,๓๖๖,๗๐๘,๑๗๒.๔๒ บาท เพราะเหตุใด คดีนี้จำเลยที่ ๑๓ มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ เข้าทำสัญญากับผู้ร้องที่ ๑ จึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้ร้องทั้งห้า ผู้ร้องทั้งห้ามิได้รับความเสียหาย ความเสียหายที่ผู้ร้องทั้งห้าใช้สิทธิเรียกร้องไม่มีอยู่จริง

จำเลยที่ ๑๔ แก้อุทธรณ์ในส่วนแย้งว่า จำเลยที่ ๑๔ ไม่ใช่เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑๐ แต่เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาให้จำเลยที่ ๑๔ ชำระเงินแก่ผู้ร้องที่ ๕ จำเลยที่ ๑๔ เห็นว่าชอบแล้ว แต่ที่ผู้ร้องทั้งห้าขอให้จำเลยที่ ๑๔ ใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มเติมถึงจำนวน ๒๖,๓๖๖,๗๐๘,๑๗๒.๔๒ บาท พร้อมดอกเบี้ยนั้น เป็นค่าสินไหมทดแทนที่สูงกว่าความจริงมาก และเป็นการคำนวณค่าเสียหายไม่ถูกต้อง จึงไม่อาจรับฟังได้

จำเลยที่ ๑๕ แก้อุทธรณ์ในส่วนแย้งว่า จำเลยที่ ๑๕ เป็นเพียงนายหน้าค้าข้าว หรือหยัง และได้กระทำไปตามระเบียบเกี่ยวกับการซื้อขายข้าวของรัฐ โดยมีได้มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวกับการทุจริตในโครงการระบายข้าว ไม่ได้กระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า อีกทั้งหลังจากมีการทำสัญญาซื้อขายข้าวแล้ว ฝ่ายผู้ร้องรับเงินค่าข้าวไปทุกครั้ง จึงมีส่วนในการประมาทและละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ร้องทั้งห้าจึงมิใช่ผู้เสียหาย ในส่วนของค่าเสียหายปรากฏว่ามีการขายข้าวเป็นจำนวนมากยอมได้ราคาต่ำ จึงไม่อาจนำราคาตลาดจากการขายหลายครั้งในภาวะปกติมาคิดเทียบเคียงได้ เมื่อมีการขายข้าวแล้ว ต้องคำนึงถึงค่าขนส่งรวมทั้งค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ซึ่งต้องนำมาหักให้ด้วย

จำเลยที่ ๑๗ แก้อุทธรณ์ในส่วนแย้งว่า ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ คือบุคคลที่ถูกโต้แย้งสิทธิหรือได้รับผลจากการกระทำที่ผิดต่อกฎหมายให้ต้องเสียหายต่อทรัพย์สินนั้น ผู้ที่ได้รับความเสียหายต้องได้รับความเสียหายโดยตรงและได้รับความเสียหายตามความเป็นจริง หน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นหน่วยงานราชการต้องมีผู้เสียหายโดยตรงเพียงหน่วยงานเดียว และหน่วยงานที่เป็นผู้เสียหายโดยตรงนั้นจะต้องไม่มีส่วนเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นด้วย หากก่อให้เกิดความเสียหายย่อมมิใช่ผู้เสียหาย คดีนี้แม้ผู้ร้องที่ ๑ จะได้รับเงินน้อยกว่าราคาข้าว ณ วันทำสัญญาซื้อขายข้าว แต่ผู้ร้องที่ ๑ เป็นเพียงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี ให้มีหน้าที่เป็นผู้ระบายข้าวของรัฐและทำสัญญาซื้อขายข้าวของรัฐเท่านั้น เมื่อได้รับเงินค่าข้าว ผู้ร้องที่ ๑ ต้องส่งเงินให้แก่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เงินที่นำมาซื้อข้าวก็มีใช้เงินของผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๑ ไม่ได้รับความเสียหายเป็นตัวเงิน เนื่องจากหากมีกรณีต้องชดเชยความเสียหาย ผู้ร้องที่ ๕ มีหน้าที่ตั้งงบประมาณชดเชยความเสียหาย นอกจากนั้น ผู้ร้องที่ ๑ ขายข้าวในราคาต่ำกว่าราคาตลาด จึงเป็นผู้ก่อให้เกิดการกระทำผิดอยู่ด้วย ผู้ร้องที่ ๑ จึงมิใช่ผู้เสียหายตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๓ ที่กำหนดว่า ถ้าฝ่ายผู้เสียหายได้มีส่วนทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่ง ก่อให้เกิดความเสียหายด้วย หนี้อันจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายมากน้อยเพียงใดนั้น ต้องอาศัยพฤติการณ์เป็นประมาณ ข้อสำคัญก็คือว่าความเสียหายนั้นได้เกิดขึ้นเพราะฝ่ายไหน เป็นผู้ก่อยิ่งหย่อนกว่ากันเพียงไร ผู้ร้องที่ ๑ เข้าทำสัญญาซื้อขายข้าวทั้งสี่ฉบับส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่งบประมาณของรัฐ ถือได้ว่าผู้ร้องที่ ๑ มีส่วนร่วมกระทำความผิด ในส่วนของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ผู้ร้องดังกล่าวเป็นเพียงผู้มีหน้าที่เก็บดูแลรักษาข้าวตามอำนาจหน้าที่ โดยไม่มีส่วนต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากการระบายข้าว ทั้งมิได้จ่ายเงินในการซื้อข้าวแต่อย่างใด ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จึงมิใช่ผู้เสียหาย สำหรับผู้ร้องที่ ๔ นั้น ผู้ร้องที่ ๔ มิใช่เจ้าของเงินในการซื้อขายข้าวและไม่มีหน้าที่ในการชดเชยความเสียหาย มิใช่คู่สัญญาในการซื้อขายข้าว เป็นเพียงหน่วยงานที่กำกับดูแลผู้ร้องที่ ๑ ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ จึงมิใช่ผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรงและมีได้เป็นผู้ได้รับความเสียหายอย่างแท้จริงจากการกระทำละเมิด จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย ในประเด็นค่าเสียหายที่ผู้ร้องทั้งห้าเรียกร้องเอาแก่จำเลยที่ ๑๕ นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏจากทางใต้สวนว่าข้าวที่ผู้ซื้อซื้อมาจะต้องนำไปปรับปรุงก่อน มิฉะนั้น มีอาจนำไปบริโภคได้ การที่ศาลพิพากษาให้นำค่าปรับปรุงข้าวและค่าขนส่งข้าวหักออกจากค่าเสียหายนั้น

ยอมเป็นวิธีการที่ถูกต้องแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อจำเลยที่ ๑๗ มิได้กระทำความผิดร่วมกับจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น และมีได้กระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้ากับมิได้รับประโยชน์ในทางทรัพย์สิน แต่อย่างไรก็ตาม จำเลยที่ ๑๗ จึงมีความรับผิดชอบต่อผู้ร้องที่ ๕ เพียง ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มิใช่ต้องรับผิดชอบถึง ๒๖,๓๖๖,๗๐๘,๑๗๒.๔๒ บาท

จำเลยที่ ๑๘ และที่ ๑๙ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งทำนองเดียวกันว่า การที่ผู้ร้องทั้งห้าเรียกร้องค่าเสียหายต่อจำเลยที่ ๑๘ และที่ ๑๙ โดยอาศัยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ ประกอบมาตรา ๔๔/๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่สามารถกระทำได้เพราะผู้ร้องทั้งห้ามิใช่ผู้เสียหาย จึงไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในส่วนแพ่ง ข้อที่เรียกร้องเป็นการเกินกว่าพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำที่จำเลยที่ ๑๘ และที่ ๑๙ ถูกกล่าวหา จำเลยที่ ๑๘ และที่ ๑๙ ไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับบริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ผู้ร้องทั้งห้าจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามนโยบายของรัฐ โดยปล่อยข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองให้แก่พ่อค้าในประเทศ อีกทั้งคดีในส่วนแพ่งขาดอายุความ

จำเลยที่ ๒๐ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งว่า จำเลยที่ ๒๐ ไม่เคยเกี่ยวข้องกับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ และไม่ได้เกี่ยวข้องกับบริษัทผู้ซื้อข้าว เงินที่จำเลยที่ ๒๐ ชำระให้แก่จำเลยที่ ๑๐ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นการชำระเงินในการหมุนเวียนทำธุรกิจส่งสาริมทรัพย์ ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า

จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าไม่มีข้อคัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าไม่ถูกต้องอย่างไร จึงเป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชัดแจ้ง ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ รู้ถึงคุณภาพข้าวที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าของจำเลยที่ ๒๒ เป็นอย่างดี จึงตัดสินใจซื้อข้าวโดยติดต่อขอซื้อจากจำเลยที่ ๓ และที่ ๑๕ และสั่งจ่ายแคชเชียร์เช็คชำระค่าข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ โดยทราบถึงการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการซึ่งจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ได้กระทำลง ทั้งไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์และประเพณีการซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๒ จึงเชื่อว่าการซื้อข้าวเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย จำเลยที่ ๒๒ ถึง ๒๔ มีค่าใช้จ่ายในการเรียงกระสอบ การขนย้ายข้าว และการปรับปรุงข้าวจากสิ่งปลอมปน การที่มีผู้รับมอบข้าวส่วนเกินไปเป็นจำนวนมาก

จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๔ ไม่ทราบเรื่อง จึงไม่ได้กระทำละเมิดต่อผู้ร้องทั้งห้า ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทน

จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งว่า ผู้ร้องที่ ๑ ถึงที่ ๔ ไม่ใช่ผู้เสียหาย ไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ติดต่อซื้อข้าวกับจำเลยที่ ๑๕ และชำระค่าข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ในราคาปกติโดยไม่ได้มีส่วนร่วมกับการบวนการกระทำความผิดของจำเลยอื่น ทั้งไม่มีส่วนรู้เห็นกับการเบิกข้าวส่วนเกินจากคลังของรัฐ จึงไม่ได้กระทำละเมิดและไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน

จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ แก้อุทธรณ์ในส่วนแพ่งว่า ผู้ร้องทั้งห้าไม่ได้ยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนด ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๐ การที่ศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญอุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าไม่อาจรับไว้พิจารณาได้ จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ สอบถามขอซื้อข้าวกับจำเลยที่ ๑๕ เมื่อได้รับแจ้งว่าเป็นข้าวที่ได้รับสิทธิมาจากผู้ร้องที่ ๑ ด้วยความจำเป็นที่จะต้องประกอบธุรกิจ จึงได้ตกลงซื้อข้าวและชำระค่าข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ โดยถูกต้อง ผู้ร้องทั้งห้าไม่ใช่ผู้เสียหายและไม่ได้รับความเสียหาย ไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหาย

ข้อเท็จจริงในส่วนแพ่งจากคำฟ้อง คำร้องของผู้ร้องทั้งห้า คำให้การ รายงานการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อุทธรณ์ คำแก้อุทธรณ์ ตลอดจนพยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวน รับฟังได้ว่า นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แลลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยนำนโยบายเร่งด่วนในการรับจำนำข้าวเปลือกมาดำเนินการ หลังจากนั้น คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (คณะกรรมการ กขช.) รับผิดชอบกำหนดกรอบ ชนิด ราคา ปริมาณ ระยะเวลา วิธีการ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ คณะกรรมการ กขช. อนุมัติวิธีการดำเนินการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๔ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการรับจำนำข้าวปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการรับจำนำตั้งแต่วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔

ถึงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แต่เฉพาะในส่วนพื้นที่ภาคใต้กำหนดระยะเวลาดำเนินการรับจำนำตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ทั้งนี้ โครงการเฉพาะปีการผลิตดังกล่าวจะสิ้นสุดลงในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการ กชช. มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานโครงการรับจำนำข้าวเปลือก รวม ๖ คณะ โดยคณะที่ (๕) เป็นคณะกรรมการพิจารณาขยายข้าว จำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานอนุกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นอนุกรรมการ ต่อมา นางสาวยิ่งลักษณ์ มีคำสั่งให้จำเลยที่ ๒ เป็นประธานคณะกรรมการคณะดังกล่าวแทนจำเลยที่ ๑ คณะอนุกรรมการพิจารณาขยายข้าวมีอำนาจหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ วิธีการ ชนิด ปริมาณ และเงื่อนไขการจำหน่ายข้าวสารในโกดังกลางที่แปรสภาพจากข้าวเปลือกในโครงการรับจำนำข้าว รวมทั้งข้าวเปลือกและข้าวสารอื่น ๆ ตามยุทธศาสตร์การขยายข้าว วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ คณะอนุกรรมการพิจารณาขยายข้าวประชุมจัดทำยุทธศาสตร์การขยายข้าวในสต็อกของรัฐบาล เพื่อให้การขยายข้าวเป็นไปด้วยความเหมาะสมและเกิดประโยชน์โดยรวม จึงเห็นชอบกำหนดให้การขยายข้าวมี ๕ วิธี กับการตั้งคณะทำงานดำเนินการขยายข้าวด้วย วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๑ มีหนังสือเสนอยุทธศาสตร์การขยายข้าวที่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าว ต่อ นางสาวยิ่งลักษณ์ เมื่อ นางสาวยิ่งลักษณ์ ให้ความเห็นชอบแล้ว วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องที่ ๔ จึงเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี ครั้นวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีประชุมปรึกษาแล้ว ลงมติอนุมัติและเห็นชอบให้ขยายข้าวโดยการซื้อขายแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ตามหนังสือแจ้งยืนยันมติคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/๒๑๓๘๐ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ เอกสารหมายเลข ๔๔ หน้า ๑๐๖๓ วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๑ กับบริษัท กว่างตงฯ ขายข้าวไทยทุกชนิดที่มีอยู่ในสต็อกทั้งหมด ปริมาณ ๒,๑๙๕,๐๐๐ ตัน บวก/ลบ ร้อยละ ๑๐ เป็นข้าวสารจากข้าวนาปี ปีการผลิตเก่า ประกอบด้วย ปีการผลิต ๒๕๕๘/๕๙ ถึงปีการผลิต ๒๕๕๒/๕๓ และข้าวนาปรังปี ๒๕๕๙ ถึงนาปรังปี ๒๕๕๒ ราคา ณ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ถัวเฉลี่ยทุกชนิดข้าวตันละ ๑๐,๐๐๐ บาท การชำระเงินเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวน ครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบ ๑๐ เดือน มีข้อตกลงว่าข้าวที่ส่งมอบต้องใช้เพื่อการบริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจจัดส่งข้าวให้ประเทศที่สามในรูปแบบการค้า

หรือการบริจาคได้เช่นกัน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปลเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๐ ถึง ๓๖๐๕ และวันเดียวกันจำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๒ ขายข้าวนาปี ปีการผลิตใหม่ ๒๕๕๔/๕๕ กับบริษัท กว่างตงฯ ปริมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ตัน บวก/ลบร้อยละ ๑๐ ราคารวมน้ำหนักกระสอบ หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ประกอบด้วยข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๖,๙๕๐ บาท ข้าวหนึ่ง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๗,๒๕๐ บาท ปลายข้าวหอมมะลิ ตันละ ๑๔,๖๕๐ บาท และปลายข้าวขาว ตันละ ๑๓,๖๕๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงินเป็นแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้เต็มจำนวน ครอบคลุมมูลค่าข้าวตามสัญญาทั้งหมด กำหนดส่งมอบภายใน ๑๐ เดือน ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทย พร้อมคำแปลเอกสารหมาย จ. ๖๑ หน้า ๓๖๐๖ ถึง ๓๖๑๑

ต่อมาวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๓ กับบริษัท กว่างตงฯ ขายข้าวนาปรัง ปีการผลิต ๒๕๕๕ ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน และปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ปริมาณ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน รวมปริมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ตัน ราคาหน้าคลังสินค้า ข้าวขาว ๕ เปอร์เซ็นต์ ตันละ ๑๓,๘๖๐ บาท ปลายข้าวขาวเอวันเลิศ ตันละ ๑๒,๔๖๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงิน ๓ วิธี คือ ชำระแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้หรือโอนเงินผ่านธนาคารหรือแคชเชียร์เช็ค กำหนดการส่งมอบข้าว ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ระบุในการเปิด L/C หรือนับจากวันที่ผู้ขายได้รับการโอนชำระเงิน หรือแคชเชียร์เช็คจากผู้ซื้อและให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๐ เดือน ข้าวที่ส่งมอบตามสัญญาเพื่อการบริโภค ภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก แต่ผู้ซื้ออาจส่งข้าวให้แก่ประเทศที่สามในรูปแบบการค้าหรือการบริจาคได้ ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปล เอกสารหมาย จ. ๖๔ หน้า ๔๒๗๕ ถึง ๔๒๘๑

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕ จำเลยที่ ๔ ลงนามในสัญญาฉบับที่ ๔ ซื้อขายปลายข้าวเหนียว ปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และ ๒๕๕๕ กับบริษัท ห่ายหนานฯ ปริมาณ ๖๕,๐๐๐ ตัน ราคา หน้าคลังสินค้า (Ex - warehouse) ตันละ ๑๓,๘๐๐ บาท เงื่อนไขการชำระเงิน ๓ วิธี คือ ชำระแบบ L/C ชนิดเพิกถอนไม่ได้ หรือโอนเงินผ่านธนาคาร หรือแคชเชียร์เช็ค กำหนดมอบให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑ เดือน นับจากวันส่งมอบครั้งแรกโดยข้าวตามสัญญาจะต้องใช้บริโภคภายในประเทศของผู้ซื้อเป็นหลัก ตามสัญญาซื้อขายข้าวไทยพร้อมคำแปล เอกสารหมาย จ. ๖๔ หน้า ๔๒๘๔ ในการรับมอบข้าว ตามสัญญาซื้อขายข้าวฉบับที่ ๑ ถึงฉบับที่ ๓ มีจำเลยที่ ๗ และที่ ๘ เป็นตัวแทนชำระเงิน และรับมอบข้าวแทน ส่วนสัญญาฉบับที่ ๔ นั้น มีจำเลยที่ ๙ เป็นตัวแทนชำระเงินและรับมอบข้าวแทน

โดยการชำระค่าข้าวทั้งสี่สัญญาชำระด้วยแคชเชียร์เช็คหลายร้อยฉบับและรับมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑,๘๒๐,๘๑๕.๖๖๐ ตัน รับมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑,๔๐๒,๕๓๗.๘๖๐ ตัน รับมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑,๖๕๔,๔๕๓.๑๓๐ ตัน และรับมอบข้าวตามสัญญาฉบับที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ จำนวน ๖๑,๓๘๓.๒๒๐ ตัน ตามรายการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ เอกสารหมายเลข จ. ๙๓๕ ถึง จ. ๙๓๘

มีประเด็นต้องวินิจฉัยในส่วนแห่งประการแรกว่า การกระทำของจำเลยที่มีความผิดในส่วนอาญาดังกล่าว มีความเสียหายเกิดขึ้นหรือไม่ เห็นว่า การพิจารณาเรื่องความเสียหายนี้ปรากฏจากรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาระบายข้าว ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ วันพุธที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ เอกสารหมายเลข จ. ๔๐๕ หน้า ๗๐๙๘๖ ถึง ๗๐๙๘๙ ว่า ในช่วงเริ่มยุทธศาสตร์ระบายข้าวมีปริมาณข้าวสารในโกดังกลางของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ณ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๔ รวม ๒,๑๘๙,๑๘๕ ตัน ประกอบด้วยข้าวสารหลายชนิด โดยชนิดและคุณภาพดีที่สุด เป็นข้าวหอมมะลิ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ชั้นสอง ข้าวสารคุณภาพรอง คือ ข้าวหอมจังหวัด ข้าวขาวตั้งแต่ชนิด ๕ เปอร์เซ็นต์ จนถึงชนิด ๒๕ เปอร์เซ็นต์ และข้าวเหนียวขาวรวมอยู่ด้วย นอกจากนั้น ยังมีข้าวสารของผู้ร้องที่ ๒ ที่คงเหลือค้างส่งมอบ ๒๕,๑๕๓ ตัน ข้าวทั้งหมดนี้เป็นข้าวสารที่มีอยู่ตั้งแต่ปีการผลิต ๒๕๔๘/๔๙ ซึ่งเป็นเวลาก่อนการเริ่มโครงการรับจำนำข้าวในปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ และจะต้องนำข้าวดังกล่าวทั้งหมดมาระบายตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวของรัฐบาลอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะต้องเร่งระบายข้าวสารเก่าของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ออกให้เร็วที่สุด เนื่องจากข้าวสารเก่าที่มีอยู่นั้น ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ มีภาระค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาข้าวทั้งข้าวที่เก็บรักษาไว้อย่อมเสื่อมสภาพและมีน้ำหนักเบาลงทุกปี และเมื่อเริ่มโครงการรับจำนำข้าวเปลือกเกษตรกรได้นำข้าวเปลือกจำนวนมากเข้าร่วมโครงการ เป็นผลให้ต้องจ่ายเงินจ่ายแก่เกษตรกรในจำนวนที่สูง การที่จะต้องเร่งระบายข้าวก็เพื่อให้ได้เงินกลับคืนมาเป็นรายได้ของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าของข้าว เมื่อจำเลยร่วมกันทุจริตเอาข้าวไปโดยอาศัยสัญญาซึ่งเกิดขึ้นตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวและราคาข้าวที่รับมอบไปก็ต่ำกว่าราคาข้าวที่แท้จริง จึงย่อมเกิดความเสียหาย

มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ องค์กรของผู้พิพากษาเห็นว่า สำหรับผู้ร้องที่ ๑ ปรากฏข้อเท็จจริงจากมติคณะรัฐมนตรีซึ่งอนุมัติตามหนังสือของผู้ร้องที่ ๔

ฉบับลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า ผู้ร้องที่ ๑ มีหน้าที่ทำสัญญาแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) เพื่อระบายข้าวออกไปยังต่างประเทศตามยุทธศาสตร์การระบายข้าว โดยข้าวที่จะต้องระบายไปยังต่างประเทศตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวดังกล่าวนั้นเป็นข้าวสารเดิมซึ่งผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ เก็บไว้ในโกดังกลางตั้งแต่ปีการผลิต ๒๕๔๘/๔๙ และข้าวสารที่เกิดจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาลที่ นางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาผู้ร้องที่ ๑ ได้ทำสัญญาขายข้าว ๔ สัญญา ส่วนจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ ก็ติดต่อซื้อข้าวจากจำเลยที่ ๑๕ และได้รับมอบข้าวไป โดยชำระเงินค่าข้าวให้แก่ผู้ร้องที่ ๑ ปรากฏว่าทุกสัญญาขายข้าวมีการทุจริตตั้งคำวินิจฉัยส่วนอาญาข้างต้น เห็นว่า การที่จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานร่วมกับจำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๒ ที่ ๑๔ ที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ ที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ถึงที่ ๒๘ ทำสัญญาโดยทุจริตและได้ข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ นั้น การก่อให้เกิดสัญญาทั้งสี่ฉบับอันเป็นมูลให้ได้รับข้าวเกิดจากกระบวนการทุจริตโดยอาศัยยุทธศาสตร์ระบายข้าวเป็นเครื่องมือ และในที่สุดมิได้ส่งข้าวไปยังต่างประเทศ ผู้ร้องที่ ๑ ต้องทำสัญญาขายข้าวจากการทุจริตของจำเลยดังกล่าวย่อมได้รับความเสียหาย จึงเป็นผู้เสียหาย

ในส่วนผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ องค์คณะผู้พิพากษาเสียงข้างมาก เห็นว่า ข้อเท็จจริงได้ความว่าการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ระบายข้าวซึ่งผู้ร้องที่ ๑ ทำสัญญาขายข้าว นั้น ผู้ร้องที่ ๑ มิได้มีข้าวเป็นของตนเอง ผู้มีหน้าที่ต้องส่งมอบข้าวตามสัญญา คือ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าของข้าว โดยข้าวที่ต้องส่งมอบนั้นปรากฏจากรายงานการประชุมที่ให้ระบายข้าวและจากสัญญาซื้อขายข้าวว่าเป็นข้าวที่เก็บไว้ตั้งแต่ปีการผลิต ๒๕๔๘/๔๙ ถึงปีการผลิต ๒๕๕๓ ประมาณ ๑,๖๐๐,๐๐๐ ตัน และข้าวจากโครงการรับจำนำข้าวปีการผลิต ๒๕๕๔/๕๕ อีกส่วนหนึ่ง ข้าวที่เกิดจากโครงการรับจำนำข้าวนี้ เมื่อพิจารณาจากยุทธศาสตร์ในการระบายข้าวกับสัญญาแปรสภาพข้าวและเก็บรักษาข้าวแล้ว ปรากฏว่า ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าของข้าวมีหน้าที่สำคัญตั้งแต่ขั้นตอนรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกร การแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร จนกระทั่งการเก็บรักษาข้าวสารสามประการ ประการแรก ในการรับจำนำข้าวเปลือก ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จะต้องกำหนดราคาข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาจำหน่ายให้ถูกต้องตามปริมาณและความชื้นของข้าว หากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ กำหนดคุณภาพของข้าวเปลือกผิดพลาดย่อมเป็นผลโดยตรงให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรต้องจ่ายเงินให้แก่เกษตรกรสูงกว่าคุณภาพของข้าวเปลือกที่แท้จริง ประการต่อมา การสีแปรสภาพข้าวเปลือกเป็นข้าวสาร ขั้นตอนนี้ ปรากฏจากสัญญา

ระหว่างผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ กับผู้แปรสภาพข้าว ตามเอกสารหมาย จ. ๙๒๔ หน้าที่ ๘๘๒๖๓ ถึง ๘๘๒๗๓ ว่า หลังจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ รับจำนำข้าวเปลือกในโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาลมาไว้ในครอบครองตามยุทธศาสตร์การระบายข้าวแล้ว ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จะต้องดำเนินการแปรสภาพข้าวเปลือกดังกล่าวให้เป็นข้าวสาร โดยกรรมสิทธิ์ในข้าวสารซึ่งเกิดจากการแปรสภาพอัตราส่วนที่สูงและปลายข้าวบางส่วนจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ทั้งนี้ ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ต้องชำระค่าแปรสภาพ การที่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จะได้รับข้าวสารคุณภาพดีมากเพียงใด จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถของบุคลากรหลายขั้นตอนของการแปรสภาพ เป็นต้นว่า ต้องสั่งการตามสัญญาข้อ ๒ ให้แปรสภาพข้าวเปลือกในระดับความชื้นที่ ๑๕ ซึ่งถือว่าเป็นความชื้นที่เหมาะสมในอันจะให้ข้าวสารคุณภาพดี ประการสุดท้าย ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ยังมีหน้าที่เก็บรักษาข้าวสาร โดยหน้าที่ดังกล่าวนี้ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเป็นพิเศษเพื่อมิให้ข้าวสารเสื่อมสภาพซึ่งจะส่งผลโดยตรงให้ผู้ร้องที่ ๑ ขายข้าวได้ในราคาต่ำ จากกรณีที่ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ มีหน้าที่สำคัญทั้งสามประการดังกล่าวข้างต้น ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ จึงเป็นผู้เสียหาย

สำหรับผู้ร้องที่ ๔ และที่ ๕ นั้น องค์กรของผู้พิพากษา เห็นว่า ผู้ร้องที่ ๔ มีฐานะเป็นกระทรวง ซึ่งมีผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ เป็นส่วนราชการในสังกัด การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ระบายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (G to G) ผู้ร้องที่ ๔ มีหน้าที่โดยตรงต้องกำกับดูแลและกำหนดนโยบายให้ผู้ร้องที่ ๑ และที่ ๒ ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการระบายข้าวอันจะส่งผลให้มีรายได้เข้าสู่โครงการทั้งมีหน้าที่กำกับดูแลมิให้มีการแอบอ้างว่าเป็นการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ โดยมีผู้ร้องที่ ๕ เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณดำเนินการ เมื่อมีการกระทำโดยทุจริตย่อมกระทบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ร้องที่ ๔ และที่ ๕ ผู้ร้องที่ ๔ และที่ ๕ จึงเป็นผู้เสียหาย

เมื่อพิจารณาสถานภาพความเป็นผู้เสียหายของผู้ร้องทั้งห้าตามยุทธศาสตร์ของคำสั่งคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ (กขช.) ซึ่งมี นางสาวยิ่งลักษณ์ นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ประกอบด้วยคำสั่งของคณะกรรมการพิจารณาระบายข้าวของคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการระบายข้าวแล้ว เห็นได้ว่า ยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความมุ่งหมายให้หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ต่างภารกิจกันได้ปฏิบัติงานร่วมกัน อันเป็นการร่วมมือในระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้สามารถมีแผนงานและปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

ในการระบายข้าว โดยพื้นฐานของการปฏิบัติงานร่วมกันเช่นนี้ ผู้ร้องทั้งห้าต้องดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ในการระบายข้าวเป็นยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยคำนึงและอาศัยความเชี่ยวชาญชำนาญการของหน่วยงานต่างหน่วยงานกัน จึงทำให้บุคลากรของผู้ร้องทั้งห้าต้องร่วมกันปฏิบัติงาน ใช้งบประมาณและทรัพยากรร่วมกัน โดยมีเป้าหมายหลัก คือประสิทธิผลในการระบายข้าวออกต่างประเทศและนำเงินตราสกุลต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทย การบริหารราชการตามยุทธศาสตร์ในการระบายข้าวนี้แตกต่างจากการบริหารราชการระบบเดิมที่มีลักษณะแยกตามภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ เพราะการบริหารราชการตามยุทธศาสตร์นี้เป็นการใช้ความรู้และทักษะของบุคลากรหลายหน่วยงานร่วมทำงานเชื่อมโยงร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น โดยมีได้มีลักษณะการเป็นตัวแทนกันระหว่างหน่วยงาน การบริหารราชการดังกล่าวนอกจากจะส่งผลต่อการบริหารจัดการของราชการฝ่ายบริหารแล้วยังมีผลถึงแนวความคิดทางกฎหมายในเรื่องความเป็นผู้เสียหายร่วมกันของหน่วยงานของรัฐที่ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ยุทธศาสตร์เดียวกันด้วย จากข้อที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น ผู้ร้องทั้งห้าจึงเป็นผู้เสียหายร่วมกัน

คงมีปัญหาต้องวินิจฉัยในส่วนแบ่งประการสุดท้ายว่า ผู้ร้องทั้งห้าได้รับความเสียหายหรือไม่เพียงใด ข้อนี้มีคำวินิจฉัยในส่วนอาญาว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๔ ถึงที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ และที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๘ มีพฤติการณ์ร่วมกันกระทำความผิดโดยทุจริตในการทำสัญญาทั้งสี่ฉบับตามกรณีแห่งการกระทำแล้วรับมอบข้าวไป และจำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดของจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๔ ถึงที่ ๖ โดยซื้อข้าวผิดระเบียบแบบแผนของทางราชการ สัญญาทั้งสี่ฉบับและการซื้อข้าวที่จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ กระทำ เป็นสัญญาและการซื้อข้าวโดยการกระทำที่ทุจริตไม่ชอบด้วยกฎหมายอันเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ย่อมเป็นการละเมิดและเมื่อมีการร่วมกันทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐและคู่สัญญาตั้งแต่ขั้นตอนการเกิดสัญญา สัญญาย่อมไม่ผูกพันผู้ร้องทั้งห้าซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องที่ ๑ ไม่มีหน้าที่ต้องส่งมอบข้าวตามสัญญาให้แก่บริษัท กว่างตงฯ บริษัท ห่ายหนานฯ จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๘ ซึ่งเป็นคู่สัญญาหรือผู้รับมอบข้าวเนื่องจากการส่งและรับมอบข้าวเช่นนี้ เป็นการชำระหนี้อันฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีการที่บริษัท กว่างตงฯ บริษัท ห่ายหนานฯ จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๑๘ และที่ ๒๐ ถึงที่ ๒๘ ได้รับข้าวไปโดยทุจริตจึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ร้องทั้งห้า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๓๘ คือการคืนข้าวซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ผู้ร้องทั้งห้าต้องเสียไปเพราะการละเมิด โดยคู่สัญญาหรือผู้รับมอบข้าวไป

ไม่สามารถนำค่าปรับปรุงข้าวและค่าขนส่งมาหักออกได้ แต่คดีนี้ ผู้ร้องทั้งห้ามิได้ขอให้คืนข้าวตามสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในฐานะที่เป็นผู้เสียหาย ซึ่งมีสิทธิจะได้รับข้าวคืนจากผู้เอาไปโดยทุจริต แต่ผู้ร้องทั้งห้าขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการชำระค่าเสียหาย ซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าการคืนข้าว จึงกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้เป็นค่าเสียหาย และเนื่องจากค่าเสียหายในคดีนี้ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้กำหนดไว้เหมาะสมแล้ว เมื่อไม่ต้องนำค่าปรับปรุงข้าวและค่าขนส่งหักออกจากค่าเสียหายหลัก ทั้งค่านึงถึงพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำของจำเลยผู้ต้องรับผิดแล้ว เห็นควรกำหนดค่าเสียหาย ดังนี้

ให้จำเลยที่ ๗ ถึงที่ ๙ ชำระเงินคนละ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑๑ ถึงที่ ๑๓ และที่ ๑๗ ชำระเงินคนละ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑๘ ชำระเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยให้จำเลยดังกล่าวชำระพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ร่วมกันชำระเงิน ๒,๑๓๕,๖๓๒,๔๘๓.๘๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ให้จำเลยที่ ๑๐ ที่ ๑๔ และที่ ๑๕ ร่วมกันชำระเงิน ๒๐,๐๕๗,๗๒๓,๗๖๑.๖๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๙,๗๑๗,๑๖๕,๒๙๑.๕๔ บาท นับแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ของต้นเงิน ๑,๓๓๗,๕๔๗,๘๙๑.๗๙ บาท นับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ของต้นเงิน ๕,๖๙๔,๗๔๙,๔๙๖.๗๓ บาท นับแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ และของต้นเงิน ๑๖๒,๖๖๕,๕๙๓.๖๐ บาท นับแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๓ ร่วมกันชำระเงิน ๒๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๓ และที่ ๒๔ ร่วมกันชำระเงิน ๔๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ร่วมกันชำระเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ร่วมกันชำระเงิน ๕๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ อุทธรณ์ของผู้ร้องทั้งห้าฟังขึ้นบางส่วน

ที่จำเลยที่ ๗ ที่ ๑๐ ที่ ๑๑ ที่ ๑๓ ที่ ๑๔ ที่ ๑๕ ที่ ๑๗ ที่ ๑๘ ที่ ๑๙ ที่ ๒๐ และที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ แก้อุทธรณ์ว่า ผู้ร้องที่ ๑ มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด ก่อให้เกิดการกระทำความผิด จึงไม่ใช่ผู้เสียหาย ผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงไม่ตรวจสอบคำสั่งและนโยบาย ให้ชัดเจนก่อนส่งมอบข้าว จึงเป็นผู้มีส่วนเป็นตัวการร่วมในการกระทำความผิดด้วยนั้น เห็นว่า ผู้ร้องทั้งห้าเป็นกระทรวงและกรมตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ มีสถานะเป็นนิติบุคคล ในทางกฎหมายมหาชน ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่มีคุณสมบัติต่างหากจากบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนหรือนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายเอกชน เพราะความเป็นนิติบุคคลของผู้ร้องทั้งห้า มีที่มาจากการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งต้องดำเนินงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ เมื่อข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความว่า ผู้ร้องทั้งห้ามิได้มีส่วนในการออกคำสั่งหรือกำหนดนโยบายตามยุทธศาสตร์ ระบายข้าวที่ผิดพลาด ผู้ร้องทั้งห้าจึงไม่ได้เป็นผู้ร่วมกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายด้วย ข้อที่จำเลยดังกล่าวแก้อุทธรณ์ว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องกับหน้าที่บริษัท กว่างตงฯ และบริษัท ห่ายหนานฯ ในการทำสัญญาซื้อข้าวจากผู้ร้องที่ ๑ เห็นว่า การละเมิดคดีนี้ เป็นกระบวนการหลายขั้นตอน ตั้งแต่วางแผนให้มีการระบายข้าวโดยใช้วิธีการแบบรัฐต่อรัฐ จนกระทั่งมีการชำระเงินค่าข้าวในราคา ที่ต่ำกว่ามูลค่าข้าวที่แท้จริง หลังจากนั้น เมื่อรับข้าวไปจากผู้ร้องที่ ๒ และที่ ๓ แล้วก็ได้ส่งเข้าออกไปยังต่างประเทศ ผู้ที่ทุจริตเกี่ยวข้องทุกกระบวนการเกี่ยวกับการนำข้าวของรัฐไปยอมได้ซื้อว่า เป็นผู้กระทำละเมิด

สำหรับปัญหาอื่นชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์ของคู่ความในส่วนแพ่งนอกจากนี้ไม่จำต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลของคดีเปลี่ยนแปลง

พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ วรรคหนึ่ง, ๑๐, ๑๒ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๓ อันเป็นการกระทำความผิดเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ การกระทำของจำเลยที่ ๒

เป็นความผิดแยกตามรายสัญญาหลายกรรมต่างกันตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ ในส่วนที่จำเลยที่ ๒ เห็นชอบให้แก้ไขสัญญาฉบับที่ ๑ และที่ ๒ ให้จำคุกกระทงละ ๖ ปี เป็นจำคุก ๑๒ ปี สำหรับการเห็นชอบให้ทำสัญญาฉบับที่ ๓ และที่ ๔ ให้จำคุกกระทงละ ๑๘ ปี เป็นจำคุก ๓๖ ปี รวม ๔ กระทง จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๔๘ ปี องค์คณะเสียงข้างมากพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒๒ ถึงที่ ๒๘ มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒๓/๑ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ อันเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๑ (เดิม) ประกอบมาตรา ๘๖ ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยที่ ๒๖ และที่ ๒๘ คนละ ๔ ปี และปรับคนละ ๒๕,๐๐๐ บาท กับให้ปรับจำเลยที่ ๒๒ ที่ ๒๔ ที่ ๒๕ และที่ ๒๗ รายละ ๒๕,๐๐๐ บาท เฉพาะการกระทำของจำเลยที่ ๒๓ เป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทง ความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑ จำคุกกระทงละ ๔ ปี และปรับกระทงละ ๒๕,๐๐๐ บาท รวม ๒ กระทง เป็นจำคุก ๘ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ บาท ตามพฤติการณ์แห่งคดี เห็นสมควรให้รอกการลงโทษจำคุกของจำเลยที่ ๒๓ ที่ ๒๖ และที่ ๒๘ ไว้มีกำหนดคนละ ๓ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ หากจำเลยที่ ๒๓ ที่ ๒๖ และที่ ๒๘ ไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙, ๓๐ หากจำเลยที่ ๒๒ ที่ ๒๔ ที่ ๒๕ และที่ ๒๗ ไม่ชำระค่าปรับ ให้จัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙

ในการชำระค่าเสียหายส่วนแบ่ง ให้จำเลยชำระแก่ผู้ร้องทั้งห้าดังนี้ ให้จำเลยที่ ๑๐ ที่ ๑๔ และที่ ๑๕ ร่วมกันชำระเงิน ๒๐,๐๕๗,๗๒๓,๗๖๑.๖๖ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงิน ๙,๗๑๗,๑๖๕,๒๙๑.๕๔ บาท นับแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ ของต้นเงิน ๑,๓๓๗,๕๔๗,๘๙๑.๗๙ บาท นับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ ของต้นเงิน ๕,๖๙๔,๗๔๙,๔๙๖.๗๓ บาท นับแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ และของต้นเงิน ๑๖๒,๖๖๕,๕๙๓.๖๐ บาท นับแต่วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๐ และที่ ๒๑ ร่วมกันชำระเงิน ๒,๑๓๕,๖๓๒,๔๘๓.๘๗ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยดอกเบี้ยนับถึงวันยื่นคำร้อง ต้องไม่เกินจำนวนตามที่ผู้ร้องทั้งห้าขอ กับให้จำเลยที่ ๒๒ และที่ ๒๓

ร่วมกันชำระเงิน ๒๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๓ และที่ ๒๔ ร่วมกันชำระเงิน ๔๗,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๕ และที่ ๒๖ ร่วมกันชำระเงิน ๑๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยที่ ๒๗ และที่ ๒๘ ร่วมกันชำระเงิน ๕๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ นอกจากนี้แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

นายพรเทพ อัมพรกลิ่นแก้ว

นายวิชัย เอื้ออังกณกุล

นายสุรพันธุ์ ละอองมณี

นายชัยยุทธ ศรีจ้านงค์

นายธีระพงศ์ จิระภาค

นายชำนาญ รวีวรรณพงษ์

นายนิพนธ์ ใจสำราญ

นายสุนทร ทรงฤกษ์

นายทวี ประจวบลาภ